Maróthi Major Jenő

Részt vesz a Műcsarnok őszi tárlatán

M. 930. X. 18.

Maróthi Major Jenő kis tájképkollekciója élesszemü, mélyen érző lélek benyomásait tárja fel. (VII. terem.) Hódolattal közeledik a természet felé s az abban talál szinek, formák, konstrukciók magukban is müvészetet (az Alkotóét) nyujtó összhangján nem tesz erőszakot affektált stilizálással. De semmitől nem áll távolabb, mint a hideg naturalizmustól, vagy másolástól. Keresi, utánamegy a természetnyujtotta, sokszor csak pillanatnyi impresszióknak, de csak a vele közös egyéniségével rokon benyomások késztetik alkotásra. Mikor könnyed pára száll fel az őszi mezőkről, vagy a téli naplemente lilás reflexeket vet a hófoltokra, mikor a sárga keresztek felett vibrál a kánikula heve, vagy finom köd szürkiti a megyeri Dunát. E finomságok megrögzitésének a legjobban fekvő, ha nem is a legkönnyebb eszköze a pasztel, amelyet ő bravurral kezel.

Major Jenő

— **Őszi kiállitás a Mücsarnokban.** Az őszi kiállitás a *Mücsarnokban* október 18-án, szombaton nyilik meg, melyen ismét jeles művészeink kollekciói szerepelnek, azokban a meghivott művészek vagy összes művészi munkásságukat, vagy legujabb alkotásaikat mutatják be a közönségnek. A kiállitás keretében *Pásztor* János kiváló szobrászunk bemutatja teljes művészi munkálkodását és hatvannégy darab szobormüve három termet tölt meg. *Zombory* Lajos, a jeles szolnoki állatfestő két termet tölt meg nagyméretü festményeivel és rajzaival. A aranyérmes *Knopp* Imre régebbi és ujabb alkotásaival gazdagitja a kiállitást. A tájképfestők közül a jeles pasztellista, *Major* Jenő és a szobrász-festő *Horváth* Béla és a legfiatalabb nemzedék sarja, *Sárdy* Brutus legujabb alkotásaikkal jelentkeznek egy-egy teremben. *Kampis* János sokoldalu művészetével két teremben helyezkedik el és az érdekes kollekciókat *Aradi Edvi Illés* Jenő pompás interieurjei és tájképei zárják le.

N.U. 930 X.4

N.U.930.X.4.

maróti Major Jenő

86.u.930.X.19.

A Műcsarnok őszi kiállítása

Ipolyi Arnold püspök, a nagy műgyűjtő, ötven esztendővel ezelőtt lett a *Képzőművészeti Társulat* elnöke. Ennek a félszázados évfordulónak emlékezetére a *Műcsarnok* őszi kiállításának első két termében most az esztergomi *Keresztény Muzeum* képzőművészeti és iparművészeti anyaga kerül bemutatásra, amely tudvalevőleg teljes egészében a nagyemlékű *Ipolyi* Arnold gyüjtése. A régi művészet sok komoly értéke van ebben a kollekcióban. Idegen anyaga is szép, főleg a primitivekben és a korai renaissance mestereiben. Francesco di *Giorgio* „Keresztrefeszítése", Giovanni di *Paolo*, Barna di *Siena*, Spinello *Aretino* és *Pascrotti* egy-egy képe mellett egy ismeretlen siennai Mária halálát ábrázoló képe, *Pisano* ismert Szent Justiniája az egyszarvúval. *Sano di Pietro* Madonnája, egy osztrák mester Keresztrefeszítése és sok más olasz és német darab komoly muzeális értékek. Ennél is érdekesebb azonban a régi magyar rész, csupa ismeretlen művész munkái, Felsőmagyarországról és Nyugatmagyarországról. Köztük egy-egy olyan remek, mint a *nagyjakabfalvi oltárszárny*, egy bánvavidéki mester szárnyas oltára és egy magyar fafaragó szép Predellája. Ezenkívül flamand gobelinek, keleti szőnyegek, szobrok, egyházi, iparművészeti tárgyak adnak külön érdekességet ennek a gyüjteménynek.

Az őszi tárlat többi részét kollektiv kiállítások foglalják le. Az első ilyen nagy terem *Zombory* Lajosé, aki most is megmarad régi témavilágában, lovakat mareangoló vadállatai, csatajelenetei, lovagi tornája és főleg a magyar tanya életéből vett képei ismeretesek és népszerűek. Ugyancsak a régi mesterek közül való *Knopp* Imre, aki néhány portrén kívül ismét régi hajlandóságával a romantikus kosztüm iránt, hoz színes és drapériáiban érdekes női figurákat és sok kedves zsánret.

A többi kollekció nagyrészében tájképfestőket kapunk. A legismertebb név közöttük maróti *Major* Jenőé, aki most is a magyar tájkép közvetlen és hangulatos ábrázolója. Szeles októberi délutánja, reggeli hangulata s Alföldi patak című képe adják legjobb valitásait. A köd és a levegő problémái érdeklik, sok szinességgel *Horváth* Bélát, aki impresszionizmus jó emlékeivel, főleg sö-

930. X. 19. ORAIU.

tétebb szinek világában ad nagyon érdekes és komoly studiumokat. Egy erdőrészlete, egy téli tájképe és késő délutáni hangulata komoly tudásról beszélnek. Vele szemben *Sárdy* Brutus világos szinekben, éles kivágásokkal oldja meg nagyrészt mély horizontú tájképeit. Téli napsütése, két tavaszi képe jellemzik legjobban.

Az interieur művésze *Aradi-Edvi* Illés és egyben a városi architekturáé is. Néhány kastély-interieurjét régen ismerjük már és szivesen látjuk viszont. Budai uteája, lőcsei részlete e másik területen mutatják finom kultu-

ráját. *Kampis* János kellemes portréi mellett egy jó kompoziciót is hoz.

A kiállítás legjelentékenyebb része *Pásztor* János szobrászművész sorozata. Két kisteremben ismert kis dolgai, a nagy csarnokban pedig monumentális művei csoportosulnak a székesfehérvári hősi emlék-kép kompozicióját köré. Ujra találkozunk itt néhány értékes és finom aktjával s egy siremlék nobilis női figurájával. Mind együtt egy nagyon komoly művész értékes és szép oeuvreje.

gy. t.

eltünt egy amerikai bankár

London, okt. 18.

Newyorki jelentés szerint az amerikai tőkéseket az a veszély fenyegeti, hogy *1,200.000 font sterling veszteség éri őket az egyik pénzember eltünése miatt*, aki a mult hét óta nem adott életjelt magáról. A helyettes államügyész nyilatkozata szerint az eltünés miatt a közönséget *olyan nagy veszteségek érték, amilyenre az utóbbi időben nem volt példa.* Az ügyész közölte, hogy az eltünt bankár ellen eljárást indítottak csalás miatt. Az eset pénzügyi körökben igen nagy feltünést keltett. Az eltünt bankár a mult héten repülőgépen Chicagóba ment és azóta nem hallottak róla. *(MTI.)*

8 ÓRAI ÚJSÁG

zágos Ipartanács a a karteljavaslatot

el, valamennyiben sikerült a megegyezés tségek között — A jövő héten végleges

Maróthy Major Jenő
festőművész

• **(Téli kiállítás díjai.)** A Műcsarnok téli kiállításának díjait szombaton, déli 12 órakor osztotta ki a díjak bíráló bizottsága, *Nékám* Lajos dr. egyetemi tanár elnöklete alatt. A Képzőművészeti Társulat nagydíját maróthy *Major* Jenő „Koratavasz a Balatonon" című művének ítélték oda. A Képzőművészeti Társulat építészeti díját pedig *Györgyi* Dénes kiállított műveinek ítélték. Az Ipolyi-díjat *Kukán* Géza „Lisieuxi Kis szent Teréz" című műve kapta, a báró Forster-féle Vaszary-díjat pedig *Mihalovits* Miklós „Krisztus szenvedése" című olajfestménye. *Halmos* Izor magyar életképdíját *Viski* János „Hazafelé" című olajfestményének, kisplasztikai díját pedig *Cserhalmy* Jenő „Fejés után" című szoborművének adták ki. E díjakon kívül kitüntető elismerésben részesítette a bizottság *Moldován* Béla *Szőnyi* Ottóról festett arcképét, *Belatininé Hadzsy* Duci svábhegyi hősiemlék-szobormüvét és *Rökk* Károly „Olvadáskor" című vízfestményét, valamint újabb kitüntető elismerésben részesítette I. *Gyenes* Lajos „Menedékház" című építészeti rajzát.

Budapesti Hirlap
1934 I. 28

Maróthi Major Jenő

Felhős reggel, of.

Horthy jub.kiáll. Kikes. 1939.dec.

6. i.

MDK

Maróti Major Jenő

Reggeli hangulat a Dunán, of.

Részlet a Római fürdőből, "

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 13 l.

Major Jenő

Műveivel vesz részt a Műcsarnokban rendezett
őszi kiállitáson

E. 93o. X. 19.

Maróti Major Jenő

Falu őszi napsütésben

c. kép vel szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H. 93o.X.18.

Maróthy Major Jenő

Műveivel részt vesz a Műcsarnok őszi tárlatán.

N.U. 93o.X. 19.

Maróti Major Jenó

Alföldi patak
c. képével szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H.93o.X. 18.

Maróti Major Jenó

Hajógyári kebelya

c. képével szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H.93e.X. 18.

Maróthi Major Jenő

Képeivel részt vesz a Műcsarnok őszi tárlatán.

M. 930. X. 18.

Major Jenő

Műveivel szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

U. 930. XI. 19.

maróthi Major Jenő MDK

Felhőtanulmány

Felhős Alföld

Ős i napsütés

Tanya a patak mellett

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Behavazott mély ut

Szeles tavaszi reggel

Akácerdő, olf.

Szeles októberi délután

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Őszi napfény, pasztell

Mücsarnok 1938 SzentIstván Kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenő MDK

Olvadás, pasztell

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Naplemente

Tanyák aratás után

A Duna Szobnál

Koratavasz

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Maróthi Major Jenő

szerepelt a műcsarnok Őszi tárlatán.

EK. 1932. X. 30.

Maróthi Major Jenő"

Műcsarnok téli tárlatain "Buzakeresztek" c. képe szerepelt.

PH. 929. XII. 24.

Maróti Major Jenó

Felhős hangulat a Dunán

c. képével szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H. 930. X. 18.

Maróti Majer Jenó

Öreg pajta
c. képével szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H.93e.X. 18.

MDK

maróthy Major Jenő

Tavaszi napfény, of.

Mücs. téli kiáll. 1926.

Maróthi Major

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.
Müvészi munka Őszi Balatonja.

AZ EST.
1935.XI.17.

Marótlay Major Jenő

szerepelt az I. nemzeti táncaton.

M. kir. 1933. IV. 20.

Maróthi Majer Jenő

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 20.

Marótki-Major Jenő

Szerepelt a Műcsarnok őszi tárlatán.

MO. 1952. X. 30.

Maróthi Major Jenő

festőművész.

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Két szép pasztell tája: Olvadás és Őszi balatoni hangulat.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Maróthi Major Jenő

festőművész

Székel Bertalan emlékkiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.
Hangulatos Balatonja.

Nemzeti Ujság
1935.XI.17.

Marótthy Major Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.XI.16.

Maróthy Major Jenő

Művével nesepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. K. 929. XII. 24.

Maróthi Major Jenő

MDK

Szakadozó felhők, pasztell

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Borus reggel

Téli naplemente

Borus reggel Zebegényben

Műcsarnok 1932 őszi tárlat

maróthi Major Jenő MDK

Kápolna, repr.

Műcsarnok 1937 Téli kiállítás

Maróthy Major Jenő MDK

Olvadás, pasztell

Őszi napfény, pasztell

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

maróthi Major Jenő

MDK

A Balaton Akalinál, pasztell

Kora reggel Zebegényben, pasztell

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Borus őszi reggel, pasztell

Tornyosodó felhők, pasztell

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Szeles délután

Őszi napsütés a Balatonon

Faluvége

Füzfacsoport

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Maróthi Major Jenő

MDK

Felhős reggel a Balatonon

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Maroti Major Jenő MDK

A Traun-folyó Salzkammergutban

Jégturás a Balatonon

Kápolna

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

A Balaton, repr.

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Maróthi Major Jenő

MDK

Olvadás, repr.

Hajógyári komolya, repr.

Miccarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő

MDK

Naplemente a Balatonon, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

A Duna Békásmegyénél,

Alkony a Nyirségben

Kánikula

Nyirfaerdő, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Faluvége

Dombvidék

Eső után

Őszi fasor a Nyírségen

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Kertben

Tavasz a hajógyári szigeten

Vadvizek a Kis-Kunságban

Részlet a Római-fürdői erdőből

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Téli naplemente

Tanulmány, olf.

Nyári reggel

A Duna Zebegénynél

Műcsarnok 1930 őszi kiállítás

maróthi Major Jenő

MDK

Októberi reggel

Fehér felhők

Uszályhajók

Hajógyári kobolya

Műcsarnok 1930 őszi kiállítás

Maróthi Major Jenő MDK

Füzes, pasztell

Február, pasztell

Műcsarnok 1910. Vándorkiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Téli este, pasztell

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

MDK

Major Jenő maróthy

Őszi hangulat, pasztell

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15- 1941.Jan.12. 7.1.

MDK

Maróthi Major Jenő, festőm.

Kora tavasz.	Pastell.
Zsombék.	"
Szürke felhők.	"

Mücs-OMKT: Hegedüs L. és Tull Ö.hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festők Egyes. és Graf. Egyes. - nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 72.l.

Maróthy Major Jenő, festőm.

Kertek alja. Pastell.

Olvadás. " 71.1.
Őszi verőfény. " 71.1.
Nyári napsütés. " 71.1.
Buzakeresztek. " 71.1.

Műcs. OMKT: Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festők Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 70.1.
és 71.1.

MDK

maróthi Major Jenő

Felhős délután, paszt.

Befagyott folyó, paszt.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Őszi erdő, paszt.

Tavaszi napfény, paszt.

Eső után, paszt.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 47.l.

Maróthi Major Jenő MDK

Erdőrészlet, pasztell

Eső után, pasztell

Művészarnok 1910. tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő

MDK

Kora tavasz,ceruza

Téli napfény, pasztell

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

maráthi Major Jenő
Istörmivés.

Tavaszi Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Pesti Napló

1929 III. 3

MDK

Maróti Major Jenő

Falurészlet, past.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Maróthi Major Jenő

MDK

Füzes, szénrajz

Micsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

maróthi Major Jenő . MDK

Tél, pasztell

Műcsarnok 1909. tavaszi kiállitás

MDK

maróthi Major Jenő

Tél.Pastel.

Műcsarnok,1909.tav.kiáll.42.l.

maróthi MAJOR JENŐ

A Traun-folyó Salzkammergutban.
Jégturás a Balatonon.
Kápolna.

maróthi MAJOR JENŐ

Öreg pajta. Pasztell.
Késő délután. Pasztell.
Őszi reggel. "

MAPE kiáll. Nemzeti Szalon 1942.dec.-1943.jan.

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

Hajnali hangulat.	Pastell.
Öreg pajta .	"
Téli este.	"
Téli reggel.	"

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28
Kat. 14.1.

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

Öszi napfény. Pasztell.

KMTárs.-Szent István kiállitás. 1938. Kat. 9.1.

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

Napkelte.	Vizf.
Borus este.	"
Olvadás.	"

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll.1938 nov.2o.-dec.4.

MDK

maróthi Major Jenő festőm.

Patak, paszt.
Szénaboglyák, paszt.

KMTárs. Téli tárl. 1938.

MDK

maróthi Major Jenő

Tájkép, paszt.

Delelő gulya, of.

Tájkép, of.

Dunamenti táj, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 25 l.

maróthi Major Jenő festő

MDK

MűTárs őszi kiáll. 1938.nov. Műcs.

36 l.

MD K

maróthi Major Jenö,festö

Faluvége. Pasztell.

Mücsarnok.IV.Képzömüv.kiáll."A Magyar Müvészetért". 1943 máj.16-3o."

Kat. 17.1.

Maróthi Major Jenő MDK

festő

Képzőművészet 1928. 83-84.o.

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

Buzakeresztek. Pasztel.
Dunaág. "
Naplemente.

Mücsarnok.-Öszi XXXXX.tárlat. 1939.okt.8.-nov.19. Kat. 16.1.
/Ennek keretében a MAPE 24. kiáll.-a/.

MDK

maróthi Major Jenő festőm.

Falurészlet, paszt.

KMTárs. Téli tárl. 1938.

Maróthy Major Jenő MDK

Hófoltok, pasztell

Műcsarnok 1922. jubileumi kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenő

Hóolvadás utan. Pastell.

KMT 1912/13. téli kiall. 80.1.

maróthi Major Jenö,festöm. MDK

Olajfestmény /-ek/:

39c. Akácerdö.

Képzöm.Társ.1927-28. téli kiáll. Kat.21.1.

Marothy Major Jenő MDK

Fehér felhők

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Maróthy Major Jenő MDK

Alkonyat, pasztell

Őszi erdő, pasztell

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

MUK

Maróthi Major Jenő

MDK

Buzakeresztek, pasztell

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenő

Február vége, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921.nov. 16.1.

MDK

Maróthi Major Jenő

Havas utca, paszt.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.1.

Maróthi Major Jenő MDK

Olvadó jég, pasztell

Sárga felhők, pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi ~~xxxx~~ kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Rohanó felhők, pasztell

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Eső után, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDM

Maróthi Major Jenő MDK

Naplemente

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Erdőrészlet

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

MKK

MDK

Maróthi Rintel Géza, ip.müv.

Álom. Dombormü.
Bronzba öntötte az elsö hazai müércöntö.

Magyar Iparmüvészet.1903.

MDK

Maróti Rintel Géza

Az Erzsébet-emlékmű pályázat. Maróti Rintel Géza műve. Repr.

Uj Idők, 1903. 26.sz. 601.l.

Maróthy Rintel Géza M.D.K.

építész

nyert megbízást a

Népszínház belső átala-

kításainak terveire.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

márc. 13. sz. 14. old.

MDK

Maróthi Major Jenő

Magányos hajó a Dunaágban, paszt.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 77.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Erdőrészlet, paszt.

Eső után, paszt.

Képzőm. Társ. 191o. tav. kiáll. kat. 39.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Vadvizek az Alföldön, paszt.

KMT 1928. tav. kiáll. kat. 18.l.

MDK

Maróti Major Jenő

Olvadás c. munkájáért az 1927 évi Magyar táj-és életképkiállitáson kitüntető elismerést kapott

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

MDK

maróthi Major Jenő

Tavasz, paszt.

Esti hangulat, paszt.

KMT 1928. tav. kiáll. kat. 17.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Eső után. Pastell.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 71. l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Tél. Paszt.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 42.l.

Maróthi Major Jenő MDK

Őszi verőfény, pasztell

Műcsarnok 1912. Hegedüs-L.Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Maróthi Major Jenő MDK

Kora tavasz, pasztell

Zsombák, pasztell

Szürke felhők, pasztell

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Maróthi Major Jenő MDK

Nyári napsütés, pasztell

Műcsarnok 1912.Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai.

Maróthi Major Jenő MDK

Buzakeresztek, pasztell

Műcsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállításai.

MDK

maróthi Major Jenő

Olvadás, repr.

KMTárs. jub. kiáll. kat. 1936.

Maróthi Major Jenő MDK

Hófoltok, pasztell

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Marothi Major Jenő

Szakadozó felhők

Kora reggel Zebegénynél

Három téli kiáll. Csallóközi Farkas L.: Műcsarnok
Művész-Élet 1933. II. 2. sz. 3. l.

Maróthi Major Jenő MDK

Árnyékban,

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Maróthy Major Jenő MDK

Olvadás, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Maróthi Major Jenő

MDK

Kertek alja, pasztell

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

8. Felhös idö. Pasztel.

KMTárs. 1941 dec.-1942.jan. téli Fiáll. Kat. 5.cl4.

Maróthi Major Jenő MDK

Borulás, pasztell

Mücsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Maróti Major Jenő MDK

Friss hó a faluban, pasztell

Műcsarnok 1924 február-március

Maróti Major Jenő

MDK

Koratavasz, pasztell

Műcsarnok 1924 február-március

Maróthi Major Jenő

MDK

Eső után, pasztell

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Délutáni napsütés, pasztell

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

MDX

Maróthi Major Jenő MDK

Tavaszi napfény, pasztell

Eső után, pasztell

Műcsarnok 1913. Tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Őszi erdő, pasztell

Mücsarnok 1913. Tavaszi kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenő

Tanya az erdőben. Pastel.
Ugarföldek. "

Képzőm.Tars.1910.tav.kiall.kat. 38.lap

Maróthi Major Jenő MDK

Magányos hajó egy Dunaágban, pasztell

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Kilátás Csillaghegyről

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Maróthi Major Jenő

MDK

Falurészlet

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

maróti Major Jenő

-rp-:"A magyar művészetért" kiállitása. Magyarország 1940. dec. 14. 6.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Balás P. László: Székely Bertalan emlékkiállitása.
Nemzeti Ujság 1935. nov. 17. 16.l.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

szépet és komolyat hozott.

Dénes Tibor: ? Műcsarnok. Nemzeti Kiállitás.
Képzömüvészet. 1934. 116.1.

Haráti hajos fenő

Tájképekkel nevezel az akvarell és pantellfestők kiállítása a Nemzeti Szalonban

Pesti Hírlap. 1927 V. 26.

Maróthi-Major Jenő

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi mütárlaton a metszetek és grafikai müvek részére szánt bronzérmet nyert.

Pesti Napló
1930.II.9.

Marótki - Major Ferenc

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi mütárlaton a metszetek és grafikai müveknek szánt bronzérmet nyert.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Maróthi Major Jenő

A barcelonai Arte Moderné-ban rendezett nemzetközi
műtárlaton a metszetek és grafikai művek részére
kitüntett bronzérmet nyerte.

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Marótlni Major Jenő

Kerepelt a Műcsarnok őszi tárlatán.

PH. 1932. X. 29.

Maróthi Major Jenő

Magyar Akvarell és Paszkellfestők Egyesületének kiállításán a Műcsarnokban szerepelt: "Falu vége"
"Felhős reggel a Balatonon"

PH. 93h. III. 4.

Maróti Major Jenő (1871-)

Falurészlet.
Pastel 51x71 karton.Ltsz:2060.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Maróthi Major Jenő

Magyar Akvarell és Pasztellfestők kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

NY.934.III.H.

Major Jenő festő

Szerepel a Pátria Club kiáll.-án.

N.U.934.XII.20.

Maróthy Major Jenő

festőművész

Maróthy Major Jenő: Koratavasz a Balatonon
A Képzőművészeti Társulat nagydíja

Pesti Hirlap

1934 I. 28

M.Major Jenő

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesülete kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1935.XII.22.

Major Jenő

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban -képével szerepel.
A szines kréta anyagával emelkedik föl az olajfestéssel sokkal könnyebben elérhető hatásokig

Esti Kurir
1935.XII.28.

Major Jenő

Kiállit.

M.O.934.XII.20.

m. Major Jenő

Gyüjtm. kiáll. és karácsonyi vásárt rendez.

N.U. 934. XII. 16.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

Esti hangulat a Nyirségben. Repr.

KMT 1927/28. Téli kiáll. Kat.

MDK

maróti Major Jenő

Vizpart, paszt.Repr.

MAPE 13. kiáll. Nemzeti Szalon 1927. máj.

MDK

maróthi Major Jenő

Balatonpart, repr.

KMTárs. Horthy jub. kiáll. 1939-4o. kat.

Maróthi Major Jenő MDK

Téli hangulat, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Maróthi Major Jenő

MDK

Kiskunság, pasztell

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Tavasz a Római fürdőben, pasztell

Tavaszi erdő, pasztell

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Maróthi Major Jenő

MDK

Téli alkony, pasztell

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Maróti Major Jenő

MDK

Holt Duna, pasztell

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő

MDK

Őszi este, pasztell

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Major Jenő maróthi

Művével résztvett a kiallitason.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiall.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

MDK

Maróthi-Major Jenö, festöm.

Falu/vége. Pasztell. Jelz.

Csónak a Balaton partján. " "

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 29.1.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

355.	Balatoni táj.	Pasztell.	Jelz.
356.	Balatoni táj.	"	"
	Balaton partján.	"	"

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 29.1.

MDK

Marothi Major Jenő

Művével szerepelt a Műcsarnok 1934 évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934. Jan. 13. 11.lap

narothi Major Jenö, festöm.

	Balatoni táj.	Pasztell.	Jelz.
	Téli táj.	"	"
	Falu vége.	"	"
	Esti hangulat.	"	"
	Római fürdöi részlet.	"	"
649.	Tájkép.	"	"
650.	Tájkép.	"	"

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz.2.rk.sz. 44.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Reggeli hangulat, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921.nov. 11.l.

Maróthi Major Jenő MDK

Felhőtanulmány, pasztell

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

maróthi Major Jenő

Falurészlet, paszt.

Őszi este, paszt.

KMTárs. 1938. őszi tárl. kat. 22.l.

Maróthi Major Jenő MDK

Eső után, pasztell

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Esti hangulat, pasztell

Buzakeresztek, pasztell

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Maróthi Major Jenő

MDK

Kertek alja, pasztell

Műcsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők egyesülete és a grafikusok egyesülete kiállításai.

Marothi Major Jenő MDK

Olvadás, pasztell

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállításai

Maróti Major Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Maróthy-Major Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Kora tavasz a Balatonon c.pompás pasztell.

Pesti Hirlap
1934.I.14.

Maróthi Major Jenő
festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Maróthy Major Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Olvadás

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Baróthy Major tenő

Első után i. pantelljét

Kiszolták a Kőrömvének

Társulat műtárgyszakszám (ewlitve)

Magyarság 1938 I. 9

maróthy Major Jenő
festőművész

— A téli kiállitás dijai. A Műcsarnok téli kiállitásának dijait szombaton osztotta ki a dijak biráló bizottsága dr. *Nékám Lajos* egyetemi tanár elnöklésével. A Képzőművészeti Társulat nagydiját maróthy *Major Jenő* Kora tavasz a Balatonon cimü művének itélték oda. A Képzőművészeti Társulat épitészeti diját pedig *Györgyi Dénes* kiállitott műveinek itélték. Az *Ipolyi*-dijat *Kukán Géza* Lisieuxi Kis szent Teréz cimü műve kapta, a báró *Forster*-féle Vaszary-dijat pedig *Mihalovits Miklós* Krisztus szenvedése cimü olajfestménye. *Halmos Izor* magyar életképdiját *Viski János* Hazafelé cimü olajfestményének, kisplasztikai diját pedig *Cserhalmy Jenő* Fejés után cimü szoborművének adták ki. E dijakon kivül kitüntető elismerésben részesitette a bizottság *Moldován Béla* Szőnyi Ottóról festett arcképét, *Belatininé Hadzsy Duci* svábhegyi hősiemlék-szoborművét és *Rökk Károly* Olvadáskor cimü vizfestményét, valamint ujabb kitüntető elismerésben részesitette *I. Gyenes Lajos* Menedékház cimü épitészeti rajzát.

2 éz
2 n
5 f

Pesti Hirlap
1934. I. 28

10

Mazóthy Major fenő

Tájképekkel nezepel a Kép-
mův. Társulat tavaszi tár-
latán a Műcsarnokban.

Magyarság 1925 V. 16

Marotti

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perger Zsigmond/

S e b e s t y é n Artur építész

A mezőtur-i városháza terv-
pályázatán II. díj
/Bánlaki Gézával/

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
92.
"Kitüntetések"

MDK

Maróti-Major

Pasztellképei, a Magy.Akvarell- és Pasztellfestő
Egyesületének kiállitásán.

/d.m./: Akvarell- és pasztellfestők kiállitása.

Magyarország 1938.nov.19. 8.o.

MDK

Maróti László, disz.fest.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Maróthi László MDK

Magyar szentek története

Micsurnek 1938. Szent István kiáll.

Maróthi László MDK

Magyar szentek története

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Maróthi Major Jenő

"Olvadás", "Őszi hangulat Balatongyörökön" c. művei a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub. kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Maróti László

festő

1930-34

Iparműv. Évk.
1930-34. 46. l.

INFULA,

aranyszövet alapon színes selyem- és arany hímzéssel, két keresztsávján kerek medaillonokban Mária, Krisztus, Szent Péter, Szent József és Szent Pál mellképe. Hátoldalt Szent István és evangelista jelképek. Aranyrojtos szalagja indákkal. A szalag végén P. Jo. Simor. A. E. S. A. 1872 f. f.
Mag. 31·5 cm.
Bécsi munka, 1872.
Simor prímás készíttette.

Dankó 105—108. l. (Képe XLIX. táblán) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 372. l. — Lepold—Homor 71. l.

ANTEPENDIUM,

fehér selymen hímzett Mária és szentek medaillonban.
Hossza 413 cm.
Osztrák munka, 1872.
Simor prímás megrendelésére a döblingi apácák hímezték, 1872.

Dankó 107—108. l. (Képe L. táblán). — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 372. l. — Lepold Katalógus 180. sz.

SIMOR PRÍMÁS INFULÓJA,

fehér, rácsos rajzú selyemszövetből, aranyhímzéssel és zománcos foglalatú drágakövekkel. Csúcsán ametiszt. Felirata: Joannes Card. Simor fieri fecit MDCCCLXXVIII.
Mag. 34·5 cm.
Giani bécsi műhelyéből, 1878.
Simor prímás készíttette.

78
U 83

Maróti Major Jenő

festőművész

*** Festőművészek ünneplése.** A *Szövetség Művésztársaság,* amelynek tagjai legnagyobb része budai, baráti vacsora keretében ünnepelte két reprezentáns művésztagját, *Maróti Major* Jenőt és *Zombory Moldován* Béla festőművészeket abból az alkalomból, hogy a Műcsarnok téli tárlatán magas kitüntetéseket nyertek. A vacsorán számos kiváló szobrász-, festő- és építőművész vett részt. Az ünnepelteket *Medgyaszay* István műépitész, elnök köszöntötte rendkivül meleg szavakkal, kiemelve érdemeiket, a művészet iránti tiszta, őszinte szeretetüket és becsületes törekvésüket. *Neuschloss Knüssli* Kornél építőművész, a Képzőművészek Egyesülete elnöke pedig az egyesület revében üdvözölte a művészeket, akik meghatottan köszönték meg az ünneplést. *Látzay Fritz* Oszkár műépitész, *Thomas* Antal, *Mihalkovics, Siklóssy* Lőrinc és *Márton* Ferenc mondtak még felköszöntőket.

Magyarság

1934 II. 27

Maróthy Major Jenő
festőművész

— **A téli kiállitás dijai.** A Mücsarnok téli kiállitásának dijait szombaton déli 12 órakor osztotta ki a dijak biráló bizottsága dr. *Nékám* Lajos egyetemi tanár elnöklete alatt. A Képzőművészeti Társulat nagy diját maróthy *Major* Jenő Koratavasz a Balatonon cimü művének itélték oda. A Képzőművészeti Társulat épitészeti diját pedig *Györgyi* Dénes kiállitott műveinek itélték. Az Ipolyi-dijat *Kukán* Géza Lisieuxi Kis szent Teréz c. műve kapta, a báró Forster-féle Vaszary-dijat pedig *Mihalovits* Miklós Krisztus szenvedése cimü olajfestménye. *Halmos* Izor magyar életképdiját *Viski* János Hazafelé cimü olajfestményének, kisplasztikai diját pedig *Cserhalmy* Jenő Fejés után cimü szoborművének adták ki. E dijakon kivül kitüntető elismerésben részesitette a bizottság *Moldován* Béla Szőnyi Ottóról festett arcképét, *Belatininé Hadzsy* Duci svábhegyi hősiemlékszoborművét és *Rokk* Károly Olvadáskor cimü vizfestményét, valamint ujabb kitüntető elismerésben részesitette I. *Gyenes* Lajos Menedékház cimü épitészeti rajzát.

Uemzeti Ujság
1934 I 28

Maróthy Major Jenő
festőművész

(*) **A téli kiállítás díjai.** A Műcsarnok téli kiállításának díjait szombaton déli 12 órakor osztotta ki a díjak bírálóbizottsága, *Nékám* Lajos egyetemi tanár elnöklete alatt. A Képzőművészeti Társulat nagydíját maróthy *Major* Jenő *Koratavasz a Balatonon* című művének ítélték oda. A Képzőművészeti Társulat építészeti díját pedig *Györgyi* Dénes kiállított műveinek ítélték. Az Ipolyi-díjat *Kukán* Géza *Lisieuxi Szent Teréz* című műve kapta, a *Forster*-féle *Vaszary*-díjat pedig *Mihalovits* Miklós *Krisztus szenvedése* című olajfestménye. *Halmos* Izor magyar életképdíját *Viski* János *Hazafelé* című olajfestményének, kisplasztikai díját pedig *Csethalmy* Jenő *Fejés után* című szoborművének adták ki. E díjakon kívül kitüntető elismerésben részesítette a bizottság *Moldován* Béla Szőnyi Ottóról festett arcképét, *Belatininé Hadzsy* Duci svábhegyi hősiemlék-szoborművét és *Rökk* Károly *Olvadáskor* című vízfestményét, valamint újabb kitüntető elismerésben részesítette I. *Gyenes* Lajos Menedékház című építészeti rajzát.

Függetlenség
1934 I/28

Maróthi Major Jenő

MARÓTHI MAJOR JENŐ: VADVIZEK AZ ALFÖLDÖN

KMT 49 28. Tav. Kiáll

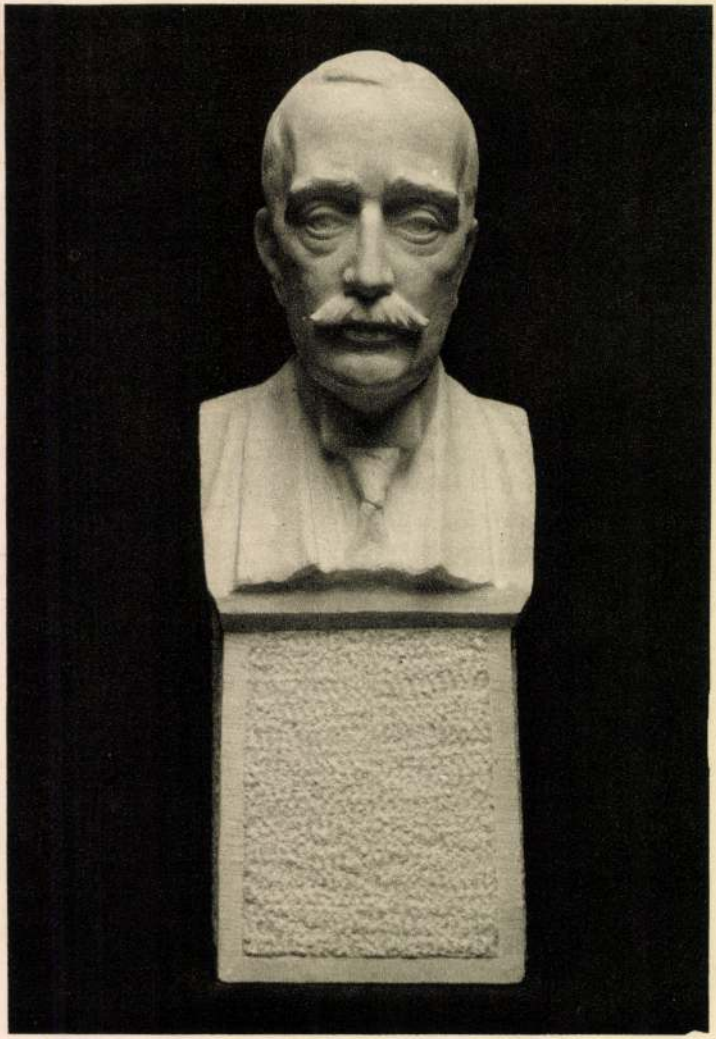

SOMLÓ SÁRI: BR. PERÉNYI ZSIGMOND

MARÓTHI MAJOR JENŐ: ESTI HANGULAT A NYÍRSÉGBEN

SZLÁNYI LAJOS: SZOLNOKI VÁRTEMPLOM

Maróti Major Jenő

Szefelslex. 197. l.

ről, akik ~~dolgoz~~ Magyarországon dolgoztak, vagy magyar megrendeléseket teljesítettek, s kiállításainkon, illetve „mükereskedelmünkben" megjelentek, szólni fogunk még, egyrént a további tárgyalások folyamán, másrént az adattárban. —

Marótti Major Ferenc

Felhők,
Alföldi táj,
Olvadás c.
képei repr.

Rajt Stv 196. l.

ELŐJEGYZÉSEK

a további besorozások
számára

Maróti Major Jenő

255	Őszi erdő,paszt.	2500
256	Borus este, paszt.	2500
257	Alkonyat, paszt.	5000
258	Reggeli felhők, paszt.	3000
259	Felhőtanulmány, paszt.	1500

Nemzeti Szalon

1926 - május
MAPE 12. kiáll.

Maróti Major Jenő

Vkminkiáll. 1943

Hóolvadás, cláff.

Falurészlet, cláff.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Maróthy-Major Jenő
Fehér felhők, olaj

O.M.K.E. 1925. május. 17 1.

Maróthi Major Jenő
Borult este, paszt.

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április.
5 l.

akab

25. kép. *Jakabfalvi festő 1480 körül: Szent Jakab bizonyítja, hogy tanítványa él, a tanítványt levágják a kötélről.*

5. *Szent Jakab bebizonyítja, hogy tanítványa él* (25. kép)

(Külső bal felső.)

meg-

6. *A tanítványt levágják a kötélről* (25. kép)

(Külső bal alsó.)

7. *Lupa királyné és Szent Jakab holtteste*

(Külső jobb felső.)

Maróthy Major Jenő

Falurészlet, paszt.

O.M.K.T. 1925. május. 20 1.

Maróthi Major Jenő
Dunaág Baja mellett, olaj
Szeles alkony, olaj

Magyar Studió avató kiállitás. 192o. 12 1

zósága idején /XVIII.sz.
mrészére pincét épitettek
ek. /Békefi, II.263./ -
Két kőre jár, áradásoknak
itásra szorul, ezért keve-
ban ezért hatalmas gátat
ság régi épületéből ide-
kből. /Békefi, II.294./-
VIII.sz. első negyedében, a k
átság tulajdona./Békefi,
Az apátság tulajdona. Ezt a
ának mesértésével Joniczky
tte. 1765-ből való adat sze-
ában áll. /Békefi, II. 162./ -
a- 1798-ban emlitik. A pász-
lajdona. Értéke 811 frt.
gy-féle ház bére 1802-ben
I./ - Az Orvos háza a XVIII.
y régebbi nemes házból lett.
linkafőző ház a XVIII.sz.
an épült. Jövedelme a sör-
n 100 frt. /Békefi, II.263./
ó és István fia háza és
I-ből van adatunk. - /Békefi,
ály és György nemesi udvar-
k az oklevelek. 1509-ben Pe-
ni László deáknek és Kazai
ozza. /Békefi, I.216-17./ -

MDK

Maróthy Major Jenő

Olvadás, p.

Magy.Művészetért kiáll. r. Mücs. 194o. febr. 8. 1.

MŰK

Maróti Major Jenő

Estefelé, of.

Naplemente, of.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 13 l.

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

Esö után. Pasztel.
Olvadás. Pasztel.

OMKT.-Mücsarnok. IV .Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 8. l.

MDK

maróthi Major Jenö, festö

Balaton.		Pasztel.
Reggeli hangulat.		"
Patak.	31.1.	"
Szénaboglyák.	31.1.	"
Falurészlet.	31.1.	"

MTárs. Téli tárl. 1938. febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Dp.Mücsarn. Kat. 6.l. 31.1.

MDK

Maróthi Major Jenő

Balatonpart, paszt.

Horthy jub.kiáll. Műcs. 1939.dec. 5. 1.

MDK

Maróthy-Major Jenö, festö

Olvadás.	Olf.
Arnyékban.	?
Tavasz a Római fürdöben.	Pasztell
Tavaszi erdö.	"
Téli hangulat.	Olf.
Kiskunság.	Pasztell.

Tavaszi tárlat. 1923. ápr.-máj. MKT-Mücs. Kat. 26.1.
28, 31.1.

Maróti Major Jenö, festö MDK

Február.	Pasztell.
Alföldi táj.	"
Hangulattanulmány.	"
Dunaág.	"
Esö után.	

A Magy.Akv.- és Paszt.fest.Egy. X.kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

Maróti Major Jenö, festö

Viharfelhö.	Pasztell.
Öszi erdö.	"
Téli alkony.	"
Dunai hangulat.	"
Hármashatárhegy	"

A Magy. Akv.- és Paszt. fest. Egy. X. kiáll. 1923 nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

Téli alkony. Pasztell.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. [illegible]. Kat. 34.1.

MDK

Marothi Major Jenő

Alkony, paszt.

Balatoni táj, paszt.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 31. 1.

[illegible]

MDK

Maróthi Major Jenő

Csőszház, paszt.

Őszi verőfény, "

Folyópart, "

Magy. Akvarell és paszt. festők 14. kiáll. M. Szal. 1928. okt. 13. l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Eső után, paszt.

Február, paszt.

Alkonyat, paszt.

Magy. Akvarell és paszt. festők 14. kiáll. N. Szal. 1928. okt. 13. l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Balaton partján, paszt.

Csónak a Balaton partján, paszt.

Balatoni táj, paszt.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

cjoxky 30-31 l.

Lektori jelentés C
története c.

MDK

Maróthi Major Jenő, festő.

Füzes. Paszt. –

Február. "

OMKT – Vándorkiáll. 1910 szept. 8 – dec. 27 ig.
Tm. – Hornyánszky V. kny. – 80. l.

MDK

maróthi Major Jenő

Balaton, paszt.

Falusi táj, "

Badacsony, "

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

2o 1.

MDK

maróti Majos Jenő, festő.

1 db. pastell (sv. cimmel)

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien

Stockholm, 1922 maj. – Jegyz. 26. l.

MDK

Maróti Major Jenő

Balaton,paszt.

Falusi táj, "

Badacsony, "

Árv. Közl. 7.rk.sz. 84.sz. 1937.

MDK

Maróti Major Jenő

Reggeli felhők, paszt.

Felhőtanulmány, paszt.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.

15 l.

MDK

Maróti Major Jenő

Őszi erdő, paszt.

Borus este, "

Alkonyat, "

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.
15 l.

MDK

Maróti Major Jenő

Kora tavaszi hangulat, paszt.

Ködös idő, paszt.

Őszi napsütés, paszt.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal. 1922. ápr.

15 l.

MDK

Maróti Major Jenő

A hármas határhegy, paszt.

Borult idő, paszt.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal. 1922. ápr.

15 l.

MDK

Maróti Major Jenő

Felhős alkonyat, paszt.

Kora tavaszi este, "

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll.
N. Szal. 1921. ápr. 12 l.

MDK

Maróti Major Jenő

Pocsolya, paszt.

Felhő tanulmány, paszt.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll.
N. Szal. 1921. ápr. 12 l.

MDK

Maróti Major Jenő

Kora tavasz paszt.

Kakukfüves rét, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8.kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 12 l.

MDK

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924, nov. 3o.

149-15o l.

MDK

Maróti Major Jenő

Tél, paszt.

Kubik gödrök, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8.kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 12 l.

MDK

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924, nov. 3o.

149-15o l.

MDK

Maróti Major Jenő

Folyó part, paszt.

Lombhullás, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8.kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 12 l.

MDK

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924, nov. 3o.
149-15o l.

MDK

Marótlhi Major Jenő

Buzakeresztek, paszt.

Tájkép, paszt.

Balatoni táj, paszt.

Árv. Kösl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

24 l.

Maróti Major Jenő

Koratavaszi hangulat, pasztell
Ködös idő. pasztell
Őszi napsütés, pasztell
A hármashatárhegy, pasztell
Borult idő, pasztell

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete
IX. kiállítása, 1922. Nemzeti Szalon katalogusa

MDK

Maróthi Major Jenő

Csőszáhz, paszt.

KMT 1912/13. téli kiáll. 76 l.

zati torhyán órapárkány. Toronhoz
arokk főkapu, triglifes főpárkány,
mlokzatán három ablak. Két ereklye-
ól. Fellner Jakab müve, 176o-1764.

ete. Győr, 19o9, 221 l/

MDK

Maróthy Major Jenő

Filatóri gát, paszt.

Falusi táj, "

Balaton, "

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

25 l.

MDK

Maróthy Major Jenő

Aratás után, paszt.

Salzkammergut, "

Aratás után, "

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

25 l.

Maróthy-Major Jenő

Alkonyat, paszt.

Őszi erdő, paszt.

O.M.K.T. 1925. május. 2o l.

I. Maróti László

II. Bódi Klára

III. Gonda Zoltán

IV. Pataki Tibor

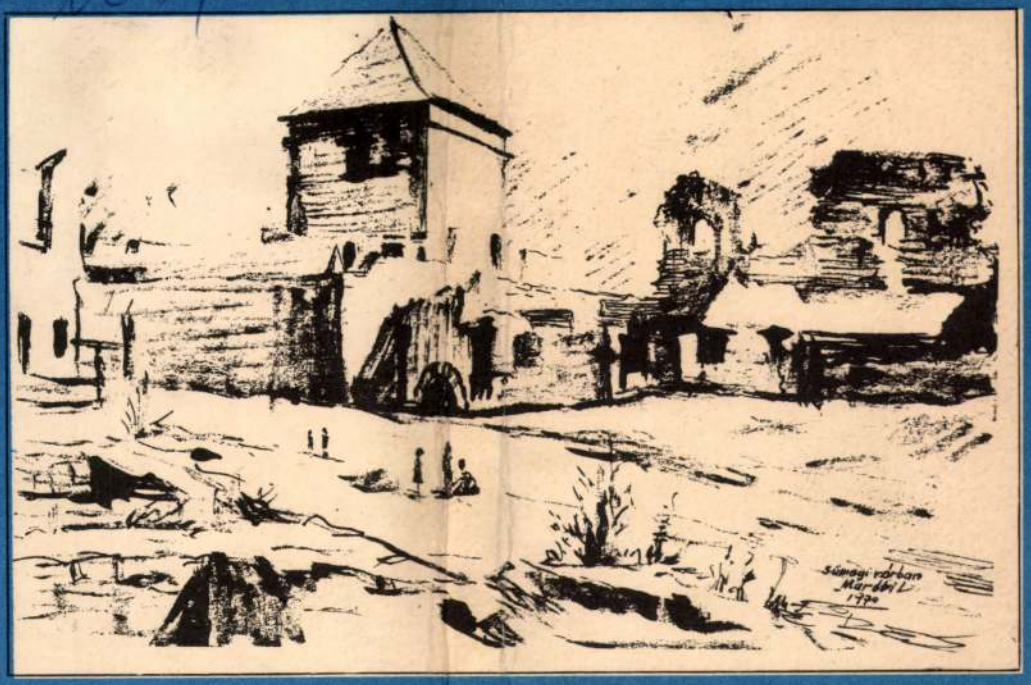

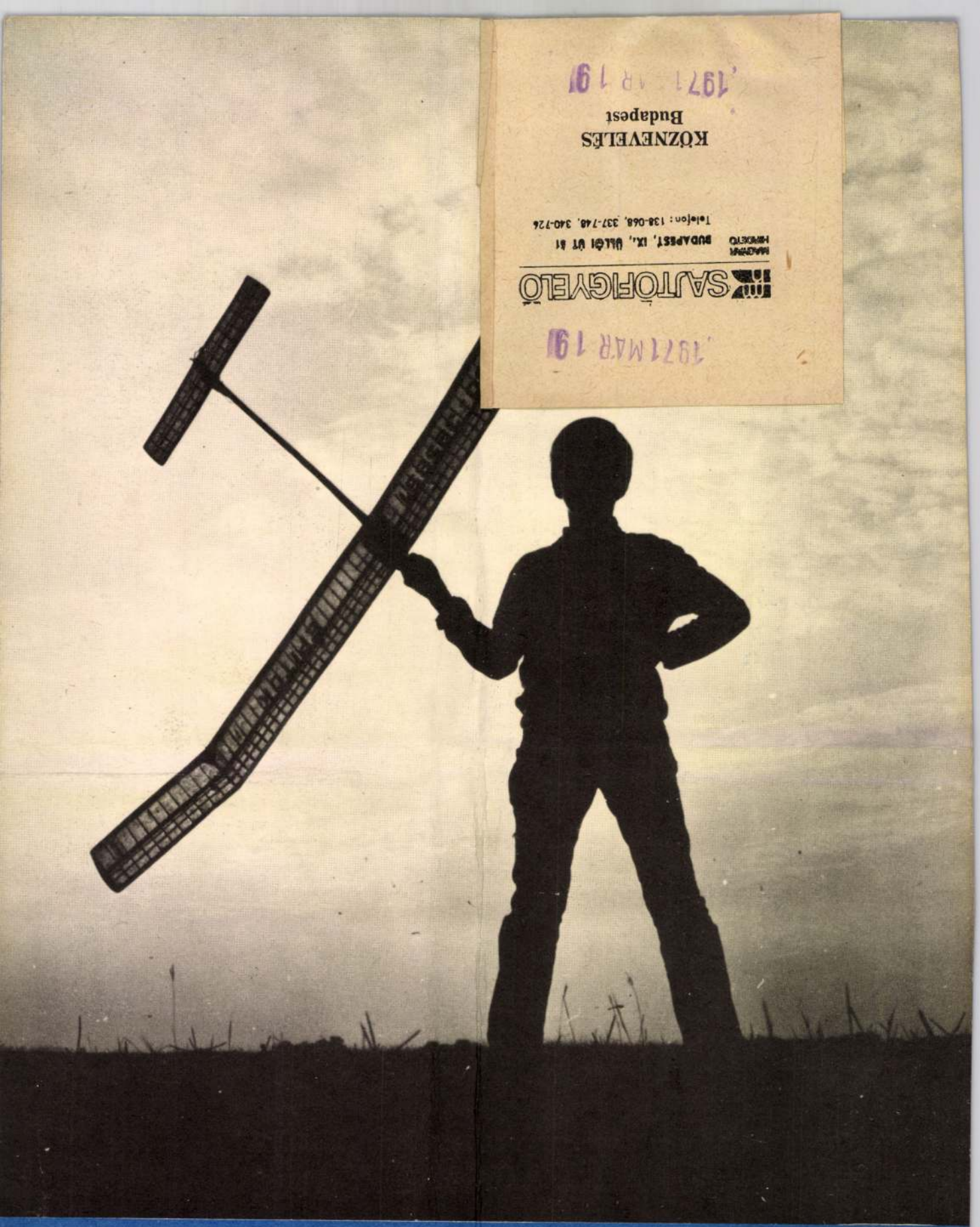

KÖZNEVELÉS
Budapest
1971 MÁR 19

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 MÁR 19

Köznevelés 71/6

ÁRA: 2 Ft

Maróti László

Rajz /kapró/

N. N.: Pedagógus művészcsoport
Tapolcán

Körnevelés 1970. 15 sz.

1021

Marótt László rajza

Az 1971. évben a többi között – 350 fizikai, 700 biológiai és 400 kémiai egységcsomag gyártását tervezzük, hogy ezáltal is segítsük minél több iskolában a tanulókísérletezés megvalósítását. Az Elektrovaria I. demonstrációs eszközből több, mint 500 darabot gyártunk, az audiovizuális eszközök választékát pedig importunk növelésével volósítjuk meg. Javulásra számíthatnak az iskolák a térképellátásban is. Jövőre több olyan térképet hozunk ismét forgalomba, amelyeket az elmúlt években egyáltalán nem, vagy csak igen korlátozott számban lehetett kapni.

Az áruválaszték bővítésén kívül arra is törekszünk, hogy a megrendeléseket lehetőleg minél egyszerűbbé tegyük – s ezáltal a szállításokat minél hamarabb megkezdhessük.

Ennek érdekében új

TANSZERÁRJEGYZÉKET

készítettünk, s ezeket a művelődésügyi intézmények számára folyamatosan megküldjük.

Az új árjegyzék több olyan változtatást tartalmaz, amelyeket megrendelőink évek óta szóvá tesznek. Így például az árjegyzék csak azokat az árukat tartalmazza, amelyeket – a közölt áron – valóban tudunk szállítani.

Egyszerűbbé, áttekinthetőbbé tettük az árjegyzék szerkezetét is. Az eszközöket hét csoportba soroltuk, aszerint, ahogy azokat megrendelni célszerű. A csoportok – róluk az árjegyzék bevezetője részletes tájékoztatást nyújt – a vállalati ügyintézés mechanizmusának is megfelelnek, s ez ismét a megrendelés gyorsabb teljesítését teszi lehetővé. Ugyanakkor az árjegyzék betű-

viseli, ...
zés váll...

Fel k...

Tiszte...
szik felel...
san érke...
sekért, hi...
rozó váll...
Kedves M...
demények...
amennyibe...
lasszák el...
eljárásnak...
tetében á...
tájékoztatá...

Végezet... ...sek
könnyebbé... ...kre áll

...NESZKÖZBEMUTATÓNK.

Helye: vállalatunk Propaganda Osztálya. (Budapest, V., Báthori utca 4. Telefon: 122–845.) A bemutató megtekinthető – szombat kivételével – naponta 10–14 óráig. Ugyanitt részletes tájékoztatást, felvilágosítást kaphatnak az érdeklődők.

Reméljük, hogy tájékoztatásunk további jó kapcsotaink elmélyülését szolgálja.

ORSZÁGOS TANSZERGYÁRTÓ
ÉS ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT

1970 21
KÖZNEVELÉS
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Major Jenő

maróthi

Olvadás c. Eépe
repr.

Őserő. 1936. II.
cf. 7. sz. bontek

Nagytekintetü

Mély tisztelettel jelentem,hogy a
Rudolf a vajdahunyadi várép
nemkülönben a munkavezető p
is a helyreállitás munkáit
tében az épitkezést ideigle
munkák és anyagok és szersz

Budapest 1914. augusztus 4.

Major Jenő

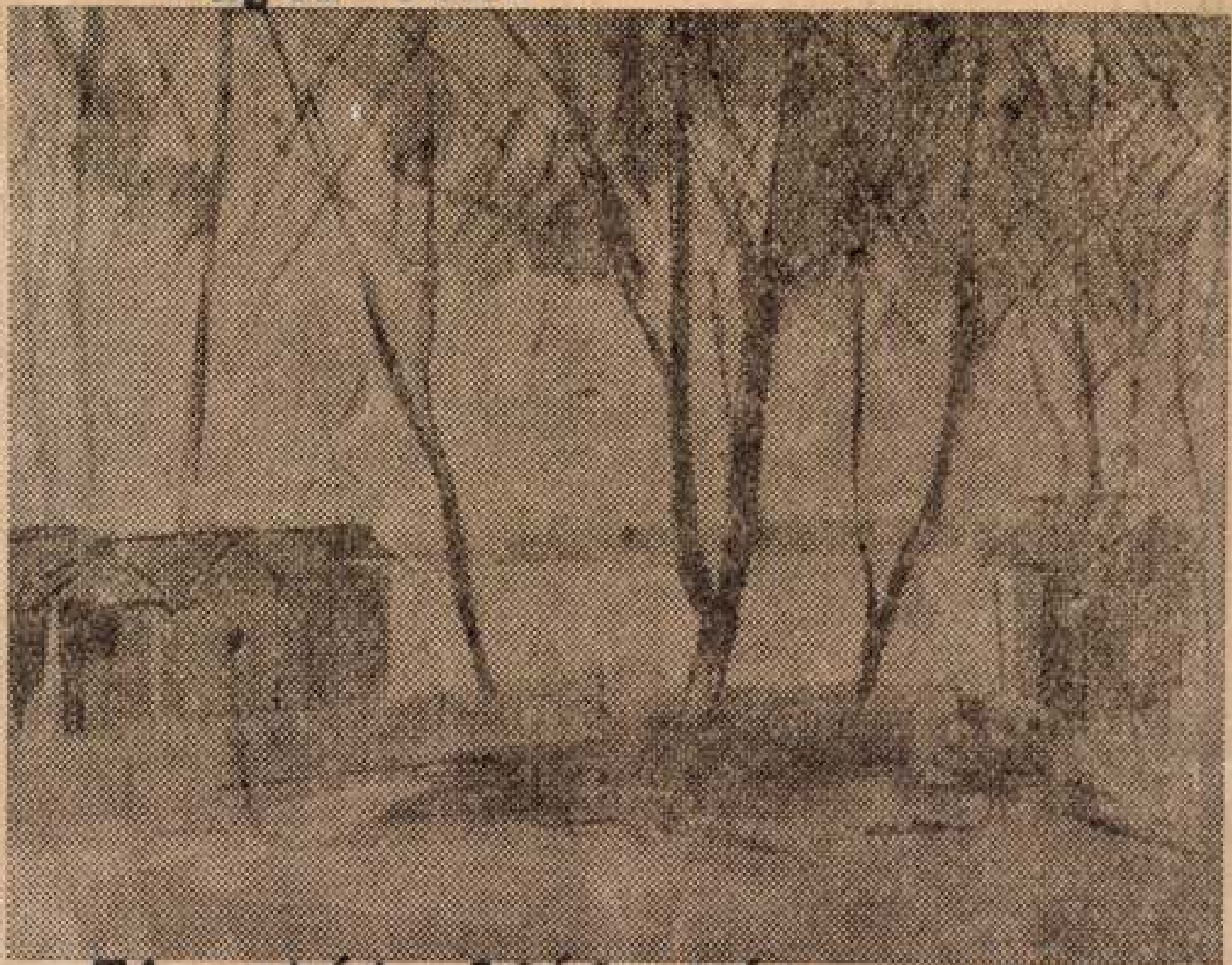

Tiszatáj. 1962. Máj. 4.lap.

MAJOR JENŐ: VÍZPARTON

tanúsítja), az írói nyelv sűrűn bőbeszédű erőtlensége, a giccses megoldások veszélye (*A legszebb pillanatban*), a műfaj esetenkénti tablóvá merevedése. Sok biztató jel viszont Szakonyi prózájának kristálytiszta jövőbe mutat, s a bizonyosság komolyságával sugallja: sokat, nagyon sokat várhatunk tőle. (*Magvető Könyvkiadó, 1961.*)

GRÉZSA FERENC

Diósszilágyi Sámuel 80 éves

Makón, április 1-én, érdekes kiállítást rendezett a szegedi Móra Ferenc Múzeum igazgatója, dr. Bálint

MUNK

Amikor elindultam a g
a folyón túl a város k
Gőzölt a föld. Az őszi
rozsdásodott a kukorica
Csend volt még. Az úto
egy elmaradt és valam
A nyárfasoron ezüst k
csillogtatott az ébredő

Mikor a hídra értem,
Alant mély öntött zöldj
Az ívek körül hatalmas
csapdosták lomha szárn
Lent jöttek-mentek. Las
Ráértem már, kiléptem
Helyemre állt a társam,
s csodáltam most a re

S mikor a városba érte
alatt a járda csillogó tü
cipőm mellett megláttar

Major Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
1962 MÁJ 1 1.

— A SZEGEDI KÉPZŐMŰVÉSZEK munkacsoportja klubdélután rendezett tegnap az újságíróklubban. A találkozón a szegedi festőkön kívül építőművészek is megjelentek. Megnyitót Szelesi Zoltán művészettörténész mondott, majd Major Jenő főiskolai tanszékvezető tanár tartott érdekes előadást A modern művészet és festészetünk mai problémái címmel. Az előadáshoz sokan szóltak hozzá.

felfüggesztette, mert úgy
látta, hogy K

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Major Jenő

DÉLMAGYARORSZÁG

1962 MÁJ 17

1021

A modern művészet és festészetünk mai problémái

Egy érdekes vita tanulságairól

A SZEGEDI képzőművészek munkacsoportja, mint jelentettük, a napokban klubdélutánt rendezett az újságíróklubban. *Major* Jenő festőművész, tanszékvezető főiskolai tanár *»A modern művészet és festészetünk mai problémái«* címmel elhangzott előadása után *igen érdekes és számos kérdést felvető, tartalmas vita bontakozott ki* a rendezvényen megjelent képzőművészek között. Úgy érezzük, nem mehetünk el szó nélkül e problémák, s e nagyon őszinte hangú, alkotóan magas izzású vita mellett, már csak azért sem, mert a vitázók némelyike sajátosan elfogult álláspontra helyezkedve ítélte meg általában a művészet és ezen belül festészetünk másfél évtizedes fejlődését, s eltúlozva a fejlődés zökkenőinek jelentőségét, torz és hamis következtetésekre jutott ítéleteiben.

Major Jenő referátuma *alapkérdésként mai festészetünknek az elmúlt fél évszázad festészeti örökségéhez való viszonyát vizsgálta* s e bonyolult és ellentmondásos viszony tükrében próbálta megmutatni festészetünk mai problémiát, valamint az utat, amely e problémák megoldásához vezethet.

FESTÉSZETÜNK mai helyzetének megértéséhez — szögezte le az előadás — a felszabadulásunkat követő körülményekből kell kiindulnunk. Az első néhány év bizonytalankodásai után az utóbbi fél évszázad festészeti örökségét a szocializmust építő társadalom szempontjából problematikusnak ítélték és ezért egészében elvetették. Helyette egy sémát adtak, mely körülbelül így fogalmazható meg: »A művészetnek van tartalma és formája. A festészet tartalma legyen a szocializmus építése — ez elvileg természetesen helyes követelmény! — a formája pedig legyen közérthető.« A közérthetőség követelményét úgy értelmezték, hogy az elmúlt korok művészetéből meg kell keresni azt a formát, ami a nagy tömegek részére a legérthetőbb. Mivel az utóbbi évtizedek művészetét eleve elvetették, ilyen forrásnak a régebbi korszakok maradtak fenn. A 19. század realista festészetére terelődött tehát a figyelem, mint követendő példára. Kétségtelen, hogy a szándék nem volt rossz. A művészetet közel akarták hozni a tömegekhez. Festészetünk fejlődése szempontjából azonban ez a követelmény mégis súlyos hiba volt.

VITATKOZNUNK kell Major Jenő előadásának eme következtetéseivel. Nem mintha a valóban elkövetett hibákat meg akarnók védeni, szó sincs erről. Az igaz és igazságosan tárgyilagos kép megrajzolása érdekében kell vitatkoznunk. Felületesnek és meg nem indokoltnak érezzük az előadásnak azt a megállapítását, hogy »az utóbbi fél évszázad festészeti örökségét a szocializmust építő társadalom szempontjából problematikusnak ítélték és teljes egészében elvetették«. Felületes mindenek előtt azért, mert az utóbbi fél évszázad festészeti örökségéről szólva *eleve föltételezi egy olyan egységét és egységességét ennek a hagyománynak, ami éppenséggel nem volt meg a valóságban*, s ennek az egységes hagyománynak az egységes elvetésével vádolja meg az elmúlt időszak művészetpolitikáját, ami szintén nem felel meg a valóságnak.

Egyet kell értenünk a vita során felszólaló *Oelmacher* Anna művészettörténésszel, aki kifogást emelt ez ellen a vulgarizáló megállapítás és a mellette kiálló véleményekkel és megjegyzésekkel szemben.

HELYES LETT VOLNA, ha a korszakon belül mindent egybemosó időrendiség helyett *a tartalmi és kifejezésbeli jegyeik alapján tett volna különbséget* Major Jenő festészeti örökségünk elvetett vagy üdvözítőnek találtatott irányzatai között. Hiszen — s ezt a tények mondatják velünk — az előadás által 19. századinak nevezett realizmus, a valóság és az ember ábrázolásának igénye, a közlés, a tartalmasság, a mondanivaló igénye nem veszett ki a század fordulásával a festészetből. A kapitalizmus válságának talaján elburjánzó »izmusok«, sokféle irracionális és absztrakt irányzatocskák ellenpólusaként *tovább fejlődött ez a realizmus, gazdagodott, magában hordozva a haladás hitét, az emberben való hitet és az embertelenség elleni tiltakozást.*

Hibát akkor és abban követett el korábbi művészetpolitikánk, amikor ezen előadáséhoz hasonló *vulgarizálással* felületesen ítélt korszakok és irányzatok, művészek és művek eszmei és tartalmi értékeiről, ahelyett, hogy elemző igényességgel mélyebbre hatolva korral, korszellemmel és eszmékkel való összefüggéseikben, társadalmi indítékaikban és következményeikben vizsgálta volna meg mind a 19. század, mind pedig az utóbbi fél évszázad festészetének örökségét.

Az előadás a továbbiakban *helyesen bírálta meg azokat a korábbi téves nézeteket, amelyek a művészetek felépítmény jellegének vulgáris értelmezéséből fakadtak.* Egyet kell értenünk azzal a véleményével is, amely szerint *»az új szintézist a szocialista, illetve a kommunista társadalom művészete fogja képviselni. Ez az új szintézis azonban semmiképpen sem jelentheti egy régebbi kor alacsonyabb szintű formavilágának átültetését... Az új szintézis csak a megújult, meggazdagodott formaelemekre épülhet.«*

MI AZONBAN nemcsak aszerint értékeljük ezután sem az utóbbi fél évszázad »izmusainak«. valóban problematikus örökségét, hogy »mivel gazdagította a művészi kifejezés lehetőségeit és eszközeit«, hanem *értékelni akarjuk és értékelni fogjuk aszerint is, hogy tartalmukban, mondanivalójukkal adtak-e valamit az embernek, van-e súlyuk az egyetemes emberi haladás mérlegén is.*

Major Jenő előadásának további részében részletesen és sokoldalú ismeretekre támaszkodva taglalta azokat a *formai elemeket*, amiket a piktúra fejlődése az utóbbi évtizedeknek köszönhet, majd befejezésül jóleső érzéssel állapította meg, hogy *»az a görcs, ami a fejlődést eddig gátolta, most már feloldódik, s már csak jó festőkre van szükség«* — az említett új szintézis megteremtése érdekében.

EZ A RENDEZVÉNY, s a Major Jenő előadását követő tartalmas vita, amely során különböző nézetek és vélemények szabadon ütköztek meg egymással, s nem egy fontos elvi probléma tisztázódott megnyugtató módon a résztvevő művészek körében, úgy hisszük, *lépést jelentett előre* ehhez az új szintézishez vezető úton. *Vinkler* László, *Dorogi* Imre, *Lehel* István és mások hozzászólásai azt bizonyították, hogy a »hogyan tovább« nagy és kötelező feladata erősen foglalkoztatja a szegedi képzőművészeket: festőket, szobrászokat és építészeket is. S ha a következtetések olykor tévednek is a dolgok megítélésében, megoldással és *az igazság keresésének őszinte akarásával* biztat ez a bátorság, *a vélemény nyilvánításának az a nyílt közvetlensége*, amely ezt a vitát jellemezte.

delem az első helyért

gyei kézilabda-bajnokságban

tieknél. Az utóbbi két fordulóban mintha kissé színtelenedett volna játékuk. Az eredmény szorosabb is lehetett volna, ha a mindszenti lányok a javukra megítélt két hétméterest bedobják. Ők egyébként még egy mérkőzést játszottak a hét végén. Az UTC elleni találkozójukon vesztettek egy góllal.

Az első győzelem

Az újszegediek idei legjobb játékukkal megszerezték első győzelmüket... Vápillanatban adódó nagy helyzetét kihasználja. Az Újszegedi TC is »pontos« csapat már, ellenfele, a Szegedi Honvéd ugyanis nem tudta igazolni játékosait. Így mérkőzés nélkül jutottak az újszegediek a két ponthoz. A Hódmezővásárhelyi Textiles—Szentesi Kinizsi találkozóján nagy küzdelemben a vásárhelyiek nyertek. A bajnokjelölt Szegedi Építők gólerősebb játékával nyert a HMTE MEDOSZ-szal szemben.

Jó egyéni teljesítmények

A mérkőzésekre ebben a fordulóban a küzdelem mellett a jó egyéni teljesítmények a jellemzőek. Néhányan kiugró teljesítményt nyújtottak: Bokor (SZEAC), Keresztes (Dorozsma), Pocsainé, Szelesné (Kinizsi), Nagyistók (H. Textil), Gál (UTC), a férfiaknál Darvas (Sz. Építők).

Eredmények. Nők: Szegedi Kinizsi—UTC 2:1, Hódmezővásárhelyi Textiles—Szentesi Kinizsi 3:1, SZEAC—Kiskundorozsmai MEDOSZ 9:6, Szegedi Textilművek—Mindszenti MEDOSZ 6:1, Makói Közgazdasági Technikum—Hódmezővásárhelyi Spartacus II. 15:0, Szegedi Kinizsi—Hódmezővásárhelyi Textiles 5:1, UTC—Mindszenti MEDOSZ 3:2. Férfiak: Szegedi VSE—Szegedi Spartacus 16:16. Hódmezővásárhelyi Textiles—Szentesi Kinizsi 18:15, SZEAC II.—MVSE II. 31:10, Szegedi Építők—HMTE MEDOSZ 22:16, Csanádpalota—HMTE MEDOSZ 14:10.

K. A.

Papp László az Európa-bajnok

A bécsi Stadthallében szerdán este került sor a hatalmas érdeklődéssel várt Papp—Christensen döntő mérkőzésre, a hivatásos középsúlyú ökölvívó Európa-bajnoki címért. A Stadthalle ezen az estén néző- és bevételi rekordot ért el, 17 000 néző zsúfolásig megtöltötte a nagycsarnokot, ezenkívül több mint 2000 szurkolóval teljesen megteltek a Stadthalle melléktermei is, amelyekbe »házi televízión keresztül« közvetítették a 15 menetesre tervezett találkozót.

A Stadthalléhoz vezető utakon óriási tömeg hömpölygött, »a fekete piacon« 500 schillinget is kértek egy-egy belépőjegyért. Változatlanul Papp győzelmi esélyeiről beszéltek mindenütt, s az összecsapás nem csalta meg a papírformát. Csak hét menetre volt szükség Papp Lászlónak ahhoz, hogy győzelmet arasson az Európa-bajnoki cím dán védője felett, s elhódítsa tőle az elsőséget. A közönség hatalmas ünneplése közepette, 21.40 órakor kezdődött meg a mérkőzés, 22.10 órakor már Papp László nyakába akasztották az Európa-bajnoki címet jelentő koszorút.

Jól haladnak a labdarúgó JT tanfolyamai

Immár nyolc hete hirdette meg a labdarúgó JT, hogy játékvezetőképző tanfolyamokat indít Szegeden, valamint elegendő jelentkező esetén a falvakban is. Megállapítható, hogy a kezdő lépések után a tanfolyamok jól haladnak előre. A résztvevők többsége már elsajátította a főbb szabályokat.

Nagy jelentőségű, hogy Zákányszéken, Kisteleken és Földeákon is meg lehetett szervezni az oktatást, mindegyik községben tíz-tíz résztvevővel. A szegedi hallgatók pénteken esténként jönnek össze a DLASZ irodájának tárgyalótermében. Már csak egy előadás van hátra és hamarosan megkezdődnek a vizsgák. A tanfolyamon résztvevő egyetemisták közül már többen vizsgáztak és mindannyian jó eredményeket értek el. Reméljük, hogy a vizsga mindenkinek sikerül és az újonc játékvezetők eredményesen működnek majd a mérkőzéseken.

Radics Ferenc

S=O=R=O=K=E=I=N

A szegedi városi labdarúgó-bajnokságban a Ruhagyár, a szegedi járási labdarúgó-bajnokságban pedig a Kisteleki TE már bajnoknak tekinthető. A legutóbbi eredmények. Járás: Újszentiván—Tápé 4:1. Üllés—Szatymaz 2:0. Deszk—Kistelek 3:3. Kübekháza—Pusztamérges 3:2. Város: Igazságügy—Kábelgyár 3:0. Postás—Mihálytelek 4:1. Előre—Bőrösök 5:2. Ruhagyár—Falemezgyár 5:0. MEDOSZ—Helyiipar 2:0.

*

Martfűi csapatok vendégszerepeltek szerdán Szegeden. Labdarúgás: SZEAC—MMSE 8:0 (3:0). Vezette: Megyeri. Góllövő: Nemes 4, Hajós 2, Nyári, Boros. Kézilabda: MMSE—SZEAC 24:17. Háromharmados férfimérkőzés volt.

A R B A N

Foto — Petrovics László felv.)

zi gyorsasági motorkerékpárképen: A 125 kcm-es speciálre. Elöl Peter Escher (NSZK), Szabó II. László.

Utolsó előkészítő mérkőzését játszotta a magyar válogatott

Magyar válogatott—Juventus 2:0 (1:0)

A magyar labdarúgó-válogatott kedden az olaszországi Torinóban játszott edzőmérkőzést a Juventus nagy játékerőt képviselő együttesével, s jó játékkal győzött. Az első gólt a 15. percben Albert váratlan, 22 méteres lövéséből értük el, a másodikat pedig Solymosi lőtte az 51. percben.

A magyar együttesben a védelem mellett a csatársor is megtette a magáét. Gro-

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkapárt Csongrád megyei és Szeged városi bizottságának lapja
Megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Felelős szerkesztő: Dr. Lőkös Zoltán
Szerkesztőség: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-35, 30-03

Maróthi Major Jenő: Erdei út.

Maróti Major Jenő"

* Gyüjteményes kiállitás. *Maróti Major* Jenő, R. *Bauer* E., ifj. *Radnay* Rezső, *Szabó* Béla Leó, *Szabó* Dezső, *Czeczei Szüts* Sándor és néhai *Teuchert* Károly festőművészek müveiből gyüjteményes kiállitást rendeztek a tatabányai Népház nagytermében. Megnyitás e hó 28-án délelőtt 11 órakor volt és egész december hónapban nyitva marad a kiállitás.

M. 1926. XI. 30. (Magyarság)

Marothi Major Jenő

Lásd

Arv. Csarnok
(1926 okt) 34. kötet.

346 - 358 l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Ténykép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Maróthi - Major Jenő

~~Hadzsy Olga~~

Jenő

Ced

2

- Az Országos Idegenforgalmi Hivatal kiállítássorozatának első, a **»Magyar Tájak«** kiállítása december 17-én nyílt meg. Ezen a kiállításon Budapest Székesfőváros megvásárolta **~~Hadzsy Olga:~~** A Balaton Tihanynál, **Prohászka József:** Kecskeméti Alföld, **Maróthi-Major Jenő:** Ködös reggel c. képeit. — 1940. január 5-én nyílik meg a Szalonban, ugyancsak az Országos Idegenforgalmi Hivatal rendezésében a **»Magyar Városok«** kiállítása, míg a **»Magyar Nép«** kiállítására jövő év februárjában kerül sor.

Képzőm. Közlöny

1939. 3-4. sz.

Kossmetsetel.
Sztehlo O. 1909.
Tollrajz. nagys. 41 x 38

Lautó. R. k. templom
bővítés. alaprajza
Méret. 1:100 Sztehlo O.

Oszikó. 1. R. k. templom
alaprajza, kossmetsettel
Méret. 1:100 Sztehlo O.
Tollrajz. pauzpapíron.
Nagys. 51 x 32
2. Ugyanaz. Déli oldal
Keresztmetsetekkel.
Méret. 1:100. Mint előbbi
Mint előbb.
Nagys. 53 x 32.

Maróti Major Jenő

l.

Végvári szokok

58. l.

Javitáskor hiányzott. [illegible]

Nem helység.

MARÓTPUSZTA (Esztergom?)

Marótpuszta

RÉGI TEMPLOM gotikus ablakokkal, ma magtár.

KÁPOLNA barokkstílű, építtette Gróf Esterházy Imre hercegprimás 1732 körül.

KASTÉLY barokkstílű, építtette Gróf Esterházy Imre hercegprimás 1732 körül.

Vértes?

MDK

Marotte Mihály, kőfaragó

Estei Hyppolit udvarának magyar mestere.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 286.l.

MDK

Marotte ,Michele de,lapicida

Marotte

Estei Hyppolit udvarának magyar mestere.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 286.l.

Maróti Major Jenő

A Nemzeti Szalonban rendezett tárlaton mutatta be figyelemreméltó pasztelljeit,-irja Kun Imre: "Aquarellfestők és Pasztellfestők Kiállitása" cimmel.
Müvészet c. rovat közli a kritikát.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. 10.
XXXII. évf. 1o. sz. 173-174. lap.

Maróti-Major Jenő

Lotz Károly, Székely Bertalan, Dobai-Székely Andor, Stetka Gyula, Czencz János, Baránszky László, Beron Gyula, Győrffy István, Kampis János, Maróti-Major Jenő, Olgyai Viktor, Hofbauer Károly müvészek vettek részt azon a grafikai kiállitáson, melyet Olgyay Ferenc vezetésével, több müvészből alakult Társaság rendezett a Váci u. és a Türr István u. sarkán lévő épület emeleti kiállitó termében. "Müvészek mükereskedése" cimmel a Müvészet c. rovat közli a Társaság megalakulását, valamint azt, hogy a tagok müveikkel járulnak hozzá a Társaság vagyonához. A Mai grafikusok mellett a régebbi nagy mesterek kollekcióit is bemutatják a tárlataikon.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Maróti Major Jenő

Pasztellkrétával szingazdag, erőteljes pikturát produkál,-irja kritikájában Kun Imre: "A Nemzeti Szalon kiállitása cimmel. Dicséri levegős tájképeit, a minden szinben pompázó eget. Minden müve harmonikus, gyönyörködtető, értékes művészetet sugároznak

A HÉT, Bp. 1921. március 10.
XXXII. évf. 7. sz. 110. lap.

Maróky-Mayer Jenö festö.

Katol.Szemle.1931.II.903-10.1.

Festészet, táblakép
Téli nap, Maróthi Major Jenő

Művészet, III.,1904. 187.

Kitüntetések.

/Maróti/ Major Jenő festő

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
75-76.
"Müvásár"

MDK

Maróti-Marzi Ferenc

A magy. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903. 46-47 l.

Maróthi Major Jenő.

A Mücsarnok téli tárlatán „Kora tavasz" – „Reggeli hangulat" – c. pasztell-képei szerepelnek.
(említve.)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

maróthi Major Jenő

MDK

Falurészlet, pasztell

Őszi este, pasztell

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Felhős reggel

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

maróthi Major Jenő MDK

Őszi reggel, pasztell

Estefelé, pasztell

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Maróth-i Major Jenő MDK

Balatonpart, pasztell

Műcsarnok 1939 dec.-1940. január

Maróthi Major Jenő

MDK

Buzakeresztek, pasztell

Dunaág, pasztell

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Naplemente

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

maróthi Major Jenő MDK

Patak, pasztell

Szénaboglyák, pasztell

Falurészlet, pasztell

Műcsarnok 1938 téli tárlat

Maróti Major

Kiállít

Művésznő 932. X. 30.

MDK

Maróthi Major Jenő

Lombhullás, of.

Békásmegyer kora tavasszal, of.

Felhőtanulmány, paszt.

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

Maróthi Major Jenő MDK

Esti csend, pasztell

Fehér felhők, pasztell

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő

MDK

Reggeli hangulat, pasztell

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Öreg pajta, pasztell

Esti hangulat, pasztell

Reggeli hangulat, pasztell

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

maróthi Major Jenő

Tömörülő felhők, pasztell

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Reggeli hangulat, pasztell

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

maróthi Mayor Jenő

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel - néhány hangulatos szép tájképe." Buzakeresztek," "Felhős hangulat a Balatonon".

Pesti Hirlap 1931. VII.22.

Maróthy Major Jenő
festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII.19.

Maróthy Major Jenő MDK

Eső után, pasztell

Mücsarnok 1942 Tavaszi tárlat
A magyar müvészetért c.kiáll.

maróthy Major Jenő

MDK

Őszi hangulat, pasztell

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll

Maróti Major Jenő MDK

Esti hangulat, pasztell

Felhős reggel, pasztell

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Morrôd Major Jens

Ruti Bogglak, passbell

Telbbe Kegge1, passbell

Maróti Major Jenő

Kerepel műve a Postatakarékpénztár aukciójának decemberi kiállításán az állami árverési csarnokban.

N. U. 1926. XII. 4. (Nemzeti Ujság)

Maróthi Major Jenő

Felhős idő, pasztell

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Alkonyat, pasztell

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Maróthi Major Jenő

A Mondsee, pasztell

Műcsarnok 1941 Tél kiállítás

Maróthi Major Jenő

MDK

Buzakeresztek, pasztell

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Naróthi Major Jenő MDK

Enyhe téli reggel, pasztell

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

Maróti Major Jenő

Olvadás, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.
Mücs. 1927. jan.

MDK

Maróti Major Jenő

Akácerdő, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

Maróthi Major Jenő

Rézt vez a Műcsarnok harmadik
nemzeti képrőművészeti kiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. III. 24.

Maróti Major Jenő

„Bornlás"

„Reggeli hangulat"

„Nyári este" igen finom. balatoni hangulatok. MAPE kiáll.-a.

Kérdi Kovács L.: A Mücs. őszi tárlata.

P. H. 931. X. 18.

Marothy M. J.

jó hatással kapott helyet a MAPE kiáll.-án.

Gy. T.: Őszi tárlat.

8. Ó. M. 931. X. 18.

maróthi Major Jenő MDK

Faluvége, pasztell

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Maróti Major Jenő.

„Ködös őrni reggel" c. aldunai táj és „Est a Nyírségben" c. tájképe szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.
(említve.)

Pesti ~~Napló~~ Hirlap, 1927. dec. 18.

Maróti Major Jenő

"Borulás", "Reggeli hangulat" és "Nyári este" c. művei a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

MDK

Maróthi Major Jenő

Falurészlet, paszt.

Köd, paszt.

Duna, pf.

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Maróthi Major Jenő

Borus őszi erdő, of.

Holdvilág, paszt.

Naplemente, "

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Maróthi-Major Jenö, festön.

Ködös reggel.e képet a Szék.Föv. vásárolta meg.

Orsz. idegenforg. Hivatal I. „a Magyar Tájak" kiáll. 1939 dec. 17. - Képzöm. Közlöny. 1939. 3-4 sz.

MDK

Maróthi Major Jenő

a "Szövetség"tagja, ellenőr

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Maróthi Major Jenő

Falurészlet patakkal,
Buzakeresztek,
Borus hangulat,

pasztellek

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 335.kiáll. 1925.ápr.

MDK

Maróthi Major Jenő

Falu vége,

Esti hangulat,

Tanya,

pasztellek

SZÖVETSEG 2.kiáll. N.Szal. 335.kiáll. 1925.ápr.

MDK

Maróthi Major Jenő

Őszi naplemente,

Őszi naplemente,

pasztellek

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 335.kiáll. 1925.ápr.

MDK

Maróthi Major Jenő

Falurészlet

Esős reggel

pasztellek

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 335.kiáll. 1925.ápr.

MDK

a Céh művésztagja, szobrász

Munkácsy Céh 8.repr.kiáll. N.Szal. 1935.márc.

4.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Napkelte, vizf.
Borus este, vizf.
Olvadás, vizf.

A Magy. Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

Maróthi Majos Jenő festőművész

Felhős reggel a Balatonon

1934.évi emlék-és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok

Maróthi Major Jenő festőművész

Falu-vége

Füzfa csoport

1934.évi emlék-és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok

Maróthi Major Jenő festőművész

Szeles délután

Őszi napsütés a Balatonon

1934.évi emlék-és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója. Mücsarnok

Maróthi Major Jenő festőművész

Téli este

Téli reggel

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

Maróthi Major Jenő festőművész

Hajnali hangulat

Öreg pajta

Magyar kiállítás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

Maróthi Major Jenő MDK

Szeles délután
Őszi napsütés a Balatonon
Faluvége
Füzfacsoport

Műcsarnok 1934. márc-ápr.

Maróthi Major Jenő

MDK

Felhős reggel a Balatonon

Műcsarnok 1934. márc-ápr.

Maróthi Major Jenő festőművész

Friss hó

Alföldi táj

Budapest Székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

Maróthi Major Jenő festőművész

Olvadás

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok 1934.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

557.	Tájkép.	Olf.	34x48	J.l.j.
558.	Tájkép.	"	24x35	J.l.j.
559.	Pihenö.	"	41x51	J.l.j.
56o.	Mocsaras vidék.		36x45	J.l.b.
561.	Nyár.	Olf.	34x45	
562.	Erdörészlet.	Olf.	41x51	J.l.j.
563.	Tanyaudvar.	"	4ox51	J.l.b.
564.	Falusi utcarészlet.		Olf. 34x49	J.l.b.
565.	Buzakeresztek.		" 34x49	J.l.b.

Árv. Csarn.I.rk.Á. 29.1.

61. R. marc

MD K

Maróthi-major Jenö, festöm.

566.	Erdörészlet.	Olf.	36x46	J.l.j.
567.	Patak.	"	54x48	J.l.b.
568.	Füzes.	"	34x45	J.l.b.
569.	Falurészlet.	Pasztell.	36x52	J.l.j.
570.	Tájkép.	Olf.	38x52	J.l.b.

Árv. Csarn. 1932. I.rk. 9. 30.l.

61. 12. márc

Maróthi Major Jenő

MDK

Olvadás

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MARÓTHI MAJOR JENŐ

Buzakeresztek. Pasztel.
Dunaág. "
Naplemente.

KMTárs.1939. őszi tárlat. 16.oldal

Maróthi Major Jenő MDK

Felhőtanulmány, pasztel

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Kora tavasz, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Borus alkony, pasztell

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Olvadó jég, pasztell

Mücsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Maróti Major Jenő MDK

Kora tavaszi hangulat, olf.

Folyópart, olf.
Mosó-lék, olf.
Erdő, olf.

Nemzeti Szalon 1921. junius
Tavaszi Tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Buzakereszt ek, olf.
"Téli világ", olf.
Szürke hangulat, olf.
"A felhők" /Hold as este/ Pasztell

A Céhbeliek IV. kiállitása
Nemzeti Szalon ,1923.

Maróthi Major Jenő

MDK

A felhők /Naplemente/, pasztell

"Kiskunság", olf.

Holt Duna, pasztell

Téli hangulat, olf.

Felhőtanulmány, olf.

A Cóhbeliek IV. kiállitása

Nemzeti Szalon ,1923.

Marothy Major Jenő MDK

Fehér felhők, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Maróthy Majos Jenő MDK

Falurészlet, pasztel

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Maróthy Major Jenő

MDK

Alkonyat, pastel

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Maróthy Major Jenő MDK

Őszi erdő, pastel

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Maróthy-Major Jenő

Őszi erdő, paszt.

Tav. kiáll. Mucs. 1929. máj. 20. l.

MDK

Maróthy-Major Jenő

Alkonyat, paszt.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 20. 1.

MDK

Maróthy Major Jenő

Falurészlet, paszt.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 2o. 1.

MDK

Maróthy-Major Jenő

Fehér felhők, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 17. l.

MDK

Maróthy Major Jenő f.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 36. l.

Harósi Major fenő

Nyírségi tájakkal szerepel az akvarell és pontellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban

Magyarság, 1927 V. 26.

MDK

maróthi Major Jenő

Az elmult év történetéből. Évk. KMT. 1930. 35.l.

MDK

Maróthi Major Jenő
művei:

Olvadás.Pasztel.
Holdkelte. "

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll. képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 32.1.

MDK

Maróthy Major Jenő

Őszi est, of.

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz. 63.l.

MDA

Maróthi Major Jenö, festö

Öszi napsütés.	70x42.	Pasztell
Faluvége.	50x34	Olf.
Olvadás.	45x30	Pasztell
Folyópart.	50x35	"
Erdörészlet.	50x35	Olf.

Áll. Árv.Csarnok.-M.Képzöm.Egy.kiáll. 1922 dec.15.-17.
Kat.11.1.

Maróthi Major Jenő MDK

Olvadás, pasztell

Mücsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Maróti Major Jenő

Olvadás, pasztell

Holdkelte, pasztell

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Maróti Major Jenő MDK

Kora tavasz, pastel

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Maróti Major Jenő MDK

Friss hó a faluban, pastel

Műcsarnok 1924.febr. márc.

MDK

Maróthy Major Jenő

Eső után, paszt.

Esti hangulat, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 5o.l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Eső után, paszt.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 71.l.

Major Jenő maróthi MDK

Esti hangulat a Nyirségben, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Major Jenő maróthi MDK

Ködös őszi reggel, pasztell

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Major Máté, építés M.D.K.

terve 300 pengős megvételben részesült a városszéli telepítés – és a munkás lakások típusterv-pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII.évf.

szept. 5. sz. 3. old.

Maróthi Major Jenő MDK

Tavasz, pasztell

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Esti hangulat, pasztell

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Vadvizek az Alföldön, pasztell

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Tanya az erdőben, pasztell

Ugarföldek, pasztell

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

maróthi Major Jenö, festör.

758.	Tájkép.	J.l.j.	Olf.	32.o.
759.	Tájkép	J.l.j.	Paszt.	"
760.	Olvadás.	J.l.j.	Paszt.	"
761.	Tájkép.	J.l.b.	Paszt.	"
762.	Tájkép.	J.l.b.	Paszt.	"
763.	Nyár.	J.l.b.	Olf.	33.l.

Árverési Közlöny.1929.ápr.3.rk.sz. 32,33.l.

Major Jenő maróthi MDK

Naplemente, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

299.	Tájkép.	Pasztell.	Jelzett.
	Balatoni táj.	"	"
3ol.	Tájkép.	"	"

Árv. Közl.1940.1.rk.sz. 28.1.

maróthi Major Jenő MDK

Olvadás, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

Major Jenő maróthi

Buzakeresztek

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat. 11.l.

MDK

Major Jenő maróthi

Tavasz

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat. 11.l.

Major fenő

Nagymama,	tempera	43x47	(emlitve)
Balatoni táj	"	48x50	"
Kendergyár	"	38x47	"
Alföldi táj I	"	28x45	"
Utrakészlet	"	35x38	"
Strandolók	"	38x48	"
Ujszegedi utca	akvatel	19x28	"
Vízparton	"	19x24	"
Alföldi táj II	"	19x28	"
Csendélet	"	25x34	"
Hajóállomás	"	24x28	"

Szegedi All. Ped. Főisk. Művész-tanárainak Kép. Kiá. Utána 200.

Hajas Jenő

Utasok (szepró)
Játékkirakat "
Rajzóra "
Ponyvakémítés olaj tempera, 85x100 (eml.
Ormágút olaj 70x80 (emlitve)
Tájkép " 60x80 "
Üzemrészlet tempera 43x48 "
Villamos megáló " 39x49 "

Szegedi Áll. Ped. Főisk. Művész-tanárainak) Képkiállítása

17-200.

Major fenő

1939-ben behívják katonának.
1941-ből a Képzőművészeti
Főiskolán Szőny-nél tanul.
1944-ben frontra kerül, hadi-
fogságba esik. 1949-ben
kapot rajztanár. oklevelet,
s a nepedi ped. főisk rajz-
tanszékére került, 1961-ótól
tanszék vezető.

Szegedi Áll. Pedagógia Fősik.
Művészhanázainak Képkiállítása 150.

Major Jenő

1.

1918-ban Krasmán született. Kolozsvárot érettségizett. 1936: Iparművészeti Iskola grafikai osztályára iratkozott be. 1939-ben a clevelandi plakát pályázaton díjat nyert.

Szegedi Áll. Ped. Főrik Művésztanáraimak Képkiállítása 15.

Major Ferenc

Velencei utikép) III. 1962 (40×28)
akvarel (rajzi

Falusi utca 1962, 45×55 cm olaj
(rajzi)

Velencei utiképek, 1962 40×28 cm
akvarel, (rajzi)

Velencei utikép), 1962 (40×30 cm)
akvarel (rajzi)

Szegedi Tanárképző Főiskola
Közl. 1963, 367, -68, -69, 370

Major Jenő

gyárrészlet 45x50 cm. temperá
repró

Ormógút 70x80 cm, olaj, repró

Balaton. táj 50x52 cm temperá

Szeged. Pedagógia. Főisk. Évkönyve
1961, 255, 264, 266

Major Jenő MDK

Estefelé, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Major Jenő maróti MDK

Február vége, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Major Jenő maróti MDK

Részlet a Nyirségből, olf.

Forró délután, pasztell

Karulyi ut, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

maréthi Major Jenő

MDK

Borulás, pasztell

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Ta vaszi napfény, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Maróti Major Jenő

MDK

Olvadás, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállítás

Maróti Major Jenő MDK

Akácerdő, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

maróthi Major Jenö, festöm.

Patak.	Olf.	
Buzakeresztek.	"	50x35. J.l.b.
Falurészlet.	"	50x35. J.l.b.
Tájkép.	"	35x23. J.l.j.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.cz.35.szám. 23.1.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

Buzakeresztek. Olf. J.l.b.

Árv.Közl.1931. 3.kk.sz. 60.l.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

Falusi utcarészlet,		Olf.	J.l.b.
Patak.		"	J.l.b.
Erdörészlet.		"	J.l.j.
Tájkép.	1197. sz.	"	J.l.j.
Pihenö.		"	J.l.j.
Tájkép.	1199.	"	J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 61.l.

MDK

Maróthi Major Jenö, festöm.

Tanyaudvar.	Olf.	J.l.b.
Erdörészlet.	"	J.l.j.
Füzes.	"	J.l.b.
Mocsaras vidék.	"	J.l.b.
Nyár.	"	-

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 61.l.

MDK

Maróti-Major Jenő

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jubi leuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Művei a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

Maróthi Major Jenő MDK

Kora tavasz, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Felhőtanulmány, pasztell

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő

MDK

Olvadó jég, pasztell

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Borus alkony, pasztell

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenő

Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 83.l.

Maróthi Major Jenő, festőm. MDK

641. Hóelvadás után. Pastell.

Képsőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 80.1.

maróthi Major Jenő MDK

Faluvége, pasztell

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenő

Buzakeresztek, pasztell

Mücsarnok 1929/30 téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Tavaszi eső után, olf.

Füzes, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Olvadás, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Enyhe téli reggel, pasztell

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő

Olvadás, pasztell

A csodakut, pasztell

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Dunaág, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Buzakeresztek, repr.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

MDK

maróthi Major Jenő MIK

Téli hangulat, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Homokos ut a Nyirségben, olf.

Uszájhalók, pasztellek

Reggeli hangulat, pasztell

Koratavasz, pasztell

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Reggeli hangulat, repr.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő

Vadvizek az Alföldön, repr.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Maróthi Major Jenő MDK

Kertekalja, repr.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Major Jenő maróthi MDK

Tavasz, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Major Jenő maróthi

MDK

Buzakeresztek

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Major Jenő maróthi MDK

Kertekalja, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Marótthy Major Jenő

Őszi lombok, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 49.l.

MDK

Maróthy Major Jenő

Borongós hangulat, paszt.

Mocsaras vidék, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.
50.l.

Major Jenő maróthi MDK

Akácerdő, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Esti hangulat a Nyirségben, repr.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Maróthi Major Jenö, festö

280.

Ködös öszi reggel. Olf.

316.

Szürke felhök. 15.1. "

Bp.Mücs. - OMKT. Nemz. Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-
Kat. 13.1.és 15.1. jun.17.

MDK

MDK

Maróthi Major Jenő

Buzakeresztek, paszt.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

21. l.

MDK

Maróti Major Jenő

Buzakeresztek, paszt.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

2o. 1.

MDK

Maróthi Major Jenő

Esti hangulat, paszt.

ANGOL-MAGYAR kiáll. Mlles. 1926. máj. 20. 1.

MDK

Maróthi Major Jenő

Felhős idő, paszt.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 5.1.

MDK

Maróthi Major Jenő

A Mondsee, paszt.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 16. 1.

MDK

Maróthi Major Jenő

Alkonyat, pszt.

KMTárs 1941. dec. Mücs.

NDK

Maróthi Major Jenő

Felhőtenulmány, paszt.

Angol-magyar kiáll. [illegible]. 1926. máj.

zik. A német néphitben u
körben feltámadáskor szi
pirostojásfestésnél dolg
Mint gonoszjáró nap szer
a kigyóval kapcsolódik ö
Vannak bizonyos tárgyak,
segiti a fölismerést, ig
porsódeszka görcslyuka a
tott ruha is hozzásegit
dekezésnek hatékony eszk
A forgószélben általános
kodnak.

MDK

Maróthi Major Jenő

Eső után, paszt.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

2a.1.

MOL.

Maróthi -Major Jenő festő

"Tájképek" lo. db. /olaj/

"Tájkép" /olaj/
"Tájkép" /pasztell/
"Tájkép" /olaj/

Árverési Különy 4.on. 1939. december.

4o.l.

MDK

Maróthy-Major Jenö, festö

Fehér felhök.

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925.máj.-jun.
Kat. 17.1.

Maróthy Major Jenö, festö MDK

Falurészlet.	Pastel.
Alkonyat.	"
Öszi erdö.	"

GMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun.

Kat. 20.1.

M.D.K.

Maróti Major Jenő /1871-

496. Falurészlet. Pastel. 51x71 karton.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 35 l.

MDK

Maróthy Major Jenő, festő

287. Eső után. Pasztell.

Bp. Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm. Kiáll. 1942. jun. 6.-22. Kat. l. 13.

MDK

Maróthi Major Jenő

Őszi hangulat Balatongyörkön, ef.

Olvadás, paszt.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. Mücs.

17.1.

Maróthi Major Jenő

Enyhe téli reggel, paszt.

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 6.l.
Mücs.

MDK

Maróthi Major Jenő

Buzakeresztek, paszt.

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 6.l.
Mücs.

Maróthi Major Jenő, festö

Tájkép. Jelzett. Pasztell.
Téli táj. "

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. rk. sz. 36.l.

MDK

maróthi Major Jenö,festö

Vizpart.	Jelzett.	Olf.
Vizpart.	"	Pasztell.
Római fürdö részlet.	-	Olf.
Buzakeresztek.	Jelzett	Pasztell.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt. 4. rk.sz.
37.l.

maróthi Major Jenő MDK

Részlet a Római fürdőből, olf.
Falurészlet, olf.
Október végén, olf.

A Céhbeliek harmadik kiállitása
Nemzeti Szalon 1921.

MDK

Maróti Major Jenő

Tájkép, of.

" "

N.Szal. tav. tárl. 1922. máj.

Maróti Major Eugen von MDK

Wald im Herbst
Weisse Wolken
Nach dem Regen

Wien, Kunstlerhaus ,1924. Mai-Juni

MDK

Maróthi Major Jenő

Domboldal, of.

Fehér felhők, of.

Kilátás a hegytetőről,

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Mórothi Major Jenő

Este felé, of.

Füzfacsoport, of.

Szeles reggel, of.

Szövetség 1. kiáll. N.Szel. 1924. márc.

MDK

Meróthi Major Jenő

Eső után, of.

Jön az eső, of.

Kilátás a Bükk hegységre, of.

Szövetség l. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Maróthi Major Jenő

Hangulattanulmány, of.

Szélmalmok, of.

Pocsolya, of.

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

marothi Major Jenő MDK

Olvadás, repr.

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Kora tavasz a Balatonon, pasztell

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Borult este, pasztell

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Esthangulat a Balaton mellett,pasztell

Befagyott Balaton, pasztell

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Novemberi este, pasztell

Buzakeresztek, pasztell

Felhős hangulat a Balatonon, pasztell

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

maróthi Major Jenő

Koratavasz a Balatonon

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Hajnali hangulat, pasztell

Öreg pajta, paszell

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Téli este, pasztell

Téli réggel

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Friss hó, pasztell

Alföldi táj, pasztell

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

maróthi Major Jenő MDK

A Balaton, pasztell

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Maróthi Major Jenő

Eső után, pasztell

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Maróthi Major Jenő MDK

Olvadás, pasztell

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Maróti Major Jenő MDK

Őszi hangulat Balatongyörkön, olf.

Olvadás, pasztell

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan mlékkiáll.

Maróthy Major Jenő MDK

Friss hó, olf.

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Maróthi Major Jenő

Olvadás, pasztell

Holdkelte, pasztell

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

marótí Major Jenő MDK

Eső után, pasztell

Buzakeresztek, pasztell

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Maróthi Mayer Jenő

Kiállít

P. H. 932. XII. 20.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Maróthi – Major Jenő

Kiállt

E.K. 932. XI. 21

Maróthi Major Ernő

Kiállít

M.H. 932 X. 30.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

Mariothy Major Jenő

Kiállt

M. 932. X. 30.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból '
mely a terület épitészeti állagának a t

Marothy Major Jenő

N. U. 932. X. 3.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs I
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat els

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát é
iratanyagának a képzőmüvészetre vo

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmán
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmán
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolha
Központban (Budapest, XIV. Dózsa G

Maróthi Major Jenő

Kiállít

P. H. 932. okt. 29.

orgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

'Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Márkhi Major Jenő.

Képei szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1924. dec. 16.

maróthi Major Jenő MDK

Reggeli hangulat, pasztell

Balaton, pasztell

Mücsarnok 1938 Téli kiállitás

maróthy Major Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán három pasztellje és a „Homokos út" c. képe szerepel.
(emlitve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Maróthi Major Jenő

Műveivel szerepel a Műcsarnok kiállitásán

B.H.930.X.19.

maróthi Major Jenő

Magyar Országos Képzőművészeti Társulat téli kiállításain szerepelt.

EK-929. XII.22.

Maróti-Major

Műcsarnok téli kiállításán táj-
képe szerepelt.

8 ó u. 929. XII. 22.

Marótky Major Jenő

szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

Nu. 1932. XI. 3.

Maróthi Major Ferő

Szerepel a műcsarnok téli tárlatán az Akvarell és Pasztelifestők Egyesületének) termében

Magyarság 1938 II-6

maróthi Major Jenő

1

A T. E. Sz. (Társadalmi Egyesületek Szövetsége) kincsárnokban rendezett kiállításán arany-munkahét ajmet nyert. „öreg pajta" c. művét megvásároltát.

N. N. 934. IX. 30.

M. 934. X. 10.

maróthi Major Jenő MDK

Őszi este a Nyirségen, pasztell

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDX

maróthi Major Jenő

Erdőrészlet, olf.

Reggeli hangulat a Dunán

Téli napsütés

Őszi napsütés

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Alföldi patak

Fűzfák a tó partján, olf.

Olvadás,

Öreg pajta

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

Ködös őszi reggel

Naplemente a Dunán

Csőszház

Őszi reggel

Mücsarnok 193o őszi kiállitás

maróthi Major Jenő

MDK

Felhős hangulat a Dunán

Tavaszi borulás

Őszi erdő

Mocsaras táj

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő

A Duna Zebegénynél, pasztell

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Maróthi Major Jenő MDK

Ködös őszi reggel, pasztell

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

A Balaton, pasztell

Téli reggel a Balaton mellett, pasztell

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

maróthi Major Jenő

MDK

Naplemente, pasztell

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Maróthi Major Jenő MDK

Hazatérő juhnyáj

Műcsarnok 1932. őszi tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Balaton

Napos délután

Alföldi tanya

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

Maróthy Major Jenő MDK

Falurészlet, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

maróthi Major Jenő

MDK

Borulás a Balatonnál, pasztell

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

maróthi Major Jenő MDK

A Balaton Akalinál, pasztell

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Maróthi Major Jenő MDK

Szürke felhők, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

maróthy Major Jenő MDK

Nyári este a Balatonnál, pasztell

Műcsarnok 1931 őszi kiállítás

Maróthi Major Jenő MDK

Naplemente a Balatonon, repr.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

maróthi Major Jenő

MDK

Reggeli hangulat, pasztell

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

maróthi Major Jenő MDK

Párás reggel a Balatonon, pasztell

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

maróthi Major Jenő

Kora tavasz a Balatonon, olf.

Műcsarnok 0931 tavaszi kiállitás

MDK

maróthi Major Jenő

Borulás, paszt.

Mücs. téli kiáll. 1926.

maróti Major Jenö, festöm.

a Magy.Akv.és Pasztellfestök Egy.-nwk pasztell-
díját a müvésztagok festinek itéltek oda.
24o.kat.sz. Február. o.festm.

Az akvarell- és pasztell festök kiállitásának állami
díjai.- Ujság. 1928.okt.2o.

maróti Major Jenő MDK

Tájkép I-II. olf.

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

Maróthi Major Jenő NDK

Befagyott folyó, pasztell
Őszieste, pasztell
Őszi reggel, pasztell

A Céhbeliek harmadik kiállitása
Nemzeti Szalon 1921.

maróthi MAJOR JENŐ

Olvadás. Pasztell.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

maróti Major Jenő

Kat.Nagykörös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

maróti Major Jenő

Február c. müvéért
az egyesület pasztelldiját kapta

A m. akv. és pasztellfestők kiáll.-ának díjnyertesei.

Képzőművészet 1928. 14.sz. 236 l.

Major Jenő

MDK

Résztvett a kiállitáson.

L.F.: Rajzpedagogusok kiállitása a Móra Ferenc Muzeumban.

Tiszatáj. 1962. jul.

maróthi Major Jenő

"Olvadás" c.kép repr.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun.

maróthy Major Jenö, festöm.

575. Tájkép. Olf. 23x35. J.l.j.
576. Tanyaudvar. Olf. 42x5o J.l.b.
577. Mocsaras vidék." 35x45 J.l.b.

Árv. Közl. 1933. dec. hó 4.rk.sz. 68. aukció. 28.l.

maróthy Major Jenö, festöm.

571. Esti hangulat. Olajfestm. 22x34 J.l.b.
572. Borus hangulat. Pasztell. 5ox68 J.l.b.
573. Tájkép. Olf. 47x34 J.l.j.
574. Öszi lombok. Olf. 22x34

Árv. Közl. 1933 dec. hó 4.rk.sz. 68.aukció. 27.l.

MDK

Major Jenő

A Műcsarnok tárlatán egy kollekciót mutat be.

Képzőművészet 1930. 34.sz. 216.l.

MDK

Major Jenő

Hivatalos tudósitások. Magyar Iparművészet 1899, 175-177 l.

MDK

Maróti Major Jenő

Alkonyi felhők, paszt.

Vizpart, paszt.

Eső után, "

Részlet a Nyirségből,"

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. m áj.

11 l.

MDK

Maróthi Major Jenő

Nyirség, paszt.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auke.

27 l.

Maróti Major Jenő

Vadvizek a Kis-Kunságban

c. kép vel szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H. 93e.X.18.

Maróti Major Jenő

Duna Zebegénynél

c. kép vel szerepel a Műcsarnek őszi tárlatán

P.H. 93e.X.18.

Maróti Major Jenő

Téli naplemente

c. kép vel szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

P.H. 93e.X.18

Maróvchai Balás

zágrábi kanonok 1463–1467 ből.
Mint zágrábi kanonok a padu-
ai egyetemen 1463–1467 kö-
zöti időszakban a kanonjogot
hallgatta, mesből 1467 ben tu-
dori oklevelet nyert. Ez idő alatt
a könyvmásolással kiválóan
foglalkozott. Kovachich Már-
ton György szerint (Repertorium
Mansciptorum et Monumento-
rum diplomaticorum in ex-
peditione A 1810, 1811, 1812, cons-
criptum. Latin kézirat a nem-
zeti muz. könyvtárában Cod.
Lat. fol. 139.) a zágrábi érsek.
könyvtár 5 latin kéziratot
bír tőle, mesteket paduai ta-
nuló korában írt. E munkák a
következők:

1) Lectura super Libro I° Dec-
retorum, készült
1463. ban.

C 141-142. f

Marówchai Balás 2

2) Tituli Libri I-V. Decretorum. 1464-ben Készült.

3) Repetitio super libris Decretorum. Tractatus de actionibus. Készült 1464-ben.

4) Repertorium Sacrorum Decretorum editum per Dnum. Antonium de Budrio. Készült 1466 ben.

5.) Lectura super Quinto Libro Decretorum. Készült 1467 ben.

Nevét így írja: „Blasius de Marowcha".

Irod:

Kercselics: Historia Ecclesiae Cathedralis Zagrabiensis I. R. 180. l.

Márovits Andor

pécsi építész

készítette Puskás

Károly és Virág György

tervei alapján a

galyatetői Vaggnállót

Tér és Forma

1939. 8. sz.

a cikk Puskás

Károly csomagjában

Marovits és Ludwig

építési váll. Pécs.

l.

Váljubal 518. l.

Mellz Könyvtár Gyűjt

.936.

zágos Bizottsága

eadvány	száma:	19
	kelte:	19
	beérkezése:	1936.

V/18.

lékletek száma:

úttal elintézett szám:

rat száma:

irat száma:

olta:

MOZI

PARKMOZI.

Péntek, október 23.
Csak 16 éven felülieknek!
Kertész Mihály világsikert aratott mestermüve:

A párisi baba

Egy táncosnő kalandjai 8 felvonásban
Főszerepben: Lily Damita a párisi revuek tündére,

Előadások: 5, 7, és 9 órakor.
A két utolsó előadás zenekarkisérettel.

MOZI

APOLLO

Péntek, október 23.
Utoljára!

Az ópium rabjai

Egy milliárdos tragédiája 9 felvonásban.
Főszerepben:
George O' Brien és D. Marcelle

Előadások: 1/25, 6, 1/28 és 9 órakor.
A 1/28 és 9 órai előadások zenekarkisérettel.

Teljes erővel folyik a nyomozás a pécsi betörések ügyében

Kaposvárról is érdeklődtek a nyomozás iránt

Pécs, okt. 22. — Az utóbbi hetekben sürü egymásutánban elkövetett betörések nagy munkát rónak az államrendőrég bünügyi osztályára. A nyomozás teljes erővel folyik, de mindezideig nem sikerült biztos nyomot találni. A jelekből következtetve a betöréseket egy ugyanazon személyek követték el. Erre vall elsősorban az a körülmény, hogy az ujlenyomatokat mindenütt gondosan eltüntették. A betörök ahol megfogtak valamit, mindjárt végighuzták az ujukat és igy az ujlenyomat használhatatlanná vált. A mindenütt alkulccsal való operálás is emellett bizonyit. Eddig hat helyen történt ilyen betörés Pécsett. Kettő iskolában, három pedig magánlakásban.

Érdekes, hogy az emliett módszerrel elkövetett betörések nemcsak Pécsett fordultak elő. Az államrendőrség kaposvári kapitányságáról ma délelőtt telefonon érdeklődtek a pécsi betörések iránt. Az utóbbi napokban ugyanis Kaposváron is történt két iskolabetörés, amelyeknél az észlelt nyomok megegyeznek a pécsiekével. A betörők a kaposvári gimnáziumból 15 milliót loptak el. Betörtek a kaposvári polgári leányiskolába is, de itt nem találtak pénzt. Ezenkivül Székesfehérváron és Miskolcon is fordultak elő iskolabetörések, az utóbbi helyen 15 esetben. Mindezekből azt következteti az államrendőrség pécsi kapitánysága, hogy valószinüleg Budapestről kikiránduló betörőtársaság garázdálkodik igy az ország nagyobb városaiban. Ezt bizonyitja az a körülmény is, hogy az emlitett helyeken történt betörések során a betörők kizárólag csak könnyen eltüntethető dolgokat, pénzt és ékszert kerestek. Más tárgyat, amelyet pedig elvihettek volna, érintetlenül hagytak. A nyomozás ebben az irányban is folyik. Természetesen az sincs kizárva, hogy a helybeli betörők garázdálkodnak mindenütt. Ebben a tekintetben is megtörténtek a szükséges rendszabályok.

Márovics Andor építi az Irányi Dániel-téri uj városi bérházat

33 kisiparos kap munkát

Pécs, okt. 22. — A város építési szakbizottsága **Nendtvich** Andor polgármester elnöklete alatt ma délután 5 órakor ült össze, hogy az Irányi Dániel-téren épitendő három emeletes városi bérházra beérkezett 7 általános és 45 részleges ajánlat felett döntsön.

Hosszu és beható vita indult meg a beérkezett ajánlatok felett annál is inkább, mert a tanács előzőleg ugy határozott, hogy már ez alkalommal a munkát lehetőleg nem egy vállalkozónak fogják kiadni, hanem minél több kisiparosnak kivánnak munkát juttatni. Végre a bizottság este 7 órakor ugy határozott, hogy **az építéssel Márovics Andort bizza meg 4 milliárd 9 millió 943.470 koronát kitevő összajánlata alapján a közben beadott azzal a kiegészitéssel, hogy a munkálatokat 33 kisiparos közt osztja meg** és ezek kereseti összegéből a maga részére 5 százaléknál többet nem tarthat vissza.

A bizottság ezt az álláspontját azzal indokolta, hogy a belügyminiszter egyik legutóbbi rendelete is ugy intézkedett, hogy a közszállitásoknál lehetőleg a kisiparosokat kell figyelemebe venni. Márovics összajánlata pedig sokkal több kisiparosnak nyujt munkaalkalmat, mint hogyha a részleges ajánlatokat tevő kisiparosokat külön-külön vették volna figyelembe. Ha az egész épitést kizárólag a részleges ajánlatot tevők közt osztották volna fel, ebben az esetben 21 kisiparos jutott volna munkához, igy pedig 33, mert az egyes szakmabeli munkákat is több kisiparos közt osztották meg. Van olyan szakmabeli munka is, amelyet öt különböző iparos fog végezni.

Az épitkezési munkálatokat a lehető legrövidebb időn belül kell megkezdeni. Az első kapavágások már a jövő héten megtörténnek.

Németország elfogadta a locarnoi megállapodásokat.

Berlin, okt. 22. — Ma délelőtt Hindenburg birodalmi elnök elnöklete alatt minisztertanács volt, amelyen döntöttek a locarnoi szerződések elfogadása ügyében. **A birodalmi elnök és valamennyi miniszter, beleértve a német nemzeti pártiakat is, egyértelmüen hozzájárult a locarnoi megállapodásokhoz.**

Az Emerikánum növendékei a Szent Imre-kultuszért

Érdekes kérvény a városhoz

Pécs, okt. 22. — A pécsi utcák elnevezésével kapcsolatban a Dunántul már több izben hozzászólásnak adott helyet. Többek között közöltük Galambos Kálmán fekedi plébános sorait, melyekben a Pécscsel közelebbi vonatkozásba hozható magyar szentek neveinek megörökitését kivánja. Galambos plébános szavai nem maradtak hatástalanok a fogékony lelkü ifjuságnál s ennek a hatása bizonyára az a kérvény, melyet a magyar ifjuság védőszentjéről, Szent Imréről elnevezett Emerikánumnak ifjusága ma *Perr* Viktor emerikánumi igazgató utján átadott *Nendtwich* Andor polgármesternek. Ebben azt kérik a város tanácsától, hogy az Emerikánum, illetve ennek magát képező Székesegyházi Árvaház centenáriuma alkalmából, mintegy centenáris ajándékul: védőszentjükről és annak nevelőjéről nevezzen el utcát, illetve a meglévő Imre és Mór utcákat nevezze el hivatalosan is „Szent Imre" és „Szent Mór" utcának.

Az érdekes kérvény szövege a következő:

— *Tekintetes városi Tanács!* Alulirottak, mint a magyar katolikus ifjuság védőszentjéről, Szent Imréről elnevezett árvaháznak és középiskolai fiunevelő intézetnek, az Emerikánumnak növendékei, legmélyebb tisztelettel terjesztjük elő azon alázatos kérésünket, hogy a tekintetes városi Tanács kegyeskedjék ugy határozni, miszerint az eddig egyszerüen csak „Imre-utca" nevü pécsi utca ezentul hivatalosan „Szent Imre utca" nevet nyerjen és az utcát jelző táblácskákra is ez a megjelölés kerüljön. Alázatos kérésünk indoklásául szolgáljon az a körülmény is, hogy ez évben, nov. 8-án ünnepeljük centenáriumát ama pécsi intézménynek, mely a maga nemében időrendben az első volt Magyarországon: a Székesegyházi Árvaháznak, mely magát képezi a *Szent Imréről elnevezett Emerikánumnak*. Ez az intézmény tehát e szempontból országos viszonylatban is nevezetes és e nevezetességével némiképp Pécs városának is büszkesége lehet. Ezt az intézményt a katolikus Egyház adta a városnak, most *a város a mi centenáriumunk alkalmából adja nekünk azt a kedves ajándékot, hogy az egyik utcáját a mi védőszentünkről nevezztessc el hivatalosan is.*

— A másik tiszteletteljes kérésünk az volna, hogy a „Mór-utca" ezentul „Szent Mór-utca" legyen hivatalos néven is. Ő volt a mi Szent Imrénk nevelője és Szent Imre révén lett pécsi püspök. Ha semmi más érdeme nem is volna, mint az, hogy ennek az ideálokban szüköllködő világban egy — ezer év távlatán is fénylő — ideált s ami fő: *magyar ifjusági* ideált nevelt, már akkor is megérdemelné, hogy hivatalosan is megegyébként is megérdemelt. S ha adassék Neki az a teljes cim, amit megjárná Neki a teljes cim hivatalosan, mert ide közelebbi vonatkozások füzték, lévén Ő Pécsnek püspöke; hogy pedig az Ő idejében mit jelentett egy város fejlődésében a *püsnök*, azt a Tekintetes Városi Tanács előtt magyarázni tiltja a szerénységünk, mert minden, történelmet ismerő intelligens ember ugy is tudja. Csak azt legyen szabad megemlitenünk, hogy ha az a püspök *olyan* volt, hogy megérdemelte a katolikus Egyház legkitüntetőbb cimét, a „szent" jelzőt, akkor az még világi értelemben is külön szerencse volt a város szempontjából, még akkor is, ha a pozitiv történeti adatok nem állnak is valami bőségesen rendelkezésre ami Pécs esetében nem is csodálható tekintve a másfélévszázados török megszállást és egyéb viszontagságokat, amelyek az ilyen bizonyitékokat megsemmisithették.

— Engedje remélnünk a tulnyomólag katolikus lakosságu Pécs városának Tekintetes Tanácsa hogy ezen alázatos és a nagy ősök megbecsülését célzó kérésünket teljesiteni fogja, amiért is előre hálás köszönetünk tolmácsolása mellett vagyunk a Tekintetes Városi Tanácsnak legkisebb hivei és szolgái az Emericánum növendékei.

Itt következik azután az Emerikánum 128 középiskolai növendékének aláirása.

A polgármester lekötelező kedvességgel és megértéssel fogadta az ifjuság ezen kivánságát, örömét fejezte ki, hogy az ifjuság az ideálja iránti tiszteletét ily módon is kifejezésre akarja juttatni és megigérte, hogy pártolólag fogja a város tanácsa és a közgyülés elé terjeszteni.

Magunk részéről is udvözöljük a kedves gondolatot. Az ideálok megbecsülése — minden felekezeti szemponton tul — egy nemzetnek nagy erőforrását képezheti. Egyébként ugy értesülünk, hogy az Emerikánumot követni fogják e kéréssel az Emericana pécsi korporációi és a pécsi fiu-kongregációk is.

7 hónapi fogházra és 30 millióra itélték a miniszterelnök rágalmazóját

Budapest, okt. 22. — A kir. törvényszéken a mult pénteken kezdték meg annak a rágalmazási pernek tárgyalását, amelyet **Bethlen** István gróf sérelmére követett el **Strém** László, aki a Népszavában Eskütt Lajos letartóztatásával kapcsolatosan folytatott alkudozásokról irt. A biróság mult pénteken elrendelte a bejelentett tanuk kihallgatását. Ezt a kihallgatást ma délelőtt foganatositotta a Töreky-tanács. **Bethlen** István gróf miniszterelnök, **Tomcsányi** Vilmos Pál volt igazságügyminiszter, **Nádossy** Imre országos főkapitány, **Hegyi** Sándor rendőrtanácsos kihallgatása, majd a vád- és védőbeszédek elhangzása után a biróság Strém Lászlót bünösnek mondotta ki két rendbeli rágalmazás vétségében és ezért **7 hónapi fogházra és 30 millió pénzbüntetésre itélte.** Sulyosbitó körülménynek tekintette a biróság többszörösen büntetett előéletét és azt, hogy a sulyos tartalmu gyanusitást az ország első közfunkcionáriusával szemben használta. Az ügyész sulyosbitásért, a védő az itélet enyhitéséért felebbezést jelentett be.

Kirabolták a mohácsi görögkeleti templomot

A kár 200 millió
A nyomok Pécsre vezetnek

Pécs, okt. 22. — Ma virradóra nagyszabású betörés riasztotta fel Mohács város lakosságát. Még eddig ismeretlen tettesek kirabolták a görög-keleti szerb templomot és 200 millió korona értékű kegyszert vittek magukkal. A betörést ma virradóra vették észre. A görög-keleti templomot kerítés veszi körül, amelynek két bejárata van. Ezek közül az egyik ajtót nyitva találták. Igy jöttek rá a betörésre.

A betörők alapos munkát végeztek. Elvittek három tömör ezüstből készült áldozati kelyhet, egy színaranyból készült kelyhet és két mise inget, körülbelül 200 millió korona értékben. Az államrendőrség mohácsi kapitánysága azonnal a legszélesebbkörü nyomozást tette folyamatba. Hogy kik lehettek a betörők, biztosan még nem tudni, de találtak már nyomokat, amelyeken elindulva, a betörők alighanem kézrekerülnek. Az éjszaka folyamán ugyanis az államrendőrség emberei igazoltattak egy társaságot, amelyről kiderült, hogy Pécsről valók. A társaság tagját tegnap délután a gör. kel szerb templom körül látták ólálkodni. Nincs kizárva, hogy ők követték el a betörést. A nagyszabású betörésről ma reggel telefonértesités érkezett az államrendőrség pécsi kapitányságához, ahol azidén megindul a nyomozás az ügyben.

Csak a napokban irtuk meg, hogy a magyarbólyi ev. lelkészi hivatalt is kirabolták, ahonnét kegyszereket vittek el, sok millió értékben. Lehetséges, hogy összefüggés van a két betörés között. A mohácsi gör. kel. templom kirablásával kapcsolatban az a hir terjedt el, hogy az ottani róm. kat. templomba is betörést kiséreltek meg az elmult éjjel. Illetékes helyről nyert értesülésünk, hogy ez a hir nem felel meg a valóságnak.

Görög osztagok benyomultak bolgár területre

Szófia, okt. 22. — (Bolgár távirati iroda). Tüzérséggel felszerelt görög osztagok támadást inditottak és behatoltak bolgár terülere. A bolgár határőrök, akik több halottat vesztettek, visszavonultak. A görögök megszállották a 9,10, és 11 számu őrsöket. Petrics városába több ágyulövedék hullott. Jelen pillanatig a görög kormány még nem adott választ Bulgáriának három izben megismételt javaslatára, amelyben Bulgária azt kivánja, hogy vizsgálatot folytassanak a felelősség kérdésének megállapitására. Ez annak a gyanunak ad tápot, hogy előre megfontolt görög merényletről van szó.

Házasság
nincsen jegygyürü nélkül. Nagy választék, szolid árak
Heil S. József
Pécs, Király-utca 20. sz.

Töltőtollát
a legfinomabb külföldi tintával, 1000 koronáért megtöltjük. Dunántúl könyvkereskedés Széchenyi-tér 9.

A gyermekek táplálása és a vitaminok

Heim professzor érdekes előadása a sebészeti klinikán

Pécs, okt. 22. — *Heim* Pál dr. a pécsi Erzsébet tudományegyetem gyermekklinikájának kiváló professzora ma délután a sebészeti klinika tantermében nagy tudományos készültségü, de a laikus közönségnek szóló igen érdekes előadást tartott a szociális missziótársulat felkérésére a gyermekek táplálásáról és a vitaminoknak a gyermektáplálás körében való szerepéről. A tágas tantermet zsufolásig megtöltötte Pécs válogatott közönsége és mindvégig nagy figyelemmel hallgatta a kiváló gyermekgyógyász fejtegetéseit.

Azzal kezdte, hogy a felnőttnél miből és mennyit eszik az első sorban pénzkérdés, a gyermek azonban azt kapja, amit szülői eléje adnak. A szülők szoktatják bizonyos tápanyagokhoz, izekhez és hatása van ennek a szokásnak a táplálék mennyiségére is. A gyermeknek mint fejlődő szervezetnek kifogástalan táplálkozásra van szüksége, még akkor is előfordulhat, hogy nem megfelelően fejlődik. Ez esetben a gyermek szervezetében kell a hibának lenni.

A kifogástalan táplálkozás nemcsak drága, hanem egyszerü, olcsóbb élelmiszerekkel is megvalósitható. A fő az, hogy a gyermek szervezete megfelelő mennyiségü vizhez, sókhoz, fehérjéhez, zsirhoz, szénhidráthoz és vitaminokhoz jusson. A fehérjék, a husban, tejben, sajtban, tojásban és bizonyos mértékben a sikérben találhatók meg. A fehérje a legdrágább táplálék, mert nitrogén van benne, ami azonban szabadon gáz állapotban egyáltalában nem táplálék. A növényekből származó nitrátokból vonja ki a szervezet és az izmok fejlesztésére, valamint az elkoptatott szervek pótlására használja fel. Az embernek naponta 100 gramm fehérjére van szüksége.

A szénhidrátok végzik a munkát. Megtalálhatók a lisztben, cukorban, keményitőben. Naponta 450 grammra van szükségünk. A felesleget elraktározza a máj és felhasználja a munkatöbbletek alkalmával.

A test melegét a zsirok tartják fenn. Ez a fütés napi 60 grammot igényel. A felesleg a bör alatt raktározódik el.

Mindezek tápértékét az orvosi tudomány kalóriával méri. Egy 70 kilós embernek 3000 kalóriára van szüksége 24 óra alatt. Az a fontos, hogy a szervezet vegyesen kapjon minden fontos tápanyagból, mert az egyoldalu táplálkozás betegségre vezet.

A vitaminokról nagyon fonák fogalmak vannak a köztudatban, lényegüket nem ismerjük, de elnevezésük az amin fehérje szóból származtatva is helytelen. Annyit tudunk róluk, hogy növényekből eredő szerek, amelyek javára vannak az emberi szervezetnek, ha különböző fajaik egyenlő arányban vannak meg benne.

Az *A. vitamin* olajban oldódik. Sok van belőle a vajban, 250-szer annyi a csukamájolajban, májban, tojásban, a buza embriójában, a sikérben, káposztában, spenótban, de már a sertés, kacsa, libazsirban nincs. Hiánya a szervezetben angolkórt és egy vakságra vezető szembetegséget idéz elő.

A *B. vitamin* az idegrendszer jókarban tartásánál gennyet okozó betegségek elhárításánál szerepel. Sok van belőle az agyvelőben, májban, tojásban, buzában, rizsben a korpájában, babban, borsóban, dióban, élesztőben, kevés a spenótban is.

A *C. vitamin* hiányában skorbut lép fel. Található husban, babban, káposztában, igen sok a citromban, narancsban, gyümölcsökben, ahonnan azonban a magas hő behatására távozik. Teljesen hiányzik a konzervekben.

A vitaminokból is a sokat nem birja el a szervezet, amint általában az egyoldalu táplálkozásban sem. Végső következése is az volt, hogy a gyermeknek elegendő fehérjét, szénhidrátot, zsirt és mind a háromféle vitamint kell kapnia, akkor helyes a táplálása.

Az ötnegyed órás előadást tanulságos és szórakoztató példákkal, vetitett képekkel tarkitotta Heim professzor, aki közvetlen csevegésszerü előadásával mindvégig lebilincselte figyelmes hallgatóságát.

A szászvárosi református kollégium sorsa

Kolozsvár, okt. 22. — A szászvárosi református collegiumot, mint ismeretes a közelmultban a román tannyelvü liceum számára a román hatóságok elrekvirálták. A kollegium épületével kapcsolatos imatermet azonban meghagyták a reformátusoknak, mert a város több száz éves református templomát bezárták. A város több ezerfőnyi református polgára ebbe az imaterembe járt istentiszteletre. A mult vasárnap délelőtt a református presbiterium tagjai az imateremben gyülésre jöttek össze. Gergely Ferenc református lelkész a gyülést megelőző egyházi ájtatosságot végezte, amikor Demián Antal, a román liceum igazgatója kihivatta a bresbiterium elnökét. Bejelentette, hogy az imateremre szükség van, mert a román liceum tanévét ünnepélyesen, egyházi aktussal akarják megnyitni.

A presbiterium elnöke tiltakozott, az igazgató azonban közölte, hogy a kápolnával most már a román liceum rendelkezik, mert utólag azt is elrekvirálták a liceum számára. A presbiteri elnök kijelentette hogy a termet nem adja át és visszament a gyülésre. A liceum tanév megnyitó ünnepélyére összegyült román iskolai személyek erre kellemetlenkedni kezdtek, az ajtókat csapkodták, állandóan benyitottak a terembe és durva hangon folyton kiabálták:

Sokáig tart még a gyülés?

Amikor azt a választ kapták, hogy a gyülésnek nemsokára vége lesz, ezt kiabálták be: Majd jelenteni fogjuk népünknek a választ. Ezután odakünt olyan lármát csaptak, hogy a presbiterium nem folyttathatta tanácsokzásait, majd egyszerre kinyilt az ajtó és megjelent teljes papi ornátusban Domsa esperes és Pakuvár görögkeleti lelkész, nyomukban a ministránsokkal akik a templomi zászlókat, a kegyszereket, füstölőket hozták. *Gergely* Ferenc református pap a görögkeleti papok elé lépett és harsány hangon tiltakozott az ellen, hogy református templomba idegen vallásfelekezet papjai lépjenek be szertartási jelvénnyel, majd a szószékre sietett és ott megismételte tiltakozását, amelyet ezzel fejezett be:

Ez a reformátusok temploma.

Ez a templom most már a mienk, — válaszolta Domsa esperes.

Közben az imaterembe besereglett a tanuló ifjuság és a tanári kar. A helyzet annyira kiéleződött és olyan fenyegetővé vált, hogy a református egyház vezetői az összetüzés elkerülése céljából eltávoztak.

Hirek néhány sorban

Csáky Károly grófot jelölte az egységespárt a megüresedett gávai mandátumra. — **Követséget** állitott fel Magyarország Athénben, vezetője Procopius Béla. — **Károlyi Mihálynétól, aki felolvasó körútat akart tartani Amerikában, megtagadták a beutazási engedélyt.** — Erdélyből csak úgy szabad kiutazni, ha az útlevél mellé bizonyitványt csatolnak, hogy az illető minden adóját megfizette. — **Orvul lelőtte** a testvérét az örökség miatt Szomlák András Mezőlaborcon. — **Marokkóban** a franciák eddig 2000 halottat vesztettek. — **Kerner** István az operaház főzeneigazgatója betegségében javulás állott be. Hamarosan felépül. — **A pozsonyi várat** a csehek 20 millió költséggel újból felépitik és a cseh köztársaság elnöke időnkint ott fog lakni. — **Elhunytak:** Dér Sándor Dunaegyháza volt főjegyzője Apostagon, Nagy István ny. kincstári jogügyi iroda igazgatója Szegeden, Turczer Béla honvédgazdasági százados Székesfehérváron, Orlovszky Béláné Szunyogh Erzsébet Bpesten, Veszprémy Manó ny számtanácsos Bpesten, Vecseri Gyula dr. 31 éves korában Szentesen, Povázsay János ny. városi adószedő Bcsabán, Paikert István Géza ny. máv. főellenőr Bpesten, özv. Kovács Jánosné 109 éves korában a gömörmegyei Jánoson. — **Kalocsán** Zichy Gyula érsek fővédnökségével sikerült állatkiállitás és lóverseny volt. — **Veszettségben** elhullott tehén húsát fogyasztották a bácskai Pandur pusztán és Szentjánoson. — **Temerinben** leégett a Dietrich-féle gőzmalom. A kár 1 millió dinár. — **Sopron városától** 70 milliós segélyt kér Somogyi Kálmán szinigazgató. — **Székelykocsárdon** a szállóban Billak Gyula magántisztviselő úgy lőtte magát szíven, hogy a jegygyürüt a fegyvercsövébe tette s az is a szivébe hatolt. Nyomban meghalt. — **Egy évi fegházra** itélte a biróság Bodonyi Mórné bpesti értékpapirkereskedő feleségét gondatlanságért, mert a nyitva felejtett gázcsaptól cselédje Markó Mária meghalt. — **Időjóslás:** Lassú hőemelkedés, jelentékeny csapadék nélkül. — **A zürichi** esti zárlatban Bpest 0.0072.70. — **Agyonlőtte magát** ittas fejjel Zlocky Ernő Szalánk község jegyzője, erre a felesége szublimátot ivott. — **Lédererné** felebbviteli tárgyalását november 26-án tartják meg. — **A rablógyilkos** Babai János szabósegédet nem itélhetik halálra, mert csak 19 éves. — **A box világbajnokságot** Walter Péter Hana osztrák nehézsúlyu bajnok nyerte meg. — **A gőzhenger alá került** és meghalt Rasik Mihály szarvasi utkaparó. Özvegye, és 5 árvája gyászolja. —

APOLLO

Péntektől-hétfőig,

szept. 30-tól okt. 3-ig

Budapesttel, Newyorkkal, Berlinnel és Wiennel egyidőben!

ZUKOR ADOLF
és JESSE L. LASKY
bemutatják a legnagyobb magyar filmet

HOTEL
IMPERIAL

Dicshimnusz a magyar hősiességről.
IRTA: BIRÓ LAJOS.

Szereplők:
Anna . . . . . POLA NEGRI
Almásy Pál,
huszár hadnagy JAMES HALL
Orosz tábornok . G. SIEGMANN

Ezt megelőzi:

Baranya-vármegyei levente-ünnepségek 1927. szept. 17-én.

Eredeti felvételek.

Előadások hétköznap:
½ 5, 6, ½ 8 és 9 órakor
vasárnap:
3, ½ 5, 6, ½ 8 és 9 órakor.

Helyárak: páholyülés P. 1·80, erkély P. 1·60, zsöllye P. 1·40, I. hely P. 1·20, II. hely P. 1·—, III. hely P. —·80. Zenedíj nincs.

A vasárnap 3 órai kivételével VALAMENNYI ELŐADÁS TELJES ZENEKARKISÉRETTEL!

A Bőrgyári Dalárda közreműködésével, Tóth Aladár karnagy ur vezetése mellett.

Figyelem! Telefon előjegyzés fél 9-től fél 11-ig

Előjegyzett jegyek csak déli 12 óráig tarthatók fenn.

MOZI: péntek, szeptember hó 30.: SZÜNET.

Paleologue nagykövet enyhiteni kívánta a magyar békefeltételeket

Budapest, szept. 29. — A Magyarság Paleologue nagykövetnek a francia külügyminiszterium egykori főtitkárának 1920. április 15-én a magyar kormányhoz intézett ideiglenes jegyzékét közli, amely szerint a békefeltételeket jóval enyhébben állapitották volna meg. Eszerint Nagyvárad, Arad, Szatmár, Beregszász, Munkács, Ungvár, Kassa, Rozsnyó, Léva, Nyitra, Zombor és Szabadka megmaradt volna Magyarországnak. Ezt a józanabb tervet azonban saját kormányával sem tudta elfogadtatni és eredménye mindössze a Millerand-féle kisérölevél lett, amely puszta igéret maradt.

Simonyi-Semadam Sándor volt miniszterelnök a Paleologue jegyzékre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Engem ezek a nyilatkozatok nem érdekelnek, mert hiszen senkinek az emlékező tehetségét nem tudom ellenőrizni. Én csak annyit mondhatok, hogy a Paleologue jegyzéket a magyar kormány annak idején megkapta és a minisztertanács el is intézte. Hogy még sem lett semmi a dologból, annak kizárólagos oka az, hogy Paleologuet időközben Berthelot váltotta fel, aki homlokegyenest ellenkező álláspontot képviselt.

—

A Dunántúl egyetemi nyomda rt. 17-ik évi közgyűlése

Pécs, szept. 29. — Ma délután tartotta a Dunántúl egyetemi nyomda részvénytársaság 17-ik évi rendes közgyűlését. Ezen a 17-ik évi közgyülésen a vállalat ujabb fellendüléséről számolhatott be. Az elért eredmény a tisztes munkának a gyümölcse és a fejlödésnek ez ujabb határkövénél is változatlanul megmaradt a vállalat eddig törekvése: szolgálni a köz ügyeit és rendelkezésére állani a közönség minden rétegének.

A közgyülést Vasváry Ferenc dr. egyetemi rektor nyitotta meg, emelkedett hangu beszéddel. Rámutatott a Dunántúl közel két évtizedes munkálkodására, amelynek számszerü adatait az eredményes mérleg mutatja. A vállalat a szigoruan vett üzleti tevékenység keretein túl a szellemi termékek kiadásával kapcsolatot teremtett a tudományos és irodalmi élettel. Az irodalmi és költői alkotásoknak a kiadó adja meg a napfényt, amikor lehetővé teszi, hogy közkinccsé váljanak. A mi részvénytársaságunk ezt a feladatot becsülettel teljesitette és leányvállalatával a Danubiával ebben a nemes irányban fog a jövőben is munkálkodni. Kéri a részvényeseket müködjenek közre a részvénytársaság további fejlesztésében.

Megállapitotta ezután az elnök, hogy a közgyülés szabályszerüen hivatott össze, 14 részvényes jelent meg, 4436 részvény képviseletében s igy a közgyülés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Mülherr Ferenc igazgatót, a jegyzőkönyv hitelesitésére Koszits Ákos dr. és Eötvös Jenő részvényeseket kérte fel.

Mülherr Ferenc ismerteti az igazgatósági jelentést, amely részletesen számol be a nyomda üzem fejlödéséről, uj modern gép berendezéséről, a könyvkereskedés külföldi bizományi kapcsolatairól és a lap példányszámainak örvendetes emelkedéséről. Különös elismeréssel szól a beszámoló Wessely Antal vezérigazgatóról, akinek a vállalat fejlödését és modernizálását köszönheti.

A mérleg, a felügyelőbizottság jelentés és a nyereség felosztási tervezet ismertetése után a közgyülés a bejelentéseket tudomásul vette és a szokásos felmentvényt az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak megadta.

Eötvös Jenő, Ábrahám Gyula, Komócsy István, Igaz Béla dr., Koszits Ákos dr. és Szabó János dr. részvényesek felszólalásai után közfelkiáltással megválasztották az uj igazgatóságot, felügyelő bizottságot és a választmány tagjait.

Az igazgatóság tagjai lettek: Ábrahám Gyula vezérigazgató, Gebauer Miklós dr. püspöki irodaigazgató, Hanuy Ferenc dr. apátkanonok, egyetemi tanár, Igaz Béla dr. prelátuskanonok, felsőházi tag, Linder Ernő főszerkesztő, Mosonyi Dénes dr. apátkanonok, Müllherr Ferenc igazgató, Szabó János dr. jogtanácsos, Vasváry Ferenc dr. egyetemi rektor és Wessely Antal vezérigazgató.

A felügyelőbizottság tagjaiul megválasztottak: Erreth Ede igazgató, Székely István főkönyvelő, Szuly János kormányfőtanácsos, Umheiser Béla igazgató, Végh Imre felügyelő.

Választmányi tagok lettek: Angyal Pál dr., Baldauf Gusztáv, Bartinai Ferenc, Buzássy Ábel, Bruckner Győző dr., Buzsáky Imre, Csacsinovics Lajos, Czernohorszky József, Dusbaba Vilmos, Galambos Kálmán, Gorka Sándor dr., Hang Dániel dr., Hradek Károly, Heckenberger Konrád dr., Herger József, Hortobágyi József, Horváth Lajos dr., Iselstöger Lajos, Iványi János dr., Jakab Béla dr., Jicinszky Jaroslav dr., Kápolnay Zsigmond dr., Kiss Lajos, Koszits Ákos dr., Kirschanek Ödön, Kelemen Andor dr., Magyar Béla, Mihálffy Ernő dr., Mihalics Mihály dr., Nagy József dr., Nyáry Pál, Pekár Mihály dr., Perr Viktor, Perlaky György, Révész Amadé dr., Sipos István dr., Schmidt Mátyás, Schmidt Károly, P. Somogyi Jenő, Szücs József, Szönyi Ottó dr., Takács Mihály, Thienemann Tivadar dr., Vargha Damján dr., Visnya Ernő, Vértesi Zoltán, Vértessy Frigyes dr., Zolnai Gyula dr., Zborovszky Ferenc, Zsembery István dr.

A méltóságteljesen lefolyt közgyülés után az uj igazgatóság tartotta meg alakuló ülését.

A Dunántúl részvényenkint 2 pengő osztalékot fizet, amely a szelvények ellenében a Pécsegyházmegyei Takarékpénztárnál a holnapi naptól felvehető.

Capablanca és Aljekin az ötödik párti után is egyenlően állnak

Newyork, szept. 29. — A buenos-ayresi világbajnoki sakkmérkőzésen Capablanca és Aljekin az ötödik játszmát egyszeri félbeszakitás után remis-re adták. Ez a párti vezérgyalog-csel volt. Eddig tehát egy-egy nyert játszma mellett mindkét fél három döntetlent ért el s a versenyzők egyformán állanak.

RÁDIÓ-MŰSOR

Péntek, 1927. szeptember 30.

BUDAPEST (555.6.) 9.30: Hirek, közgazdaság. 12.00: Időjelzés, hirek, közgazdaság. 1.00: Időjárás és vizállásjelentés. 3.00: Hirek, közgazdaság, élelmiszerárak. 5.00: Időjelzés, időjárás, vizállásjelentés és mozik müsora. 5.15: Ifj. Kozák Gábor cigányzenekarának hangversenye. 5.45: Egészségügyi előadás. Vahl Elemér dr.: „A tüdővész elleni védekezés." 7.15: „Mit és kit idézek?" Irodalmi rejtvényverseny. Tartja Bánóczy Dezső dr. 8.30: M. Hir Sári (zongora), Molnár Imre dr. (ének) együttes hangversenye. Zongorán kisér Polgár Tibor. 10.00: Időjelzés, hirek, közlemények, ügetőverseny-eredmények. 10.30: Vörös Feri és különleges hármas zenekarának hangversenye.

BÉCS (517.2, 577.) 11: Népszerü zene. 4.15: Hangverseny. 8.05: Költemények és dalok. 9.05: Brahms-est.

BERLIN (484, 566.) 5.00: Népszerü zene. 8.00: Sudermann-est. 10.30: Operettszemelvények.

BOROSZLÓ (315.8.) 4.30: Vigoperarészletek. 8.15: H. Sudermann szinműve: Das höhere Leben.

FRANKFURT (428.9.) 4.30: Hangverseny. 8.15: H. Sudermann szinműve: A becsület.

KÖNIGSBERG (329.7.) 5.00: Balalaika zene. 8.05: Operettelőadás: A cirkuszhercegnő.

KÖNIGSWUSTERHAUSEN (1250.) 4.00: Hangverseny.

LANGENBERG (468.8.) 1.10: Népszerü zene. 5.30: Dalok. 8.45: Török zenés bábjáték: Wasif és Akif.

LIPCSE (365.8.) 4.30: Népszerü zene. 8.15: Szimfónikus zene.

LONDON (361.4.) 12: Kamarazene. 12.30: Orgonazene. 1.00: Népszerü zene. 6.00: Hangverseny. 7.45: Angol és francia dalok. 8.15, 9.35: Szimfónikus zene.

MÜNCHEN (535.7.) 4.30: Kamarazene. 7.30: Szimfónikus zene. 8.40: Dalest.

RÓMA (450.) 5.45: Népszerü zene. 9.10: Olasz opera-est.

STUTTGART (379.7.) 4.15: Népszerü zene. 8.00: Szimfónikus hangverseny.

ZÜRICH (588.) 5.10: Tánczene. 8.00: Orosz szimfónikus zene. 9.10: Francia operettszemelvények.

Kész férfi és fiu
télikabátok,
ötönyök, raglánok, női és leányka kabátok, szőrmebundák, óriási választékban rendkivül olcsó árakon
PAUNCZ JAKAB FIA
CÉGNÉL PÉCS, VÁROSHÁZ ÉPÜLET

A város keleti részét a Dunántúli építővállalat, a nyugati részt Márovics Andor csatornázza

A szennyviztisztitótelepig kivezetik a vizvezetéket

Pécs, szept. 29. — A csatornázási bizottság ma délután Tichy Ferenc dr. h. polgármester elnöklete alatt igen népes ülést tartott, amelyen Baumann Emil, Hamerli Imre, Lenkei Lajos, Piacsek Virgil, Pilch Andor, Rauch János, Sárkány Armin dr., Schick Jácint, Bari István miniszteri osztálytanácsos, a kulturmérnöki hivatal vezetője, Ludwig Ferenc dr. tiszti főorvos és Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos előadó vettek részt.

Az előadó bejelentette, hogy a csatornázás további munkálataival megbizott Dunántúli építővállalat a munkát Márovits Andor építővállalkozóval megosztva kivánja végezni. A város keleti részét a Dunántúli építővállalat, a nyugati részt Márovics Andor csatornázza. Javasolja a megosztás tudomásul vételét és a tanácsnak a szerződéskötéssel való megbizását. Mindegyik vállalkozót kötelezzék külön építés vezető alkalmazására. A Dunántúli építővállalat által felelős építésvezetőként bejelentett Gratzl László mérnök megbizását a népjóléti miniszterium műszaki osztályához terjesztik fel jóváhagyás végett.

Baumann Emil elegendőnek tartja egy építésvezető alkalmazását és most is az autonómia sérelmének tartja, hogy az alkalmazáshoz a miniszterium jóváhagyása szükséges.

Piacsek Virgil épen ellenkezőleg minden speciális munkához speciális szakértőt kiván. Érdeklődik a munka elkülönitése felől.

Sárkány Armin dr. a munkamegosztást megelőző szépséghibákat teszi szóvá. Helyteleniti, hogy a nehezebb terepet adják a még tapasztalatlanabb vállalkozónak.

Kalenda Lóránt műszaki főtanácsosnak nincs aggálya a közös építésvezető ellen sem és ahoz hozzájárul, bár a megosztás mellett gyorsabb a munka haladása. A minisztérium véleményének kikérése azonban elengedhetetlen. A kőagyagcsövek szállitásánál a Zsolnay-gyárat erősen próbára teszi a most folyó szekszárdi csatornázás. A felelősség kérdése szempontjából a két vállalkozó munkaköre teljesen külön van választva.

A bizottság erre elfogadja az előadó módositott előterjesztését.

A szennyviztisztitótelepen épülő munkáslakások vizellátásáról, vagy a vizvezetéknek 1200 méteres meghosszabbitásával vagy külön mélyfurásu kuttal kell gondoskodni. Az előbbi 12,760, az utóbbi a sertéshizlaldai kut talajviszonyainak arányában a Zsigmondy Béla kutfuró cég szerint 6000 pengőbe kerülne. Az olcsóbb megoldást javasolja.

Hamerli Imre a kutfuráshoz más ajánlatok beszerzését is kivánja.

Bari István szerint az a főkérdés, hogy érdemes-e kutat furni.

Rauch János utal a sátortábori kut furásánál 35 év előtt történt esetre, amikor a szakvélemények 350 méteres kutat elegendőnek tartottak és 520 méter mélységben sem kaptak elég vizet az óriási költségek ellenére sem. A vizvezeték ellenben a város bővülésével kifizeti magát.

Piacsek Virgil is vizvezeték létesitését kivánja, ha lesz elég vizünk.

Schick Jácint dr. az irgalmas rendháznak a csatornahálózatba való mielőbbi bekapcsolását kéri, amire az előadó gyors intézkedést igér.

Sárkány Armin dr. szerint a legutóbbi vizkorlátozás azt mutatta, hogy a csatorna bekapcsoláshoz nincs elegendő viz. Kéri tehát függesszék fel azt a közgyülési határozatot, hogy a csatornajárulékot már október 1-től fizessék a háztulajdonosok.

Kalenda főtanácsos elmondja, hogy 1925. óta működik a Károlyi-féle csatorna és nagyobb vizkorlátozások mellett sem volt üzemi akadály. Nincs befolyással a csatorna üzemre az, ha néhány óráig nincs viz. A negyed évi 55,000 pengőt kitevő járulékra azonban, aminek egyharmadrészét a város házipénztára, kétharmadrészét a háztulajdonosok fizetik, a csatornamű fentartása céljából feltétlen szükség van. Legfeljebb méltányossági intézkedésről lehet szó.

A bizottság ezek után elhatározta, hogy a szennyviztisztitótelepig egy 5 centiméter széles vizvezetéki főcsövet vezetnek ki. Az ülés negyed 7 órakor ért véget.

Kovács Ákost a DGHT. sikkasztóját Pécsre kisérték

Pécs, szept. 29. — Kovács Ákos a D. G. H. T. sikkasztó tisztviselője ma már Pécsett van. Tegnap este érkezett meg két detektiv kiséretében Budapestről. Ma reggel, természetesen rendőri fedezettel Vasasra kisérték, hogy ott, ahol a sikkasztásokat elkövette, folytassák le vele a nyomozást. Ez a nyomozás előreláthatólag pár napot igénybe vesz és igy részletes kihallgatására csak később kerül sor.

Kovács Ákos elmondotta a rendőrségen, hogy

tiz millió korona volt a zsebében, mikor megszökött Pécsről.

Először Budapestre utazott, ahol pár napig nagy uri módon élt. A legelőkelőbb éttermekbe járt. Szinházra, mozira és más szórakozásokra költötte a pénzét. Budapestről Szegedre utazott és ott is elszórakozott pár napig. Ekkor azonban fogyni kezdett a pénze és visszatért Budapestre. A véletlen szerencsében bizott. Azt hitte, hogy sikkasztását soha nem fogják észrevenni és ha már nem is megy vissza Pécsre, valahol állást kap. Álláshoz azonban nem sikerült jutni és igy munka nélkül csavargott a fővárosban. Igy került azután a mult csütörtökön rendőrkézre egy általános razzia során. A sikkasztó tisztviselő egyébként **beismerő vallomást tett.** Tetténck okára és a sikkasztás részleteire vonatkozólag későbbi kihallgatáskor kerül sor.

HIREK

— **A miniszterelnök Mándy Samu birtokán vadászott.** Bethlen István gróf miniszterelnök Mándy Samu képviselő simongáti birtokán ritka szerencsével vadászott. Sikerült egy hatalmas 16 águ szarvasbikát leteritenie, amely az utóbbi évek legnagyobb esett bikái közé tartozik. Bethlen István gróf miniszterelnök október 3-án veszi át hivatala vezetését.

— **A birósági fogalmazók a pénzügyminiszternél.** A birósági fogalmazói kar 4 tagu küldöttséggel járult Bud János dr. pénzügyminiszter elé, hogy a küszöbön álló fizetésrendezéskor az őket ért sérelem orvoslását kérjék. A küldöttség kérelmét Tarcai Tivadar dr. a magyar birósági fogalmazói kar elnöke terjesztette elő. Ugy vélik, hogy a miniszter bölcsessége és igazságszeretete meg fogja találni a fizetés rendezéssel kapcsolatban a sérelem orvoslásának módját és a 10 aranykorona pótlékot 1924.-ig visszamenőleg kiutalja. Bud János dr. pénzügyminiszter kijelentette, hogy fizetésrendezés lesz-e és mikor lesz, arra nézve jelenleg nyilatkozni nem tud, az a pénzügyi felesleg, mit oly sokat emlegetnek csak látszólagos, mert az a budget beruházásainak feledésére szolgál és igy tulajdonkép felesleg nincs is. Sérelmet nem lát fennforogni, mert a szanálási törvény a pótlékokat megszüntette mindazonáltal hajlandó az egyenlő elbánás elvénél fogva a havi 10 aranykorona pótlék megadását megfontolás tárgyává tenni, amennyiben egyéb kategóriabeliek is ilyet kapnak és az a fogalmazóktól megvonatott.

— **A városi igazoló választmány ülése.** A város igazoló választmánya a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1928. évi névjegyzékének alapjául szolgáló hivatalos adókimutatásban feltüntetett adóösszegek helyesbitése, illetve az e kimutatásba való felvétel iránt beérkezett felszólamlások elbirálására október 1-én, szombaton d. u. 5 órakor Záray Károly dr. elnöklete alatt, a városi székház kis tanácstermében ülést tart.

— **Espereskerületi gyülés Németiben.** Kedden tartotta meg szokásos őszi gyülését a németii espereskerület papsága a kerület székhelyén Gasparics György esperes elnöklete alatt. A kidolgozott vitatételt Németh Pál garéi plébános ismertette: Hogyan óvhatja meg a lelkipásztor hiveit a szociáldekmokráciától. Az előadást több hozzászólás követte. A gyülésen jelen voltak Horacsek Endre ny. esperes görcsönyi, Horváth Lajos dr. pellérdi, Németh Pál garéi, Fetter Gyula vajszlói, Tilinger Ferenc siklósbodonyi, Navracsics Ferenc keszüi plébános, Sárváry József vajszlói káplán és vendégként Ujváry Géza egerágí plébános és Vucskics Imre egerágí káplán.

— **A Szent Mór kollégium egyesület** felhivja összes tagjai figyelmét, hogy szeptember 30-án, pénteken délután fél 6 órakor választmányi ülést, fél 7 órakor pedig közgyülést tart a belvárosi kat. körben Virág Ferenc megyéspüspök elnöklete alatt. Kérik a tárgysorozat fontosságára való tekintettel az összes tagok pontos megjelenését.

— **A székesegyházi szentségimádás.** Okt. 2-án és általában minden hónap első vasárnapján a székesegyházi szentségimádásokon a következő sorrendben történik az adoráció:

8—fél 9 Felnőtt leányok kongregációja.
Fél 9—9 Urinők kongregációja.
9—fél 10 Oltáregylet.
Fél 10—10 Főreáliskolai kongregáció.
10—fél 11 Keresk. isk. kongregáció.
Fél 11—11 Ciszterci reálgimnáziumi kongregáció.
11—fél 12 Urak kongregációja.
Fél 12—12 Leánygimn. kongregáció.
12—fél 1 Urinők kongregációja.
Fél 1—1 Oltáregylet.
1—fél 2 Leánygimn. kongregáció.
Fél 2—2 Polgári leányisk. kongregáció.
2—fél 3, fél 3—3 Pius főgimn. kongregáció.
3—fél 4 Tanitónőképző kongregációja.
Fél 4—4 Iparosleányok kongregációja.
4—fél 5 Urileányok kongregációja.
Fél 5—5 Harmadrend.

— **Prohászka emlékünnepély a pécsi kereszténységi szociálistáknál.** A pécsi ker. szoc. egyesület vasárnap, okt. 2-án, este 8 órai kezdettel mélto és kegyeletes müsor keretében áldoz Prohászka Ottokár püspöknek, a kereszténységi szociálizmus legnagyobb apostolának. Az ünnepély müsora a következő: 1. A nővér. Költemény, szavalja: Bodonyi János. 2. Ünnepi beszéd, tartja: Hantos Béla. 3. A zengő szobor. Prohászka Ottokárról költemény, szavalja: Kele Vilmos. 4. Irredenta duett, élőkép kiséretében énekli: Gász Kató és Egyed Jenő. 5. Előkép Prohászka Ottokárról. 6. Máv. Ébredés dalkör énekszáma. Belépődij nincs. Önkéntes adományokat köszönettel fogad az egyesület vezetősége.

— **Házasság.** Jeszeniczei és vadasi ifj. Jankovich Dezső és Antal Margit a mai napon Budapesten házasságot kötöttek.

— **Szülők figyelmébe!** Előnyösen vásárolhat fiu és gyermekruhákat, különböző vizmentes felöltő és körgallérokat **Páll Ödönnél, Széchenyi-tér 18.**

— **Adóügyi-számviteli tanfolyam** Pécsett. Az alsódunántúli mezőgazdasági kamara felhivja az érdekelt gazdákat, hogyha legalább 50 hallgató jelentkezik, akkor a vármegye székhelyén, vagyis Pécsett, hajlandó adóügyi-számviteli tanfolyamot megrendezni. Felkérik ennélfogva a gazdákat, akik ezen tanfolyamon résztvenni szándékoznak, ebbeli szándékukat október 20-ig a Baranyavármegyei Gazdasági Egyesületnél bejelenteni szíveskedjenek.

— **Az uriasszonyok összejövetelein** sok szó esik a Radionnal való mosásról. Ahol már tartottak próbamosást, ott mindenki bámulattal és elragadtatással beszél arról a kitünő eredményről, melyet munka, idő és anyag megtakaritás mellett elért. Hogy mi a Radion? A jövő mosása! A vegyésztudomány vivmánya, amely a háztartásban óriási előnyös változást idéz elő.

— **Ismét kapható** 2 pengőért trappistasajt a szokott jó minőségben **Zápornál,** Széchenyi-tér 2.

— **A Tulipán asztaltársaság** az október havi összejövetelét szombaton, október 1-én, a Pannónia-pince különtermében tartja.

Egy zsák barna szén 2'-- P. blombált zsákban szállítva **Stropeknél** Irányi Dániel-tér 6. Telefon 14—16.

Házicsatornázás

engedélyezési terveit és mellékleteit elkészíti, költségvetést összeállit, árajánlatokat beszerez és fölülbirál

Schölnaszt Ödön okl. mérnök

Ferenc József-ut 11. szám. 7558

Kétüléses lehetőleg kormányozható

ródlit

megvételre keresek. Papnövelde-u. 6.

Gazdasági házak

a Mezőszélen, szép istállóval 11000 p., a Felsővámház-utcában istállóval, nagy kerttel 20000 p., a Hold utcában két szép lakással, istállóval 9800 p., a Csillag utcában 8000 pengő, családi és üzletházak minden árban. Bővebbet **dr. Kasza György** irodája Papnövelde-u. 6. sz. 7671

Aki jó

házi kosztot

akar enni, annak Kossuth L.-u 25-be kell menni. Egy menü három tál étel 1 pengő. Abonensek felvétetnek.

B. U. É. K. **Schneiderné.**

Családi házat

négy szobás, parkettás lakással, üvegezett előszobával, fürdőszobával, igen szép kerttel 22.400 pengőért elad és készpénzfizetéssel vesz családi házakat 32.000 pengőért a Belvárosban dr. Kasza-iroda. 7671

Kézimunka!

Fehérnemü himzést, monogrammozást, selyem himzést stb. jutányosan vállalok. Cim 7667. szám alatt a kiadóban.

Emeletes ház

átvehető 5 szobás uri lakással, szép kerttel utolsó árban 28 000 pengőért eladó. Bővebbet **dr. Kasza** iroda Papnövelde-utca 6. szám.

Páva- és golyvás-

galambok

párja 3 pengőtől 8 pengőig eladók. Marha- és sertéstrágya is. Gondy, Vitéz-utca 30. 7659

Minden hónapban

legalább száz pengőt megkereshetnek fix fizetéses állásban igen könnyü tevékenységgel, feltétlen jó megjelenésü hölgyek. Király-u. 22. félem. 10.

TÜZIFA!

Elsőrendü bükk hasáb ölenként 64 pengőért kapható

Pécsi Faiparosok Anyagbeszerző Szövetkezetnél Megyeri-ut. Tel. 3-29.

Minden tételt házhoz szállitunk.

Alapittatott 1884. Telefon 125. és 13-31.

Csögl János

első pécsi hordógyára I. Ferenc József-ut 24.

Párlósajtárok, húsbesózók, boroshordók és kádak minden nagyságban és mindennemü pincefelszerelések állandóan raktáron.

Prima bükkhasáb- és apritott-fa,

ugyszintén baltázott forgács kapható házhoz szállitva.

Jókarban lévő

emeletes ház

a belváros legszebb helyén áll 3 nagy lakás, nagy udvar ára 330 mill. 6 év alatt törleszthető. Bővebbet: **Kún Lajos** ing. iroda Inczédi Dénes-utca 11. sz.

Három szoba, mellekhelyiségekből álló kényelmes, tiszta

lakás

a Szigeti városrészen azonnalra is kiadó. Cim 7664. szám alatt a kiadóban. 7664

Keresek jó bizonyitványokkal rendelkező ügyes

mindenes leányt

Cim: Hadapród-utca 3. sz., földszint 3. sz. 7657

2 szoba,

butor vagy butor nélkül azonnal kiadó. Bővebbet: Dobos Károlynál Felsővámház-utca 44. alatt. 7666

Egy szobás

lakás kiadó

Béla-utca 4. sz. alatt. Ujvilág-utcából második utca. 7658

2 vagy 3 szobás télen-nyáron lakható, a városhoz egészen közeli **VILLÁT** kerttel, esetleg szőlővel sürgősen keresek megbizóm részére. **Bod** ing. iroda, Deák-u. 4. szám. Telefon 11-54.

Szilágyi Dezső-utcában

2 szoba, konyha, éléskamara

jan. 15-re **kiadó.** Bővebbet István-utca 9. alatt. 10323

Alig használt, selyemmel bélelt

frakköltöny

jutányosan eladó. Légszeszgyár-utca 3. sz., földszint 2. 7622

1 nagy szoba

konyha nélkül azonnal kiadó. Lelépés nincs. Xavér-u. 14. 7656

CSALÁDI HÁZ a budai város elején egy 3 szobás szép elfoglalható lakással, folyosóval, kerttel 14 ezer pengőért eladó. Bővebbet **Bod Károly** ing. iroda, Deák-u. 4. szám. Telefon 11-54.

Egy szobás

lakás

azonnal kiadó. Bővebbet: Felsővámház-utca 49. szám. 7653

Hatóságilag engedélyezett

butorkiárulás!

Raktáramban nagy választékban készen levő **háló, ebédlő stb. butoraimat jutányos áron kiárusitom.**

Kövécs József első pécsi iparművészeti lakásberendező műasztalos mester, **Pécs Király-utca 40. szám. Tel. 6-60.**

Beyer havi folyóirata a

Handarbeit u. Wäsche

Ingyenes mellékletei:

„Die schöne Wohnung" 1928. 1-ső száma kézimunka mintaivek — vasaló minták — szabás minták

ára csak **14.000** korona

Kapható a Dunántúl könyvkereskedésében Pecs, Széchenyi-tér 9-10. szám. — Telefon 5-50.

Mindenféle irodai munkálatokban **Jártas**

óvadékkal rendelkező

jogvégzett, tartalékos főhadnagy, vot fogalmazó, szerény igényekkel bárminemü állást vállal. Szives értesitéseket „Kifogástalan" jeligére a kiadóhivatalba kér.

SZŐLŐ 3 magyar holdas a Piushoz közel 4 szobás villával, telefon és villanyvilágitással, saját kúttal. **Bálicsban** 1½ holdas csinos épülettel, gyümölcsössel 11 ezer pengő. **Szkókóban** 3 holdas masszív emeletes épülettel 10 ezer pengő, ebből 2 ezer pengő vételkor, a hátralék 5 évig fizethető. **Tettye dülőben** 1½ holdas rendkívül gondozott, gyümölcsös parkkal, 3 szobás villával 18 ezer pengő. **Bányatelepi úton** 1 holdas, szobakonyhás épülettel, istállóval 8 ezer pengő. **Rigóder-úton** 1½ holdas, masszív nagy épülettel 15 ezer pengő. Bővebbet **Bod Károly** ing. iroda, Deák-u. 4. sz. Telefon 11-54.

Egy jobb fiu

sütő tanoncnak

felvétetik. Petrezselyem-utca 8. sz. sütőde. 7665

Nagy bérház

18 lakó, 2 utcai bejárattal ára 340 mill. 90 millióval megvehető, a visszamaradott összeg 5 év alatt törleszthető. Bővebbet **Kún Lajos** ing. iroda Inczédi Dénes utca 11. sz.

Vadonatúj és kiváló jó anyagból készült **FÖLDSZINTES HÁZ** a Szigeti-országútnál 3 szobás elegáns lakással, nagy üzlethelyiséggel, raktárral, kocsibejáróval 35 ezer P-ért eladó. Bővebbet **Bod** ing. iroda, Deák-utca 4. sz. Telefon 11-54.

Lakótársnő

foglalkozással kerestetik. Ajánlatokat: „Jó otthona lesz" 7655. jeligére a kiadóba.

Beköltözhető

családi ház

az Ágoston-tér közelében 2 szobás és 1 szobás, konyhás lakással, mellékhelyiségekkel, szép udvarral. — Alkalmi vételárért P. 8000-ért elköltözés miatt eladó. Bővebbet:

„Mecsek"

Jókai-tér 11. szám.

Tichy-féle ház. Telefon 12—66

Hócipöt, sárcipöt

vulkanizálva javitok.

Ép oly tartós és szép mint az uj.

Stellner Zoltán

gummijavitó üzeme

Pécs, Jókai-tér 3. szám.

Sziebert bőrkereskedés épületében.

Eladó házak

SÉTATÉR KÖRNYÉKÉN bérház 48.000 pengő.
BELVÁROSBAN bérház 42.000 P.
BELVÁROSBAN családi ház 36.000 P.
ÁGOSTON-TÉR környékén családi ház 6800 P.
ZSOLNAY-UTCA környékén bérház 8800 pengő.
KISKERESZT-U. 3. sz. családi ház jutányos áron.
SZIGETI-ORSZÁGÚT elején üzletház 20.000 P.
SZIGETI RÉSZEN bérház, emeletes, 28.000 P.
BELVÁROSBAN családi ház 5 szobás átvehető lakással 10.000 P.
SZIGETI RÉSZEN új ház 6 szobás lakással, az egész átvehető, 16.000 P.
SZIGETI RÉSZEN új családi ház 5600 pengő.
A város bármely részén családi, gazdasági és bérházak nagy választékban.

Bővebbet:
VICTORIA ingatlanforgalmi iroda Pécs, Szigeti-országút 13. sz.

Nagy forgalmu

üzlet

baranyamegyei nagyközségben **eladó v. bérbevehető** Cim 10378 sz. alatt a kiadóban.

UJ CSALÁDI HÁZ a Szcitovszky-térhez és a Ferenciek-utcához közel fekvő részen egy 3 szobás igen csinos lakással, fásított udvarral, szuterinnal, átvehetőséggei 17.500 pengőért eladó. Bővebbet **Bod Károly** ing. iroda, Deák-u. 4. Telefon 11-54.

A Pius-internátus mellett 3 szép lakásból álló **MAGAS FÖLDSZINTES HÁZ** átvehetőséggel 9500 pengőért eladó. **Bod** iroda, Deák-u. 4. szám. Telefon 11-54.

Két egymásban nyilló elegánsan

butorozott szoba

külön bejárattal a belvárosban azonnal kiadó. Cim Siklósi utca 7. szám.

A város belterületén

modern 4 szobás parkettás, fürdőszobás lakással, azonkivül 2×2 szobás, előszobás s tágas mellékhelyiségekkel, gyönyörü kertes udvarral. Olcsón előnyös fizetési feltételek mellett sürgősen eladó.

Megbizottam:
„MECSEK"
Jókai-tér 11. szám Tichy-féle ház.
Telefon 12—66.

Eladó Biedermayer-garnitura, nagy szőnyeg egész uj, — villanylámpák, poharak, kis asztalok stb. — Szigeti országut 100, a portásnál.

EMELETES HÁZ a nagyállomás közelében kettőször 3 szobás parkettás lakással eladó 22 ezer pengőért. Bővebbet **Bod Károly** ing. iroda, Deák-u. 4. szám.

NAGY SAROK EMELETES BÉRHÁZ a központ főútvonalán 5x4 szobás és 4x3 szobás teljesen modern lakásokkal, igen szép udvarral, alagsorral 100 ezer pengőért eladó. Bővebbet **Bod Károly** Deák-u. 4. sz. Telefon 11-54.

Házi csatornáját,

ha
a városi
csatorna-hálózatba bekapcsolni kivánja, ugy
forduljon mindig
a legnagyobb
bizalommal

Márovits Andor

épitési vállalatához

aki a csatornabekapcsolás és az azzal kapcsolatos munkák kiviteléhez szükséges tervrajzokat teljesen dijtalanul, a munkákat pedig teljes szavatosság mellett a leggyorsabban készíti el. Elegendő tőkével nem rendelkező tulajdonosoktól kedvező részletfizetési feltételek mellet is vállal munkát.

Telefon 2-04. Telefon 2-04.
10014

ÜZLETHÁZ rendkívül forgalmas útvonalon kitünő menetelü fűszer- és csemegeüzlettel, egy 4 szobás modern, egy 2 szobás és egy 1 szoba-konyhás lakással, nagy udvarral eladó 28 ezer pengőért. Bővebbet **Bod** iroda, Deák-u. 4. Telefon 11-54.

Előkelő, ősnemes család

adoptálna

vagy törvényesitene nemességátruházással felnőttet vagy gyermeket. — Bővebbet Toperczer Gyula magánnyomozó irodája, Pécs Szilágyi D.-utca 8. 7673

HÁZAK: A Petrezselyem-utcában 4 szobás modern és egy 3 szobás kerttel. Ugyanott 4 szobás modern, kerttel, üzlettel 26 ezer P. **Attila-utcánál** 4 szobás és 2 szobás lakással 24 ezer P. **Perczel-utcánál** utcára 4 szobával, de egybekapcsolható 7 szobára is, folyosó, fürdő- és cselédszobával. **Sarok családi ház** előkelő részen 5 szoba és kényelmes mellékhelyiségekkel 28 ezer P. **Szigeti-országúton** kisebb családi ház kerttel 8 ezer pengőért eladó. Bővebbet **Bod** iroda, Deák-utca 4. szám. Telefon 11-54.

EMELETES BÉRHÁZ a központ előkelő utcájában, a Széchenyi-térhez közel 4 szobás, 3 szobás és négyszer 2 szobás lakással szolíd árban, 34 ezer pengőért eladó. Bővebbet **Bod** ing. iroda, Deák-u. 4. szám. Telefon 11-54.

Gyakornok,

tanonc,

vagy kifutófiu felvételik Római Róbertnél 1037

Lakás: kis udvari szoba butorozatlan, kamrával kiadó. — A lakás azonnal elfoglalható. Cim: Kaposvári-utca 24. sz.

Banküzletnek vagy más bármilyen célokra alkalmas reprezentáló, nagy **ÜZLETHELYISÉG** egészben vagy fele részben a központ szivében bérbeadó és hamarosan átvehető. Bővebbet **Bod** ing. iroda, Deák-u. 4. Telefon 11-54.

Eladók:

1 szivattyus kut felső váza, 1 drb. 180 cm.-es márványlap, 1 használt takaréktüzhely, 2 pár hosszuszáru 36 os női cipő, 1 pár 36-os fél női cipő, 1 kis Singer-varrógép, 1 drb 40—50 kgr. körüli sertés. — Cim: Árpád-utca 41. szám.

Nyomtatvány rendelések és hirdetések felvétele a Dunántúl könyvkereskedésében

Széchenyi-tér 9. szám. Telefon 5-50.

Kosztos diákot

elfogadok a közeli félévre. Jó bánásmód és gondos felügyelet biztositva.

Cim: Wicha Józsefné Reáliskola-u. 2. ildsz. jobb Ugyanott egy megbizható és a rendes takaritáshoz értő bejárónő azonnal felvétetik.

Házak

Üzletház Szikla-utca 5. sz. péküzlet és pékséggel, sertésszállással, átvehető lakással olcsón. Hentes és mészáros üzlet több lakással, gazdasági épületekkel, kerttel Szigeti-országút 26. sz. Üzletház kettő üzlettel, több jövedelmező lakással, átvehető szép lakás Szigeti-országút 50. szám. Székiországút Nefelejts-csárda mellett Trendl-féle ház és szőlő. Alsómakár 15. sz., Gyárváros Huba-u. 22. sz., Kisboldogasszony-u. 9 sz. és 27. sz., Szatmáry-u. 14. sz., Felsőhavi-u. 38. sz., Alsóputurluk-u. 7. sz. szép adómentes családi ház. Mecsekszabolcsi-út 10. sz., Felsőhavi-u. 26. sz., Siklósi-u. 58. sz., Hegyalja-u. 32. sz., Ujvilág-u. 1. sz., Hajnal-u. 10. sz. adómentes olcsón. Virág-utca 6. sz., Hatház-u. 14. sz. Rókus-u. 2. sz., Gáspárkörnyék 12. sz., Ótemető-u. 7. sz. 4000 pengő. VIDÉKEN: Vendéglőház Kishajmáson Kemény-féle olcsón. SZŐLŐK: Ritka alkalmi vétel Középgyükésben 1 és fél holdas csak 4000 P. Pécsi-féle. Frühweiszvölgy 28 Józsa-féle. Lámpásvölgyben volt Frankfurter-féle rém olcsón. Keresztes-féle a Bálicstetőn. Nagykozáriújhegynél volt Lengyel-féle rém kedvező árban.

DECLEVA közvetitő Pécs, Széchenyi-tér 8
Földbirtokokra olcsó pénzt folyósittatok!

Szobakonyha

és egy különszoba meszesdülői szőben azonnal kiadó és elfoglalható. Bővebbet: Broglinál, Irányi Dániel-tér 16. szám alatt. 7661

Pécs város legszebb objektumát

ajándékárban 32.000 pengőért eladom. Bővebb felvilágositás kapható dr. Kasza irodájában, Papnövelde-utca 6. 7671

Két egymásbanyiló, elegánsan

butorozott szoba

a város legszebb részén január hó 15-ére kiadó. Bővebbet Szcitovszky-tér 15., emelet. 10375

Ügyvédnek, orvosnak kiválóan alkalmas ujabb EMELETES HÁZ emeleti 5 szobás és földszinti 5 szobás teljesen modern lakással a központban 44 ezer pengőért eladó. Bővebbet **Bod** ing. iroda, Deák-u. 4. Telefon 11-54.

Keresek

vendéglőt

lehetőleg beszállót bérletbe sürgősen. Cim 7667 szám alatt a kidóban. Ügynökök kizárva. 7667

Vezető-kültisztviselői

állásban fix fizetésen kivül megfelelő jövedelemmel alkalmazunk helyi és környékbeli tevékenységre komoly megbizható urakat. Megbeszélés: Részvénytársasági irodában Király-utca 22. szám, félemelet 10.

APOLLO
Péntek, nov. 29.
Utoljára!
Filmoperett eredeti zenével!
SVIHÁKOK
A békebeli operett-világ legsikerültebb alkotása.
ZIEHRER
„Landstreicher"-je filmen.
Főszerepben:
Verebes Ernő, Szőreghy Gyula, H. Picha.
Előadások:
½5, 6, ½8 és 9 órakor
A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.
PARKMOZI: SZÜNET.

Amikor a biztosító társaság rendel ki védőt a gyilkosnak

Budapest, nov. 28. — A pozsonyi törvényszék ma kezdte tárgyalni Kinderney Pál repülőaltiszt ügyét, aki ez év augusztusában a dévényi sziklahegy tetején agyonlőtte Kudela Zsófia 21 éves pozsonyi nevelőnőt. Kinderney azzal védekezik, hogy a leányt saját kívánságára ölte meg. Kiderült, hogy a vádlott röviddel a gyilkosság előtt 250 ezer cseh koronára biztosította magát. A biztosítás egyik feltétele kimondja, hogy a biztosítási összeg kivégzés esetén is esedékes. A biztosító társaság tehát erősen érdekelve van és ez az oka annak, hogy maga a biztosító társaság adott védőt Kinderney mellé, még pedig a leghíresebb pozsonyi védőügyvédet.

Baltával támadt a feleségére, majd a kútba ugrott

Nyiregyháza, nov. 28. — Halász Ferenc kiskállói cipészsegéd családi viszálykodás közben baltával súlyosan megsebesített feleségét, majd a kútba ugrott. A 12 méter mélységü kútba fejjel lefelé zuhant, de a szomszédok idejében kihúzták. Csodálatosképpen csak kisebb zúzódásokat szenvedett. A súlyosan sérült asszonyt a nyiregyházi Erzsébet-kórházban ápolják. A merénylő férjet letartóztatták.

Balatoni garda 80 fillér
a Hale-árnokban.

A Dunántúl mai szegényügyi ankétján megválasztották a pécsi szegényügy végrehajtó bizottságát

Pécs, nov. 28. — Pécs város szegényügyének egységes rendezését a Dunántúl ankétja, ma a megvalósulás útjára gördítette. Annyi megértéssel és jóindulattal találkozott ez az akció, hogy a teljes siker elmaradhatatlan.

A mai szegényügyi ankétra benépesedett a városházának közgyülési terme. Ott voltak a különböző jótékony intézmények képviselői, köztük Romaisz Ferenc prelátuskanonok, Visnya Ernő felsőházi tag, Staar Ferenc postafőigazgató, Oberhammer Antal országgyűlési képviselő, Ángyán János dr. egyetemi tanár a tuberkulózis ellen védekező egyesület elnöke, a jótékony nőegylet részéről Littke Jenőné, özv. Lösch Istvánné, Páncél Ottóné, Pilch Andorné, Kamprád Herrmanné, a Szociális Misszió részéről Martinovits Ernőné, Elek Amália, a Stefánia szövetség részéről Mattyasovszky-Zsolnay Margit, Szalay Irma, az izr. jótékony nőegylet nevében özv. Reich Vilmosné, dr. Deutsch Zsigmondné és Sonnenfeld Lajosné, továbbá Vitéz Barsy József ny. tábornok, Czernohoszky József apát, Jagicza Juvenál házfőnök, Rafinszky Romuald plébános, Sebestyén Károly adminisztrátor, Baldauf Gusztáv ev. lelkész, Mair József h. postafőigazgató, Koszits Ákos dr. kormányfőtanácsos, Szücs Jenő dr. törvényszéki tanácselnök, Baumann Emil, Marton Ferenc, Gyimóthy Gyula, Hollósy Endre, Krisztián György, Czirják Antal, Mihalovits Tódor városi bizottsági tagok, Vitéz Pallay Rezső, Garay Lajos dr. járásbíró, Szieberth Nándor ügyvéd, Geosits Lajos és Hantos Béla káplánok, Schuttá k József és Sebestyén Lajos dr. tanácsnokok, Denkinger József máv. felügyelő és még igen sokan, akiknek neveit nem sikerült feljegyeznünk.

A Dunántúl nevében Linder Ernő felelős szerkesztő köszöntötte az értekezletet. Rámutatott arra, hogy a Dunántúl közvetítő, összehozó szerepe a mai napnal véget ért. Kiemelte az egyesületek, intézmények vezetőinek jóakaratát, amelyért hálás köszönetet mond. A pécsi társadalom megértő támogatásával a szegényügy-megoldást nyert s

ha egyeseknek nem is adhatnak többet, de többnek fognak adhatni.

Nagy megnyugvásra szolgál, hogy a pécsi szegényügy ellátásában a hatóság gondoskodása a jó szivek áldozatossága mellett az első sorokban találhatni Isten szolgáit és a mások fájdalmaira élénkebben rezonáló nemes lelkületü hölgyeket. Isten bőséges áldását kéri munkájukra.

Romaisz Ferenc prelátus a sajtó nemesen felfogott feladatának teliesítését látja a Dunántúl megindított akciójában és ezért köszönetet tolmácsol a Dunántúl szerkesztőjének és magának a Dunántúlnak. A mai ankét van hivatva formába önteni az eddigi előkészítő megbeszéléseket, amelyhez az értekezlet hozzászólását és hozzájárulását kéri.

Visnya Ernő a keresztény Nemzeti Liga elnöke veszi át ezután az elnöki széket és az alábbi javaslat elfogadását kéri.

1. Pécs szab. kir. város közönsége sürgősen szükségesnek tartja, hogy a koldulást megszüntessék és ezzel kapcsolatban a szegényügy véglegesen rendeztessék.

2. E célból alakittassék egy **előkészitő szegényügyi bizottság**, amelyben Pécs szab. kir. város, minden hitközség (5 róm. kat., ref., ev. és izr.) és jótékonysággal foglalkozó egyesület egy-egy tagot delegál s mindaddig, míg a végleges megoldás meg nem történik, e bizottság hetenkint ülést tartani s a szegényügy mielőbbi megoldását szorgalmazni tartozik. E bizottságnak jogában áll ehhez a munkához belátása szerint más szerveket is bevonni.

3. Ez a bizottság az első ülésen állitson össze

egy egységes felvételi lapot,

ennek alapján

minden hitközség, vagy jótékonysági egyesület a maga szegényeit 4 héten belül összeirja s felállitandó közös kataszter számára.

A szegények négy kategóriába sorozandók: I. Koldusok. II. Betegségben szenvedők. III. Sok gyermekes szegénysorsú családok. IV. Egyéb szegények. Ideiglenes munkanélküliek, korlátozott keresetképesek, szemérmes szegények, stb.

4. Hogy a koldulás véglegesen megszüntethető legyen, szükséges, hogy

mindazok, akik eddig koldulásból tartották fenn magukat, valamilyen szeretet házban helyeztessenek el,

s ennek a szeretetháznak a fenntartására lennének fordítandók azok az összegek, amelyek a koldulás megváltása címén (önkéntes adózás) befolynak.

5. **A többi szegényekről** (a II., III. és IV. kategóriába tartozók) pedig

az egyes hitközségek és a különböző jótékonysági egyesületek gondoskodnak,

a rendelkezésükre álló segélyforrások mértékéhez képest.

6. A kataszterbe felvett

összes szegényeket a város népjóléti hivatala egy igazoló könyvecské-vel látja el,

amelybe a szegények

személyes adatait s a segélyezés jogosultságát igazoló

körülményeket bejegyzi. Ebbe a könyvecskébe fogják bejegyezni az

egyes szegények által élvezett segélyeket.

Bármilyen segélyezési akció esetén

csakis az ilyen könyvecskével ellátott szegény jelentkezhetik

s ennek alapján birálják el, hogy a szóbanforgó segélyben részesithető-e, vagy sem.

7. Felkérik Pécs szab. kir. várost, hogy a szegényügy végleges rendezésére egy „szabályrendelet"-et, dolgozzon ki. (Elnökség, állandó választmány, hatáskör, ellenőrzés, stb.

8. A bizottság tegyen lépéseket, hogy a szegénysorsú családoknál a csecsemők segélyezésénél a korhatár ismét egy évről 2 évre emeltessék fel.

9. A bizottság lépjen érintkezésbe az illetékes hatóságokkal, hogy a város területén külön gyüjtés és kéregetés eltiltassék.

10. Mindaddig míg a végleges rendezés meg nem történik, minden hitközség és jótékonysági egyesület változatlanul folytatja működését.

Oberhammer Antal, mint a város képviselője szólal fel a javaslathoz. A város minden lakójának ügyét szivén viseli. Örül, hogy a Dunántúl ezt a régi tervet előtérbe hozta. Az emberi szív legszebb kivirágzása a jótékonykodás. A társadalmi egyenetlenségeket kiküszöbölni lehetetlenség, de minden embernek, emberi életet biztositani kötelesség. Ebben egyformán kell osztoznia társadalomnak és államnak. A két tényező munkájának összeegyeztetése lesz ennek az alakuló szervezetnek a feladata, amelyhez szívvel-lélekkel csatlakozik.

Ángyán János dr. egyetemi tanár üdvözli az akció megindítóit.

A betegség ott kezdődik, ahol a szegénység beköszönt

s ezért mint orvos tartja fontosnak a szegényügy rendezését, mert

az a közegyészségügyön is segiteni fog.

Ezután

az értekezlet egyhangúlag elfogadja az előterjesztett javaslatot.

A szegényügy végrehajtó bizottságának fővédnökéül Virág Ferenc megyéspüspököt kérik fel. Elnökökké egyhangúlag megválasztották Nendtvich Andor dr. polgármestert, Romaisz Ferenc prelátus kanonokot és Visnya Ernő felsőházi tagot. A végrehajtóbizottság tagjaivá a pécsi plébániák vezetőit, a református, evangélikus és izraelita lelkészeket, az egyetem képviselőjét, Vitéz Barsy József ny. tábornokot, Denkinger József máv. felügyelőt, Littke Jenőnét, Martinovich Ernőnét, Elek Amáliát, P. Jagicza Juvenált, Garai Lajos dr. járásbírót választották be. A bizottság kiegészül a Diakonia, Bethania, izr. jótékony egylet kiküldöttjeivel.

Sebestyén Lajos dr. tanácsnok az akadályozott polgármester nevében kijelenti, hogy

a város hatósága a szegényügy minél jobb megoldására törekszik.

A város eddig is mindent megtett. Szegényházat, árvaházat tart fel, szegényeket havonkint készpénzzel segélyez, tüzifát és galyszedési jogot ad, hatósági melegedőt létesitett és a költségvetésben is gondoskodik a szegények ellátásáról.

Visnya Ernő elismeri, hogy a város is megmozdult, de ezzel a szegényügy nem nyert elintézést. Szükség volt a Dunántúl akciójára, mert még sok a tenni való.

Szieberth Nándor és Gyimóthy Gyula hozzászólásai után Visnya elnök az értekezletet berekesztette.

Ezzel a szegényügy Pécsett egységes alapon indul el, hogy nagy feladatát a társadalom megértő támogatásával közmegelégedésre megoldja.

CHINA
a tea hazája, ősrégi kulturáját évezredek óta mint legszentebb adományt tiszteli és ápolja a szép, a tiszta chinai teát kedvelők itala a
LIANG ½ . . . . P 1·95
CHINA speciál 5 dk. 1·30
Meinl Gyula rt.
teabehozatata
PÉCS, KIRÁLY-UTCA 19

HIREK NÉHÁNY SORBAN

Bethlen István gróf miniszterelnököt a kisgazdák tegnapi jubiláris közgyülésük alkalmából táviratilag üdvözölték. — **Klebelsberg** Kunó gróf kultuszminiszter ma Esztergomba érkezett, ahol Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás társaságában megtekintette az érseki tanítóképző intézetet és az új polgári leányiskolát. — **Degenfeld** Pál gróf földbirtokost választották meg egyhanguan a lemondott Vitéz Horthy István helyett, a tiszántúli ref. egyház főgondnokává. — **Elhunytak:** Zelenyák János lekéri plébános, a régi magyar országgyülés volt néppárti képviselője Gallepachban, Dóka Károlyné Olcsváry Paula Ungváron, ifj. Venkovits Károlyné, Holló Olga Nyiregyházán, Harangozó Katóka Debrecenben, Illyés István volt főispáni titkár és tb. főszolgabiró, Holtmaroson, özv. Eszenyi Istvánné Kubinyi Regina Gömörmegye legöregebb nagyasszonya Nagyhőcén, Obermayer Mihályné Beheim Mária háztulajdonosnő Bpesten, Zelekovszky Vilmosné Hahnel Margit Rozsnyán. — **A szovjetkormány** bejelentette, hogy fegyverszünetet kötött a mukdeni kormánnyal, miután az a szovjet feltételeit elfogadta. — **A bíróság felmentette** Mihályi Ida ápolónőt a gondatlanságból okozott emberölés vádja alól, mert nem látott összefüggést a hibás ápolás és Környei Tódor középiskolai tanár halála között. — **Sebők Pál tizedes** gyilkossági bünügyének mai tárgyalásán, a kihallgatott tanuk kedvező vallomást tettek Sebőkről. — **Letartóztatta** a székesfehérvári rendőrség Bogya Andor székesfehérvári téglagyárost és Horváth József ladánybenei földbirtokost, mert hamisított telekkönyvi kivonattal 200 millió koronát csaltak ki a fővámhivataltól. — **Négy halottja** van eddig az esseni gázrobbanásnak. — **A capitoliumi csillagvizsgáló** új napkorongot fedezett fel, amely kétszer akkora, mint a föld legnagyobb köre. — **500 pengőre** és a viselt hivatal elvesztésére ítélték gróf Nyáry Rezsőnét, mert egy detektivet meg akart vesztegetni. — **49 métermázsa** salvarsant vásárolt idén Magyarország 253 ezer pengőért. — **80 feketehimlő megbetegedést** jelentettek ma be Londonban. — **Átszitálják** a Némi tó iszapját a felbukkant gályák körül. — **A düsseldorfi** rém levélben bejelentette a saarbrückeni és neunkircheni rendőrségnek, hogy működésének színterét a saarvidékre tette át és ott fog tovább gyilkolni. — **A Tiszti Vívó Club** 15:1 arányú szenzációs győzelmet aratott a MAFC csapatán, a csapatbajnokság folyamán. — **A Chilébe** távozó Durini di Monza olasz követ búcsúztatására lakomát adtak a miniszterelnök és felesége. — **Akasztott embert** találtak a rákoskereszturi temetőben. — **Összeütközött** egy komphajóval és megsérült az Amerikából Calais-ba nagymennyiségü aranyat szállító Mauretánia gőzhajó. — **Bárány** István dr. uszóbajnokot Heves vármegye főisjánja tb. szorgabiróvá nevezte ki. — **Időjóslat:** Ködös idő nyugaton hőemelkedéssel, keleten némi hősüllyedéssel.

— **A hamisitatlan mezőkövesdi képművészek** őszi remekeit találja a missziós vásáron.

HIREK

November 29. — Péntek
Szaturnin

D. u. 4. A pécsi oltáregylet közgyülése a nőzárdában.

Este ½7. Vitéz Galánthay tábornok előadása a szabadliceumban a városház közgyülési termében.

— **Szentmise előzi meg a városi tisztújitást.** Pécs város törvényhatósági bizottsága december 2-án, hétfőn délelőtt 10 órakor tartja az általános tisztújitószéket, amelyet megelőzőleg a régi hagyományokhoz híven az egész törvényhatósági bizottság ünnepélyes istentiszteleten vesz részt. A tisztújitó közgyülés napján reggel 9 órakor a belvárosi, kegyurasági róm. kat. plébánia templomban Veni Sancte és ünnepélyes szentmise. Ugyancsak e napon délelőtt 9 órakor az ág. hitv. evangélikus templomban ünnepélyes istentisztelet. A református templomban az ünnepélyes istentiszteletet december 1-én, vasárnap délután 5 órakor tartják meg. Az izraelita templomban tartandó ünnepélyes istentisztelet december 2-án, vagyis szintén a közgyülés napján délelőtt 9 órakor lesz. A közgyülési meghivókat kibocsátó Vitéz Keresztes-Fischer Ferenc dr. főispán felkérte a törvényhatósági bizottsági tagokat, hogy az istentiszteletek egyikén megjelenni szíveskedjenek. A belvárosi kegyurasági róm. kat. plébánia templomban tartandó ünnepélyes istentiszteletre a gyülekezés reggel fél 9 órakor a városi székház előcsarnokában.

— **Doktorráavatások a pécsi egyetemen.** A pécsi Erzsébet egyetem aulájában tegnap délben jogtudományi doktorokká avatták Litzenburger Jánost, Károlyi Józsefet és Fehér Györgyöt. Államtudományi doktorok lettek: Takács István, Tahisz Andor, Teller Ferenc és báró Gudenus Leó. Orvosdoktorokká avatták: Simon Saroltát, Kovács Árpádot, Künstler Jánost, Pásztor Gábort és Deutsch Istvánt. Bölcsészdoktor lett Orbán György.

— **Kápolnai Zsigmond dr. fogadtatása Mohácson.** Szerdán délelőtt a 10 óra 15 perckor befutó vonattal érkezett Mohácsra Kápolnai Zsigmond dr. esperesplébános. A vasutállomáson Margitay Lajos dr. polgármester, Lipokatics János polgármesterhelyettes és Vitéz Szönyi Alajos városi tanácsnok fogadták. A róm. kat. hitközség képviselőtestülete pedig a belvárosi római katolikus templom előtt üdvözölte Schmidt Károly hitközségi világi elnökkel az élen. Az üdvözlő beszédre Kápolnai Zsigmond dr. válaszolt. Fehér lapot hozott magával, mondotta többek között, a megértés, béke és szeretet jegyében jött és kéri azokat, akik ebben az értelemben óhajtanak dolgozni vele, azok nevüket irják fel a fehér lapra, mert csak ilyen munkatársakkal együttdolgozva, tudják a hitéletet arra a magaslatra emelni, amelyen a kereszténység örök ideáljai lángolnak. Utána az új plébános a templomba ment s rövid ima után a plébániába vonult vissza. Délben ebédet adott a város vezetői részére.

— **Révész Amadé dr. pécsi tanár irodalmi előadása Székesfehérváron.** Nagysikerü előadást tartott tegnap este a székesfehérvári múzeumegyesület szabadtanitásának keretében Révész Amadé dr. pécsi ciszt. reálgimnáziumi tanár a magyar népmesékről. Rámutatott a fantázia és a naiv logika lehetetlennek látszó kapcsolataira, feleleventette a fonó, a falusi téli esték régi mesemondóját, kitért a motivumvándorlások, mesetipusok tarka sokaságára az ókor mestereitől kezdve napjainkig. A közönség meleg tapssal köszönte meg az előadást Révész Amadénak.

— **Hetvenketten pályáztak összesen a városi állásokra.** A hétfői városi tisztújitó közgyülésen betöltendő állásokra pályázók névsora kibővítésre szorul. A pályázóknak mai számunkban közölt névsorából négyen kimaradtak. A II. és III. aljegyzői állásra pályázott még Lehner Dezső dr. pécsi magántisztviselő is. A pályázók névsorában szereplő Raák István dr. neve helyesen Raák Endre dr. A városi főpénztári állásra az egyedüli pályázól Szieberth Antal városi főpénztáros. Ugyancsak egy pályázat érkezett be a városi főpénztári főellenőri állásra, Rosinger Valér, jelenlegi főpénztári főellenőr pályázata. Végül a közgyámi állásra is csak egy pályázó jelentkezett Laukottka János jelenlegi közgyám. Igy a 24 állásra összesen 72 pályázó kérvénye érkezett be. Ma küldték szét a hétfői közgyülésre szóló meghivókat is a törvényhatósági bizottsági tagoknak. A városi tisztújitó közgyülés, amint jeleztük, hétfőn, december 20-án, délelőtt 10 kor lesz.

— **A kedvenc reggelihez** szükséges pörköltkávét vásárolja olyan cégnél, amelynek hírneve garancia a kávé jóminősége iránt. A **Meinl** cég Pécs, Király utca 19. sz. alatt levő fióküzletében naponta frissen és tökéletesen pörkölt kávékeverékeket kap.

— **Márovics Andor építi a mohácsi fogadalmi templomot továbbra is.** Megirtuk, hogy a mohácsi r. kat. hitközség képviselőtestülete a mohácsi fogadalmi templom alapozási munkálatainak második részletét Béregi és Bakó mohácsi kőművesmestereknek adta ki. A kiadás ellen Árkay óvást emelt azon a címen, hogy az épitést csupán képesitett épitőmester kaphatja meg. Ennek alapján az ügy a megyéspüspök elé került, aki a hitközség első határozatát feloldotta és újabb határozathozatalra utasította. A püspöki határozat értelmében a hitközség szerdán délután Kápolnai Zsigmond dr. elnöklete alatt értekezletet tartott s ezen hosszas vita után a további alapozási munkálatok elvégzésével Márovics Andor pécsi vállalkozót bizták meg, aki ennek alapján a mai napon már megkezdette a munkálatokat.

Ebéd 1·30 f., vacsora 90 f.
Mária-utca 8. szám, Szabónál.

— **A nyugdijas közalkalmazottak** helyiségét december 1-vel Jókai tér 9. sz. alá Kertész Endre dr. ny. m. kir. pénzügyi titkár adóügyi irodájába helyezte át, ahol minden hétköznapon délelőtt 9—10 óra között a tagok rendelkezésére áll a titkár.

— **A Fehér Rózsa tánciskola** Kováts József tánctanár vezetésével, óráját szombaton este 9 órakor tartja a kaszinóban. A tánciskolába be nem iratkozó, de felkért hölgyeket, mint vendégeket szívesen látja a rendezőség.

— **A Pécsi Katolikus Kör első ádventi estje.** Advent első vasárnapján, december hó 1. napján rendezi a Pécsi Katolikus Kör ezévi első ádventi estjét a szokásos gazdag müsorral. Az első est előadója Hajós György dr. teológiai tanár, a kiváló egyházi szónok lesz, aki mint mindig, most is lebilincselően érdekes témát választott előadása tárgyául. A pécsi müvelt közönség annyira ismeri Hajós professzor értékes egyéniségét, beszédeinek költői szépségét, okfejtéseinek meggyőző erejét, hogy nagyon érthető az előadása iránt megnyilvánuló általános érdeklődés. A müsor egyik különös érdekessége egy igen fiatal kis müvésznő pécsi bemutatkozása. Tóth Iduska, a budapesti zeneművészeti főiskola akadémiai szakának növendéke mindössze tizenegy éves, de máris virtuóza a cimbalomnak. Tanárnője, a pécsi származású Fodor Janka, a legszebb reményekkel eltelve irányitja a csodálatos tehetségü leánykát a müvészet útján, ahol bizonyára nagy sikereket fog elérni. A kis müvésznő-jelölt Beethoven, Chopin és Allaga szerzeményeit játsza szimpatikus hangszerén. Rihmer Zoltán és Fodróczy Vilmos dr. az Eladott menyasszony operából duettet énekelnek. Ugy Rihmer csengő tenorját, mint Fodróczy dr. tömören zengő basszusát már igen előnyösen ismeri a pécsi hangversenyközönség. A zongorakiséretet Vadas Gábor tanár végzi. A program elején és végén a magyar államvasuti Ébredés Dalkör énekel több szép dalt. A lelkes ambicióval müködő, jónevü dalárda előreláthatóan nagy tetszést fog ezúttal is aratni preciz, alaposan kidolgozott énekével. A karokat Agócsy László karnagy vezeti. A részletes müsort legközelebb közöljük. A kör vezetősége kéri az est látogatóit, hogy a meghivót belépőjegy gyanánt szíveskedjenek elhozni. A müsor 6 órakor kezdődik.

— **A Stefánia szövetség karácsonyára** Ozanich Gyuláné 5 pengőt adományozott, amit hálásan nyugtáz Martinovits Ernőné elnök.

— **December 1-én ismét megnyilik a Dunántúl kölcsönkönyvtára.** A Dunántúl könyvkereskedésének kiárusitása tartamára szüneteltetett kölcsönkönyvtárunkat december hó 1-én ismét megnyitjuk. A könyvtár anyagát a modern irodalom legújabban megjelent, valódi értéket jelentő köteteivel gazdagitottuk, s azt állandóan fogjuk nyarapitani újabb müvekkel. Az átszervezés és az állandó könyvvásárlás költségeinek egy igen jelentéktelen részét kénytelenek vagyunk a könyvtár látogatóira átháritani, akiktől havonkint ötven fillér kezelési költséget fogunk kérni. A könyvtár állandó látogatói sorába lépő előfizetőink részére három pengő biztositék befizetése ellenében (ezt kilépéskor visszafizetjük) egy látogatási jegyet állitunk ki, amely korlátlan időtartamra szól. Egyszerre csupán egy kötet váltható ki. A könyvtár újabban a Dunántúl kiadóhivatalában nyert elhelyezést, amely centrális fekvésénél fogva azt minden olvasónk számára könnyen megközelithetővé teszi. Miután Pécsnek ezidőszerint nyilvános kölcsönkönyvtára nincs, meggyőződésünk szerint a „Dunántúl" modernül átszervezett könyvtárával jelentős szolgálatot teszünk mindazoknak, akiknek anyagi viszonyai nem engedik meg a könyvek közvetlen vásárlását. A kölcsönkönyvtárt természetesen csupán előfizetőink vehetik igénybe.

Ujból egyhangulag Márovits Andor lett az iparfestület elnöke

Közel 6 óráig tartott az iparosság közgyülése

Pécs, márc. 11. — A pécsi ipartestület tagjai nagy érdeklődéssel vonultak fel vasárnap délelőtt a városház közgyülési termébe a szokásos évi közgyülésre. Már a városház kapujában háromféle listát osztogattak jeléül annak, hogy az annyiszor szükségelt iparosegység sajnos mindig a messze jövő távolában késik. Minden párt megegyezett abban, hogy az elnöki székben Márovits Andor maradjon meg, aki egy éves tapasztalatai nyomán már is szabadulni óhajtott és csak hosszas kapacitálásra volt hajlandó ujra vállalni a nehéz kiegyenlítő munkát. Az elöljárósági tagokra vonatkozólag azonban már erősen eltértek a vélemények. A vita súlypontja a költségelőirányzatra esett, mert sokan olcsóbb adminisztrációt kivántak és olyan embereket kivántak az elöljáróságba küldeni, akik a takarékossági elvet érvényesitik.

A közgyülést Márovits Andor elnök délelőtt 10 órakor nyitotta meg üdvözölte az iparkamara részéről megjelent Baumann Emil alelnököt és az iparhatóságot Schutták József tanácsnokot és Jellachich Jenő aljegyzőt. Az iparosságot pedig higgadtságuk és nyugodtságuk megőrzésére hivta fel.

Baumann Emil a kereskedelmi és iparkamara elnökének, a betegsége folytán akadályozott Visnya Ernő kincstári főtanácsos, felsőházi tag üdvözletét tolmácsolta.

Az évi jelentéshez Nichter Ádám szólalt fel és a tisztviselői fizetések emelkedését birálta. A felszólalásra Kristóf Károly válaszolt. Hódosi István az Iparosok Lapjának szerkesztését birálta. Az elnök e téren orvoslást igért.

A pénztári jelentéshez és a jövő évi költségelőirányzathoz Horváth József, Hódosi István, Dominics Mátyás, Hódosi Ferenc, Pálfi János szóltak hozzá. Itt kezdtek kibontakozni az ellentétek. Az egyik rész az évi 20,200 pengőbe kerülő jegyzői kar helyett olcsóbbat kivánt, a másik épen most az iparosság bajaiban tartotta szükségesnek a jól kiépitett tisztikart. Már-már puskaporossá vált a hangulat, amikor az elnök ujból figyelmeztette a felzúgó iparosságot, viselkedésével ne adjon tápot a városban már előre elterjedt híreknek, hogy ma botrány lesz a közgyülésen. A figyelmeztetés hatott is.

Horváth József a házvételt szerencsétlennek tartja és a tisztviselőkön takarékoskodni kiván. Nichter Ádám is leépitést óhajt. Molvay Ferenc szerint azért kell a jegyzői kar, hogy az iparos ne legyen kénytelen ügyvédhez fordulni. Amikor Légrádi Ferenc emelkedik szólásra, zajos felkiáltások hangzanak fel, hogy nem iparos.

Márovits Andor elnök azonban megállapitja, hogy nejével, közkereseti társaságot alkot és joga van felszólalni.

Légrádi szerint nem politikai, vagy világnézeti szempontból kell birálni, hogy szükség van-e a jelenlegi tisztikarra. A költségvetés elfogadását ajánlja.

Kristóf Károly mint a házépitési bizottság jegyzője meg a felvilágositásokat. Az iparosság csak nyer azzal, ha a város utcát nyit a leendő székház telkén, mert a telek értéke emelkedik az utca viszont nem foglal el annyi területet, hogy ne maradjon elegendő kerthelyiség.

A költségevtés felett 35 tag irásbeli kivánságára titkos szavazással döntenek. A Fazekas-földet négyzetméterenkint 5 pengőért eladják a városnak. Elfogadták a tisztviselők illetményszabályzatát, amely szerint a vezető jegyző az állami VIII. fizetési osztály 3. fokozatától a VII. fizetési osztály 1. fokozatáig léphet elő, havi 255—400 P fizetéssel. A jegyző fizetése a XI. fizetési osztály 3. fokozatától 144 pengőtől a VIII. fizetési osztály 1. fokozatáig 290 pengőig terjedhet. A szolga havi 100—160 pengő fizetést és lakást kap. A közgyülés csak a vezető jegyzői állást töltötte be, a többit az elöljáróságra bizta. A hetven éven felüli Heiszenberger János testületi szolgát 39 évi szolgálat után június végével felmentik és havi 160 P kegydijat szavaznak meg neki. Ennél a szinte jelentéktelen ügynél is egész sereg felszólalás hangzott el. Beszéltek Liszli István, Horváth József, Reichenauer Imre, Bruckner János, Hódosi István. Végül azonban az elnök felvilágositásai után egyhangulag elfogadták a javaslatot. A szak- és mestervizsgáló bizottság tagjai azok lettek, akiknek nevét az iparoslap már korábban közölte.

Márovits Andor elnök megköszönte az iránta megnyilvánult bizalmat és bejelentette lemondását. Korelnökül Knapp Antalt ajánlotta. Schmidt János inditványára azonban mellőzték a korelnökválasztást és elnökké közfelkiáltással egyhangúlag ujra Márovits Andort választották meg.

Hódosi István megelégedését fejezte ki az elnök iránt, bár mult évi gazdag programjából nem válthatott be mindent. Kéri azonban, hogy iparosügyekben mindenkor utasitsa el a kivülről jövő befolyást, mégha a rendőrségről is jön az.

Schutták József tanácsnok, az iparhatóság vezetője felhivta az elnököt, hasson oda, hogy a felszólaló vagy nevezze meg azt, akiről beszélni akar, vagy utasitsa vissza a gyanusitást.

Hódosi kijelenti, hogy tisztelettel van az illető személye iránt, de kikéri, hogy az iparosság ügyével foglalkozzék.

Márovits Andor elnök megköszöni az iránta megnyilvánult bizalmat.

Ezután rátértek a számvizsgáló bizottság és az elöljárósági tagoknak titkos szavazással való megválasztására. Ekkor már negyed egyre járt az idő és a 6—700 főnyi hallgatóság lassan szállingózni kezdett. A szavazás egy óra hosszat tartott és mintegy 370 szavazólap érkezett be. A szavazatok összeszámlálása közel két és fél órát vett igénybe úgy, hogy az elnök délután háromnegyed 4 órakor hirdette ki az eredményt. A költségvetést 164 szavazattal 142 ellenében elfogadták. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek Harcz Gyula borbély, Gadó István ács, Horváth Gyula műszerész és Pataky József férfiszabó.

Az elöljáróság tagjai lettek:

Faiparosok: Horváth József ács, Liszli István kádár, Ruzsinszky Béla asztalos, Tóth Ferenc asztalos.

Vasiparosok: Balatonyi Sándor lakatos, Kovács Albert lakatos, Minker Ádám bádogos, Pölzlbauer Ferenc lakatos.

Épitőiparosok: Ifj. Hebenstreit Károly, Kajdy Mihály épitő, Kristóf Károly, kőműves, Mihálovics Andor tetőfedő.

Bőriparosok: Dominics Mátyás csizmadia, Markotány Miklós cipész, Szedlák Károly szijgyártó, Varga Vince cipész.

Szövőiparosok: Engel Jakab gyapjufonó, Weizer Ferenc kárpitos.

Szabóiparosok: Knapp Antal férfiszabó, Imrő György férfiszabó, Frim Miksa férfiszabó, Pálfy János nőiszabó.

Husiparosok: Ifj. Brunner Károly mészáros, Molvay Ferenc mészáros, Móritz János hentes, Petrovics József hentes.

Sütőiparosok: Biszvurm Antal sütő, Korenika Gyula sütő, Moll Károly sütő, Morvay Dezső cukrász.

Festőiparosok: Kaszánovits Imre festő, Örfy József festő, Vadász József mázoló, Weisz János mázoló.

Órásiparosok: Engel Mór aranyműves, Hódossy Ferenc órás.

Kalapiparosok: Tengler Bernát kalapos.

Borbélyiparosok: Jung István borbély, Kovács Ferenc borbély, Lach Henrik borbély, Pirgl Boldizsár borbély.

Sokszorositók: Fodor István fényképész, Wágner I. könyvkötő.

Vendéglőiparosok: Ketterer Lajos vendéglős, Matisz Béla vendéglős, Radócsay Imre vendéglős, Schmidt János vendéglős.

Drogua iparos: Jobst Kazimir gyógyszerész.

Végeredményben tehát mindössze hat névben való eltéréssel a hivatalos lista győzött. Az elöljáróságban a mult évivel szemben egy kis balra tolódást lehet észrevenni, az elnök személyében azonban garanciát látunk arra, hogy az iparosság továbbra is hazafias szellemben fog müködni, amint az elnök záróbeszédében hangsúlyozta is, hogy kitart eddigi programja mellett és minden erejével törekedni fog a hatósággal és a többi társadalmi osztályokkal való együttmüködésre. Remélhetőleg ezen a téren az elöljáróság is támogatni fogja.

Márovits Andor elnök záróbeszédében megköszönte a kereskedelmi é iparkamara elnökének és alelnökének üdvözletét és továbbra is támogatásukat, valamint az iparhatóság jóindulatát kérte. Hódosi beállitását visszautasitja. Az iparosság belügyeiben semmiféle idegen befolyás nem fog érvényesülni, de természetszerüleg nem fog az elől elzárkózni, hogy az iparosság együtt müködjék a többi nemzeti alapon álló társadalmi osztályokkal és hazafias egyesületekkel.

Az eredmény kihirdetését már csak mintegy száz iparos várta meg, akik végig kitartottak és bevárták a közel hat órás közgyülés befejezését.

A Zeppelin a tavasszal expedíciót visz az északi sarkra

Berlin, márc. 11. — (Wolff.) Tavasszal a Graf Zeppelin nevü német léghajó segitségével nagyszabásu nemzetközi tudományos expedició indul az északi sarkra. Az utat áprilisban és május elején bonyólitják le, tehát olyan időben, amikor a sarki tél már nagyrészt elmult, de a jég még jó, a levegő a legcsendesebb és a nyári köd még nem érkezett meg. Az expedició tudományos vezetője Fritjof Nansen, a léghajó vezetője valószinüleg Eckener dr. lesz. A léghajó 47 személyt visz magával, köztük geográfusokat, óceánográfusokat, geológusokat, meteorológusokat és egyéb kutatókat, a világ minden részéből. A léghajó keresztül kasul repül a sarkvidék felett még pedig két kikötő árbóc között, amelyek közül az egyiket a szovjet kormány Szibériában a másikat az amerikai Egyesült Államok Alaskában állitanának fel. Ezenkivül hurokrepüléseket terveznek a legbelső sarktenger felett.

Habermann Hugó lovag, belső titkos tanácsos, a jeles német festő 80 éves korában Münchenben meghalt.

Amikor arcszine fakó, szürkéssárga és tekintete bágyadt, amikor szomorú, nyomott hangulat és nehéz álmok gyötrik, amikor epepangás, gyomorfájás, felfuvódás és fejnyomás kinozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorra 1—1 pohár természetes Ferenc József keserüvizet inni. Az ó- és újvilág orvosai azért rendelik a **Ferenc József** vizet oly gyakran, mert ez sok esetben a rosszullét okát gyorsan megszünteti és az egész szervezetet felfrissiti. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

HIREK

Március 12. - Kedd - I. Gergely

D. e. 10. Baranyavármegye közigazgatási bizottságának ülése a vármegyeház közgyülési termében.

D. u. 4. A Stefánia szövetség gyülése a gyermekklinika előadótermében.

D. u. 5. Pécs város közigazgatási bizottságának ülése a városház kis tanácstermében.

— **A megyéspüspök Budapesten.** Virág Ferenc megyéspüspök f. hó 12-én, kedden a püspöki konferenciára, a Szent István társulat ülésére és a Pázmány egyesület ünnepségére Budapestre utazik. A főpásztor a hét végén érkezik vissza Pécsre.

— **Gyászmise Szuly Jánosért.** A ciszterci diákszövetség ügyvezető alelnöke ezúton is felkéri az egyesület tagjait, hogy Istenben boldogult elnökük, Szuly János ügyvédi kamarai elnök, a magyar országgyülés felsőházi tagja, kormányfőtanácsos lelkiüdvéért szerdán március 13-án, reggel 8 órakor a belvárosi plébániatemplomban bemutatandó ünnepélyes gyászmisén minél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek.

— **Az anyák iskolájában** a tizedik előadást Fenyvessy Béla dr. egyetemi ny. rendes tanár tartja: Az élelmiszerek konzerválásáról. Az előadás 14-én, délután fél 5 órakor lesz a gyermekklinika előadótermében.

— **Jóváhagyott állás átszervezés.** A város egyik múlt évi közgyülése a városi erdőtiszti állást ismét városi erdőmesteri állássá szervezte át a VIII. fizetési osztálynak megfelelő illetményekkel és arra Raáb Gyula eddigi városi erdőtisztet választotta meg erdőmesterré. Ezt a közgyülési határozatot a belügyminiszter ma érkezett leirata jóváhagyta.

— **Március idusának megünneplése Pécsett.** Pécs város lakossága ez évben is méltó módon kivánja megünnepelni a márciusi nagy napok emlékét. Erre vonatkozólag Nendtvich Andor dr. polgármester ma az alábbi közleményt intézte a városi bizottsági tagokhoz: Az 1927. évi XXXI. t. c. — a nemzet kezdettől fogva önként megnyilvánult közérzületét követve — március hó 15. napját nemzeti ünneppé nyilvánította. Az 1848. év március hó 15-nek minden évfordulóján az ország területén az összes felekezetek istentiszteleteket tartanak, a nemzeti társadalom pedig a nap jelentőségét kidomborító és méltó hazafias ünnepségeken áldoz a történelmi idők emlékének. A folyó év március idusán városunkban az istentiszteleteket az alábbi sorrendben tartják meg: a székesegyházban d. e. 9 órai kezdettel, a belvárosi röm. kat. plébániatemplomban d. e. 9 órai kezdettel, a szigeti külvárosi plébániatemplomban d. e. 9 órakor, a budai külvárosi plébániatemplomban d. e. 9 órakor, a református templomban d. u. 6 órai kezdettel, az ágostai hitvallású evangélikus templomban d. e. 10 órai kezdettel, az izraelita imaházban d. e. 9½12 órakor. A társadalom által rendezett ünnepélyt a Majláth-téren tartják meg délután ¾4 órai kezdettel.

— **Baranyavármegye vitézi széke** a vármegyei vitézek özvegyei és árvái javára karácsonyi gyüjtést rendezett. A gyüjtést a vitézi szék most zárta le és ezúton mond köszönetet a gyüjtőknek fáradozásukért, valamint a nemesszivü adakozóknak adományaikért, amelyekkel sok szegény özvegy és árva karácsonyát tették boldogabbá és enyhitették szomorú helyzetét. Beérkezett: Vitézi Szék gyüjtőivén 230 P, vitéz Felszeghy János ivén 42 P, vitéz Antal Aladár dr. ivén 28 P, vitéz Alpár Lajos ivén 41 P, vitéz dr. Horváth Kázmér ivén 38.30 P, vitéz Csigó Lajos ivén 22 P, Horváth Lajos dr. plébános ivén 15 P, Benyovszky Jolán ivén 30 P.

— **Pécsről távozó gépészmérnök.** Oppenheimer János, a pécsi Erzsébet egyetem gazdasági hivatala műszaki osztályának vezetője távozik Pécsről. A fiatal gépészmérnök alig fél éve van Pécsett, de ezen idő alatt is kedvelt tagja lett a pécsi uri társadalomnak. Távozását mindenki őszintén sajnálja.

— **A társadalombiztositó intézet pécsi kerületi pénztára harminc tagú választmányt alakit.** A hivatalos lap vasárnap száma népjóléti miniszteri rendeletet közöl az önkormányzati szervek tagjainak választására vonatkozólag. E szerint a pécsi kerületi pénztár 30 tagú választmányt alakit. Ezek közül a gyári munkaadók nagyipari választó alcsoportja 4, a gyári középipari választók alcsoportja 3, a kézmüipari munkaadók választó csoportja 4, a kereskedelmi munkaadók nagykereskedelmi választó alcsoportja 1, a kiskereskedelmi alcsoport 1, a kereskedelmi szabadfoglalkozásu választók alcsoportja 1 és a háztartási munkaadók választó csoportja 1 tagot választ.

— **Ujabb adományok a máriagyüdi templomra.** Megható az a lelkes összefogás, amellyel a hivek segiteni szeretnének a sulyos helyzet elé került máriagyüdi templomon. A Dunántúl akciója nyomán napról-napra egész sereg adomány érkezik a templom javára. A mai adományok sorát Pápay Géza nyug. ig. tanító nyitotta meg a következő sorok kiséretében: „Drága máriagyüdi kegytemplomunk megmentésére szivből adózom". A ma beérkezett adományok a következők: Pápay Géza 5, özv. Kabdebó Vilmosné 5, Sznopek Józsefné 5, Vasutas 1, özv. Kovács Lászlóné 5, Gász Boldizsár 5, Gász Antal 5, Gász Ferenc 5, N. N. 1.50, Szabó Gallusznó 10, özv. Málek Pálné 5 P.

— **Szabadságemlékünnep a pécsi leánycserkészeknél.** A pécsi jótékony nőegylet 74/L. sz. Wesselényi Anna nagyleány cserkészcsapat rendes összejövetel keretében ünnepli meg március idusát folyó hó 15-én, este 7 órakor a nőegyleti otthonban, melyre meghivják a leánycserkészet iránt érdeklődő közönséget.

— **A Stefánia szövetség** kedden, 12-én, délután 4 órakor gyermekklinikai helyiségében gyülést tart. A vezetőség kéri a tagok pontos megjelenését.

— **A ker. szoc. magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak pécsi csoportjának** elnöksége értesiti tagjait, hogy a csoport hivatalos helyisége Király-utca 3. szám alatt az Arany Hajó szállóban a bejáratnál balra, a földszinten levő két szobában van. Az elnökség és pénztár minden csütörtökön fél 7 órától 8 óráig és minden vasárnap délelőtt 10 órától 12 óráig áll a tagok rendelkezésére, amikor panaszok, kérelmek előterjeszthetők és tagdijak fizethetők.

— **A pécsi jótékony nőegylet müsoros délutánja.** A rendkivüli, hosszu, kemény tél, annyi szenvedés és nyomor okozója, mintha már készülne átadni helyét a melegebb napsugárnak, de áldozatai, a sok keresetképtelen öreg, gyermek és sok-sok szegény nyomorgó, mind csdön keresi a nőegylet segitő kezét. Ennek a célnak az érdekében f. hó 17-én a jótékony nőegylet müsoros délutánt rendez. A ciszterci reálgimnázium vezetősége készségesen bocsájtotta rendelkezésre erre a célra az ifjuság vegyes zenekarát, amely koncertszámokat adott elő. Az ifjuság lelkesen készül, hogy tudása legjavával hozzájáruljon a nyomor enyhitéséhez. Sikerült a rendezőségnek dr. Faluhelyi Ferencnét, akit a közönség, már oly régen nélkülözött, egy-két szép költemény elmondására megnyerni. Ugyszintén Rózsa Bözsi a Nemzeti Szinház kedvelt tagja készségesen vállalkozott Farkasné, Kenessey Gizella bájos meséjének előadására.

— **Orvosi hir.** Halász József dr. orvos külföldi tanulmányutjáról visszaérkezett s kozmetikai rendelését f. hó 12-én, Pécsett, Deák-utca 3. sz. alatt megkezdi.

— **Toldi Bélát ma átkisérték a kir. ügyészségre.** A pécsi rendőrkapitányság a mai nappal befejezte a vizsgálatot Toldi Béla molnársegéd ügyében. A kihallgatás eredményeként előzetes letartóztatásba helyezték és ma délelőtt átkisérték a kir. ügyészségre, ahol sulyos testi sértés cimén folyik ellene az eljárás.

— **Müsoros délután a Piusban.** A Pius gimnázium VIII. osztálya bölcselő körének nyilvános vita ülése tegnap folyt le előkelő hallgatóság jelenlétében. A diszülésen ott volt Virág Ferenc pécsi püspök is. A müsor első számát Schubert: H-moll szimfónia, I. tétele alkotta, amelyet az intézet vegyeszenekara adott elő kitünő betanulással. Majd Pongrácz Lóránd a kör elnöke tartott nivós megnyitó beszédet. Ezután, tételek a metafizikából és etikából cimen a kör jelesebb hallgatói fejtegették a különböző elméletek eredetét és bizonyitását. A két védő szerepét betöltő Benz Albin br. és Chirke Jenő, valamint a támadók: Kerese István, Verbőczy István, Faidt László és Schultz Mátyás VIII. o. tanulók alapos felkészültséggel tárgyalták az egyes tételek igazságait, amelyhez hozzászólt még Lenner páter is. Ezt követte Horváth Mihálynak, a tehetséges fiatal szerzőnek kiváló alkotása a Walesi bárdok című müve, amelyet a gimnázium énekkara adott elő zenekari kiséret mellett. Arany János örökszép balladáját előzőleg Nagy Vilmos VIII. o. t. ismertette. A magánszólókat pedig Szilárd Leó dr. főreálsikolai tanár és Dobszay László dr. énekelték a tőlük megszokott nagy sikerrel. Lenner páter Szent Tamáshoz című költeményét Odry Pál VIII. o. t. a színészi tehetségéről is jól ismert szavaló adott elő nagy hatással. A müsor utolsó száma Petrás: Tiroli népdalok, amelyet az intézet zenekara adott elő Horváth Mihály karnagy vezetésével. A szépen sikerült ülést Vachhoffer Károly zárta be.

— **Gyufaoldatot ivott egy pécsi leány.** Vitvindics Julia 21 éves cselédleány, aki a Deák-utca 9. szám alatt van alkalmazásban, a délelőtt folyamán öngyilkossági szándékból gyufaoldatot ivott. Elkeseredésének okát nem tudják. Állapota nem veszélyes.

— **Összeégett egy 80 éves tormási asszony.** Szombaton a délutáni órákban egy sulyosan összeégett asszonyt szállitottak be a baranyamegyei Tormás községből a pécsi bőrklinikára. A szerencsétlen asszony özv. Papák Mihályné 80 éves napszámosnő, akiről a bőrklinikán megállapitották, hogy harmadfokú égési sebeket szenvedett. Ma arról értesülünk, hogy a reggeli órákban meghalt.

— **Az Ullmann-telepi iskola rádiójára** újabban történt önkéntes adományozások: Verb Józsefné 10, Csertán János 4, Walter Márton 6, Varacs Vendel 6, Zupančič Ferencné 6, Kraft János 5, Issovits Gusztáv 20, Patkó János 5, Beck Antal 6, Papp Géza 3.40, Ringli József 2, Hubi Gusztáv 24, Szilika Antal 2, Szünder János 4, Szepetics József 3, Koch Ferenc 3, Bank József 1, Borsos Pál 5, Berecz József 24, N. N. 1, Weiland Antal 3, Jung Margit 6, Sovány György 5, Deckmann János 5, Lutter Antal 2, N. N. 5, Dudveiler István 3, Bodányi Ferenc 24, Kovárik Ferenc 5, Guth János 24 pengő, melyeket az iskola igazgatója hálás köszönettel ezúton is nyugtáz.

— **Eljegyzés.** Draskóczy Anci ka urleányt eljegyezte Erdélyi János klinikai altiszt. (Minden külön értesités helyett.)

— **A Barania corporatio** március 12-én, kedden este 8 órakor apródgyülést és 9 órakor kuriálist tart. Pontos és teljes számban való megjelenést kérnek.

— **Három eltünési ügyben nyomoz a pécsi rendőrség.** A pécsi rendőrkapitányság ma három eltünési ügyben indított eljárást. Az egyik eltünt Jehduhof Péterné 12 éves Péter nevü fia, a másik kettő pedig a Kiss Ernő-utca 12. szám alatt lakó Bodzai János 16 éves Anna és 14 éves Gizella leánya.

— **Perzsa szőnyegek** leszállitott árban **Hirsch és Polák cégnél.**

— **A Pécsett tartózkodó tiszti vitézek** szokásos havi összejövetelüket március 13-án, szerdán este 9 órai kezdettel tartják a Nádor-szálló éttermében. Névre szóló meghivókat nem bocsátanak ki.

— **Munkaközvetités.** A keresztényszociálisták munkaközvetitője keres azonnali belépésre egy péksegédet, egy vendéglői szakácsnőt aki gazdaasszonyi teendőket is végez és egy vendéglői kiszolgáló leányt. Jelentkezhetnek a szakszervezeti irodában József-utca 15. 12 órától 1-ig és délután 5 órától 6-ig.

— **A Nagy-Bercsényi jótékony egyesület** március 10-én, este 8 órai kezdettel tartotta meg II. bőjti estélyét. A müsort Tóth Kálmán: Előre c. versével Horváth István, a pécsi polgári daloskör tagja nyitotta meg nagy sikerrel. Utána Bálovits Andor a pécsi nemzeti szinház tagja a Te csendes éj című magyar müdalt énekelte el a közönség nagy tetszésére, majd Révész Amadé dr. reálgimnáziumi tanár tartott értékes felolvasást a nemzeti elkorcsosulás okairól és az értelmiségek meddő ökölharcáról. A müsort: Szalay László a polgári daloskör tagja és Bálovits Andor fejezték be: Van otthon egy ciira szüröm c. magyar népdallal. A müsort rendezte Horváth István, a konferansz szerepét Sabac József és a zenekiséretet pianinón Marton József a polgári daloskör tagja az egybegyült egyesületi tagok és vendégek nagy megelégedésére játszotta. A rendes müsor után még egész sereg müsoronkivüli számmal szórakoztatták a mükedvelők a megértő közönséget.

XVIII. évfolyam, 71. szám. Ára 15 fillér Pécs, 1928. március 27. Kedd.

DUNÁNTÚL
18 Nagys.
Dr. Szőnyi Ottó úrnak
Szépművészeti Múzeum
Állatkerti-út 1. Budapest IV.

Előfizetési
szállítva
Egy hóra 2
Egyes szám
oldalas 24 fillér.
Kéziratokat nem adunk vissza.

DUNÁNTÚL

Szerkesztőség
Lyceum-utca 4. sz.
Szerkesztőség telefonja
650. szám.
Kiadóhivatal:
Lyceum-utca 4. sz.
Kiadóhivatal telefonja:
222. szám.
Hirdetés díjszabás szerint.

A mezőgazdaság

valóságos ünnepnapja minden esztendőben az a nap, amikor a tenyészállat kiállítás megnyilik. Aki megérti azt a mérhetetlen jelentőséget, amelyet az egész magyar gazdasági életben a mezőgazdaság s ennek keretében különösen az állattenyésztés játszanak, annak számára nem kell hosszasabban fejtegetni, hogy a nemzetnek milyen igazi, mély érdekei fűződnek a magyar mezőgazdaság fellendítéshez.

A kormányzó, amikor személyes jelenlétével tisztelte meg a tenyészállatvásár megnyitását s ott igazán mélyreható beszéddel adta meg az engedélyt, a kiállítás megnyitására, maga is azt dokumentálta, hogy az ő véleménye szerint is ez a nap az országnak igenis fontos napja.

A kormányzó utalt arra, hogy ma már a gazdának is számítással és a gazdasági lehetőségek kihasználásával kell üzemét berendezni s ismernie kell a többtermelés útjait és lehetőségeit. Az egész magyar nemzetgazdaság javaereje a mezőgazdasági termelésben fekszik, annál örvendetesebb tehát, hogy a most megnyílt kiállítás keretében külön pavillon jutott a mezőgazdasági szakoktatás intézményének is, mert hiszen az általános oktatásügy egyik legfontosabb feladata a vidék gazdaközönségét felvilágosítani a mezőgazdasági többtermelés módjairól.

Évről-évre tapasztalhatjuk, hogy a tenyészállatvásár kiállításnak mind nagyobb és nagyobb jelentőség jut, nemcsak az érdekeltek buzgalma, hanem a nagyközönség folytán is. Előrelátható becslés szerint az idén a látogatók száma jóval meg fogja haladni a mult esztendei látogatók számát.

Magyarország kereskedelmi mérlegének megjavítása mulhatatlanul szükséges az ország gazdasági prosperitása szempontjából s ez a megjavitás csak mezőgazdasági termelésünk fokozásával lehetséges. Igaz ugyan, hogy magukon a termelőkön egyedül nem mulik ennek a fontos feladatnak a megoldása, mert hiszen ügyes kereskedelempolitikának kell biztosítani a mezőgazdaság által termelt termelvények külföldre juttatását. Itt tehát a két tevékenység szorosan kiegészíti egymást s amiről a tenyészállatvásár tanuskodik, az éppen annak bizonyitéka, hogy a termelők a maguk részéről megteszik kötelességüket. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a másik oldal, amely az értékesítés útjait-módjait vizsgálja, nem teljesítené ugyanolyan buzgalommal a kötelességeit, de meg kell gondolnunk, hogy mivel itt külállamokkal kötendő kereskedelmi szerződésekről van szó, amelyekbe aztán számos politikai faktor is beleszól, nyilvánvalóan ennél a kérdésnél nem lehet olyan zavartalanul az egyenes utat követni, mint a mezőgazdasági termelés jobbátételénél és tökéletesitésénél.

Az évről-évre rendezett tenyészállatvásárok folytonos haladásról tanuskodnak s ha tovább is folytatja a kormányzat azt a hasznos propaganda munkát, amelynek célja éppen a mezőgazdasági termelés minőségének és mennyiségének fokozása, nyugodtak lehetünk, hogy ez a haladás a jövőben csak nagyobb lesz.

Az őshadikölcsönjegyzők segélyezése

Budapest, március 26. — Munkatársunknak sikerült megtudni az appropriációs javaslatba felveendő rendelkezéseket. Ezek szerint 1. **Azok a hadikölcsön ősjegyzők, akik legalább 10,000 korona névértékü címlet tulajdonosai, ha a 100 pengőt nem haladja meg havi fizetésük, kérhetik segélyezésüket.** 2. A kérvényeket miniszterközi bizottság bírálja felül. 3. A segélyezés mértéke évi 200—600 pengőig emelkedő kulcs.

Az appropriációs javaslatba bevették, hogy a már előirányzott 6 millió pengőből, 5 millióval a népjóléti minisztérium, 1 millióval a belügyminisztérium rendelkezik. Az árvák segélyösszegeit a belügyi kormány fogja folyósítani. A feltételek ugyanazok, mint a többi hadikölcsön tulajdonosoknál, azonban **az árváknak igazolniok kell, hogy havi összjövedelmük a 200 pengőt nem haladja meg.** Az appropriációs javaslatot a pénzügyminiszter a jövő héten fogja benyujtani.

—

A Kossuth zarándoklat üdvözlése Clevelandban

Budapest, március 26. — Clevelandban tegnap este a város díszlakomát adott a magyar zarándokok tiszteletére. Az ünnepi lakomán Sipőcz Jenő válaszolt a magyar zarándokokat ért üdvözlésre. Mindenekelőtt Magyarország fővárosa nevében szívből megköszönte az üdvözléseket és a lelkes fogadtatást. Visszapillantást vetett arra az időre, amikor 76 évvel ezelőtt járt a városban Kossuth Lajos. Rámutatott arra a fejlődésre, amelyet azóta Cleveland és Budapest elért. Végül foglalkozott azzal a csapással, amelyet a trianoni igazságtalan béke mért Magyarországra és kérte a jelenlevőket, támogassák ügyünket, amely nemcsak Magyarország, hanem a világ igazságának és békéjének ügye is. Ennek a támogatásnak reményében igaz tisztelettel és szeretettel éltette Cleveland városát és minden polgárát.

A beszédet a lakoma közönsége nagy tetszéssel hallgatta és a beszédek elhangzása után percekig zugott a lelkes taps.

Krisztics egyetemi tanár előadása a kereskedők testületében

Pécs, márc. 26. — A Magyar Nemzeti Szövetség a Pécsi Kereskedők Testületével karöltve ma este 9 órakor igen érdekes előadást rendezett a testület helyiségében. Az előadó Krisztics Sándor dr. pécsi egyetemi tanár volt, aki Magyarország szövetségközi politikáját ismertette. A tudós előadó rámutatott arra az öt irányzatra, amelyek bármelyikének megvalósulása a trianoni határok megváltoztatását vonná maga után. A nagyszámú hallgatóság figyelmét mindvégig teljesen lebilincselte. Az előadás legfőbb érdekessége abban rejlett, hogy a diplomáciának munkáját ismertette, amelyről a közönség ma oly keveset hall. Egyúttal a ma nehéz viszonyok közt élő hallgatóság lelkében egy szebb jövő magját ültette el, amikor rámutatott arra, hogy az ország lakosságának eddig kifejtett nagy áldozatkészsége hangolta a külföldet bizakodó hangulatra Magyarország iránt. Ez is igen nagy fegyverünk ellenségeinkkel szemben. A mindvégig feszült figyelmet lekötő tartalmas előadásért Fürst Gyula a testület elnöke mondott köszönetet Krisztics Sándor dr. egyetemi tanárnak.

A testület tagjain kívül ott voltak az előadáson Nendvich Andor polgármester, Makay István, Tichy Ferenc dr. polgármesterhelyettesek, Sebestyén Lajos dr. tanácsnok a város részéről, Littke József és Nemes Vilmos dr. kormányfőtanácsosok, Hodinka Antal dr. egyetemi tanár, Dusbaba Vilmos, Baumann Emil, vezérigazgatók, Jakabffy Guidó bankigazgató, az ügyvédi kamara számos tagja és sokan mások.

A pécsi kereskedők testületében rendezendő előadássorozatban április folyamán Ajtay Sándor dr. közigazgatási bíró fog előadást tartani a békediktátumok okozta gazdasági károkról.

Uj államtitkárok

Budapest, március 26. — A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a kormányzó Schandl Károly földmivelésügyi államtitkárt buzgó szolgálatainak elismerése mellett állásától felmentette és földmivelésügyi államtitkárrá Prónay György báró miniszterelnökségi államtitkárt nevezte ki. A kormányzó Darányi Kálmán országgyülési képviselőt nevezte ki a miniszterelnök előterjesztésére miniszterelnökségi államtitkárrá nevezte ki. Prónay György báró és Darányi Kálmán holnap veszik át hivatalukat.

Jicinszky pécsi bányaigazgató főtanácsos lett

Budapest, március 26. — **A kormányzó a pénzügyminiszter előterjesztésére dr. mont. Jicinszky Jaroszláv bányatanácsosnak, az Első Dunagőzhajózási Társaság pécsi bányaigazgatójának a hazai széntermelés fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi bányaügyi főtanácsosi címet adományozta.**

—

A kultuszminiszter iskolákat látogat az Alföldön

Budapest, március 26. — Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter holnap Szegedre, majd Bajára, később Kalocsára és Kecskemétre utazik és csak e hét végén tér vissza Budapestre. Utjának célja iskolalátogatás.

—

Numerus clausus a külföldiekre a prágai egyetemen

Prága, márc. 26. — (MTI.) A cseh orvosok szövetsége emlékiratot nyujtott át, a prágai cseh orvosi fakultás tanári karának. Az emlékiratban kérik, hogy a német fakultás mintájára vezessék be az 1928/29. tanév félévének kezdetével a cseh fakultáson is a külföldiek numerus claususát. Jelenleg a külföldi hallgatók nem kevesebb, mint 40%-át teszik ki az orvostanhallgatók teljes létszámának.

Egyhangulag Márovics Andort választotta elnökévé a pécsi ipartestület

Pécs, márc. 26. — Tegnap délelőtt zsufolásig megtelt a városi székház közgyülési terme az ipartestület évi közgyülése alkalmából. A tömött padsorok közei és a karzat is roskadásig tömve volt. Kleinte kissé izgatott volt a hangulat, de a félreértések elsimultak és amikor a közgyülés legfontosabb tárgyára, az elnökválasztásra került a sor, impozáns egyhangúsággal választották meg a pécsi ipartestület elnökévé Márovits Andort a kegyelettel elparentált Madarász József helyébe.

A közgyülést Varga Vince alelnök nyitotta meg és átadta a szót Schuttág József városi tanácsnoknak, az elsőfoku iparhatóság vezetőjének, aki szivből fakadó meleg szavakkal méltatta a pécsi iparosság fáradhatatlan, önzetlen vezérének, az egy hónapja elhunyt Madarász Józsefnek érdemeit.

Az elöljáróság jelentését Ruzsinszky Béla, Dominics Mátyás, Erdösi Emil, Liszli István, Sztipánovics György és Hauck Adám felszólalása után tudomásul vették ép igy a pénztári jelentést is és a felmentvényt megadták. Elfogadták az uj esztendőre szóló költségelőirányzatot.

Az iparosszékház épitésének előkészitése ügyében tiz tagu bizottságot küldenek ki. A bizottság hat tagja az épitőipari szakosztályból, mint szakértőkből kerül ki. Dominics Mátyás kifogásolja a bizottság összeállitását, mire Kristóf Károly magyarázza meg a bizottság hatáskörét és feladatát. Dréher Károly épités esetén feleslegesnek tartja a nagyobb arányu átalakitást a mai székházon.

Brunner Károly, Dominics Mátyás ujabb felszólalása után igy is határoznak.

Az ácsok a faipari szakosztályból kilépve önálló szakosztállyá alakulásukat kérték. Ruzsinszky Béla, Horváth József, Schuttág József tanácsnok felszólalása után abban állapodnak meg, hogy az ácsokat is egy tag képviselni fogja az elöljáróságban.

Hauck Adám a segéd nélkül dolgozó iparosok tagdijának leszállitását és a házépitésre szedett 20% pótlék felfüggesztését indítványozta. A vitában Markotán Miklós, Ruzsinszky Béla, Kristóf Károly vettek részt, majd az óriási többség elvetette mindkét indítványt.

Varga Vinca alelnök ezután az elnökválasztásnál követendő eljárást ajánlja az iparosság figyelmébe. Ruzsinszky Béla és Kovács Albert felszólalása után nagy lelkesedés mellett közfelkiáltással Márovics Andort választották meg az ipartestület elnökévé és négy tagu küldöttség hivta meg a közgyülésre.

A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: Dréher Károly, Graics István, Stocker Lajos, Öry József.

Az ipartestület elöljárósága igy alakult meg:

Faiparosok szakosztálya: Ifj. Hermesz Leó, Ruzsinszky Béla asztalosok, Liszli István kádármester, Sztipánovics György ács, Vasiparosok szakosztálya: Kisasszondy Lajos műszerész, Kovács Albert lakatos, Minker János bádogosmester, Pölclbauer Ferenc laktosmester.

Épitőiparosok szakosztálya: Ifj. Hebenstreit Károly kömüvesmester, Kristóf Károly kömüvesmester, Márovics Andor kömüvesmester, Mihálovits Andor cserepesmester.

Bőriparosok szakosztálya: Dominics Mátyás csizmadia, Ferber János cipész, Markotány Miklós cipészmester, Varga Vince cipészmester.

Szövőiparosok szakosztálya: Gerber József harisnyakötő.

Szabóiparosok szakosztálya: Baumholcer Mihály, Fay József, Knapp Antal, Pálfy János szabómesterek.

Husiparosok szakosztálya: Ifj. Brunner Károly, Molvay Ferenc, Móritz János, Petrovics József mészáros és hentesmesterek.

Sütőiparosok szakosztálya: Moll Károly, Polgár Ferenc sütőmesterek, Morvay Dezső cukrász, Nagy Ákos bábos.

Festőiparosok szakosztálya: Bruckner János, Vadász József, Weisz János festők.

Órásiparosok szakosztálya: Engel Mór, Hódossy Ferenc órásmesterek.

Borbélyiparosok szakosztálya: Harcz Gyula, Kovács Ferenc, Oszvald József, Pirgl Boldizsár borbélymesterek.

Kalaposiparosok szakosztálya: Tengler Bernát kalaposmester.

Drogaiparosok szakosztálya: Jobst Kazimir droguista.

Sokszorositó iparosok szakosztálya: Wágner István könyvkötő, Zelesny Ottó fényképész.

Vendéglősiparosok szakosztálya: Ketterer Lajos, Matisz Béla, Radócsay Imre, Schmidt János.

A megjelenő új elnököt zajos ováció köszöntötte Márovics Andor köszönetet mondva megválasztásáért háromnegyed órás beszédben fejtette ki azokat a célokat, amelyekért az iparosságnak küzdenie kell.

A közgyülés az új elnök éltetésével déli egy óra előtt néhány perccel végződött.

A mohácsi kereskedők az egyfázisos forgalmi adórendszer mellett

Nagygyülés az OMKE mohácsi kerületében — A mezőgazdaság tulterhelése az oka a kereskedelem és az ipar pangásának

Mohács, márc. 26. — Vasárnap délelőtt tartotta az OMKE mohácsi kerülete az Országos Magyar Kereskedők Egyesülete ankettje keretében ülését a fázisos adórendszer érdekében. Az ülésen a központot Gonda Hugó kereskedelmi tanácsos és Sándor J. az OMKE titkára képviselték. A kiküldötteket a hajóállomáson Vida Béla elnök távollétében Roheim Jenő alelnök fogadta. Az ülés a Korona szálló nagytermében volt, amelyen egész Mohács iparossága, kereskedővilága megjelent s vidékről is számos kereskedő érkezett.

Miután Roheim Jenő alelnök megnyitotta az ülést Gonda Hugó kereskedelmi tanácsos ismertette az OMKE ankettjének a célját. Rámutatott azokra a visszásságokra, amelyek a forgalmi adó jelenlegi rendszere mellett tapasztalhatók. Bár most a forgalmi adót mérsékelték, mégis a mai rendszer mellett, mintegy 15%-kal drágitja meg a cikkeket addig, mig a termelőtől a fogyasztóig jutnak. Kivánatosnak tartaná, hogy az állam háromnegyed százalékban állapitsa meg a forgalmi adó kulcsát, úgy mint Németországban. Ezzel az állam nem veszitene, mert nagyobb lesz a forgalom s igy az állam jövedelme is nőne. Mivel azonban ennek a nagyarányu leszállitásnak pénzügyi körökben nagyon sok az ellensége, okvetlenül követelni kell a fázisrendszerre való áttérést, vagyis azt, hogy minden iparcikk után a forgalmi adót csak egyszer, a termelőnél róják le.

Áttért azután a pangásnak a taglalására, amely látható az ipar és kereskedelem terén. Egyik okát ennek is a forgalmi adóban látja, főoka azonban az, hogy a mezőgazdaság túl van terhelve, a mezőgazdasági üzemek jövedelme igen minimális, vagy éppen semmi, úgyhogy ennek következtében a lakosság zöme, Magyarország agrár állam lévén, nem tud vásárolni. Ep igy a tisztviselőtársadalom is a jelenlegi fizetési viszonyok között a legminimálisabbra kénytelen igényeit leszállitani. Ezeknek a bajoknak orvoslását egy nagy gazdasági koncepcióban látja, amely az összes társadalmi rétegeket egyaránt figyelembe veszi és ilymódon szanálja az országot.

A megéljenzett beszéd után felolvasta a határozati javaslatot amelyben kimondották, hogy kérik a fázisos rendszer bevezetését és a jelenlegi forgalmi adórendszer megszüntetését.

Az ülés után a kiküldöttek tiszteletére ebéd volt a Korona szálló nagytermében, ahol számosan jelentek meg.

A magyar mesék ereje

Bujdos Balázs előadása a pécsbudai katolikus kör nagybőjti estélyén

Pécs, márc. 26. — Nagyszámu előkelő közönség töltötte meg vasárnap este a pécsbudai külvárosi katolikus kör disztermét, a kör második nagybőjti estélye alkalmából. Az előkelőségek közül ott voltak Mayer József dr. postafőigazgató, Barsy József ny. tábornok, Koszits Ákos dr. kormányfőtanácsos, Beksics Olivér főigazgató, Vitéz Pallay Rezső székkapitány, Szüts Jenő dr. törvényszéki tanácselnök, Piliván Mihály dr. papnevelőintézeti aligazgató és sokan mások. A kör agilis felolvasó bizottsága oly pompás magas nivóju müsort állitott össze, amely az egész közönséget bámulatba ejtette és a feszült érdeklődést mindvégig teljességgel lekötötte.

A müsort a Pécsi Postatisztviselők Dalárdája nyitotta meg Szabolcska Révfy: A Grand Caféban cimü müdalának kitünően stilizált preciz előadásával. Énekük oly nagy hatást keltett, hogy ráadásul Brahms Bölcsődalát kellett előadniok, amelynek lehetetszerü finomságai is mindvégig kifogástalanul érvényesültek.

Somogyvári József dr. ügyvédjelölt két szivbe markoló költeményt szavalt az általa mindig elért nagy hatással.

Majd Bujdos Balázs Zrinyi reáliskolai nevelőintézeti tanár lépett a pódiumra. A feszülten várakozó közönség lelkes tapssal fogadta a kiváló szónokot, aki ezuttal is ragyogó gondolatainak szines skáláját öntötte kifogyhatatlan bőkezüséggel, hallgatósága elé.

Sok százan hallgatták végig a lángoló hazafiaságtól fütött beszédet, gondolatmenetét, mégis részletesebben iktatjuk ide.

— Amit majd rólunk mesélnek — ezt választotta előadása cimül. Abból indult ki, hogy a Nagy Sándorok, Napoleonok elporladnak, de a költészet örök. Mindvégig megmarad a lant, hogy elzokogja a régiek küzdelmeit, dicsőségét, fájó keserüségét, merengő csalódásait. Attila sirja, a csodaszarvas, a hadak útja, Árpád, Szent László, Mátyás, II. Rákóczi Ferenc alakjait megőrizték a mondák. A magyar mesevilág alakjai uj életre keltek a szabadságharc hőseiben. Az elnyomatás téli éjszakáján is megbirkóztak a magyar mesék a rémekkel, belopóztak a börtönökbe, dalba szöktek a nemesi kúriákon és a fecskefészkes paraszthazakban. Ezért nem lehetett csodálni, hogy amikor a történelem szikkadt torka uj mesékre várt, a világháboruban a magyar dicsőség ujra végigjárta Európa véres országútját. De sokáig tartott a próba, a magyar mese elhallgatott, jeltelen sirokon bujt meg örök virrasztásra. Az itthon maradtaknak nem kellett a magyar mese, hanem idegen, ópiumos kábitás. Későn vettük észre, hogy az ősi magyar mesefa törzsét is kiszántották.

Mi még tudjuk, hova meneküljünk eszményekért, de mit fognak mesélni az utódok, rólunk, akik eltékozoltuk a magyar mesék, örökszép tündérországát: Mátyás Budáját román patkó tapodta, kuruc Kassa kőcsipkés kriptájában Rákóczy megint fogoly. A Balaton habjai csillagfényes éjszakákon suttognak, ugyan

— **Elfogták a Citrom-utcában talált vaskazetta tolvaját.** A Perczel-utca 2. szám alatt lakó özv. Gyenes Lászlóné varrónő lakásáról, mint azt megirtuk, egyik nála járt kaposvári fiatalkoru rokona ellopott egy vaskazettát. A kézi pénztárban betétkönyv is volt, amelyre a fiatalkoru kereskedősegéd 600 pengőt vett fel a bankban. A fiatalkoru tolvaj az eset után megszökött Pécsről. Most arról értesülünk, hogy a budapesti rendőrkapitányság a tegnapi nap folyamán elfogta a kazettatolvajt, akit Pécsre fognak toloncolni.

— **Magántisztviselők bálja.** A pécsi magántisztviselők (pénz és biztositóintézetek, valamint az ipari és kereskedelmi vállalatok tisztviselői) január 21-én, szombaton a Pannónia szálló összes termeiben tartják ezidei szigoruan zártkörü farsangi báljukat. Az agilis rendezőbizottság mindent elkövet, hogy a multban is mindig nagysikerü, előkelő bált az idén is oly szép sikerrel rendezzék meg, hogy méltók legyenek a város magasabb társadalmi rétegeinek bizalmára. A bál diszelnökségét Visnya Ernö kincstári főtanácsos, felsőházi tag, mig a fővédnöki és védnöki tisztségeit a pécsi pénzintézetek, ipari és kereskedelmi vállalatok vezetői vállalták, miáltal a bál a farsang egyik legelőkelőbb mulatságának igérkezik. A meghivók szétküldése folyamatban van.

— **Egyedüli fog és szájápoló, amely azonnal fertőtlenit a törv. Hyperdent.**

— **A megyefai leventék műsoros táncestélye.** A megyefai levente egyesület a megyefai katolikus iskola és a levente egyesület felszerelése javára tánccal egybekötött nagysikerü mükedvelő előadást rendezett az iskolában. Szinre került Csite Károly két hangulatos népszinműve a Piros alma és A biró leányai. A szereplők közül: Plesz Mariska, Szabó Antal, Varga Mariska, Lerich József, Györe Rozika, Simon Ferenc, Kis Lajos, Kis Margitka, Lukács Mariska, Márton Rozika, Varga József, Ös Margit, Mayer Margit, Elter Ádám, Arnold Mariska, Inhof Katalin, Lóki József, Gábor József, Tóth Lajos, Kis-Halas Géza, Varga Mariska, Kis Margit és Tóth József tüntek ki. A rendezésért Máté Miklós tanitót illeti elismerés. A mükedvelőelőadás 115 pengőt jövedelmezett tisztán.

— **Tiltott műtét miatt eljárás indult egy szentlőrinci asszony ellen.** A szentlőrinci csendőrőrs eljárást indított Felső Varga Józsefné 29 éves asszony ellen, aki tiltott műtétet követett el. A csendőri nyomozás megállapitása szerint a gyermektelen fiatalasszony még a mult év decemberében követte el a bünös manipulációt, majd édesatyjához Vörös Józsefhez utazott Tésenybe, ahol néhány napig tartózkodott. Mivel állapota rosszabbra fordult, bejött Pécsre és a szülészeti klinikán gyógykezeltette magát három hétig. Mivel állapotában javulás állott be, hazautazott Szentlőrincre. Felső Varga Józsefné a csendőrök előtt tett vallomásában tagadta a bünccselekmény elkövetését és azt adta elő, hogy nagyon meghült és ez okozta a betegségét. Viszont Barbás Anna szentlőrinci szülésznő azt vallotta, hogy neki bevallotta Vargáné, hogy egy pécsi szülésznő 16 pengőért hajtott végre rajta tiltott műtétet. A nyomozás még folyik.

Takarékos ember nemc ak a mának él!

Ha könnyen és észrevétlenül akar takarékoskod i, s magának, családjának, gyermekeinek, üzletének lassan, de biztosan és rendszeresen tőkét akar gyüjteni,

akkor lépjen be a

Zsolnay Vilmos és más neves pécsi polgárok által 1865-ben alapitott és immár 62 esztendő óta áldásosan működő

Pécsi Kölcsönös Segélyző Egyletbe

melynek 4 évig tartó 1928. évi uj évtársulata most kezdődik és jegyezzen annyi üzletrészt, amennyit keresete és anyagi helyzete könnyen megengednek. Egy üzletrész után heti 1 pengő fizetendő, ami egy vagy több hóra előre is történhetik. A tag olcsó kölcsönt kap, de bármikor kiléphet és kamatozásban részesülő befizetett pénzét azonnal ki is veheti, mig ha teljes 4 éven át rendben fizeti, ugy az évtársulat hozamában is részesedik. Vidéken lakók a befizetéseket postai befizetési lapokkal küldhetik.

Pécs és Baranyavármegye polgárainak ezrei, munkások, földmüvesek, iparosok, kereskedők, tisztviselők és családjaik köszönik anyagi boldogulásukat, üzletüket, műhelyüket, házukat, földjeiket a régi, hasznosan működő Pécsi Kölcsönös Segélyző Egyletnek!

Az intézet hivatalos helyisége;

Pécs, Király-utca 23-25. sz.

— **Panaszos levél a nem fizető albérlőkről.** A butorozott szobákat bérlő egynémely fiatalember visszaéléséről kaptunk ma panaszos sorokat, amelyek igy hangzanak:

— Velem együtt — mondja a levéliró — száz és száz jobb sorshoz szokott özvegy jutott abba a helyzetbe, hogy kenyérkereső hiján butorozott-szoba kiadásából tengetik életüket. Ez azonban nagyon szomoru és nyomoruságos megélhetés, mert ma már napirenden van, hogy az albérlők adósság hátrahagyásával, felmondás nélkül hagyják el a lakást. És nincs aki a védelmet nyujtana nekünk. Mert ha rendőrséghez fordulunk, akkor egy hosszadalmas eljárás veszi kezdetét, amelynek vége gyakran az, hogy mégsem kapjuk meg a pénzünket. Az emlitett esetek természetesen nagy anyagi károsodást okoznak. Egyelőre csak a magam nevében kérem a Szerkesztő Urat, sziveskednék a rendőrség figyelmét felhivni a tarthatatlan állapotokra. Mert ha a rendőrség erélyesebben lépne fel száz és száz szerencsétlen özvegy asszony szeméből törölné ki a könnyeket és óvná meg őket az anyagi károsodástól. Fogadja Szerkesztő Ur, velem együtt néhány száz szomoru özvegy hálás köszönetét. Egy könnyes szemü özvegyasszony.

— **Ellopott rézüst.** A Zsolnay Vilmos-utca 25. szám alatt lakó László Jenő feljelentést tett a rendőrségen, hogy valaki az udvaráról egy 50 pengő értékü rézüstöt ellopott. A rendőrség az ügyben folyamatba tette az eljárást.

— **Rack Gyulát ma átkisérték a kir. ügyészségre.** A pécsi rendőrkapitányság ma reggel a kir. ügyészségre kisértette át Rack Gyula pécsi szül. 24 éves vásári árust, aki Heil Gyulával és Horváth Józseffel együtt követte el a mult év decemberében és az előbbi hónapokban történt sorozatos betöréseket. Rack Gyula eddig a rendőrkapitányságon reá kiszabott kihágási büntetését töltötte.

— **Anyakönyvi hirek.** Az anyakönyvi hivatalban a mai napon a következő haláleseteket jelentették be: Dobszai László rk. 13 hónapos Vasas, Kovács Anna rk. 11 hónapos Gerde, özv. Münster Vilmosné sz. Litzmann Rozália izr. 81 éves, özv. Hausner Albertné sz. Steiner Róza izr. 75 éves, Ágoston István rk. 2 éves, Lösch István rk. 70 éves nyug. honv. huszárezredes.

SPORT

)-(**A PVSK** szombaton január 14-én, este 6 órakor, Pécs állomás segédhivatalában választmányi ülést tart. Kérik az összes tagokat pontosan megjelenni.

Bérház eladó a Kossuth L.-utcára 5 lakással 1 három szobás azonnal átvehető ára 12.800 pengő. A vevő az eladónak fele árral adós maradhat. Bővebbet Vörösmarti-utca 7. szám, földszint 1. ajtó. 132

Elcserélném

utcai egy szoba, konyhás lakásomat nagyobbért,

Cim: Garai-utca 11 szám.

MŰVÉSZET-ZENE

)-(**Utóhang a tegnapi koncertkritikához.** A kedd esti hangverseny őszinte forró sikerével egyike volt az utóbbi évek legszebb, koncertjeinek. Astri Kalseth, a kiváló norvég énekművésznő, Szterényi József, aki Pécsről indult el a nagyvilágba hirnevet és dicsőséget szerezni, a fiatal Horváth Mihály, aki szép jövő előtt áll, egyformán megérdemelték a legteljesebb dicséretet és elismerést művészi teljesitésükért, aminthogy ez a Dunántúl hasábjain méltó módon meg is történt. Egyről azonban nem szólt a kritika. Talán azért nem szólt, hogy ne rontsa a tegnapi est keltette ünneplős, örömmel teli hangulatot. Ha igy van, jól tette. Ma azonban már lehet arról is irni, amiről tegnap nem irtak. Ez pedig az, hogy az egyébként gyönyörü sikerü hangversenyen olyan valami döbbentette meg a közönséget, amire Pécsett, a kikiáltott hires zenevárosban emlékezetünk szerint még nem volt példa. A kiséretül használt zongora, teljesen hangolatlan, fülsértően hamis volt. Ezen a bajon egy egyszerü áthangolás segitett volna, mert annyira még sem öreg a hangversenyterem zongorája, hogy fel ne lehetne hangolni. Ilyesminek még Mucsán sem volna szabad előfordulnia. Reméljük is, hogy többé nem történik meg.

TŐRVÉNYSZÉK

§ **Ujból elnapolták a Csarsch ügy tárgyalását.** A pécsi kir. törvényszék Vásárhelyi büntető tanácsa ma délelőttre tűzte ki Csarsch Jenő csalási bünügyét, amely már esztendők óta folyik, anélkül, hogy itélethozatalra került volna sor. Egy alkalommal már főtárgyalásra tűzték ki az ügyet, de akkor a törvényszék a bizonyitás kiegészitését rendelte el. A vizsgálóbiró hatalmas munkát végzett a vizsgálat ujrafelvételével, amely majdnem egy esztendőt vett igénybe. Ilyen előzmények után érkezett el a ma délelőtti főtárgyalás napja, amelyen 80 sértett és számtalan tanu jelent meg. A szabadlábon lévő Csarsch Jenő vádlott a tárgyaláson nem jelent meg és irásban kérte a főtárgyalás elnapolását, mert az idézések szétküldése óta csak 7 nap telt el. Az ujabbi főtárgyalásra előrelátható lag csak márciusban kerül sor

§ **Egy évi börtönt kapott egy csaló pécsi asszony.** Annak idején a Dunántúl is megirta, hogy egy pécsi napszámosasszony, Szönyi Gáborné egy drávafoki gazda nevében 2 ezer pengős váltót akart leszámitoltatni. Hunvald Nándor pécsi bankbizományosnál. A váltó aláirása, valamint a hozzámellékelt három okirat hamis volt. Ezért a pécsi kir. ügyészség csalás és 4 rendbeli okirathamisitás büntette miatt emelt vádat Szönyi Gáborné ellen. A ma délelőtt megtartott törvényszéki főtárgyaláson a biróság a vádbeli cselekményekért egy évi börtönbüntetésre és egy évi mellékbüntetésre itélte a vádlottat. Az ügyész és a vádlott az itéletben megnyugodtak, igy az itélet jogerőre emelkedett.

— **A városi mezőgazdasági bizottsági tagok választására jogosultak összeirása.** Az 1920: XVIII. t. c. értelmében Pécs városban is megalakitandó mezőgazdasági bizottság tagjainak választására jogosultak névjegyzéke elkészült s a választókat az alábbi öt csoportba sorozták: 1. mezőgazdasági munkások és cselédek, 2. a 10 kataszteri holdnál nem nagyobb birtokok tulajdonosai, ilyenek haszonélvezői és bérlői, 3. a 10 kat. holdnál nagyobb, de 30 kat. holdat meg nem haladó birtokok tulajdonosai, ilyenek haszonélvezői és bérlői, 4. a 30 kat. holdnál nagyobb, de 100 kat. holdat meg nem haladó birtokok tulajdonosai, ilyenek haszonélvezői és haszonbérlői, 5. a 100 kat. holdnál nagyobb birtokok tulajdonosai, ilyenek haszonélvezői, vagy haszonbérlői. A névjegyzéket január 11-től kezdődőleg 15 napon át a városi székház I. em. 45. sz. a. hivatali helyiségben közszemlére tették ki, amely idő alatt azt bárki a hivatalos órákon belül betekintheti és az összeirás ellen akár szóval, akár irásban felszólalással élhet.

— **Hivatalos órák meghosszabbitása a mohácsi városházán.** Az év beköszöntésével felszaporodott munka elvégzésére Margitai Lajos dr. polgármester a hivatalos órákat egy órával az összes városi hivatalokban meghosszabbitotta. Ennek következtében délelőtt 8—12-ig és déluán 2—6 óráig tartanak a hivatalos órák ugy a fogalmazói, mint a kezelői karnál.

— **A Pius-kollégium Jézus Szive-templomára** adakoztak (tizedik közlemény): Lukács Vilmos 10 P, Kalk Ferenc 10 P, Gyenis János 5 P, N. N egy aranygyűrűt és egy pár arany kézelőgombot, Bank Pál 10 P, Sz. E. 550 P, Keller Gyula 10 P, Schippert István 5 P, Bedekovics János gyüjtése 18.20 P, R. F. 262.50 P, N. N. 5 P, Kerese György dr. 50 P. A kegyes adományokért ezuton is hálás köszönetet mond a Pius-kollégium igazgatósága.

— **Már az ablakokat is ellopják.** A Klimó-utca 18. számu ház egyik ablakát Szliveszter éjjel valaki leszakitotta és elvitte. A lopást most vették észre. A károsult feljelentésére a tolvajt keresi a rendőrség.

— **Halálozás.** Egy régi közismert pécsi család sarja távozott el ismét az élők sorából. Lösch István ny. honvédhuszárezredes ma reggel 69 éves korában meghalt. Már régóta asztmatikus bántalmai voltak, halállal végződő betegsége azonban mindössze egy héttel előbb kezdődött. Pályáját a 16. közös huszároknál kezdte és sokáig szolgált ennél az ezrednél Galiciában. Majd a honvédséghez lépett át és előbb az 5. kassai, majd a 8. pécsi, legutóbb a 2. debreceni honvédhuszárezrednél szolgált és ennek parancsnoka volt. Felesége sz. Mazaly Helén, két gyermeke István, missziós társasági áldozópap és Világhy László őrnagy neje, fivére Lösch József ny. vezérőrnagy, sógora Mazaly József bérlő, Sipos Gyula ny. ezredes, a kiterjedt rokonság, jó barátainak és tisztelőinek nagy serege gyászolják. Temetése január 13.-án pénteken délután 3 órakor lesz a központi temető ravatalozó terméből, mig a gyászmisét január 14.-én, szombaton reggel mutatják be érte a székesegyház Corpus Christi kápolnájában.

— **Megkezdték az eucharisztikus film jegyeinek árusitását.** Rendkivüli nagy érdeklődés mutatkozik már is Pécs város közönsége körében a csikagói eucharisztikus világkongresszus grandiózus eseményeit megörökitő nyolc felvonásos monumentális Fox-film előadása iránt, mely január 18., 19. és 20-ikán kerül bemutatásra, a Park moziban délután 5 órai előadás keretében. A központi választmány szükségesnek látta mind a három előadásra a jegyeket elővételben árusitani. A jegyek rendes mozi helyárak: páholy ülés 1 pengő. Karszék 90 fillér. Zsölye 80 fillér. I. osztályu jegy 60 fillér; II. osztályu jegy 50 fillér; III. osztályu jegy 40 fillér, máris kaphatók a Szent István könyvkereskedésében és a Szent Antal bazárban. A katolikus központi választmány felkéri a vezetése alá tartozó egyesületek, társulatok és intézmények elnökségét, hogy a részükre szükségelt jegyeket minnél hamarabb elővételben szerezzék be, mert csak ugy tudja biztositani és hozzáférhetővé tagjai részükre, azt a páratlan szépségü, szivet, lelket megrázó hatalmas film előadását, mely nemcsak az amerikai közönség lelkes óvációját váltotta ki, hanem Budapest közönségét is valósággal extázisba hozta.

— **Népmüvelési előadás az Ágoston-téri fiuiskolában.** Az Ágoston-téri áll. fiuiskola tantestülete által rendezett népmüvelési előadásokat január 12-én, csütörtökön este ¼7 órakor kezdődő előadással folytatják. Ez alkalommal Fiedler Ilonka Zsolnay-gyári tisztviselőnő, Pécs egyik lelkes eszperantistája fog „Az eszperantó nyelv és a világbéke" cimen előadni. Nagy érdeklődéssel várják ugy az eszperantisták, mint a rendes hallgatóság egyaránt az érdekesnek igérkező előadást. Utána a Börgyári Dalárda énekszáma, egy szép monológ és egy szavalat fogja a hallgatóságot szórakoztatni.

— **A madárvédelem céljaira** ujabban adakoztak: Kasztner János m. kir. főbányatanácsos 2 P, Fekete Józsefné 1 P, N. N. Vajszló egy postacsomag napraforgó magot, özv. Dadó Jánosné magvakat. Hála és köszünet.

— **A forgalmi adóhivatal felhivása.** Pécs város forgalmi adóhivatala felhivja mindazon adózókat, kik nyers, kristály, kocka vagy süvegcukor árusitásával foglalkoznak és forgalmi adójukat tételenként bélyegben, vagy adóbevallási iv benyujtása mellett készpénzben róják le, hogy december 31-i cukorkészletükről szóló vallomásukat illetve bejelentésüket január 15-ig tartoznak a forgalmi adóhivatalnak beadni, hol a hivatkozott rendelet alapján utasitást kapnak.

— **Virradatig égnek az utcai gázlámpák.** A közönség köréből elhangzott az a kivánság, hogy az amugy is egész éjjel égő utcai villamlámpákat a hajnali vonatokkal utazó közönség kényelmére hagyják égve a reggeli szürkületig. A város tanácsa honorálta a közönségnek ezt a jogos kivánságát mai ülésén ugy intézkedett, hogy megváltoztatja a jelenlegi közvilágitási naptárt. Az egész éjjeles lámpáknak égetési idejét ugy hosszabbitották meg, hogy azok a téli időszakban október 1-től május 31-ig fél órával tovább égnek, esténkint pedig a lámpák felgyujtása mindenkor az alkonyat közeledtével történjék meg.

Igyál
KATHREINER-féle
KNEIPP
malátakávét
Pompás izü finom ital.
Nagy előnye
rendkivüli olcsósága.

— **Pécsi cég épiti a szekszárdi közkórházat.** A népjóléti minisztérium most döntött a szekszárdi közkórház épitése ügyében beérkezett pályázatok felett. A miniszter a 18 pályázó közül az épitést a legolcsóbb ajánlatot tevő Márovics és Ludwig cégnek itélte oda. A szekszárdi kórházi épitkezés egyike a most megindulló legnagyobb épitkezéseknek az országban, ezért az egész pécsi épitő iparra igen jelentékeny, hogy a döntés pécsi vállalkozóra esett. Márovics Andor épitési vállalkozó ez év január 1.-én változtatta meg cégét Márovics és Ludwigh elnevezésre, amennyiben társas viszonyba lépett Ludwigh Károly épitészmérnökkel, aki szintén pécsi fiu és tervei már eddig is több pályadijat nyertek.

— **A mohácsi Stefánia szövetség** érdekében tombolajáték lesz a nagyböjtben. Hétfőn délután Margitai Lajos dr. elnöklete alatt tartotta a Stefánia szövetség igazgatósága első ülését, amelyen Faltay János dr. beszámolt a Stefánia szövetség eddigi munkásságáról s megállapitotta, hogy a gyermekhalandóság a szövetség működése következtében Mohácson 21 százalékról 15 százalékra esett vissza, ami örvendetes jelenség. Utána az igazgatóság elhatározta, hogy a fiók felsegélyezésére nagy akciót indit. Ennek keretében március első vasárnapján nagy tombolajátékot rendeznek a polgári iskola tornatermében s a tombola tárgyak felajánlására felkérik a mohácsi társadalom minden rétegét.

— **Előállitottak a rendőrségre egy 78 éves öreget.** A Pécsváradi országuton cirkáló rendőrnek ma hajnalban feltünt egy öreg ember, aki a járőr közeledtére hirtelen egy zsákot dobott az ut szélére. A rendőr igazoltatta. Kiderült, hogy az illető Gerheit József kisdorogi születésü 78 éves lakás és foglalkozás nélküli egyén. A rendőr kérdőre vonta, honnét való a zsák és a kezében tartott tyuk. Az öreg egyiknek se tudta eredetét adni és igy előállitották a kapitányságra. A nyomozás megállapitotta, hogy a tyuk a Magyarszéki országuton lakó Kocsis Ferenc jogos tulajdonosa, a zsák pedig az ugyanott lakó Tóbiás Vilmosnéé. Az ügyben tovább folyik a nyomozás.

Számos női bajnál a természetes Ferenc József keserüviz használata végtelen nagy megkönnyebbülést szerez. A nőorvosi klinikák bizonyitványai tanusitják, hogy a rendkivül enyhe hatásu **Ferenc József** vizet különösen a szülészeti osztályon a legjobb sikerrel alkalmazzák. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **Népmüvelési előadás a Sörház-utcai leányiskolában.** Ma délután 6 órai kezdettel népmüvelési előadás volt a Sörház-utcai leányiskola egyik termében, amely csaknem zsufolásig megtellett a szülőkkel és más érdeklődőkkel. Az előadó ezuttal Szabó Géza a Dunántúl s. szerkesztője volt, aki a takarékosságról tartott mindvégig nagy érdeklődéssel kisért előadást. — A takarékossági nap október 31. — mondotta többek között az előadó. — Csonka magyarországon azonban minden napnak takarékossági napnak kell lenni. Legalább is addig, mig a magyar igazságok nem győzedelmeskednek. A gondolatokban gazdag, magas szinvonalu előadás mély nyomokat hagyott a lelkekben. Az előadót lelkesen megéljenezte a hallgatóság. Ezután egy kis leányka mondott el egy tüzes magyarérzéssel irt verset.

— **A Pécsi Izr. Nőegylet müsoros táncestélye** január 14.-én lesz a következő müsorral: 1. Conferance. Elmondja: Benkő Imre. 2. Tangó. Táncolják: Reinstein Sári és Flesch István. 3. Chansonok. Előadja: Beck Rózsi. 4. Aktuális strófák. Irta: Dr. Balla Adolf. Gitárkisérettel előadja: Benkő Imre. 5. Lotharingia. Irta: Emőd Tamás. Előadják: Zwieback Ella és Flesch István, zongorán kiséri: Lukács Ernőné. 6. Oly jól csuszik ez a banánhéj. Táncolják: Günsberger István, Nyitrai László, Révész György és Schwarcz István. 7. Dalok. Énekli: Beck Rózsi. 8. Madame Riza, vigjáték egy felvonásban. Irta: Békeffy László. Jegyek elővételben dr. Vámos drogériában válthatók. — Az előjegyzett jegyeket kérik legkésőbb péntekig kiváltani.

APOLLO

Csütörtök-péntek, május hó 3-4.

FANAMET

Putty Lia amerikai legnagyobb sikere:

Börtön leánya

(God gave me 20 Cents)

Izgalmas bünügyi filmregény Newyork külvárosából. Főszerepben: Putty Lia.

Előadások:
fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor.
A két utolsó előadás
teljes zenekarkisérettel.
A KMOZI: SZUNET.

Májusban a Dunántúl három előfizetője kaphat ingyen szállodai szobát Budapesten

Pécs, máj. 2. — Május hónapban ismét a Dunántúl három előfizetője részesülhet egy-egy napra ingyenes szállodai szobában.

A keleti pályaudvar tőszomszédságában lévő Park-szállóba szóló szobautalványok megérkeztek. Azok az előfizetők,

akik május hónapban egy napra ingyen szobához óhajtanak jutni Budapesten, ebbeli igényüket közöljék legkésőbb szombat délig

a Dunántúl kiadóhivatalában. A Dunántúl minden előfizetője, úgy a helybeli, mint a vidéki igénybe veheti a Dunántúlnak ezt a kedvezményét. A jelentkezésnél a név, foglalkozás és pontos lakáscím adatokat kell megadni. Az utalvány nyerteseinek nevét a Dunántúl vasárnapi számában adjuk közre.

A Dunántúl előfizetői a Park-szállóban bármikor úgy a szoba, mint az éttermi árakból árméréséklést kaphatnak az előfizetési nyugta felmutatása ellenében. A szobaárakból 20, az éttermi árakból 10 százalék a kedvezmény.

A Dunántúlnak az előfizetők érdekében szivesen hozott áldozata a budapesti ingyen szállodai szobával tiz hónapon át hónaprólhónapra három előfizetőt, eddig összesen harminc előfizetőt juttatott ingyen szobához. A szállodai szobát igénybevevő előfizetők valamennyije a legteljesebb megelégedéssel nyilatkozott a Park-szállóban kiutalt ingyen szobáról és a jó kiszolgálásról.

Hunyadi természetes keserüviz

gyomor- és bélműködést rendező hatása páratlan. Ne tévessze összemásfajta keserüvizzel. Mindenütt kapható.

A Magyar Statisztikai Társaság ünnepi gyülése Pécsett

Két pécsi tudós emléktáblájának leleplezése

Pécs, máj. 2. — A Magyar Statisztikai Társaság Pécsett tartandó ünnepi ülése iránt nagy éredklődés nyilvánul meg.

A Magyar Statisztikai Társaság, amely egyike az ország legaktivabb tudományos egyesületeinek, rá is szolgál erre az érdeklődésre, mert pécsi vándorülésével is a tudományos egyesületek ama hivatását teljesiti, hogy az országos kulturakciókba a vezető vidéki városok minél intenzivebben bekapcsolódjanak. A társaságnak, amely a mult évben Debrecenben, a tavaly előtt Szegeden tartotta vándorülését szép sikerrel, a pécsi ülés a harmadik vidéki ünnepsége.

A statisztikai ünnepi ülésre Budapestről a közélet és a tudomány számos kiválósága jön el Pécsre. Az illusztris vendégek külön kocsiban a szombat esti személyvonattal érkeznek meg

A statisztikusokat, akiknek társasága a Magyar Tudományos Akadémia mellett a legexkluzivabb tudományos egyesülés, ezért Pécs városa is megfelelő ünnepélyes keretek közt készül fogadásukra. A házak zászlódiszt öltenek, a vendégeket autóbuszok fogadják a főpályaudvaron és a Nádor és Pannónia szállóban szállásolják el őket. Ugyancsak szombaton este ismerkedő estély lesz a Nádor éttermében.

Vasárnap délelőtt fél 9 órakor Vizaknai Antal rácvárosi szülőházán (Rácváros 15. sz.) emléktáblát helyeznek el. Az emlékbeszédet Kovács Alajos a Statisztikai Hivatal igazgatója tartja, s utána a nagynevü statisztikus rácvárosi sirját koszorúzzák meg. Délelőtt fél 10 órakor, Pécs nagy szülöttjének, Buday Lászlónak emléktábláját leplezik le Hunyady-utca 23. sz. alatti szülőházán. Beszédet mond Laky Dezső a Társaság másodelnöke.

Rácvárosra reggel autóbuszok szállítják az ünnepség hivatalos résztvevőit. A rácvárosi ünnepségén, Baranyavármegye közönsége is képviselteti magát. A leleplezés után a község elüljárósága veszi át az emléktáblát, a sírra pedig a vármegye közönsége is koszorut helyez. A Hunyadi-utca 23. számú háznál viszont a város képviselője veszi át a leleplezett emléktáblát megőrzés végett.

A díszülés 11 órakor veszi kezdetét a városháza dísztermében. A díszülést a Statisztikai Társaság elnöke, Thirring Gusztáv nyitja meg. Kresz Károly, a Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének igazgatója,

a magyar hitelviszonyokról,

Mutschenbacher Emil, az O. M. G. E. ügyvezető igazgatója pedig a mezőgazdasági válságról tart előadást. A díszülésre meghívta a város a papság, katonaság, hivatalok, tanintézetek vezetőségét, valamint az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági érdekeltségeket épen az előadásoknak mindenkit érdeklő tárgyára való tekintettel. Az előadás közérdekü voltára való tekintettel, továbbá, mert azok között a mezőgazdaságot, különösen is érdeklő tárgyak szerepelnek, a vármegye vezetősége is nagy kiterjedésü mozgalmat indított az érdeklődőknek az ülésre való meghívása iránt.

A díszülés után vasárnap déli fél 2 órakor a társaság tiszteletére Pécs város közönsége a Nádor-étteremben díszebédet rendez. Egy teriték ára 8 pengő italokkal együtt. Az ebédre május 4-én, péntek délig lehet jelentkezni a városház I. emelet 38. számú szobájában. Ugyaneddig a határidőig kérik a számozott aláírási iveket, abban az esetben is a városház főjegyzői hivatalába beküldeni, ha a címzettek közül senki sem jelennék meg. Az ebéden résztvenni szándékozók a részvételi jegyet május 5-én szombaton délután 6 óráig váltsák ki a főjegyzői hivatalban.

Délután 4 órakor a város autóbuszokon az erdei műúton sétakirándulásra viszi a vendégeket a Mandulásig. Innen a Mecsek-egyesület gondozott sétaútjain a Tettyére mennek át, ahol este 7 órakor Baranyavármegye közönsége ad uzsonát a statisztika tudósainak tiszteletére.

Május 7-én, hétfőn Pécs város nevezetességeit a székesegyházat, a belvárosi templomot, az egyetemet, a városi múzeumot, a Dunagőzhajózási társaság egyes bányatelepeit, a Zsolnay-gyárat Littke-gyárat és a bőrgyárat nézik meg.

FILMEK—FILMJE
SIKEREK—SIKERE
KIRÁLYOK-KIRÁLYA

Szemüvegből csak tökéletest használjon!

Chmura látszerész Pécsett, Városház-épület.

HIREK

— **A pécsi egyetem jogi kara üdvözölte az olasz képviselőket.** A pécsi Erzsébet tudományegyetem jog- és államtudományi kara f. hó 24-én tartott V. rendkívüli kari üléséből kifolyólag egyhangú határozata értelmében meleghangú táviratban üdvözölte látogatásuk alkalmából az olasz képviselőket. A jog és igazság itteni tanítói köszöntötték a halhatatlan római jogászoknak, az igazságosság és jog világmestereinek késő unokáit, mint a kegyetlenül megcsonkított Magyarország ezeréves igazságának lelkes előmozdítóit, s a fascista Itáliának őszinte szivből felvirágzást és minden sikert óhajtnak. Ez üdvözlésre a mai napon érkezett meg a válasz Vinkler János dr. jogkari dékánhoz. Ugyanis gróf Cippico szenátor olasz táviratban meghatottan köszönte meg az egyetem jogi karának testvéri szeretettel fogalmazott szives üdvözlését.

— **A Zsolnay centennáriumi ünnepségek pécsi szónokai.** A pécsi kereskedelmi és ipakamara helyiségében tegnap Baumann Emil vezérigazgató elnöklete alatt a Zsolnay Vilmos centennáriumi ünnepségeit rendező nagy bizottság és véglegesen megállapították az ünnepségek sorozatát úgy, amint azt a Dunántúl keddi számában már közölte is. A meghívókat az ünnepélyekre holnap küldi szét a rendező bizottság. Egyúttal megállapodtak a pécsi vezérszónokok személyében is. Igy a kereskedelmi és iparkamarában tartandó díszülésen az ünnepi beszédet Baumann Emil mint a kamara iparos osztályának elnöke, a Zsolnay-szobornál pedig Pécs város közönsége nevében Oberhammer Antal országgyülési képviselő fogja mondani.

— **Pécsi kiküldöttei a budapesti tavaszi vásáron.** A szombaton megnyilt budapesti tavaszi árúmintavásárra tegnap Budapestre utaztak Kalenda Lóránt műszaki főtanácsos, Papp Jenő főmérnök és Kött Ferenc gépészmérnök, akik főkép a kiállított autók fölött tartanak szemlét, mielőtt Pécs városa motorikus beszerzései felett határoznának. A város kiküldöttei egyúttal résztvesznek a mérnök egyesület gyülésén is.

— **Névváltoztatás.** A belügyminiszter megengedte, hogy Dragoj Vazul családi nevét Szemes névre változtathassa át.

— **Apáti mise Olaszban.** Sipos István dr. apát, teológiai tanár, tegnap tartotta meg első apáti miséjét fényes asszisztenciával az olaszi plébániatemplomban a község búcsuja alkalmából. Az apáti misén zsúfolásig megtelt a templom a község ünneplő lakósságával, akikhez Gáspárics György németii esperesplébános horvátnyelvű, Szeitz József püspökbogádi kerületi tanfelügyelő németnyelvű szentbeszédet intéztek. Az ipáti misén asszisztáltak: Gáspárics György németii esperes, Zanyi Ferenc ráctöttösi plébános, Szeitz József püspökbogádi ker. tanfelügyelő, Botz József márikéméndi adminisztrátor, Bencze Ernő székesegyházi karkáplán, Árpás Ferenc, Czár Gáspár, és Petz Emil káplánok. Délben a szives házigazda Iselstöger Lajos olaszi esperesplébános köszöntötte fel Sipos István dr. apátot az összesereglett tanítványok nevében.

Aspirin

tabletták
a meghülés első jeleinél és reumatikus fájdalmaknál.
Minden gyógyszertárban kaphatók.

— **Megkezdődött a pécs-gyárvárosi fogadalmi templom építése.** Emlékezetes napja volt hétfőn Pécsgyárvárosnak. A templomépítéssel megbízott Hebenstreit Károly és fia agilitása folytán e napon, április 30-án, szineai sz. Katalin napján, végre tényleg megkezdődött a templom építése. Reggel 7 órakor Sebestyén Károly plébánoshelyettes az egyházközségi képviselők, a vállalkozó és munkásai, nemkülönben szép számú hívő közönség jelenlétében, ünnepélyesen megáldotta az építendő templom helyét, a munkások szerszámait, s a munkásokra és munkájukra Isten áldását kérve, megható szentbeszéd kíséretében a Szentháromság nevében a három első kapavágással megkezdette az építés munkáját azon a helyen, ahol néhány hónap mulva a templom 42 m. magas tornya fog az ég felé emelkedni. Ez emlékezetes szertartás méltó folytatása volt az előző napon tartott, minden tekintetben kitünően sikerült búcsúnak, mely úgy bensőséggel, mint külsőséggel, igazán mély hatást gyakorolt nemcsak a gyárvárosiakra, hanem más buzgó pécsi hívekre is, kik a gyárvárosi plébánia szép ünnepén részt vettek.

— **Májusi ájtatosságok a pécsi nőzárdában.** A pécsi zárdatemplomban minden vasárnap délután 4 órakor tartják meg a májusi ájtatosságokat. A szentbeszédeket minden alkalommal Gálos László dr. hittanár tartja.

— **Orvosi hír.** Gál Jenő dr. fogorvos rendelőjét Apáca-utca 5. szám alá helyezte át. Tel. 760.

— **25 éves tanítói jubileum.** Szépen sikerült ünnepség keretében ülte meg ápr. 29-én Rácmecske község lakossága szeretett és köztiszteletben álló tanítónőjének, Fischer Katalinnak 25 évi rácmecskei szolgálati jubileumát. A gyermekek sikerült előadásaikkal emelték az ünnepség fényét. Hahn József k. tanító ismertette a tanítói hivatás nehézségeit és fáradságos munkáját, méltatta a tanítónő huszonöt éves munkásságának érdemeit. Hahn Józsefné mintaképül állította oda Fischer Katalin tanítónőt, Krasz Károly rövid beszéd kíséretében az ajándékot nyújtotta át. A leventék a zászlóanyai tisztség vállalására kérték fel a jubiláló tanítónőt, aki meghatottan mondott köszönetet az ünneplésért.

— **Eljegyzés.** Csankó Ila, a pécsi Nemzeti Színház tagja és Zsadányi Oszkár hírlapíró jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

— **A Kaposvár—Pécs városközi atlétikai verseny** válogató bizottsága május 3-án, csütörtökön délután 6 órakor a PAC—PEAC pályán értekezletet tart.

— **Halálozás.** Mádi Kovács István nyugalmazott alezredes április 29-én Budapesten meghalt. A neves tolnamegyei mádi Kovács család tagját hozzátartozói Paksra szállították és ott ma temették el a családi sírboltba.

— **A Pécs és környékének vasúti menetrendje** 1928-1929. évre megjelent, ára 1 pengő. Kapható mindenütt.

FILMEK—FILMJE
SIKEREK—SIKERE
KIRÁLYOK-KIRÁLYA

— **Május elseje Pécsett a legnagyobb rendben és nyugalomban telt el.** A kiábrándító mult és a keserű csalódások belátásra bírták a nemzetközi alapon szervezett munkásságot. Ma már önállóbb és önérzetesebb a munkásság és nem engedi rángatni magát a központ által. Nem szívesen teszi le a szerszámot se, május 1-én, mert hiszen egy napi munkabérét veszti el. A központ pedig nem kárpótolja, legfeljebb elvesz tőle. Május elseje az idén is a legnagyobb rendben és nyugalomban telt el Pécsett. A szociáldemokrata alapon szervezett munkásságnak csak egy része szüntette be a munkát. Ezek a Mecsekre való kirándulással szórakoztak. A belügyminiszter, mint ismeretes, minden gyülést és felvonulást betiltott május elsejére. A pécsi szociáldemokata párttitkárság azért érdeklődött a rendőrkapitányságon, nem volna-e lehetséges gyülést, vagy felvonulást tartani. Persze tagadó választ kapott. Igy Pécsett is csendes volt a május elseje.

— **Szülők figyelmébe!** A pécsi Jézustársasági Pius Internátus igazgatósága (Pécs, Pius intézet) ez úton is felhívja az érdeklődő m. tisztelt szülők figyelmét, hogy akik a jövő tanévre gyemekük számára helyet óhajtanak biztosítani az intézetben, minél előbb érdeklődjenek az intézet igazgatóságánál, hogy a késői jelentkezéssel járó kellemetlenségek kölcsönösen elkerülhetők legyenek. Megkeresésre nyomtatott tájékoztatóval (prospektus) készséggel szolgál az igazgatóság. Növendékeket lehetőleg csak a klasszikus gimnázium első és második osztályára veszünk fel. Felsőbb osztálya jelentkező növendék csak nagyon előnyös minősítés esetén tarthat számot felvételre. Az évi tartásdíj (ellátás, mosás, fütés, világítás) 1000 pengő.

— **Ifjúsági vöröskeresztes ünnepély** lesz május 6-án, vasárnap a Tettye fennsikján, amelyet a pécsi intézetek vöröskereszt csoportjai rendeznek segélyalapjuk javára. A karácsonyi vásárokból jól ismert csoportok élénken készülődnek, hogy az ünnepély igen jól sikerüljön. Lesz bábszínház, állatsereglet, szerencsehalászat, amerikai árverés, buffet és tombola, — minden szám nyer — számos nyereménytárggyal. Belépődíj gyermekeknek 20, felnőtteknek 40 fillér.

— **A pécsi ker. szoc. pincérek szakcsoportja** pénteken május 4-én, délután 4 órakor fontos ügyben választmányi ülést tart. Tekintettel a tárgy fontosságára a tagok megjelenését kéri az elnök.

— **Pénteken és szombaton tartják meg Pécsett a gyümölcsfaápolási tanfolyamot.** A földmüvelésügyi minisztérium által hirdetett nyár elei gyümölcsfaápolási tanfolyam május 4-én, pénteken és május 5-én szombaton lesz Pécsett. Gyülekezés május 4-én pénteken délelőtt fél 9 órakor lesz a vármegyei árvaház Damjanich-utcai kertjében. Ezt a tanfolyamot is vitéz Báry László okleveles mükertész fogja megtartani. A tanfolyamon mint érdeklődő bárki részt vehet.

— **Megindult a Maurinum építése.** A szent Mór pécsi püspökről elnevezett kir. katolikus tanárképző intézet és kollégium építési munkálatainak odaítéléséről már beszámoltunk. A kollégiumot a Márovics és Ludwig cég építi. Márovics Andor építési vállalkozó ugyanis január 1-től kezdve társas viszonyba lépett Ludwig Károly építészmérnökkel. A cég a szent Mór kollégium építését már meg is kezdte.

— **A sétatéri Kioszk telefonja 654.**

— **A szombati vásárnapok áthelyezését kéri az izraeliták egyházi főhatósága.** A magyarországi izraeliták országos irodája, mint a magyar izraeliták egyházi főhatósága azzal a kéréssel fordult a kereskedelmi miniszterhez, hogy az országos hetivásárokat szombatról lehetőleg más napra helyezze át, mert csak így ülhetnék meg méltóan a szombati napot. A miniszter ezzel kapcsolatban értesítette a vármegye alispánját, hogy a vásártartó baranyai községek esetleg szombati napra engedélyezett országos és heti vásárjaiknak más hétköznapra való áthelyezését tegyék esetleg megfontolás tárgyává és ha esetleg az áthelyezés mellett döntenének azt a törvényhatóság útján terjesszék a kereskedelmi minisztérium elé.

— **A pécsi háztulajdonosok szövetségének** közgyüléséről szóló tudósításunk kiegészítéséül közüljük, hogy Sárkány Armin dr. ügyvezető elnök kegyeletes szavakkal áldozott Hamerli Imre emlékének, majd az évi jelentésben részletesen ismertette a lakásrendeleteket, kimutatva azoknak a háztulajdonosokra kedvező és sérelmes intézkedéseit. A közgyülés behatóan foglalkozott a háztulajdonosokat közelről érdeklő helyi ügyekkel és így főleg a folytonosan emelkedő közüzemi költségekkel. Elhatározta, hogy vizsgálat tárgyává téteti, indokolt volt-e ezeknek újbóli emelése. A háztulajdon terheinek leszállítása tárgyában felíratot intézett a kormányhoz és e tekintetben a városi hatóságnál is folyamatba teszi az eljárást. Elhatározta, hogy a köcsatornának az egyes házakba való bevezetésére érdekszövetséget alkot, hogy így e munkálatok a helyi pénzintézetek által előzékenyen kilátásba helyezett kedvező feltételü kölcsönökből a tömeges rendelés útján minél kisebb költséggel elvégezhetők legyenek. Ezzel a szövetség elősegíti, hogy a közcsatorna kiépítése minél előbb megtörténhessék és így az utcákról a folyókák eltüntessenek. Az időközben megürült állások közfelkiáltással a következőkép töltettek be: társelnök lett Wessely Antal, a Dunántúl nyomda vezérigazgatója, ügyész Szabó János dr. ügyvéd, pénztáros Wessely Károly, az intézőbizottságban rendes tag lett Berecz K. Fidél, választmányi tagok lettek Eiser János, Erreth Ede, Fischer Hermanné, Karch Géza, Breuer Miksa, Malmos Győző, Meszlényi József, Marton Mór, Beer Antal, Soós Nándorné Benkő József, Vodicska Ferencné, Végh Lajos, Vörös Imre, Weisz Mór.

— **A budapesti felsőszőlészeti és borászati tanfolyam hallgatói Villányban.** A felső szőlészeti és borászati tanfolyam hallgatói tegnap Budapestről Villányba érkeztek tanulmányútra, a Teleki-féle szőlőtelepek megtekintésére. A 12 hallgató kíséretében eljöttek Kosinsky Viktor ny. miniszteri tanácsos, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének elnöke, Ulicsny Károly, Marton János és Terray Lajos dr. m. kir. szőlészeti és borászati felügyelők. A vendégeket Teleki Sándor fogadta, bemutatta a vadvesszö iskolázást, oltvány készítést, előhajtatást és a nagy kiterjedésü amerikai vesszőtelepeket, csörtető berendezést és az ujonan létesített komlótelepet. A vendégek nevében Kosinsky Viktor ny. miniszteri tanácsos mondott köszönetet a látottakért és vendéglátásért. Kiemelte a telep jelentőségét, a szőlők rekonstrukciója továbbá a magyar szőlőkulturának a külföldön való megismertetése és elért sikerei révén. A hallgatók a munkák praktikus keresztülvitelének megtekintése által egészítették ki, az Ampeológiai Intézetben nyert alapos kiképzésüket.

— **Vágott ponty,** vágott harcsa legolcsóbb a **Halcsarnokban.**

— **Müsoros estély a pécsi vasútasoknál.** Pécs állomás mükedvelő társasága a Máv. zeneegyesület közreműködésével vasárnap, május 6-án, este fél 9 órai kezdettel a máv. műhelyi Ébredés dalkör helyiségében müsoros családi estélyt rendez. Érdeklődőket szívesen látnak, belépődíjat nem szednek.

— Nyárra hulladékát Stropeknél, Tel. 14-16.

— **Az öngyilkos Blüh Szerén dr. meghalt.** Pécsett még sokan emlékeznek a pécsi ciszt. főgimnázium volt magántanulójára Blüh Szerénre, aki tanulmányainak befejezése után orvos lett. Blüh Szerén dr. a budapesti zsidókórházhoz került orvosnak. Pár évig müködött itt teljes megelégedésre. A fiatal orvosnő elegánsan öltözködött és az utóbbi időben vidám társaságba járt. A költekező életmód mellett sehogysem tudott kijönni az orvosi fizetésből és adósságokat csinált. E fölött való elkeseredésében veronállal megmérgezte magát és egy napi szenvedés után tegnap meghalt.

— **Szombathelyi vásári tolvajt keresnek Pécsett.** A legutóbb tartott szombathelyi országos vásáron Cseh István bucsui lakóstól valaki 370 pengőt ellopott. Az ügyben a pécsi rendőrkapitányság is nyomozást indított.

— **Egy bécsi ügynök csalása Szászvár-bányatelepen.** Schlesinger Artur bécsi ügynök ellen az ottani rendőrség többrendbeli bünselekmény miatt eljárást inditott. Ennek a során a nyomozás kiterjedt Magyarországra is, ahol Schlésinger Artur többeket megkárosított. Igy a mult év folyamán megfordult Szászvárbányatelepen is ahol Bukovszky János főmérnöknek előadta, hogy számára ezer frank érkezik Bécsből, de közben a pénze elfogyott és sürgősen 150 pengőre volna szüksége. Bukovszky János a kért 150 pengőt oda is adta Schlésingernek, aki néhány nap mulva elutazott Szászvárbányatelepről és azóta nem adott életjelt magáról és a kölcsönkért pénzt sem küldötte meg a főmérnöknek. A csendőrség a bécsi rendőrség megkeresésére kihallgatta Bukovszky János főmérnököt és a jegyzőkönyvbe foglalt vallomást eljuttatják Bécsbe.

MARKUP BÈLA

Prakfalvi E.: Rom. kat. templ.

2003.

62.0.

MDK

Márovits Andor

Megalakult Pécsett a mübarátok köre. Dunántul 1922. máj. 14.

MDK

Márovits Andor, kömüvesmester.

Pécs.

Rendes tag.

Az épitöipar jelöltjei az O.T.I. önkormányzatába.
KPIP-KPMÜV. 1929. máj. 1. 68. l.

MAROWITZ l. MORAVITZ

Márpodi kehely

l.

Balogh Erdélyiren

18. l.

Marpodi templom-
Kastély
(Szeben vm)
kepe repr.
Sigerus.

Marquard Anton

Graveuradjunct in Nagybánya und Kremnitz, Sohn eines Kohlmessers in Kremnitz, geboren 1763, pensionirt 1834.

1780–83. stand Marquard bei der k. k. Schmelzhütte in Kremnitz in Arbeit.

1783–1801. als Graveur in Kremnitz.

1801. M. wird zum Münzamt Nagybánya versetzt.

1804. M. Graveuradjunct in Nagybánya, wird in gleicher Eigenschaft nach Kremnitz versetzt.

1818. M. wird von Kremnitz nach Nagybánya zurückversetzt, jedoch diese Verordnung wieder rückgängig gemacht.

1834. wird pensionirt

Kat. Münzen IV. 1298. l.

Etiopiai kéziratok IV. 41.

MARQUARD *Antal*, éremvéső, • Körmöcbánya 1763, † u. o. 1834 után. 1780—1801. a körmöci 1801—4. a nagybányai, s azután 1834. történt nyugdíjazásáig ismét a körmöci pénzverdében

rumlódott.

E. G. II. 89 l

Ruskin V. 162.

Marquardt János

épitész

+ 1756 nov. 20

lásd

Schoenjezsuita

284. C.

Marquart Lukács

Otv –

1519-ben Stettinből vándorolt Erdélybe mint otvöslegény

irod

Rothkunstgew. 63, 64. l.

irod

Müll Fr. 37. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Gustav Gündisch: Geschichte der Münzstätte Nagybánya in habsburgischer Zeit./1530-1828/.

Numismatische Zeitschrift, ~~Neue Folge, 25. Band 1932, der ganzen Reihe 65. Band~~. Wien 1932. 89-90 old.

Eisenschneider:

Michael Protzner 1673 und seit den Achtzigerjahren, 1687 werden ihm zu seinem bisherigen Gehalt als Eisenschneider von 300 Fl.H. noch 60 Fl. H. bewilligt, wenn er auch die Buchhalterei versehe,

~~Daniel Enyedi~~ 1711-14.

Daniel Ocsovay 1692-1703 und 1715-26, in der Zwischenzeit bei den Malkontenten und seit 1709 in Wien.

Franz Peter Ocsovay, 1726-43, Sohn des Vorigen, wurde zu seiner Perfektionierung nach Wien geschickt und erhielt bei Gennaro Unterricht.

Franz M. Feckersberger 1743-52.

~~Heinrich Anreiter v. Ziernfeld~~ 1752-59.

~~Stephan Hebenstreit~~ 1759-1773, zunächst als Münzgraveurscholar mit 250 Fl.H. jährlich, 1770 als alleiniger Eisenschneider in der Münzstätte erwähnt.

Johann B. Würth 1771-78.

~~Sigmund Grass 1779-94.~~

Karl Johann Vinatzer 1792-1817.

~~Franz Grass~~ 1817 gest. als Graveurdiurnist.

Marzelli 1828, Graveurdiurnist.

Marquard 1828, Graveuradjunkt.

mics cod

Avvabbitam

K

Hussár Lajos dr

nives körlése -

Marquard
Marzelli

~~Heberstreit, Stephan~~

Gemvisö
Nagybainya
XVIII. 52.

MDK

Marquard, 1828, vésnökdiurnista.

Gustav Gündisch: Geschte der Münzstatte Nagybánya in habsburgischer Zeit. /1538-1828/. Huszár Lajos dr. közlése.

MARQUET, Johann, ötvösegéd Pozsonyban

J. M. Goldarbeitergesell † 73 éves korában, Pozsony, 1778 dec. 19 (1778, 103. szám, 8 l)

(Mihalik J. Muz. és Kit. Ért 1911, nem ismeri)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Marquette

1780

l. Egerjéssy 1929

36-l.

Szívesen látom . . .

FENDRICH IMRE BUDAPEST

VÁSZON-FEHÉRNEMŰ-

. . . karácsonyi vásáromon!

Vászonáruk, asztalneműek, ágyhuzatok, zsebkendők, harisnyák, női, férfi és gyermek fehérneműek, paplanok és takarók

OLCSÓ ÁRBAN

kerülnek eladásra.

Megtisztelő látogatását kérem

FENDRICH IMRE

FINOMABB ÁRUK MINDEN ÁRBAN!

ÁRUIM KIVÁLÓ MINŐSÉGŰEK!

A zavartalan kiszolgálás érdekében szí

TELEFON

Marquette

1772

1.

Epernay 1929

49. 1.

Marr

Ltáb IV, 112

Csontszerszámok X. 47

Marr
Testö"

München

Der Ungar 1844. jul. 24.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

MDK

Marr Ferenc, harangöntö

a XIX.sz. elején M.F. a harangöntö.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Sopronban.
Magyar Müvészet. 1928. 7. sz. 577- 587.l.

M.D.K.

Marsal Ferenc, egri kőműves

1780-ban szerepel az egri adóösszeírásban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 364. old.

Marschal Faûos

nobrász.

Pest. azúcfa u. 46.
A Km. társ. tagja

A magy orsz-i kzömszek neve &
lakhelye O M K Tévkönyve 1865/6

240-45 f.

Marschal J

Holrán

1881, Budapest

Mappes E.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1906.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

FRANZ M A R R I S C H , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 263.- Herr Franz M A R R I S C H
Felvétel ideje: 1809. 17. Sept.
Hová vették fel: Zsambes, /Zsámbék/. 159.old

DOMONTOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARHAEOLOGIA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

Marsai Ágnes

Megbízták Marsai Ágnest, hogy a pécsi Dömörkapui turistaút részére Körösi Csoma Sándor portré-domborműves emlékhövét készítse el.

– Kátéri munkák.
Művészet, 1975. július – 45. lap.

Marsai Agnes

"Akadémikus vonzalmu szobrászatunkban szerencsés változásról vallanak" a harminc éven aluli művészek közül: Tar Zsuzsanna, Töttösi Sándor, Marsai Ágnes "klasszikus konvenciónak fittyet hányó munkái."-irja Vadas József: "Érem a kalitkában" c. kritikájában, mely a Pécsi Galériában rendezett 6. kisplasztikai biennálét ismerteti.
Rétfalvi Sándor szobrász "erőszakoltan megszögecselt fahasábjai"-t birálja, de a keramikus Schrammel Imre "hasából kibuggyanó porcelán bimbói"-t, a mai magyar művészet reprezentáns darabjai"-nak nevezi.
A kiállitáson szereplő valamennyi művésznév és a Vadas-kritika Szabó Iván neve mellett látható. Élet és Irodalom, Bp.1979.szept.1. XXIII.évf. 35 sz. 12. lap.

Marsai Ilona

ipamüvén

Műlőr táskák'

" (repro)

Bojár Iván: Hasznosság és esztétikum

Tükör, 1975. jul. 22 – 16 oldal

Marsal Emilia

textil

1928-29.

Éimisk 1930. 86 l.

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 1928. I

zio Dömökös: Szikes területek megjavítása 76
gasházy Béla: A német elektromos gazdálkodásról .. 35
gyar aluminiumgyártásról 51
léter Jenő: A németbirodalmi vasút különválása a raftverkehr-Deutschlandtól 83
rusák Dezső: A német műegyetemek hallgatóinak záma 5
A 8 órai munkaidő eredménye a francia vasútaknál 5
A 8 órai munkaidő reviziója 19
Automobilstatisztika 23
A research-mozgalom Amerikában és Angliában .. 55
A hartfordi higanygőzerőmű 90
Kísérletek különböző útburkolóanyaggal 94
reiner A.: A gazdaságosítás vagy takarékosság üzleti lve a gyárüzemekben 64
. J.: A természeti szépségek védelme 44
eiss Ede: Bajorország energiagazdálkodásának leg- jabb kialakulása 74
Románia energiagazdálkodásának statisztikai adatai 75
Az Egyesült Államok ipari fölényének okai 83
Olaszország energiagazdálkodása az 1926. és 1927. vben 87
A világ villamosáramtermelése 91
jber István: Német geodéziai szabványosító bizottság 34
zy-Hübschl Kálmán: Vác város vízellátása 55
B.: Hűtőkocsik és hűtőházak Franciaországban 90

4. Közlemények az érdekeltség köréből.

óbevallások elkészítésének könyve 36
Falu ünnepi száma 8, 24
gemeine Rohrleitung A.-G. 76
lános Kereskedelmi Bank ingatlan osztálya 88
gol csiszoló áruk 71
lomatatelefon 32
művek R.-T. szíjai 72
wn Boveri & Cie A. G. 51
lapest Székesfővárosi Közlekedési R.-T. közgyűlése 47
üzemében álló vasutak 47
lapesti általános tenyészállat-, termény- és gépkiállítás 20
lapesti török követség értesítése 84
*el Ernő*nek „A hengerlés alapelvei" c. könyve meg- lent 92
llag védőjegyű kazánkőpor 96
na keresztezése nagyfeszültségű villamosvezetékkel.. 32

MDK

Marr Károly

Orsz. Magyar Képzőm. Társ. téli kiáll. Vasárnapi Ujság 1892. 828,829.l.

Márrai Lajos,szobrász

A Budapesti Iparmüvészeti Iskola Tanára volt és növendéke volt Bánszky Sándor szegedi származású,Párizsba származott szobrásznak,aki feltünt tehetségével és több kitüntetést,állami segélyt is kapott. 145.old 30.jegyz

Szelesá Zoltán: Párizsba induló szegedi müvészek a század elején 151.old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve,1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

Marsalek András

festő

Vród

2

Sakám. Miért ritkák az új festészi templomok – Egri Egyházmegyei Kosly

1895. 39 l.

Marselek András

festő, szül 1867 Kolozsvár. Bpest, mintarajziskola, München.

Singer Künstlerlex

III. 116.l.

Gyulavarsándi nyakpereczi IV. [redacted] SD.

Marsalek Endre

festő

Kolozsvár

1929

Suly Fritz

XIV. 1-

Marselek Endre
festő (?)

Fővárosi Lapok 1896. máj. 6., 3-4. old.
(Ezredéves kiállítás.)

Kalmár

Marsclek Endre

Thieme Becker

XXIV. 139. l.

(Lyka)

Marselek Endre
Kolozsvár
Műcsarnok
1894/95. téli kiáll.

AE. fe. jelzés rézmetszeten III. 36.

Marselek Endre

Részlet a Nagy-Berekből, olajf, 80 kor, Régi kálvária, olajf, 80 kor., Gyermek arckép, Falusi levélhordó, olajf. 80 kor.
Részlet a tordai hasadékból, olajf, 80 kor., Női arckép, olajf, Séczi vár romjai, olajf, 80 kor. stb.
fentiből kiáll. 1902

Tuikol

Náray Aurel: Olvasó nő 120(
4105 (829).

Marszelek Endre

Szül. Kolozsvár 1867 Rk.

6 gim.

1889/90 I. I. osztály

Kelbert V. 267

MARSELEK *Endre*, festő, * Kolozsvár 1867. Budapesten és Münchenben tanult, azután szülővárosában telepedett le, ahol táj-, genre- és arcképeket festett. Művei: Részlet a tordai hasadékból, Női arckép, a Séci vár romjai, Falusi levélhordó stb.

Eg. I. 891

Reggio emiliai provincia V. 203, 204

Marschelek Ernő

festő, szül. Kolozsvár
1867. nov. 19. Budapesten
és Münchenben tanult
1895 óta Kolozsvárt mű-
ködik. Arcképeken kívül
életképekkel (Bibliás
emberek, Állatosság)
szerepel a kiállításokon.

Révai XX. 640. l

szám.

Műemlékek Országos

Bizottsága

Budapest

IX. Kinos-u. 10

Marschall Béla
épitom.

l. Valló Győr
19.5.l.

Massalkó Béla

építész

terveszte a salgótarjá-
ni népiskola épületét

Rimanurányi Vasmű
acélgyárának telepén épült

MAGYAR EPITOMUVESZET

1929. 11–12. sz

képekkel és
alaprajzzal

Marschalkó Béla

Marschalkó Béla okl. építész-mérnök. II. Széll Kálmán-tér 9.
353-351

Bptávb 1940 szept.

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI MÚZEUM
KASSA
TELEFON 24-37

Kedves Gyu

Miután oly kedvesen e
MOB képviselője gyanánt a krasznal
vételi bizottságába, abban örömmel
tam küldeni az erről szóló jegyző
küld ték le. Most Borbély értesitet
MOB-nak. Nagyon kérlek tehát, kedve
jelen hivatalos aktánkhoz csatoln
küldött iratomat.

Fogadd kedves Gyula B
igaz tiszteletemet :

Marschalkó Béla

Rímamurány Salgótar-
jáni Vasmű Rt. ózdi
Munkásolvasó Egyletének
tanítérme.

u. o. Munkásolvasó
Egylet székháza

Repr.

Rát Str. 312. l.

Tek.

Nyomtatvány.

Europa R. T.

Könyv kiadó

Budapest.

V. 13. Th. [illegible] 19 III [illegible]

Marschalkó Béla

építész

szül Likó 1884

oklevelet nyert 1910

Műegyetem 13.

Konstantinápoly.

A középtérben lévő város
kednek, a melyekből két vitorl
Felirata:

Gezicht van Constantinopole
te Pera.

alól balra:a J. Vander Steen a
jobbra: C. Brouwer Sculps.

Rm., mér. a vk. 15.8: 31.2

Marschalkó Béla

épitész

lásd

Szefelslex. 325. l.

Bőélet. arck.

u. o. 834. l.

Közlönye Budapest, 1908. decembe

Grósz Sándor

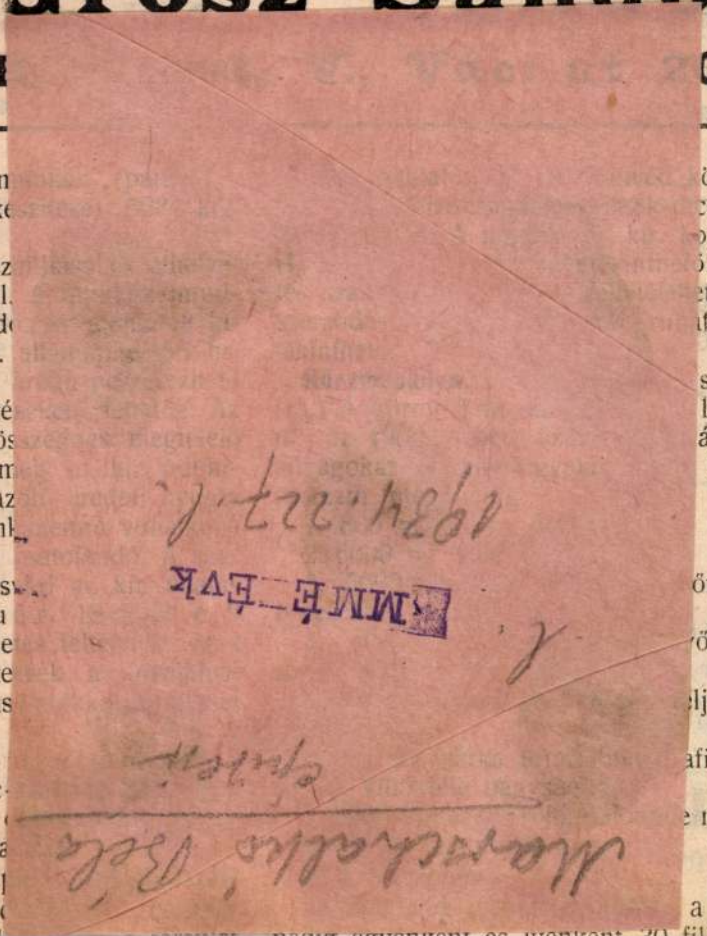

RÁKOS MA

LEFON 75 60. Budapesten, VII. ker.,
szit mindennemü GIPSZ-, KŐ-, MŰKŐ-, STUCCATUR-, R
STUCCOM E

TELEFON 25—22. TELEFON

ESSALEK BÉLA

ÉPÜLETASZTALOS-MESTER

=BUDAPEST,=

zent László-utca 52. sz. (Saját ház.)

RENDAY A. ES FIA

ad. szobrász. Első orsz. szabadalmazott

emlékmű gyárosok.

iktár: Budapesten, Rákóczi-ut 90.

lékre rajzokat és vázlatokat dijmentesen küldünk.

zám 63—30. Telefon szám 63—30

olnár Andor

iparművészeti asztalos

pest, VI., Kis János-utca 6. szám.

kell kiállitani, a fentje
óráig a földmivelésügyi
táránál nyujtandók be.

Budapest. (É p i t é s
t á s a.) A máv. budape
sége pályázatot hirdet
szállitására. A jövő évi
a következő:

I. cs

25000 darab 18/18/1
darab 18/27/18 cm.
kőből.

II. cs

650.000 darab égete
50 000 darab égetett fa
150 000 drb. égetett f
3000 darab égetett fe

III. c

2500 q oltatlan falimé
19-én déli 12 óráig az ü
osztályának (VIII., Kere
sz. a.) adandók át, a
gyüjtőpénztárnál januá

Marschalkó Béla, építész

Ferkai András: Iskolák a két világháború között.

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 22. old.

6

6. *Marschalkó Béla: A Rimamurányi–Salgótarjáni Vasmű Rt társulati népiskolája, 1923.*

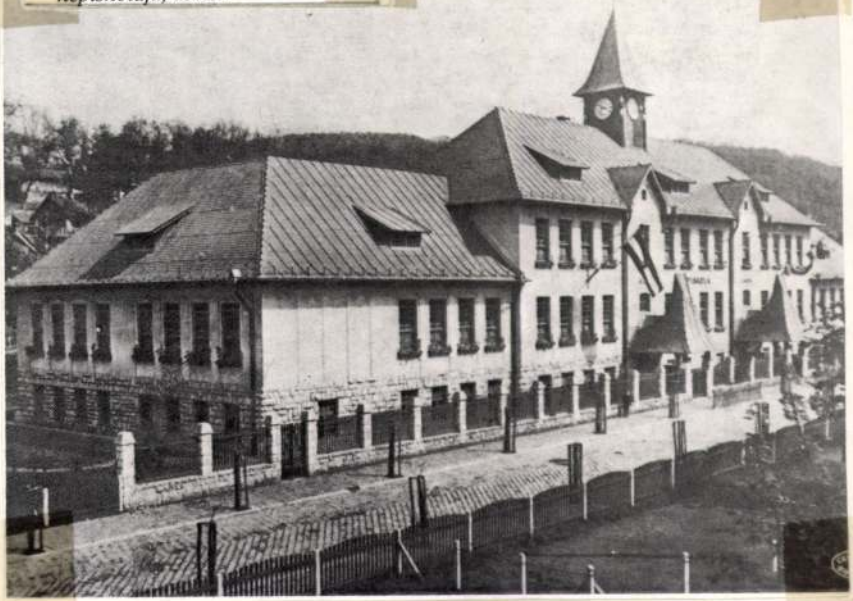

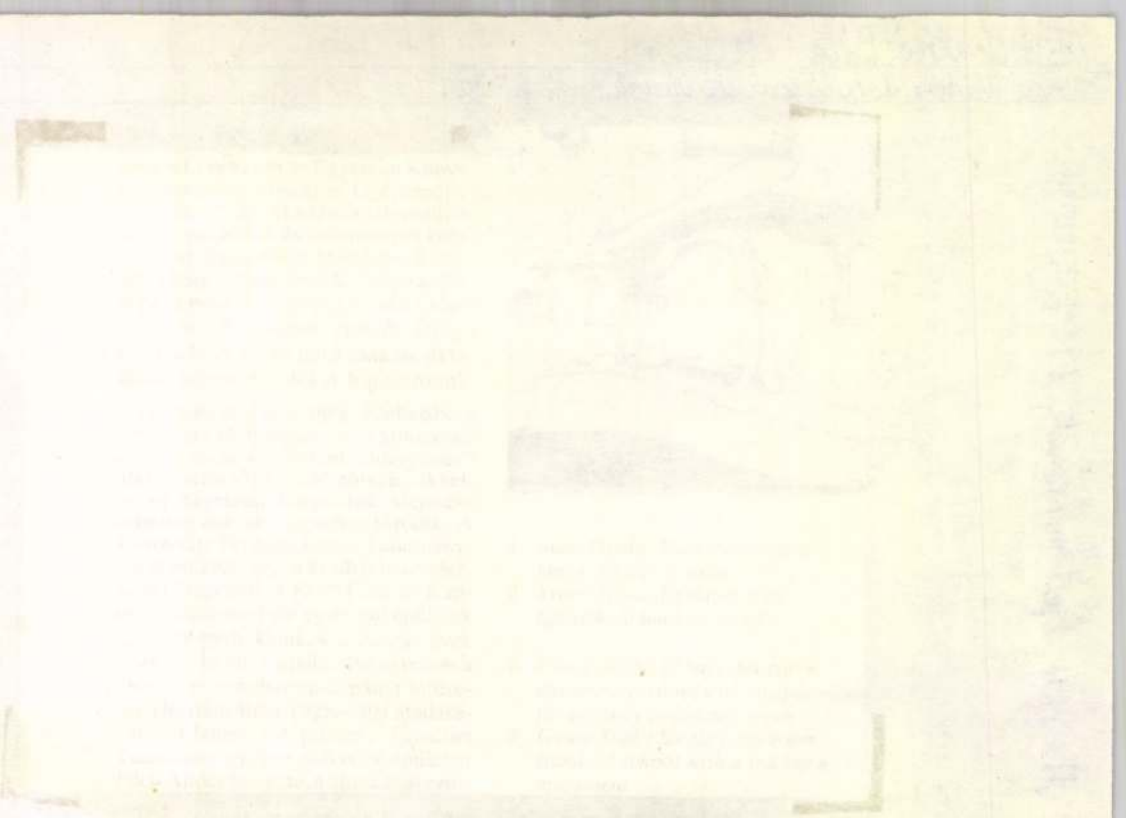

MARSCHALKÓ János rokai

Csongrád, Szentháromság-szoba 1869

CSMÉE 65.

atározásában e sorok írója
szolgálhat, hogy a
állköve *(19., 20. kép)*
zések fontos szerkezeti
z a darab és a vele mind
helyről való szarmata
en megegyező további
mplom periodizációjának, a
épített nyugati torony
zésének alapját.[18] Van
ltételezés, hogy a
oz messziről ide
fel, hanem a tatárjárás
t pusztulás után onnan
ak fel másodlagosan itt
valószínűleg a monostor
ott.
3,5 x 23,8 cm; a hosszúsági
astagságának felel meg, a
ztó szerkezetének (pl. a
k). A vállkő mérete
os szerkezet tételezhető
g alakban jelent meg,
ú fugákkal csatlakozhattak
ából (és a darabon
75 cm sugarú körívre
volságú nyílásra) lehet
ja egy torony

MAROZSÁN JÓZSEF

1925-ben született Budapesten. Iparművészeti Iskolát végzett. 1949-ben a Velencei Biennálén szerepelt. Nyugdíjazásáig

kiállításrendezőként, grafikusként dolgozott. Jelentősebb tanulmányutat Münchenben tett. Főleg akvarellképeket készít. Budapesten él.

Művészbarátok 2003. kiállítás a Patakyban Galériában

2003. OKT. 20 – NOV. 15.

MDK

Marsalko pesti kőfaragó

a kassai székesegyház szobrainak helyreállitása,
és egyéb kőfaragómunkák

Vas. Ujs. 1858. 514 l.

Marsaroff Miklós
festő

M.D.K.

Részt vesz a kiállításon,

Magyar Nemzet, 1959. nov. 3.
Hajdú Béla: Mozaikkép az V. miskolci országos...
.4 l

Marsay Andor, építész

MARSAY ANDOR a Pécsett élő neves építész, a Janus Pannonius Múzeumnak adományozta életművét dokumentáló fényképalbumát. A több száz korabeli fotót tartalmazó, helytörténeti és építéstörténeti szempontból egyaránt értékes gyűjtemény az ország legjelentősebb épületeit örökíti meg.

-: Kü

8.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 2

1029

1975.VI.13. 12.oo /6/Z.

Déli krónika

- Most hallgassák meg Marsall Évát, a holnap nyiló jubileumi iparmüvészeti kiállitásról.

- A müvészetek,és az ember története,egy lapon kezdődött,azonos könyvbe iródott,hiszen a szépre, ahasznosságra való törekvés mindigtől fogva is a gondolkodó ember sajátja,életünk egyik lényegi,tartalmi kivetülése.De talán egyik müvészeti ág sem tartozik oly szervesen mindennapjainkhoz,mint éppen az iparmüvészet.Otthonunk,munkahelyünk,környezetünk majd minden apró kis területe,igazi forrása lehet.És ha a történelem évezredei során elmaradhatatlan kisérőtársunk,akkor ez fokozottan vonatkozik a szocialista épitès eddig bevégzett három évtizedére is. Hiszen e történelmi pillanat,ez a 3o esztendő állitotta hazánkban is a müvészetet,az ember szolgálatában.Mert szolgál a müvészet.Szolgálja a folytonos fejlődést, a megállithatatlan fejlett épitkezést,szolgálja akaratunkat, és segit az egyre nehezebb feladatok megvalósitásában.A holnap nyitó jubileumi kiállitás is ezt a gondolatot tükrözi a kortárs iparmüvészetek felvonultatott remekeivel.Nem kronologikus, didaktikus épitkezéssel vezet vissza a multba,de jelzéseivel segit, a még közelmult hü visszaidézéséhez.Képet kapunk egyebek között, a felszabadulás előtti, a 4o-es évek emberének tárgyi kulturájáról és az első, az 1952-ben megrendezett Ernst muzeumi

nagy iparmüvészeti seregszemle óta eltelt esztendők munkáiból. A bemutatott tárgyakat,hat felhasználási csoportba gyüjtve mutatják be. Hihetetlennek tünik, de mert látjuk, hinni kell,hogy mi mindent kapnak például a gyerekek, a müvészettől, hogy mennyire fontos a korszerü konyha,előre megtervezett összhangjának kivitelezése,vagy akár egy egyszerü irattáska avatott formába öntése.Hogy milyen keresetlen,és izléses lehet egy értő kezek teremtette női divatékszer,vagy egy hétköznapi férfi felöltő,és mindezek láttán érjük csak fel ésszel, hogy az ipar adta javak is lehetnek müvészi termékek. A kiállitás iratlan mottója pedig, valamennyiünk iratlan vágya. Mindaz a szellemi érték,amelyet az iparmüvészet nyujt, váljék közkincscsé.

Marsay Andor építész

berendezés konkrét terve is.

— **Elhunyt Marsay Andor** neves építőmester Pécsett, 89 éves korában. Ő építette, a többi között, a galyatetői és a mecseki üdülőszállót, a Mátravidéki Erőmű lakótelepét és a pécsi 48-as téri kollégiumot. Marsay Andor az életművét reprezentáló fotódokumentációját nemrég a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak adományozta. A több száz korabeli fényképet tartalmazó értékes gyűjtemény az ország különböző részein folytatott építkezéseinek emlékeit örökíti meg.

Magyar Nemzet 1981. I. 14.

Marsay Andor 1

Pécsett, 89 éves korában elhunyt *Marsay Andor* neves építőmester, aki csaknem hat évtizedig dolgozott a szakmában, és nevéhez számos ismert épület megalkotása fűződik. Ő építette a galyatetői és a mecseki üdülőszállót, a Mátravidéki Erőmű lakótelepét és a pécsi 48-as téri kollégiumot.

Magyar Hirlap 1981/1/14/8

Marsay Andor 2

Részt vett Komló város, a Mohács—Pécs közötti vízvezetékrendszer és a pécsi hőerőmű építésében. Ez utóbbi munkahelyéről vonult nyugalomba hetvennégy éves korában. Egyik úttörője volt hazánkban az építőmunkák gépesítésének, és a magyar építőiparban elsőként szervezte meg a munkások üzemi konyháját.

Magyar Hirlap 1981/1/14/8

Marsay Andor 3

A kőművescsaládból származott és pallérként indult építész a felszabadulás után az Építőmesterek Országos Szövetségének elnöki tisztét töltötte be. Az életművét reprezentáló fotódokumentációját nemrégiben a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak adományozta. A több száz korabeli fényképet tartalmazó, helytörténeti és építéstörténeti szempontból egyaránt értékes gyűjtemény az ország különböző részein folytatott építkezéseinek emlékét örökíti meg.

Magyar Hirlap 1981/1

Marsch

l.

LykaMagyműI800-50

217. l.

Marsch Ferenc

nobrász

Apatinból, 1822-ben

21 éves.

lásd

Fleischer Bécs 67-l.

Marsch Franz

Bildhauer

16 évés, zül. Apatin

1826.

Bècsi akadèmia
Ujhèzy

Keresztelő Szent János, másolat Tizian
után II. 209

1/. Marschag Jakab, festö

MDK

festette azt a fogadalmi képet, mely a szt.Rókus kápolna birtokában van.W.-ban az akademikus tudás mükedvelöi vonásokkal váltakozott. Egyjózsefvárosi majoros v. ahogy a képen látható családi ház cégéréből birkásgazdára lehet következtetni - két ember hajtotta tutajba menti családját,kérve a Szentháromság oltalmát.

"Józsefvárosi árvizjelenet" Jelz.:Den 14ten MArz
Repr. 316.1. 1838.

Dr.Schoen Arnold: Az 1838.évi árviz ismeretlen ábrázolásai
Magyar Müvészet. 1938. 315-318.1.

Marschák

porcellánfestő

1858

l.

Ruzicska Herend

58. l.

Csopak h. n. VII. 165.

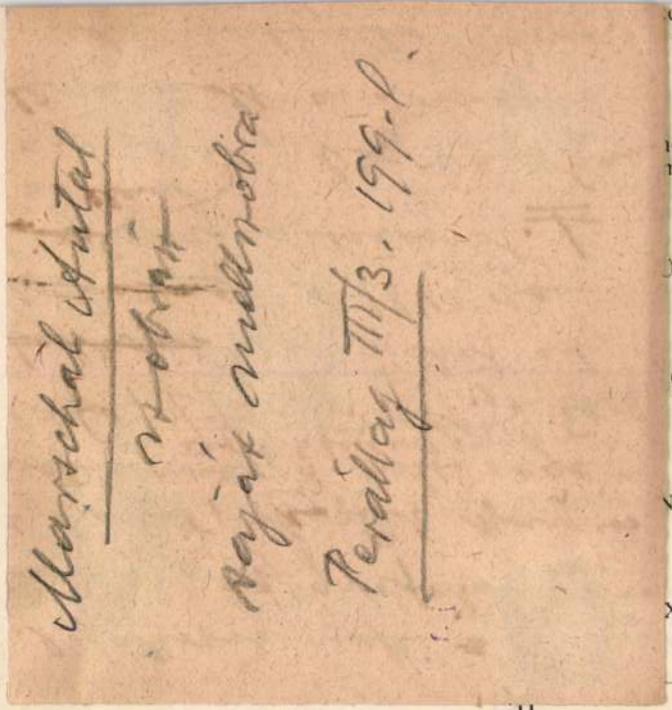

eretelt hosszukás mezők. Cseh,
roten Feldern in weissem Über-

es virágcsokrokkal. Cseh, XIX.
mit ausgeschliffenem Dekor und
XIX. Jahrh.

UNF GLÄSER mit rubinrotem

Cseh, XIX. sz. k. — FLASCHE
ausgeschliffenem Rundfeldern.

ND UNTERTASSE, Rubinglas.

XIX. sz. k. — ZWEI RUBIN-
Inschrift. Mitte XIX. Jahrh.

XIX. század közepe. — GLAS, zylindrisch, mit drei ovalen, rosafarbenen Blumenmedaillons. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

554. **Pohár,**

üveg, három gyűrűből kinövő tölcséres kelyhen, kerek medaillonokban teplitzi látképek. Cseh, XIX. század közepe. — GLAS, trichterförmig, mit Ansichten von Teplitz in runden Medaillons. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

555. **Két talpas pohár,**

üveg, tojásdad testén vörös medaillonokban köszörült virágcsokrok. Cseh, XIX. század közepe. — Zwei GLASPOKALE, am eiförmigen Körper rote Medaillons mit eingeschliffenen Blumensträussen. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

556. **Talpas pohár,**

borszínü üveg, színes virágkoszorúval. Cseh, XIX. század közepe. — GLASPOKAL, auf Fuss. Weinrotes Glas mit bunten Blumenkränzen. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

557. **Pohár,**

köszörült üveg, hengeres testén füzérdísszel. XIX. század eleje. — GLAS, geschliffen zylindrisch, mit Guirlanden dekoriert. Anfang XIX. Jahrhundert.

558. **Fedeles kupa,**

hyalith-üveg, hengeres testén rácsos aranysávok közt kínai ízlésű virágok, sárkány és főnix madarak. — DECKELHUMPEN, Hyalithglas, am zylindrischem Körper zwischen Gold-Gitterfriesen chinesisches Blumenwerk, Drache und Phönixe.

4593. Marschal Antal.
Müködött a XVIII. században.

Saját mellszobra.

Bronzolt fa-szobor, magassága 41.5 cm., méretei pedig a talapzatnak a magasságban 20, a szélességben 31.7, a mélységben 17.5 cm.-- Lelt.sz. 4593.-- Vétetett az 1912 augusztus 15-iki ajánlat (2105-912) és az 1913 márczius 5-iki határozat(394-913) alapján 1913 márczius 6-án Hacker Oszkártól 400 K-án.-- Kifizettetett 1913 márczius 6-án.-- Elszámoltatott 1913 április 8-án (996-913).

Sz.n.296-913
394-913-1
Át.lelt.10282.

MARSCHALL, Anton, pozsonyi szobrász

A. M. bürgerl. Bildhauer † 54 éves korában,
Pozsony, 1794 szept 9. (1794, 999 l)

(Agghány, I. 236–237 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Marschal

nobrán Győr

1833

l.

Thirfelős demántúl

56-l

M.D.K.

Marschal Antal, szobrász

... és egyszerű pozsonyi ujságok személyi közleményeiből a művész pozsonyi származását gyanítja, s ottani további kutatásokat javasol.

G. Aggházy Mária: Marschal Antal és Kutschera János, két ismeretlen szobrász. Bulletin du Musée National Hongrois des Beaux Arts. Bp. 1959. No. 15. 95.old.

M.D.K.

Marschal Antal, szobrán

önarcmásának reprodukciója. Eredeti a Szépművészeti Múzeumban.

G. Aggházy Mária: Marschal Antal és Kutschera János, két ismeretlen szobrász. Bulletin du Musée National Hongrois des Beaux Arts. Bp. 1959. No.15. 56.old.

Marschal Antal, szobrász,

1792. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1792, 14. sz.

Marschall Antal MDK

1781-ben készült önarcképe.

Kampis Antal: Régi magyar festmények és szobrók kiállitása a Szépművészeti Muzeumban. Műterem 1958. ~~ó~~. I.évf. 6. sz. 15-21.o.

Marschall Antal

szobrán

Önarchép - mellszobra /1791/

/ Siépmüv. Múz. Bp. /

A magyarországi müv. tört. I. 300.
Corvina 1970.

M.D.K.

Marschal Antal, szobrász

Szépművevészeti Muzeumban levő önarcmásának szignaturája szerint a művész 1740-ben született a portrét pedig 1781-ben készítette. Dacára az önarcmás mivoltának, a szobor feltűnően hasonlít F.X. Messerschmidt porsonyi szobrásznak ugyancsak a Szépművészeti Muzeumban levő, Kovachich György arcmásához. Szerző ebből, és ...

G. Aggházy Mária: Marschal Antal és Kutschera János, két ismeretlen szobrász. Bulletin du Musée National Hongrois des Beaux Arts, Bp. 1959. N°15. 95. old.

M. D. K.

MARSCHALL, Anton szobrász

kül. 1740.

1792-ben Pozsonyban meghalt egy gyermeke

1781-ből saját képmása, arcanyozott fa

1781-ből Vergilius, ideálportré

1782-ből Arisztotelész, ideálportré

Ugghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 236, II. 51. l.

Marschal, nobrán

-nobrai a Budavári palotában a nemzetközi művészt. kongresszus alkalmából rendezett kiállításon.

Simon Gy. Ferenc: Kenyérművek bírodalmában

Magyar Ifjúság, 1969. IX. 19. 12.l.

Marschal

nobrain 1833

l.

Vallólgyör

97 l.

Marschal Antal

saját mell-
nobra a

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

Hatász Ferencz miniszteri tanácsos I. 55.

Érkezett 1905 okt. 25.

940/1905 sz. (Beérk. 1905 okt. 24. 64 ¼ a.)

dr. Semayer Vilibald jelentése a máramarosszigeti mú-

zeumról.

Pozsony. Marschal Antal, szobrász,
1792.

Pressburger Zeitung
1792, 14. sz.

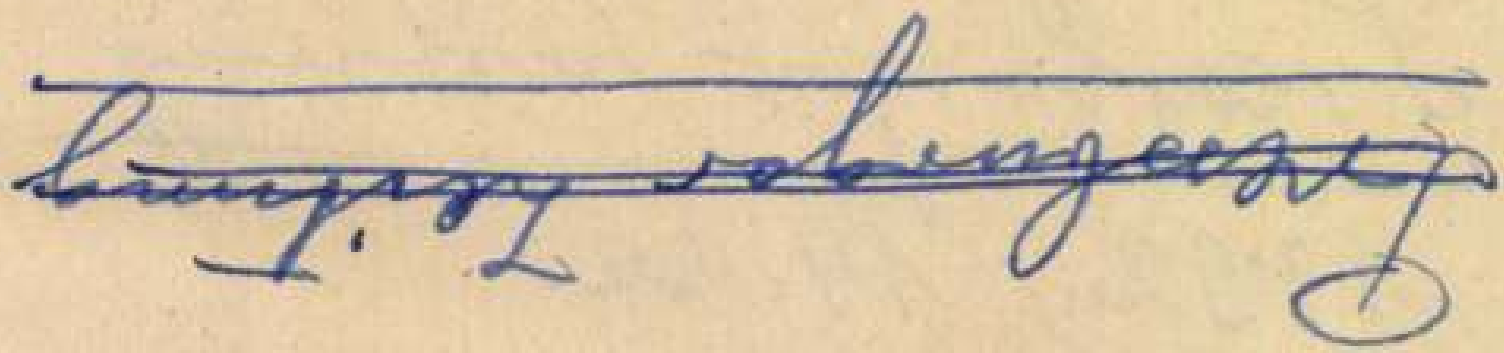

E.MARSCHAL, vésnök

744.-Jubileumi kereszt. E/.Kereszt babérkoszorúval.Középen az uralkodó mellképe j.Franz Jos.I.Vésnök:E.Marschal.H/.Középen 1848-1908.Aranyozott bronz.37 mm.Szalag katonáknak:fehér piros csik. 369.old.Fekete repr. 371.old.

BÁNKI VAJK EMIL: Rendjelek,kitüntetések a magyar történelemben /XVIII.folyt/. 368.old.

AZ ÉREM,Közlemények az Éremgyüjtés köréből.XXII.évf. ~~éééé~~- 1966. 37-38.szám. Bp.

~~6~~ M.D.K.

MARSCH Martinus
murariorum magister

Vágújhely

1952)

Müvért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136.e.

Marschal Antal

nohrán

A pozsonyi nohráskatot képviselt
az alig ismert Marschal Antal,
aki 1740-ben született.

Gerevich Lászlóné: A barokk
Művészet, 1971. október - Glap

MARSCHAL (MARCHAL), Anton Johann

1780 Porsay

An 1996/1-3 - 235

Jakabfalva R. k. templom

Beszterczebánya filiálisa.

Egyhajós csúcsíveskori épület, szentélyében apszissal s kétszakaszos hálóbolttal. hajóban há csillaghálós boltozat. A szentély csúcsíves ablaka hajóban hólyagos díszűek. Nyugati tornyában harang. Diadalív csúcsíves; gádorfalán három czím

1516

Bal oldali mellékoltárán barokk Madonna szobor fá

Szószék mögött:

1. Mettertia, deszkára festett olajkép a XVII. sz.-bó

Sekrestyében:

2. Rokokó mécses vert bádogból.

3. Kehely, aranyozott ezüst, hatkaréjos talpa

bécsi Akademie d. bild. Künste-ben; bronzöntvény a bécsi Kunsthistorisches Hofmuseumban.

Baldass: Kunst u. Kunsthandwerk, XX. 1917. 398. l., ábra 396. l.

203. **Németalföldi mester,** XVII. sz. eleje.

Szent Pál megtérése. Solenhofeni kő, 52·5 cm mag., 58 cm szél. — B. Herzog Mór L. letéte.

Baldass: Kunst und Kunsthandwerk, XX. (1917.) 401. l., ábra 397. l.

204. **G. Raphael Donner** (1693—1741).

Páris ítélete. Ólomdombormű, 63 cm mag., 99 cm szél. — 1914-iki vétel. Ferenczy István gyűjteményéből. Az agyagmodell a bécsi Münzamtban, az öntőformák a bécsi Akademie d. bild. Künste-ben, bronzöntvény a bécsi Kunsthistorisches Staatsmuseumban.

Baldass: Kunst und Kunsthandwerk, XX. (1917.) 398. l. E. Tietze-Conrat: Österreichische Barockplastik. Wien, 1920. 21. l. és 50. ábra.

205. **Magyarországi mester,** 1760 körül.

Szent Rókus. Festett fa, 101 cm mag. — 1916-iki vétel. Az egervári templom főoltáráról.

Baldass: Kunst und Kunsthandwerk, XX. (1917.) 403. l.

195. **Spanyol mester,** XVII. sz.
Szent Jeromos. Puszpángfa, 24·5 cm mag. — Julius Drey jun. (München) ajándéka.

196. **Bajor mester,** XVIII. sz. közepe.
Feszület. Hársfa, 44 cm mag. — Vétetett b. Hatvany Józsefné adományából, 1916.
Baldass: Kunst und Kunsthandwerk, XX. (1917.) 403. l., ábra 402. l.

197. **Délnémet mester,** XVIII. sz.
Harcos karddal. Fa. 13 cm mag. — Vétetett b. Hatvany Józsefné adományából, 1916.

198. **Délnémet mester,** XVIII. sz.
Pièta. (Feszületláb.) Fa, 15 cm mag. — Jul. Drey jun. (München) ajándéka, 1918.

199. **Délnémet mester,** XVIII. sz.
Harcos parittyával. Fa, 12·8 cm mag. — Vétetett b. Hatvany Józsefné adományából, 1916.

200. **Claude Michel,** Clodion (1738—1814).
Faunnő faungyerekkel. Terracottacsoport, 28 cm mag. 1911-iki vétel.

201. **Magyarországi mester,** 1760 körül.
Szent Sebestyén. Festett fa, 123 cm mag. — Az egervári templom főoltáráról. 1916-iki vétel.
Baldass: Kunst u. Kunsthandwerk, XX. (1917.) 403. l. ábrával.

202. **G. Raphael Donner** (1693—1741).
Venus Vulkán műhelyében. Ólomdombormű, 63 cm mag., 93 cm szél. — 1914-iki vétel. Ferenczy István gyűjteményéből. Az agyagmodell a bécsi Münzamtban, az öntőformák a

188. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Ismeretlen férfi képmása. Domborműves medaillon, zsírkő, 10·6 cm mag., 8·6 cm szél. — A Történeti Képcsarnok letéte.

189. **F. X. Messerschmidt** (1732—1782).
A művész képmása. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 9·9 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte.

190. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Ismeretlen férfi képmása. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 8·5 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte.

191. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Mária Christina főhercegnő, Sachsen-Tescheni Albert herceg neje. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 8.5 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte. — Jelezve: F. M. Sch.

192. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
II. József mellképe. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 10·2 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte.

193. **Frans van Loo,** XVII. sz.
Szent András. Puszpángfa, 16 cm mag. — 1918-iki vétel. — Talpán monogrammal jelezve. R. Oldenbourg: Jahrb. d. k. pr. Kunstsamml. XL. (1919.) 27. l. és 9. ábra.

194. **Német mester,** 1600 körül.
Szent Anna harmadmagával. Terracotta-csoport, 42·5 cm mag. — I. Klausner (Berlin) ajándéka 1918.

181. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Síró férfi mellszobra. Stukk, 51 cm mag. — A Nemzeti Múzeumból.

182. **Magyarországi mester,** XVIII. sz.
Szent szerzetes. Fa, 102 cm mag. — 1916-iki vétel.

183. **Platzer Johann** (1717—1787).
Modellterem. Ólomdombormű, 54 cm mag., 80 cm szél. — A Nemzeti Múzeumból. Jelezve: Joannes Platzer von Prag, 1772.
E. Tietze-Conrat: Österreichische Barockplastik. Wien, 1920. 51. ábra és 141. l. — A. Weinkopf: Beschreibung der k. k. Akademie d. bild. Künste. Wien, 1783. 81. l.

184. **Osztrák mester,** XVIII. sz.
Madonna a gyermekkel. Festett fa, 103 cm mag. — Satori Lipót (Bécs) ajándéka 1916.

185. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Kiss József mellképe. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 13·6 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte. — Jelezve lent: F. M. Sch.

186. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Albert von Sachsen-Teschen herceg mellképe. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 8·5 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte. — Jelezve: F. M. Sch.

187. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
A művész képmása. Domborműves medaillon, zsírkő, átm. 9·8 cm. — A Történeti Képcsarnok letéte.

164. **Velencei mester,** XV. század.
Falpillér. Mészkő, 120 cm mag. — 1894-iki vétel.

165 **Velencei mester,** XIII. század.
Oszloptest, domborműves ékítménnyel. Márvány, 273 cm mag. — 1894-iki vétel.

166. **Velencei mester,** XIII. század.
Féloszlop. Mészkő, 146 cm mag. — 1895-iki vétel.

167. **Velencei mester,** XIII. század.
Kiterjesztett szárnyú sas. Díszkorong (altinella) velencei palotahomlokzatról. Kődombormű, átm. 52 cm. — 1895-iki vétel.

168. **Velencei mester,** XIII. sz. vége.
Csúcsíves díszítőlap, domborműves ékítménnyel. Kődombormű, 74 cm mag. — 1895-iki vétel.

169. **Velencei mester,** XIII. század.
Kiterjesztett szárnyú álló madár. Díszkorong. Mészkődombormű, 50 cm átm. — 1895 iki vétel.

170. **Velencei mester,** XIII. század.
Féloszlop. Mészkő, 138 cm. mag. — 1895-iki vétel.

171. **Velencei mester,** XIII. század.
Két madár. Díszkorong. Mészkődombormű, átm. 40 cm. — 1895-iki vétel.

172. **Velencei mester,** XIII. század.
Márk evangelista jelképe, szárnyas oroszlán könyvvel. Díszkorong. Mészkődombormű, átm. 32 cm. — 1895-iki vétel.

173. **Velencei mester.** XIII. század.
Virág felülnézetben. Díszkorong. Mészkődombormű, átm. 38 cm. — 1895-iki vétel.

174. **Velencei mester,** XIII. század.
Liba. Díszkorong. Mészkődombormű, átm. 28 cm. — 1895-iki vétel.

175. **Velencei mester,** XIII. század.
Kacsa. Díszkorong. Mészkődombormű, átm. 29 cm. — 1895-iki vétel.

176. **Velencei mester,** XIII. sz.
Két összecsavart nyakú madár. Díszkorong. Mészkődombormű, átm. 25 cm. — 1895-iki vétel.

177. **Velencei mester,** XIII. sz.
Medence, domborművű dísszel. Mészkő, átm. 68 cm. — 1896-iki vétel.

IV. FOLYOSÓ.

178. **Nápolyi mester,** XVIII. sz.
Agg nő mellképe. Márvány, 75 cm mag. — Gróf Andrássy Dénes hagyománya 1912.

179. **F. X. Messerschmidt** (1732—1783).
Nevető férfi mellszobra. Stukk, 50 cm. mag. — A Nemzeti Múzeumból.

180. **Marschal Antal** (1740—?).
Saját képmása, mellszobor. Fa, bronzszínűre festve, 41·5 cm mag. — Jelezve: Anton Marschal natus A. 1740., se ipsum fecit A. 1781—1913-iki vétel.

Hornyánszky V., Budapest

Marschal Antal

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Tovább

A KÖZÉP- ÉS ÚJABBKORI SZOBRÁSZATI GYŰJTEMÉNY.

16 KÉPPEL

BUDAPEST, 1921

a könyvtárnak még mindig fennálló
szakbeli hiányait sem kiegészíteni,
szakokat: főkép a létesítendő termé-
mányi és orvosi karok könyvtáranya-
szerezni, sem még a most fennállló
gényeit is kielégíteni nem képesek.
összegre volna szükség tehát, amely a
igazi egyetemi könyvtári rangra való
lehetővé tenné.
j helyiségeknek könyvtári használatra
endezés czéljából egy bizonyos átalány-
k kieszközlését szintén az államkor-
kérik. Az összeg tisztán felszerelési

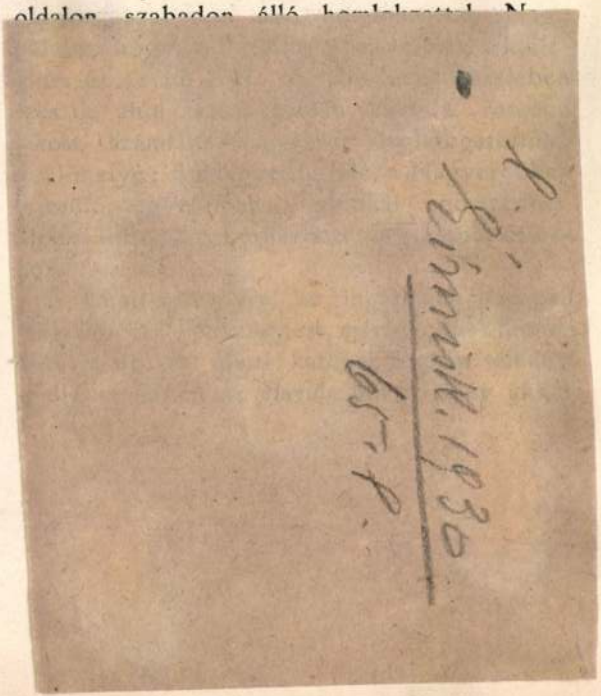

püspök szeptember 13-ára értekezletet hívott össze, melyen a püspök és gr. *Dégenfeld József* főgondnok elnököltek, a Főfelügyelőség képviseletében pedig dr. *Pósta Béla* orsz. felügyelő volt jelen.

A kerület és kollégium képviselőinek egy része különféle nehézségeket és aggodalmakat hangoztatott, amiből kiérzett az egyesítés tervétől való idegenkedés. Ilyen hangulat mellett még eredménynek tarthatjuk, hogy az értekezlet sem pro- sem kontra nem kívánt nyilatkozni, hanem azzal oszlott szét, hogy megvárják az egyetem megnyitásával

Ugyanott a muzeum elegendő térfog
tári helyiséget is talál. A Thaly-
mellékhelyiségeivel együtt lakbére f
múzeumőr kapja lakásul, az épüle
szárnyában levő hat szobát pedig eg
régiségtár és a művelődéstörténeti
s a szép- és iparművészeti gyüjtemény
lítására fogják használni.

A múzeum és tisztviselőinek tevé
A múzeumi tisztviselők tevékenysége
minisztratív ügyek elintézéséből, a
gyüjteménytári és felszerelési anyag
séből, annak továbbgyarapításából s

Marschall Jakob

épitéz

Gentmüeml

363. l.

Patak Jenő

Marschall J.festő/19.sz./müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.13.981.old.

MDK

Marschall Ferenc, festö

138. Naplemente a Balatonon.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Társ. IV. Kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

Marsal Emília

---

textiles

1931. végbiz. jó

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 47. l.

A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás
vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

TURIBULUM,
ttört felsőrésszel.
Német munka, XV. század.
Réz, mag. 22 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás
vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

GYERTYATARTÓ
század.
, mag. 44 cm.

GYERTYATARTÓ,
két darab.
XV. század.
Réz, mag. 34 cm.
Esztergomi házbontásnál találták, 1885.
Esztergomban . . . Egyházművészeti Lap, VI.
1885., 192. l.

RTYATARTÓ,
n madárlábon áll.
század.
36 cm.

Marschalkó Etel

1903/4 – 1907/8,
1908/9 II.

Ferkèpzomfolskèvk

111. 0.

lenebbek, felületesebb kivitelűek, de fejlettebbek. P. itt rendkívül gyorsan, hevesen dolgozhatott. Mindkét szószéken legnevezetesebbek a sarkokon, az ívek között levő Szibilla-szobrocskák. A formák zártságával párosult mozdulatgazdagság, az elhajlások, a kontrapposztok, mely ezekben az alkotásokban a lélek túlfűtöttségét, szent megszállottságát fejezik ki, P.-t Michelangelo előfje gyanánt állítják elénk. Nevezetes alkotása volt VIII. Henrik felesége, Luxemburgi Margit császárné számára 1313-ban készült génuai síremléke. Csak töredékekben maradt ránk. Teljesen egyéni alkotás. A vízszintesen nyugvó alak helyett P. azt a mozzanatot ábrázolja, amint két angyal az örök életre ébredő császárnét fekvő helyzetéből karjánál fogva felemeli. A csoport kifejezőereje rendkívüli, szelídségében elbájoló, színe melódikus. P. volt Itáliában az első, aki Madonnáiban a szabadon álló szobor lényegét megérezte és plasztikailag hangsúlyozta. Felfogásának fejlődését e tekintetben a pisai Campo Santónak, az ottani Battistero főkapujának, a páduai Aréna-kápolna oltárának és a prati székesegyháznak úgynevezett Madonna della Cintolája illusztrálhatja. Az utóbbi a legfejlettebb. Itt is a főcél a kifejezés erejének, a mozgásnak fokozása anélkül, hogy a márványtömb zártságát az előálló testrészek megbontanák. A pisai székesegyház képtárában levő

MARSAL János egri kőmüves. Az egri városi adó-
összeirások egy izben, az 1780. évben emlitik
nevét.

AHevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

ifj. Marschal József MDK

váci ács

A berceli r.k. templom tornyának épitési munkái iban részt vett. /1812/

146.o.

Genthon:Nógrád.1954.

Marsal Emília

Lexikon

1928-31

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 46. l.

Lepold Katalógus 185. sz.

RMEK

szült fiktív érem. Az Unger gyüjt. kat. szerint
ismert hamisító Karl Wilhelm Becker (1771—
330) műve lenne, de a *G. F. Hill*, Becker the
unterfeiter, 1925. megjelent művében ez az
em nem szerepel Becker művei között. Verőtövét
gyébként a Magy. Tört. Múzeum Éremtára őrzi.

3. VERANCHICH ANTAL 1569—1573.

E) ANT·VERANCIVS·ARCHIEP·STRIG·
ÚNG · PRIMAS. Mellkép balra. Lent A-A.
lzés.

H) EX · ALTO · OMNIA és díszítmény.
zalaggal összekötött három bőségszaru.
Fülezett, öntött ezüstérem, 50 mm. *Num. Közl.*,
. 1911. 102. l. 70. sz., *Weszerle J.* Érmészeti
ábláí. G. XXVII. t. 1. sz., *G. Habich*, Die
eutschen Schaumünzen des XVI. Jahrhunderts
I./2. 3355. sz., *Gerevich T.*, Antonio Abondio,
Klebelsberg Emlékkönyv, 1925. 483. l. XII. t.
. sz. — Lepold Katalógus 55. sz. — Antonio
Abondio (1538—1591) olasz származású, de a
Habsburgok szolgálatában Bécsben és Prágában
olgozott éremművész műve. Az érem keletkezési
deje 1570, a Ráth György gyüjteményéből ismert
lompéldány bevésett évszáma szerint (Num.
Közl. X. 1911. 103. l. 71. sz.).

Marschall Sebestyén

Nobrász vag mézes-
kalácsos Sopronban
A XVIII. közepéről való
mézeskalácsos ütőfája
(mintája) Q repr.

Endrédy 28. l.
54. kép

Q Mária alakjával

MDK

Marsalek, festő

Kolozsvár. Erdélyi zene-és szinm.kiáll. 1941.
4o.l.

Marschalkó Béla, építész

l. Kós Károly

Balázs Balázs: Hogy működik egy regény ötlete 40-48

Mozgó Világ / Bp. 1983. aug IX/8

MARSCHALKÓ Béla épitész, 1884.VIII.29. - 1962.IV.17.

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 139.p. és ill.

Patak Jenő

Marsalkó festő/19.sz./müve a képző-
müvészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.15.1192.o1

[40] Gróf Ráday Gedeon Pest vármegye követe, aki 1839. május 8-án kelt királyi leiratban eltiltatott az országyűlésen való megjelenéstől a legfőbb ítélőszékek rágalmazása címén, az 1832/36-os országgyűlési ifjak elfogatása és elítélése ügyében mondott beszéde miatt. (Kónyi Manó: Deák Ferencz beszédei 1829-1847 Budapest, 1882. 265-267. p.)

[41] Csapó Dániel (1778-1844) a megyei ellenzék vezetője, 1827-1836. között a vármegye első alispánja, 1832-1834-ben az országgyűlésen a megye követe. (Tolna Megyei Levéltár családi iratainak Repertóriumai I. Szerk.: Cserna Anna, Szekszárd, 1999. 48. p., továbbiakban: Repertórium I. ...)

[42] Bezerédj István (1796-1856) Csapó Dániel halála után a megyei ellenzék vezetője, a "haza és haladás" ügyének elkötelezettje. Az 1832/36-os országgyűlésen kezdődött mély barátságuk. A jogi végzettségű, igen művelt és jó gazda hírében álló Bezerédj több alkalommal látta el a megyei követséget a diétán. 1848-ban csupán a vármegye képviselőjeként kívánt részt venni az országos politikában. (Bodnár István-Gárdonyi Albert: Bezerédj István I-II. kötet Budapest, 1920, továbbiakban: Bodnár...)

[43] visszahelyezésbeli, felülvizsgálandó ügyek

[44] Törvénybe vagy törvénykönyvbe iktatás, törvényelőkészítés

[45] Szalay László jogász, centralista politikus. Az Igazságügyi Minisztériumban a Codificatios / Törvényelőkészítő/ Osztály igazgatója volt. Hivatalából 1848. május 14-én távozott a frankfurti parlamentben viselt követsége miatt. (Batthyány kormány igazságügyi minisztere Zala Megyei Levéltár Zalaegerszeg, 1998 102., 117. p.)

[46] Hidja, más tolnai birtokokkal együtt nagyanyai örökség volt. Tolna megyei hivatalvállalása óta, 182o-től kezelte a családi birtokot. A forradalom és a szabadságharc bukása után Bezerédj Istvánt halálra ítélték, majd kegyelmet nyert. Az ellene indult eljárás lezárása után visszavonultan, csendesen élt feleségével ezen a birtokon. Megfigyelése hosszú éveken át tartott, utazásra, kimozdulásra nem igen volt lehetősége. Haláláig csupán néhány alkalommal hagyta el otthonát. (Bodnár... 401-435. p.)

[47] Bartal György (1820-1875) Tolna vármegyében kezdte közpályáját tiszteletbeli aljegyzőként, majd a következő tiszújításin főjegyzővé választották. A megyei ellenzék egyik jeles alakja. 1848-ban országgyűlési képviselő, Szemere minisztériumában pénzügyi osztályfőnök volt. A bukás után feltehetően a családi kapcsolatoknak köszönhetően két hónapot töltött fogságban. 1861-től ismét jelen volt a közéletben képviselőként, a megye alispánjaként, a karrierje csúcsaként mint kereskedelmi miniszter. (Vasárnapi Újság 1875. október 31. 44. szám 1-2. p., Repertórium I. 33-47. p)

[48] Ez ügyben létezik még egy eredeti, keltezés nélküli Deák levél. "Tisztelt barátom! A' Vörösmarty árvák részére általad ajánlott 300 ft BV. 1 évi kamatját 1861ik évi jan 1ig járot 15f 75xrt meg kaptam Isten Veled hü barátod Deák Ferencz", Továbbá fellelhető Sztankovánszky Imre iratai között az 57. palliumban négy nyugta, amelyekből kettő Deák Ferenc által írott, kettőn pedig csak az aláírása valódi. A szöveg kevés eltéréssel ugyanaz mindegyiken, azaz az évi kamatok elszámolását tartalmazzák. Az aláírás alatt "az árvák vagy a Vörösmarty árvák gyámja" megjelölés szerepel.

[49] Bezerédj István második felesége, 1848. június 10-én Tolnán kötöttek házasságot. (Bodnár...II. kötet, 344-345. p.)

[50] Széll Kálmán országgyűlési képviselő, pénzügy-miniszter (1875). Rátóti (Vas v. Pest m. Magyarország Helységnévtára 1863) birtokán töltötte a nyarakat Deák Ferenc 1868-1875 között. (A Pallas Nagy Lexikona XV. kötet, Bp., 1897, 539-540. p.)

[51] Kovács József (1807-1888) ev. ref. lelkész Bátorkeszen (Esztergom m. Magyar Korona Helységnévtára összeállította: Juhos János Bp., 1882), gyümölcsfa-nemesítő (Szinnyei József: Magyar Írók Élete és Munkái VI. kötet Bp., 1899. 1297-1299. p.).

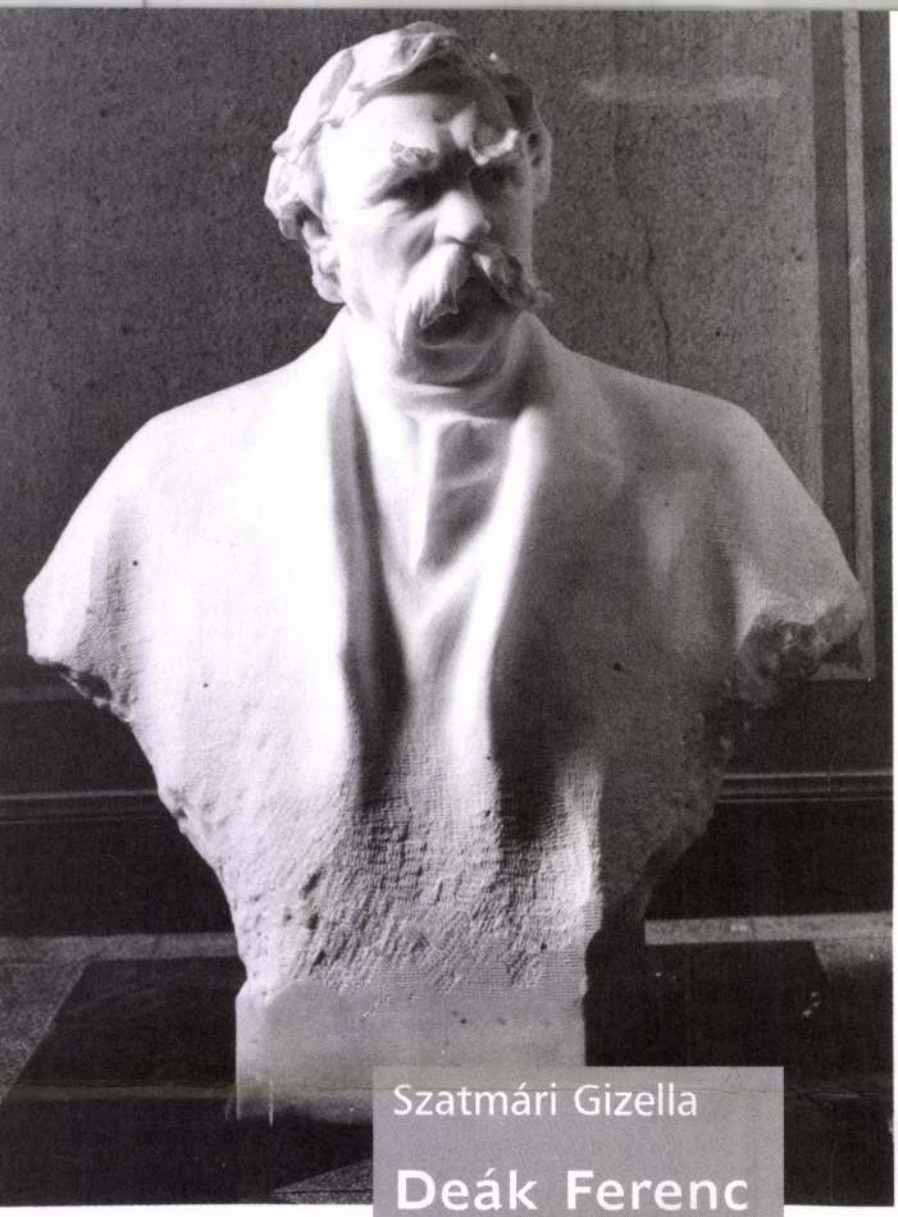

Szatmári Gizella

Deák Ferenc kultuszáról

- életében és halálában –

„Állítsanak szobrot hősöknek, hadvezéreknek, de Kossuth Lajos, Deák Ferenc és Széchenyi István oly tünemények, kiknek Pantheont kellene emelni három oltárral, melyek egyikén a szabadság zászlója, másikán a béke olajága, a harmadikon pedig a haladás jelvényei mutassák meg a világnak, hogy mi szent a nemzet előtt!" – írja Degré Alajos 1876-ban a politikus halála után kiadott ún. *Deák-album*ban. A jogász-író - 48-as huszártiszt - Degré (a Petőfi köré tömörült Tízek Társaságának is tagja) egy ország véleményét fogalmazza meg.

Deák az 1861-es országgyűlésen emelte fel „a béke olajágát": felirati javaslatában „szilárdsággal párosult óvatossággal" lépéseket ajánl Magyarország „alkotmányszerű önállósága és függetlensége fenntartására" – szemben az uralkodó 1860 őszén kiadott ún. októberi diplomájával. A perszonálunió, az országgyűlés kiegészítése („sem Erdély, sem Horvát- és Tótország, sem a Határőrvidék, sem Fiume és a Tengermellék közöttünk képviselve nincsen" – mondja), a 48-as törvények helyreállítása, a felelős magyar kormány kinevezése, a császár magyar királlyá koronázása – mindezen követelményeket tartalmazza a javaslat, melynek előterjesztője személye páratlan népszerűségét megalapozza, ill. növeli.

A feliratot még a *Gazetta di Fiume* is egész terjedelmében közli, sőt, külön füzetben is kiadják, Velencéből pedig több ezer példányban rendelik meg Deák arcképét. Rózsavölgyi zeneműboltjában kapható lesz Svastits János „Érzelgő 2 lassú és 3 lejtős" című, Deák Ferencnek ajánlott zongoraműve.[1] A császár azonban az országgyűlést feloszlatja.

1865-re megérik az idő a kiegyezés szükségességének és irányelveinek rögzítésére: ez a híres húsvéti cikkben meg is történik. Deákot megválasztják Pest belváros követének, s az év végén a császár jelenlétében megnyílik az országgyűlés.

Heckenast Gusztáv Országos Kis Tükör címmel népszerű verses krónikát ad ki, melyben egy hosszabb, könnyedebb, tréfás hangvételű vers taglalja „a haza bölcse" érdemeit:[2]

„Hogy ki ez a Deák? elmondom tréfából,
Bár mindenki tudja, a ki nincsen fából.
Csizmadia bajsza, mészárosi válla,
De nincsen nagyságosb ember azért nála.
Bár ordót nem visel, sem nyakon sem mellen,
Nincs Európában ennél különb jellem.
Szíve egy bárányé, esze óriási,
Adomái vígak, komolyak írási.
Galambszelíd, de a ki a törvény ellen vét,
Úgy vágja fejéhez, mint menykőt a könyvét,
Régen házas ember, a hon tette azzá,
Hétmillió gyermek sorsát kötvén hozzá.
Rettenetes széles az ő köpönyege,

Szél ellen, szó ellen egy nagy népet fed be.
Az irigy rágalmat pehelyként szétfújja,
Ezer professornál többet ér egy ujja,
Mert – a ki emberét bennük nem találta, -
A vak igazságot ő kioperálta.
Ebből az emberből szent is könnyen lenne
Ördög ügyvédje sem lelvén hibát benne."

Ugyancsak 1865-ben, a Szén tér és a Nagyhíd utca felveszi Deák nevét. Mindezek ellenére meglévő szerénységét, visszafogottságát találóan érzékelteti Tóth Kálmán verse, melynek két sorát Huszár Adolf választja majd a köztéri emlékszobor pályázatára benyújtott egyik tervének jeligéjéül: „Királya is – nézzétek a nagyot, Néki csak kézszorítást adhatott".[3]

Halála után emlékének megörökítését törvénybe iktatják: az 1876. évi III. tc. 2. paragrafusa méltó szoboremlék felállításáról intézkedik. József főherceg olyan fákat és növényeket kíván sírja köré telepíteni, amelyeket Deák különösen szeretett. Grünwald Henrik kőfaragómester a Városligetben, kedvenc pihenőhelyén gránitkőből faragott karosszéket állítana fel.[4] Képmásait 1840-től közli a sajtó, 1854-től nagyobb rendszerességgel – elsősorban grafikákat, rajzokat, litográfiákat. Talán éppen a *Vasárnapi Újság* 1854. évi karácsonyi számában nevezi Deákot először „a haza legnagyobb bölcsének", a Rohn Alajos készítette arcképpel illusztrált vezércikkben.

Szobrai azonban alig kapnak publicitást, ezért szemrevételezzük azok közül is a legkevésbé ismerteket.

Milyen is volt valójában Deák külseje és öltözete? Ezt Eötvös Károly a következőképpen örökítette meg: „zömök termet, rövid nyak, széles, hatalmas váll, nagy fej, erősen kifejlett mell, napbarnított, piros erős ajkak s az ajkakra boruló vastag bajusz" – jellemzik. „Élete utolsó 27 esztendejében öltözete fekete kabát, végig gombolt fekete mellény, vastag fekete nyakkendő, bő fekete nadrág, széles karimájú gyűrt-mart fekete kalap"[5].

Kugler Ferenc Pál Deák-szobra – mely 1865-ben a Műegylet kiállításán szerepel – némiképp eltér a többi ismert ábrázolástól. (1. kép) A művész csak a politikus arcára koncentrál, az öltözetnek, mint kiegészítő, mélyebben jellemző részletnek nem tulajdonít fontosságot. Az antik hősökre emlékeztető portrén „mindenekelőtt a hasonlatosságot tűzte ki maga elébe" – írja Az *Ország Tükre*[6] az éppen Rómába készülő szobrászról, mely követelménynek, ha összehasonlítjuk a Simonyi „fényirdájából" (Pest, Váci u. 1.) kikerült s az országgyűlési képviselők albumában szereplő, ill. a Pest városi árvaház tulajdonát képező felvételekkel – szemmel láthatóan eleget is tett.

Deákot sokszor próbálták rávenni a fényképkészítésre, végül – ahogy ez a Rottenbiller Lipót polgármesterhez intézett leveléből kiviláglik[7] – hajlandóságot mutat arcképének „kőnyomat vagy fényképezés általi közzétételéhez hozzájárulni" – de a képek árusításának jogát a pestvárosi árvaházra ruházza, hogy „az eladásból bevett összeget az intézet javára fordíthassa". A szerény, az önmaga reklámozásától irtózó Deák kész az intézet által kijelölt művésznek többször is ülni, hogy „a vállalat az árvaháznak minél jövedelmezőbb legyen".

Az országgyűlési album számára 1861-ben készült a felvétel, az árvaházé pedig egy évvel később – tehát Kugler ismerhette ezeket, s pesti lakos lévén, a politikust többször is láthatta. A *Fővárosi Lapok* szerint a portré természet után készült, bár ez a megállapítás nem bizonyítható[8].

A szóban forgó mű tehát Kugler római tanulmányútja előtt készült, jelzése szerint 1864-ben, mégpedig a Ferenczy István-tanítvány Halász Lászlóval közösen bérelt műteremben, a pesti józsefvárosi ún. Beleznay kertben. Ugyancsak itt lehetett Christ Anna fényképész műterme, aki – az itt először közölt felvétel tanúsága szerint – megörökíti Kugler műveit. A bejárat előtt, a kertben bal oldalt elhelyezett hosszú fa asztalon áll a (feltehetően) frissen elkészült mellkép, jobbra Petőfi képmása, ugyancsak Kuglertől. (2. kép)

Az említett újság, Az Ország Tükre azonban a bíráló megjegyzésekkel sem fukarkodik: „...nincs meg az arcon ama puhaság, nincsenek meg ama lágy domborodások és mélységek, melyeket Izsó... oly szerencsésen tudott visszaadni". A kritikus mégis javasolja az öntvényben történő sokszorosítást – szobadíszítés céljára. Az életnagyságú mellkép ára mindössze 15 frt. – s ebből is 2 frt. a lipótvárosi bazilika építési alapját növeli majd. A cikk számon kéri továbbá az idealizálást, amellyel – úgymond – a szobrász az ábrázoltnak és a megörökítés tényének is tartozik. Bár „életvalóság vonul végig" Kugler művén (azaz hű, naturalista képet alkot), „bizonyos fokú eszményítés könnyebb s a szépészeti szabályoknak megfelelőbb külsőt ad vala". De sebaj, a cikkíró M. H. (Maszák Hugó) nagy reményeket fűz

Kuglerhez, s reméli, hogy a majdani nemzeti Pantheon számára újra megmintázza Deákot, s akkor „nemzeti emlékeink közé behelyezheti Deák hű és a művészet legmagasabb igényei nyomán idomított, eszményített márványszobrát"[9]. Elmondhatjuk, Deák első ismert mellszobra nagy figyelmet keltett – a kiegyezés évében Sopron város tanácsa megbízást ad Pestre elszármazott fiának: készítse el az 1840-ben díszpolgárrá, 1861-ben városi képviselőjévé választott politikus mellszobrát. Kugler két és fél hónap alatt „ruszki (ruskicai) márványból" ki is faragja – s „az igen sikeres mű megtekinthető a művész műtermében bátyjának József téri cukrászata fölött". Ez a 2. portré megfelel a reprezentációs igényeknek, kabátban, rojtos nyakravalóval, komoly, , szigorú arcvonásokkal ábrázolja a „haza bölcsét".

1919-ben a soproni portré másodpéldányát Kugler János, a művész öccse a Tudományos Akadémiának ajándékozza.[10] E tény közlésekor az *Akadémiai Értesítő* megjegyzi: ez az egyetlen mellkép, amely természet után készült! (Tehát a Fővárosi Lapok korábban idézett írása pontatlan lehetett?) Christ Anna Kugler más műveivel együtt erről a portréról is készített felvételt.

Marsalkó (Marschalkó) János 1867-ben mintázta meg Deákot. „Igen jó szobor" – a Fővárosi Lapok szerint. B. A. (Benedek Aladár?) a *Nefelejts*-ben másképp vélekedik: „a szobor kevésbé sikerült, mert a kívánatosnál kevesebb jellemzetesség található benne". A híreszteléssel ellentétben a szobor a párizsi világkiállításon nem szerepel. Idehaza viszont több helyen is árusítják: a szobrásznál, valamint Lauffer könyvkereskedésében és Hornyánszky Viktornál is, a Bálvány u. 20. sz. alatt.

Deák úgy rendelkezett, hogy a befolyó tiszta jövedelem fele közcélra, az országos protestáns árvaháznak jusson. A Lauffer testvérek hirdetése arról tudósít, hogy a mű két változatban kapható, mégpedig „természeti nagyságban... hivatalos, nyilvános és általában minden nagyobb helyiségek számára ajánlható alabástrom-gipszben 15 frt., broncírozva pedig 18 frtba kerül". A kisebb, „féltermészeti" nagyságban készült szobor ára 5, ill. 6 frt. 50 krajcár.[11] Egyes források szerint egy példány Iglóra került.[12]

Vay Miklós 1872-ben, feltehetően Deák pestvárosi képviselőnek történő újraválasztásakor faragja fehér márványba a politikus reprezentatív képmását (3. kép), majd 1878-ban a köztéri szoborra hirdetett pályázatra is benyújt – három egészalakos tervvel együtt – egy „túléletnagyságú" mellszobrot, mely a bírálat szerint „gondos kivitelt, de közönséges felfogást mutat".[13]

Megmintázza Deákot Dunaiszky László is (1878?), de ez a mű, éppúgy, mint Keszler Adolfé, csak a szakirodalomból ismeretes. Utóbbi feltételezhetően nem vonhatta ki magát Huszár Adolf felfogásának bizonyos befolyása alól, mivel ennek műtermében faragta az 1887-ben leleplezett, nagyméretű közterületi emlékszobor domborműveit, allegorikus csoportozatait. Keszler munkáját a Képzőművészeti Társulat 1886-os jubileumi kiállításáról Erzsébet királyné gyűjteménye számára megvették, országszerte is számos reprodukcióban elterjedt. További sorsáról vagy hollétéről közelebbit azonban nem tudunk.[14]

A Képzőművészeti Társulat 1886-ban, éppen a 25 éves jubileumra tekintettel a nemrég alakult Iparművészeti Társulattal közösen szobrászati pályázatot hirdet „közéletünk kitűnőségeinek mellszobrait művészi sokszorosításban népszerűsíteni óhajtván". A „haza jelesei" közül választható: Deák Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi, Arany, Liszt Ferenc. Mintaként "a király ő felségének Stróbl Alajos által készített és pályadíjat nyert mellszoborműve szolgál.„ A pályanyertes minták – a felhívás szerint – a sokszorosítás jogával együtt a magyar Iparművészeti Társulat tulajdonába mennek át.

Stróbl Alajos Deák Ferencről mintázott mellszobra, mely a Képzőművészeti Társulat említett 1886-os kiállításán szerepelt, katalógus szerint ekkor a Nemzeti Múzeum tulajdonát képezte, tehát nem a pályázatra készült. Stróbl munkássága több szálon kapcsolódik Deák személyéhez. Huszár Adolf halála miatt az ő felügyelete mellett fejezték be a monumentális köztéri emlékszobrot, s ő készítette el a mauzóleumban elhelyezett szarkofág képzőművészeti díszét – a szemfedővel leborított fekvő alak fölé hajló szárnyas géniuszt. Mindeközben faraghatta a mellszobrot is. A szegedi Pantheonban 1930-ban felavatott bronz példány a művész hagyatékából került köztulajdonba.

Damkó József kisméretű Deák-szobrocskája az 1895-ös dátumot viseli. (4. kép) Feltehetően az Iparművészeti Társulat megbízásából készült ez is, mint ugyanezen évben a Kossuth mellszobra. 1898-ban a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán szerepel egy mellszobor-sorozata: Rákóczi, Vörösmarty, Petőfi, Kossuth két

példányban is, ércből (bronzból), darabonként 30 frt-ért. A Damkó-féle mellszobor legközelebb 1920-ban, árverésen bukkan fel. A Magyar Tudományos Akadémia Széchenyi-múzeum gyűjteményében Divald Kornél 1917-ben regisztrálja a Damkó-szobor egy példányát, amely Széchenyi Béla ajándékaként került oda, napjainkban már sajnos nyoma veszett.

Zala György monumentális hatású Deák-portréjának eredeti helye a budai Vár új, nyugati, ún. krisztinavárosi szárnyában volt. (Ma a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében, ltsz. 59.143-N). A palotabővítés már I. Ferenc József magyar királlyá történt koronázása után szükségessé vált. Az 1883-ban megalakult építési bizottság Ybl Miklóst kéri fel a tervezésre, de 1891-ben bekövetkezett halála miatt a munkálatokat Hauszmann Alajos folytatta, aki a külső-belső épületdíszítési feladatoknál szívesen vette igénybe a hazai kortárs művészek szakértelmét. Így kapott megbízást Zala is, az aradi Szabadság-szobor, a budai Honvéd-emlék alkotója – tevékenysége már jól ismert és elismert. A Deák-mellszobor (1902) – és párdarabja, gróf Andrássy Gyula képmása – az új szárny első emeletén, a fejedelmi vendégek számára kialakított fogadó- és várócsarnokok egyikében kapott helyet. Megfogalmazását Huszár Adolf szobra inspirálhatta. (Zala az aradi Szabadság-szobor esetében már kapcsolatba került Huszár művészi hagyatékával.[16]) (5. kép)

A születési centenárium alkalmával szintén mód nyílt – egyéb megemlékezések mellett – szoborállításra, mégpedig a budapesti ügyvédi kamara készíttetett „kiváló kollégájának", Zala megye tiszteletbeli alügyészének, mellszobrot a Stróbl-tanítvány, Margó Edével. A Zaláénál szárazabb, szikárabb mű idős korában ábrázolja Deákot, az arcvonásokat hangsúlyozva, vállig, éppen csak jelzett ruházattal. 1904. március 27-én előkelő közönség előtt zajlott az avatási ünnepség: Plósz Sándor igazságügy miniszter, Bernáth Géza államtitkár, a Tudományos Akadémia elnöke és választmányi tagjai jelenlétében dr. Szivák Imre, a Kamara elnökének megnyitó szavai után dr. Baracs Marcell mondott emlékbeszédet.[17]

Szomorúbb a sorsa Jánosi Józsefnek és szobrának. A müncheni akadémiát járt, de idehaza szinte ismeretlen művész 1909-ben szülővárosában, Gyergyószentmiklóson, a helybeli polgári fiúiskola egyik termében rendezett kiállítást saját szobraiból, a közönség „hallatlan méretű negligálása" mellett. „Művészi tökélyű apróbb szobrainak árát alacsonyra szabta" – mégsem keltek el Liszt, Jókai, Petőfi, Rákóczi – és Deák – portréi, „legtöbb bámulója a Húsvéti locsolás című zsánerplasztikának akadt." Pedig – úgy találja a magát meg nem nevező kritikus – „nem kell idegenbe menni, a legnagyobb megbízatást is rá lehet bízni a város szülöttére!" A budapesti *Ország-Világ* című lap 1910-ben sikeres kiállításról számol be (vagy csak szépíti az eseményeket?) és közli is a kissé Zala György felfogására emlékeztető külső jegyeket mutató szobrot. Jánosi neve még egyszer felbukkan a Nemzeti Szalon 1931-es kiállításán, aztán nevének, művének egyformán nyoma vész.

*

Végezetül álljon itt Deák egyik megfontolásra érdemes gondolata: „A visszatekintés a múltra ne tegyen, nem tehet bennünket elbizakodottá. Sokkal, igen sokkal több még a teendő, mint a mi meg van téve, mert az, mi eddig történt, inkább csak az alapot vetette meg, inkább csak lehetővé tette, hogy jövőre azon alapon tovább működhessünk. Ne elbizakodottá tegyen bennünket, hanem inkább ösztönül szolgáljon, erőt és ingert adjon."

Mindez sok egyéb mellett a művészettörténeti kutatásokra is vonatkoztatható.

Jegyzetek

1 Vasárnapi Újság, 1861. aug. 25., ill. szept. 22.
2 Fővárosi Lapok, 1865. 1140.
3 Buday József: Deák Ferenc szobrának leírása és története, Bp. 1897. 31.
4 Vasárnapi Újság, 1876. 108.
5 Eötvös Károly: Deák Ferenc és családja, Bp. 1905. II. 224., ill. 180.
6 Az Ország Tükre, 1865. márc. 30.
7 Deák Ferenc emlékezete. Levelek 1822-1875. Bp. 1890. 289. Rottenbiller Lipóthoz, 1861. július 10.
8 A felvétel a Magyar Nemzeti Galéria szoborosztályának fotótárában található, ltsz. 2058.

9 Fővárosi Lapok, 1865. 190-91., ill. 215. Itt szóba kerül egy korábban (1862) készült mellszobor is, melynél a Kuglerét a cikk jóval sikerültebbnek mondja. Ez Lakner János (szül. 1834) győrszigeti, Bécsben tanult szobrász műve volt.

10 A megbízásról: Vasárnapi Újság, 1867. 141., elkészültéről: Fővárosi Lapok, 1867. május 17., az ajándékozásról: Akadémiai Értesítő, 1919. 131. A mű további sorsa nem ismeretes.

11 Nefelejts, 1868. 202. A hirdetés a Fővárosi Lapokban jelent meg: 1867. márc. 20-án. A szoborról ír még: a Fővárosi Lapok, 1867. márc. 23.

12 Új m. életrajzi lexikon, Bp. 2002. IV. 534.

13 Pesti Napló, 1878. nov. 3.

14 Művásárlások az 1886-iki kiállításokon = OMKT Közleményei az 1887. évre. 14. szám, 51.

15 Az OMKT közleményei az 1887. évre, 50.

16 Szatmári Gizella: Az Ybl és Hauszmann-féle palotaszárnyak szobrászati díszítése, Tanulmányok Bp. múltjából, XXIX. 2001. 467.

17 repr.: Új Idők, 1904. III. 27.

18 Gyergyó, 1909. május 30., június 20., ill. Ország-Világ 1910. jan. 9.

A Deák-idézet lelőhelye: Deák Ferenc: Gondolatok 1833-1873., Bp. 1889. 478.

A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében lévő, azonosítható művek

Kugler Pál Ferenc (1836-1875)
Deák Ferenc mellszobra, 1864.
gipsz, 57 cm,.
Felirat: Deák Ferencz
oldalt: Kugler P. F. Pest, 1864.
Ltsz. 52.174
Átvétel a Parlamenti Múzeumtól, 1949.

Kugler Pál Ferenc
Deák Ferenc mellszobra, 1864.
gipsz, 57 cm.
Felirat: Deák Ferencz
oldalt: Kugler P. F. Pest 1864.
Ltsz. 8356ű
Ajándék az Orsz. Magyar Történeti Múzeumtól, 1943.

Vay Miklós (1828-1886)
Deák Ferenc mellszobra, 1872.
márvány, 81 cm.
Felirat: Deák Ferenc
J. hátul a talapzaton. Vay 72
Ltsz. 52.202
Átvétel a Pest megyei Tanácstól, 1951.

Damkó József (1872-1955)
Deák Ferenc, 1895.
öntvény, 21 cm.
J. hátul: Damkó 1895.
Ltsz. 58.89-N
Ajándék az Iparművészeti Múzeumtól, 1958.

Damkó József
Deák Ferenc
bronz, 27,5 cm.
J.n.
Ltsz. 52.942.
Átvétel az Iparművészeti Múzeumból, 1952.

Zala György (1858-1937)
Deák Ferenc mellszobra, 1902.
bronz, 90 cm.
J. a jobb váll mögött: Zala György 1902.
Ltsz. 59.143-N
Maradvány

Zala György
Deák Ferenc
gipsz, 41 cm.
J. baloldalt: Zala Gy.
Ltsz. 59.142-N
Maradvány

Deák Ferenc képmása
Simonyi *"fényírdájából"*, 1862
(Orsz. Széchenyi Könyvtár)

Marschalko János

szobrai

A 12—16. számú szekrények tetején:

61. **Gróf Széchenyi István** szobrának gipszmintája. Marsalkó J. († 1883.) műve. A budapesti Széchenyi-szobor pályázatára készült. (1516. sz.)

Széchenyi-museum

Dévald Akad. palotája

87. l.

Második rész.

Az 1938/39. tanév II. félévében tartandó előadások és gyakorlatok.

MARSCHALKÓ János szobrász

PROHÁSZKA László: Széchenyi István ábrázolás a szobrászatban. = Pavilon 7 (1992) 36. és ill.

A hiányzó láncszemek sokaságat
az eddig feltárt csúcsok helyét és
lemérhessük. Ehhez a kisebb mester
több feladat, beleértve az elhúzód
/Esztergom, Debrecen, Eger, Székes
vásárhely stb./ csakúgy, mint a na
Eben kivül Pesten és vidéken jelen
több nemzedéken át egyazon szakmáb
Kasselik, Zitterbarth család Peste
család az Alföldön, a Povolnyak és
ben stb., akiknek kutatása csak ki

Érdekes folyamat /és ugyancsak
központi-fővárosi szerepét eredményez
terv kialakulásával egyetemben. Ne
része van ebben a helybeli geometer
vagy a bevándorolt és teljesen ass
János/. A vidéki városok kialakuló
pedig csak most kezdődött meg.

Marschalkó János

nobrász szül. 1819 Lőcse, †
1877 Budapest.
Bő életrajz
Krück II. 218. l.

Varró László dr., polgármester

III. 239

Marschalko

(2 tervol nobrán
1866 ba Spájarsk
a szécheny szobor
tervpalyaratan –

Vas 2 p 1866.
1771

Massalkó

Szobrász

Lásd Vas. Ujs

1865. 529 l

M a r s c h a l k ó J á n o s

szobrász

Fővárosi Lapok.1867.márc.23. /Fővárosi hirek./ ~~Deák Ferenc.../~~

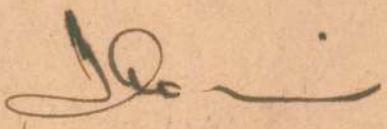

Marschalko Ferenc

kiállítva Deák-szobra-

l.

B. A. Nefelejts 1868

202. l.

i

XII/b.szakosztálya.
2 drb. melléklet.

tomaji átkelési szakasz épitési mun-
énymegállapitást az épitési naplóba
ából megküldöm.
1943. évi május hó 19-én.

MDK

Marschalkó szobrász

A Steingaszner-kávéházban elhelyezett szökőkút alakjait mintázta.

Lyka Károly: Kávéházi művészet.

Uj Idők, 1936. 9.sz. 316-317.l.

Marschalko János nobrászművész
"Deák Ferenc" c. nellnobrázól

Fővárosi Lapok 1867. III. 20. 264.

Kir

MDK

Marsalkó János,

a jövő évben tartandó londoni világipari kiállításon a helytartótanács a műegyesületet képviselő bizottmány tagjaként küldi ki.

Ipar, gazdaság, kereskedés.
Vas. Ujs. 1861. 296. l.

Marschalkó János szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

Marschalkó János (Lőcse, 1819. ?? -- Bp., 1877. szept. 12.): szobrász. Bécsben tanult, majd németo.-i, párizsi, itáliai tanulmányut után 1847-ben Pesten telepedett le. Ezévben egy pesti kávéház vizmedencéjének alakjait, majd számos más szobrot mintázott. Legismertebb müve a Lánchid számára készült négy oroszlán (1852). Dolgozott a kassai székesegyház, fóti templom, debreceni Csokonai szinház, MTA, Vigadó, Rudasfürdő stb. számára is, és befejezte Ferenczy István megkezdett és halála miatt félbemaradt Kazinczy és Kölcsey mellszobor képmását. -- Irod. Soós Gyula: A Lánchid oroszlánszobrainak mestere. M.J. 1819--1877 (Müvészettört. Ért. 1960. 2. sz.).

Marschalkó János

Kolozsvár

Lőcsén, 1840-ben 21 éves

1844-ben Sundel díj

László

Fleischer Bécs 67. l.

LÖBL DAVID ÉS FIA
1875

Marschalkó János Pesten

1856. dec. – 1857. jan. ~~nov. dec.~~ kiáll. Müeglet: Szt Erzsébet, gipsz.

1860. máj. – jun. kiáll.: Gróf Széchenyi István mellszobra, gipsz, 30 fl.

Ludwig, Otto V. 213

Marschalkó János

nobrán

lásd okv.

Magyar Művészet

1926. 241, 242 l.

Marschalkó

A debreceni szinház részére két szobrot készitett, melyek "Melpomene"-t és "Thália"-t ábrázolják,-közli a lap "Budapesti Hirvivő" c. rovata.

Családi Kör. Bp. 1863. nov. 15.
IV. évf. 46. sz. 942. lap

Marschalko János M.D.K.
nolván

Deáll Ferencet mintázta meg.

Sovs Gy. hagyar lört. kisplanti 2a a 19 sz. van.
hüv. lört. Ert. 1954 1 sz. 99

1

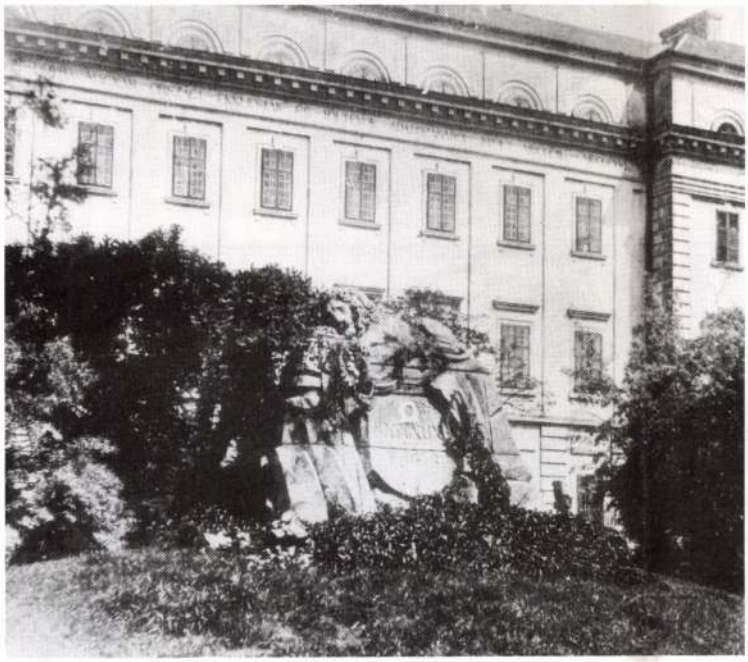

2

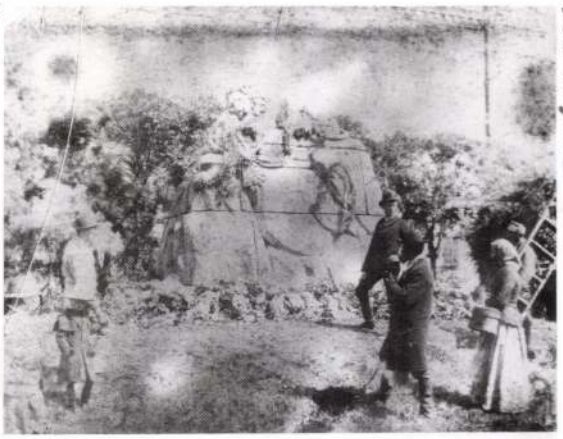

3

4

1 Marschalkó János: Haldokló oroszlán, a Református Kollégium előtt, 1890 k. (Kiss Ferenc fényképe nyomán)
2 Marschalkó szobrának lebontása, 1899 (Kiss Ferenc fényképe nyomán)
3 A szobor a Honvéd temetőben, 1899. aug. 2-án (Kiss Ferenc nyomán)
4 Marschalkó szobra, háttérben Lechner–Szontagh hősi mauzóleuma (Ismeretlen fotós felvétele, 1940)

5

6

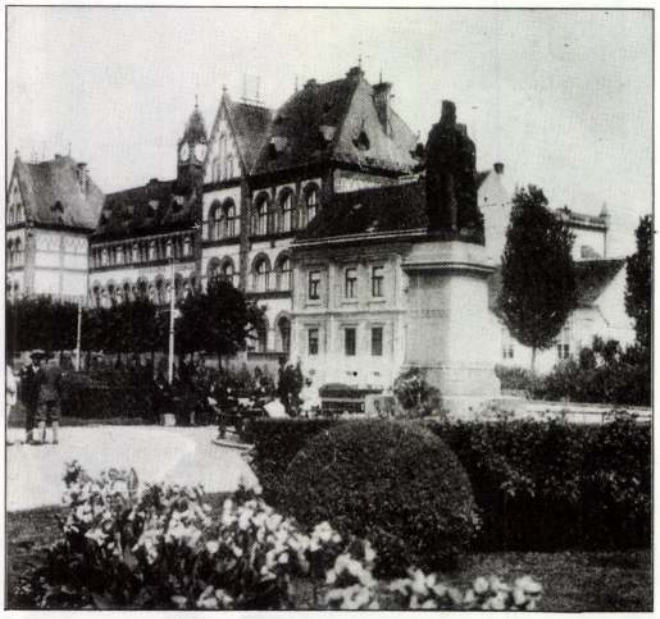

lakossága egy-egy emlékművet, filléreit rakva össze. Debrecenben két évtized telt el, míg talapzatra került Kossuth hatalmas emlékműve. Ennek oka a formákhoz ragaszkodás, az akadékoskodó bizottságosdi, a felszökő majd mérséklődő lelkesedés és a hivatalos Debrecen politikai szemlélete volt.

Már 1894 áprilisában, a Függetlenségi nyilatkozat évfordulóján megalakult a bizottság, amelynek öt elnöke és száz alapítótagja volt. Pár hónap alatt össze is gyűlt 20 000 korona, de 1907-ig az összeg csak 32 000-re nőtt. Közben az újságírók (különösen a Debrecen és a Debreceni Ellenőr munkatársai) és az értelmiség java türelmetlenségének adott hangot: miért késik annak a Kossuthnak emlékműve, aki „épp itt, e város falai között élte át élete legvarázsosabb, legválságosabb perceit... és az idegen bizony hiába keresi a [...] szobrát. Valljuk be, szégyene ez Debrecennek" – fakadt ki *Móricz Pál,* a Debrecen című lap 1896. június 26-i számában, és közzé is tette a debreceni szobrász, Tóth András emlékműtervét. Tóth *Zoltai Lajos* múzeumőr és *Ady Endre* barátja volt. Nekik mutatta meg először szoborterveit, ők biztatták, hogy részt vegyen a pályázatokon. 1900-ban Nagykőrösön, 1901-ben Nagyszalontán, 1902-ben Clevelandben avatták fel Kossuth szobrait.

E sikereken felbuzdulva ezt írta a Debrecen tudósítója 1900 tavaszán: „Áll a szobor, áll Kossuth Lajos és áll Debrecenben – de hajh! nem a Nagytemplom előtt, hanem a nagykőrösiek jóvoltából Tóth András Késes utcai műtermében." Aztán beszámolt arról, hogy a szobrot kiállították a ház udvarára, s ide valóságos népvándorlás indult, s szidta a nép a városi vezetőket, a „klikkuralmat".

A nagyszalontai Kossuth-emlékmű avatásakor is csak az jutott eszébe a Debreczen tudósítójának: „Vajon mikor írhatjuk, hogy a mi debreceni Kossuth- és szabadságszobrunknak ekkor és ekkor lesz a leleplezése?" A szalontai avatást a nagyváradi újságíró, Ady Endre így kommentálta: „Tóth András kuruc magyar ember, a megihletett magyarok dacos, erős tehetségével. A nagy tehetségét bizonyítja az is, hogy Debrecenben, ahol lakik, amelynek földje legháládatlanabb talaj író-művész lelkeknek, ő fokozódó ambícióval, ihletéssel teremt, dolgozik... – szerény, igen szerény ember... csupa naiv, gyerekes hit és lelkesedés... Tóth András olcsó ember is. Még ordó-ra sem pályázik, ki Kossuth- és Szacsvay-szobrokat farag kuruc szívvel és érzéssel."[6] (Az igazsághoz tartozik, hogy Tóth Andrásnak épp e Kossuth-szobrai meglehetősen gyengék voltak.)

A nagyszalontai emlékmű felkeltette az amerikai magyarok érdeklődését, s 1902-ben megindult a gyűjtés. Tóth másodpéldányt öntetett, és útnak indította a szobrát. Ekkor így ostorozta a Debreczen című lap a városatyák késlekedését: „Mi itt fontoskodunk, tépelődünk, szájaskodunk, lármázunk, azután – mint a debreceni jó öreg kir. tanácsos polgármester, ijedezünk, hogy ha Kossuth atyánknak szobrot emelünk, akkor rebellis hírébe keveredünk... Ezenfelül rémítően sokat ülésezünk is... aztán hónapokig pihenünk, és aki a maga adományát befizette, azt hiszi, hogy ezzel már lerótta hazafias kötelességét!... Itt, Debrecenben népgyűlést kellett volna tartani és kérdőre vonni a Kossuth-szobor altatgatóit, megbélyegezni a városi körök szégyenletes közönyét." Ezt a kirohanást, tetemrehívást már nem lehetett válasz nélkül hagyni: az 1902. augusztus 28-i közgyűlés kimondta, hogy „szent kötelességnek ösmeri Kossuth Lajos emlékezetének külső megörökítését", és megszavazott a rendes évi költségvetésből évi 10-10 000 koronát a szoboralapra.

MARSCHALKÓ JÁNOS (Lőcse, 1819 – Budapest, 1877)

Szülei orvosnak, vagy papnak szánták. 1840-től a bécsi Képzőművészeti Akadémián Joseph Klieber tanítványa. 1844-ben díjat nyert, ezután tanulmányútra ment Franciaországba és Olaszországba. 1847-ben Pesten telepedett le. A Hermina kápolna

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

MNG ltsz. 7624.

A felületből enyhén kiemelkedő körformába helyezett arckép a korszak jelentős íróját, filozófusát, történészét, műgyűjtőjét és múzeumszervezőjét ábrázolja, heroikus tartásban. Az ábrázolt ekkor még – a szabadságharcban való részvétele miatt – emigrációban élt. Pulszky hosszú hajat és bajuszt visel. A nyak vonalánál ívesen lekerekített arc jobbra néz.

díszítőmesterei közé szegődött. József nádort ábrázoló domborműve 1847-ben nagy sikert aratott. Feszületével együtt a Műegylet kiállításán szerepelt. Még ebben az évben megbízást kapott a Lánchíd oroszlánszobrainak elkészítésére.

A szabadságharc után dekoratív szobrászati feladatokat vállalt. A Vigadó és a kassai dóm munkálatainál vett részt. Izsó Miklóst egy ideig segédként foglalkoztatta. A budai kapucinusok templomának Szent Erzsébet szobrát, valamint a kassai dóm déli homlokzatára került szobrokat ő készítette. Ugyancsak Kassán a dómban van egy 1848-as honvédtiszt síremléke. Másik 1848-as síremléke a debreceni honvédtemetőben található.

Ő tervezte és kivitelezte a debreceni Csokonai színház szobrászati díszítését. (Petőfi, Kazinczy, Kölcsey, Kisfaludy Károly szobrai, a Népdal és a Költészet allegorikus alakjai.) Több munkája a fóti templom kriptájában található. 1866-ban pályázott a Magyar Tudományos Akadémia palotájának díszítésére, oszlop-lábazatokat és fejezeteket készített, a nagyterem stukkódísze szintén műhelyéből került elő. Szerepelt a Széchenyi emlékműpályázaton. Kortársai jelentős mesternek tartották, halála után azonban díszítőszobrászi és portrészobrászi működése egyaránt feledésbe merült.

101. Széchenyi-emlékmű modellje, 1866 *76.*

gipsz, 50 cm, patinázva
Felirata a papírtekercsen: Magyarország még nem volt, hanem lesz.
MNG tsz. 64–43–N

Széchenyi prémes mentében ábrázolt figurája kissé ügyefogyott mintázású. Feje, melyen megható az igyekezet a portré-hűségre, kissé nagy a testhez képest, az egész szobor arányviszonyai Alexy sorozatára emlékeztetnek. A beállítás – előrelép, jobb kezével maga mellett, egy állványon elhelyezett könyvekre támaszkodik, baljában feliratos tekercset tart – naív és közhelyszerű, utalásai Széchenyi tevékenységére, egyniségére (tudományos érdeklődés, politika) a lehető legegyszerűbbek. Vétel utján, Fehérpataki Máriától került múzeumi gyűjteménybe.

Irod: Lyka 219, 240, 264

K.M.

102. Akadémiai légió érme, 1848 *25.*

spialter érem, 33 mm
Jelezve az előlapon: D.P.
Felirata: előlap: STÜRMER UND BUCHSTABEN. A. L. hátlap: WIEN. (DEN) 13.14.15. MÄRZ) 15. 26. MAI. 1848.
MNM Éremtár, Itsz. D. 713.

A köralakú öntött spialter érmen pontozott dísz fut körbe. Középen az 1848-as bécsi felkelők által viselt darutollas kalap és kesztyű. Alattuk három szerencsekocka, keresztben kard. Az érem a Delhaes gyűjteményből került a MNM éremtárába.

Irod: Huszár-Procopius 1932, 83.

P.L.

103. Josef Radetzky emlékérme, 1849 *25.*

bronz, 6,8 cm átm.
Jelezve az előlapon: Gr. D.PETROVICS.
Felirata, előlap: JOSEF. GRAF. RADETZKY K.K. FELDMASCHALL, hátlap: MAILAND UND VENEDIG. (1848–1849)
MNM Éremtár Itsz. II.D. XIII.208.

A kerek, vert bronzérem közepén az osztrák marsall balranéző profilképe látható. Az arckép, mint gunyoros, különös személyiséget örökíti meg a hirhedtté vált későbbi velencei helytartót. – Az érem a Delhaes gyűjteményből került a MNM. éremtárába.

Irod: Huszár-Procopius 1932, 83.

P.L.

SCHOSSEL ANDRÁS (Felső-Remete, 1824 – Munkács, 1874)

90

88/a

Marschalkó János, színházigazgató (1819-1877)

November 10.-én ünnepélyesen átadták a debreceni Gazdasági Színházat, amelyet 1865-ben Skalnitzky Antal tervezett és a színházat felújították.

Marschalkó János alkotásai díszítik a homlokzatot. | repr. és emlitve.

Sipos Géza: Thália Megszépült Otthonában.

Film, Színház, Muzsika, 1982. nov. 27.

Marschalkó János

Budapest 1977/5

H. Boros Vilma

Egy nevezetes pesti szobrász, Marschalkó János

A budai hídfő jobb oldali oroszlán szobra, Széchenyi címerével (Siklós Péter felvétele)

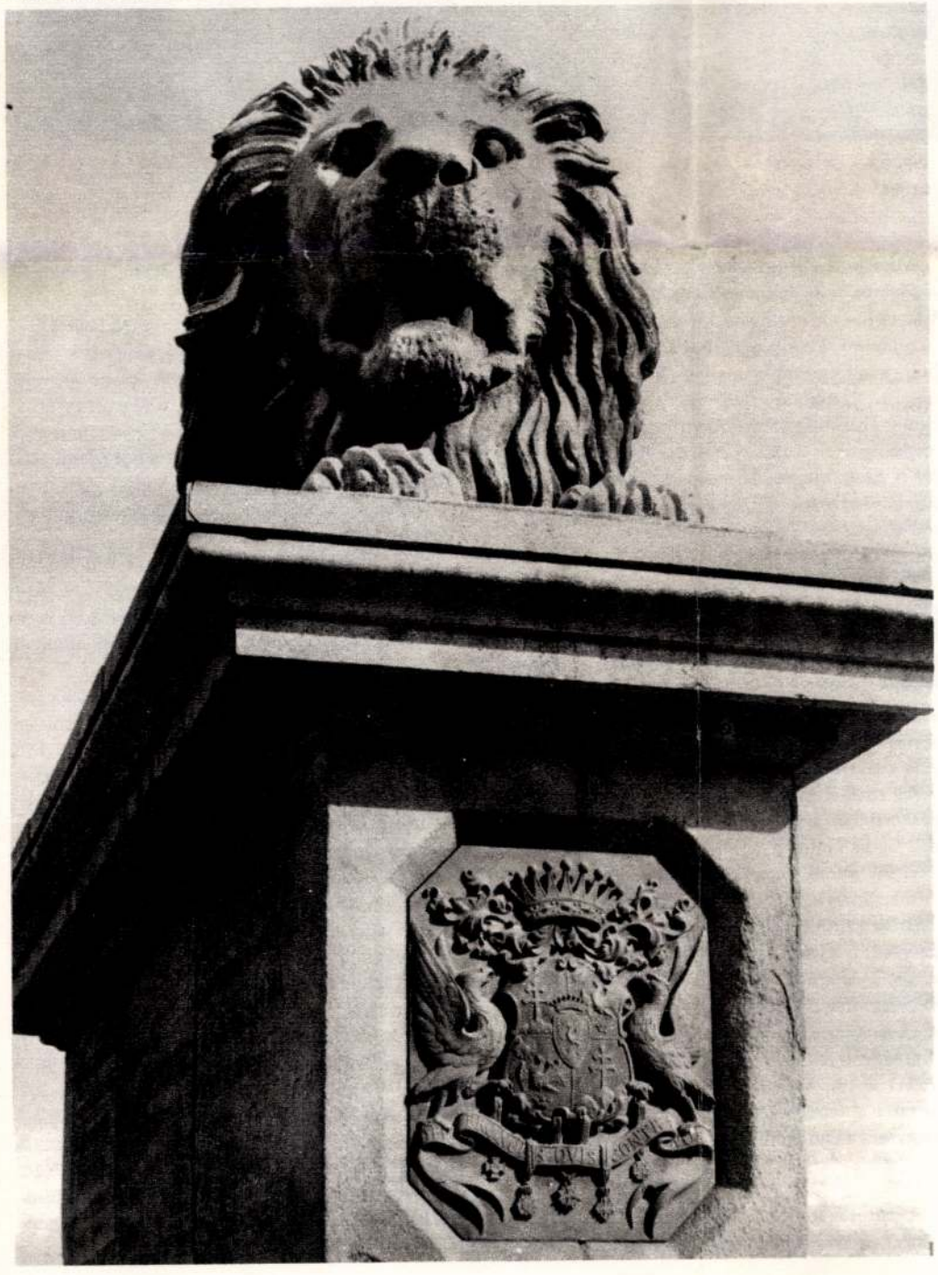

Az egyetlen tanulmány Marschalkó Jánosról a Művészettörténeti Értesítő 1960. évi 2. számában jelent meg. Minthogy engem a művész unokájához és dédunokájához sokévi barátság fűz, az említett cikket többféle adattal kiegészíthetem, sőt helyre is igazíthatom.

A családra vonatkozó részleteket a művész fia, Dr. Marschalkó János sokévi levéltári kutatás alapján gyűjtötte össze. Az ősök még az Árpád-házi királyok idején vándoroltak be a Felvidékre, Európának akkor „Frankónia" néven ismert szegletéből. Ez a tájék később részben Franciaországhoz, részben Németországhoz került, s így a család egyes ágaiban a francia eredetnek — Maréchal névvel —, máshol a német eredetnek — Marschal formában — a hagyománya élt tovább. A „ko" végződést a szlovákok ragasztották a névhez. A család különböző ágai már a XIV. században magyar nemességet nyertek; a címerükön szereplő kard végére szúrt törökfej mutatja, hogy a török elleni harcokban derekasan résztvettek. Összeírások alkalmával magukat magyaroknak vallották. Ebben is különbözik Marschalkó János a múlt században nyugatról nagy számban betelepült és csak lassan magyarrá váló művésztől.

Marschalkó János Lőcsén született 1819-ben, és 1877-ben halt meg Pesten. Amikor szülei látták, milyen ügyesen faragcsál szobrokat fából, beleegyeztek abba, hogy szobrász legyen. A bécsi Képzőművészeti Akadémián alapos mesterségbeli tudást szerzett. 1844-ben elnyerte az Akadémia Gundel-díját, s az így kapott pénzen tanulmányútra indult; járt Párizsban, Szicíliában, Nápolyban és Rómában. 1847-ben Pesten telepedett le, s az akkori Hermina (ma: Május 1) úton rendezte be műhelyét. Ugyanis az akkor épülő Hermina kápolna díszítésén dolgozott — de szobrainak sorsa ismeretlen. Első művei mind elvesztek.

Pedig bizonyára kiváló munkák voltak, mert ezek alapján bízták meg 1849-ben a Lánchidat díszítő oroszlánok kifaragásával. Abban az időben Magyarországon ez a legnagyobb szabású szobrászati megbízatásnak számított. Annak, hogy fontos épületek, hidak, templomok kapuit fekvő oroszlánok őrködő alakjával díszítsék, nagyon régi a hagyománya, de nálunk ilyenre akkor még nem volt példa. Így Marschalkó csak saját tanulmányaiból meríthetett.

Az oroszlánok néhány évi munkával elkészültek, s elhelyezték a szobrokat a Lánchídon. A pesti rész déli oldalán, az oroszlán talapzatán volt a mesterjelzés: „Marschalko fecit 1852." Sajnos, 1973-ban, amikor az oroszlánokról lemosták a százéves port és piszkot (250 atmoszféra nyomású vízsugárzóval), a jelzés eltűnt. A budai hídfőn, az oroszlán talapzatokon felirat helyett Széchenyi és Sina címere. Ezeket is a művész mintázta, és Gál András öntötte ércbe.

Az oroszlánok elhelyezése után csakhamar kitalálta a pesti humor, hogy az oroszlánoknak nincsen nyelvük! A szobrász elfelejtkezett róla. Mikor erre a mulasztásra figyelmeztették — mondták —, a művész szégyenében a Dunába ugrott. A családi emlékek szerint Marschalkó szófukar ember volt, s mikor az omnibuszon átdöcögött a

„Ausztria Magyarországot provinciájának tekinti, ezért az ország ipar, kereskedelem, nemzeti jólét és felvilágosodottság szempontjából gyermekkorát éli . . . A parasztok megművelik ezt a szép országot, és maguknak még csak annyijuk sem marad, mint a madaraknak."

Széchenyi István angliai utazásai sok barátot szereztek hazánknak. John Paget angol orvos, akit nem sikerült Bécsben terjesztett hazug rémhírekkel az ország tanulmányozásától elriasztani, 1835-ben jött először Pest-Budára. Így ír: „*Pest tiszta és csinos, a házak fehér kőből épültek, szebbek, mint nálunk. Terei tágasak, csak a homokvihar szörnyű, nincs elég fa, hogy erejét megtörjék.*" A Belvárosban felfigyel arra, hogy a „*Londonban már alig látható, igen jó festőktől származó cégérek vonják a figyelmet az üzletekre és az utcát vidámabbá teszik.*" Lóversenyre is elmegy: „*Angol számára mulatságos, hogy a csikósok hosszú farkú lovaikon, nyereg nélkül, egészen különös viseletükben versenyeznek . . . Születésük óta ülik a lovat.*" Majd így folytatja: „*150 év telt el a törökök kiűzése óta, azalatt épült ki Európa egyik fővárosa a nyomorúságos romokból . . . nem az uralkodó kegyének, hanem népe energiájának és saját természetes adottságainak köszönheti felemelkedését*". Budát is leírja, „*az erős vörösbort termelő, szőlőborította hegyvonulatot*" és a vár szépségeit, a csendes utcákat, ahol „*lárvaarcú hivatalnokok közlekednek . . . Minden kérést Bécsbe kell felterjeszteni, a helytartótanács tagjai bábuk, amelyekkel az osztrák miniszterek játszanak*".

Paget magyar érzelművé lett, hazánkban telepedett le és a 48-as szabadságharcban vitézen küzdött.

John Browning nemcsak szép színekkel árnyalt leírást publikált, hanem 26 költőnk verseinek angol fordítását is kiadta.

Miss Julia Pardoe kétszer járt itt, és élményeit, a főváros minden nevezetességét részletesen leírta 1839-ben megjelent könyvében.

Edouard Thouvenel francia közgazdász 1838-ban, majd egy évvel később William Rey svájci hajózási tisztviselő „*Buda ódon hangulatát*" szembeállítják a „*nagyjövőjű Pesttel*". „*Lábaimnál Pest álomba merült palotasora* — írja Rey —, *a hegyek fölött pedig nyugvást nem ismerve bolyong a múlt hazajáró szelleme*". „*Buda és Pest vetélytársak* — írja könyvében Thouvenel —, *az előbbi múltjával dicsekedhet, fényes jövőt igér a másik*".

Andersen dán író 1842-ben már világvárosként méltatja Pestet naplójában. A berlini Wilhelm Richter sokat ír az európai színvonalú vendéglátóiparról, különösen az Angol Királynő és a Magyar Király fogadókról. Majd elbeszéli: „*Pesti szokás a kávéházakban találkozni. Igen sok van. Mindegyikben újsághalmazokat találunk — amennyit csak a cenzúra megenged.*"

Az 1848-as szabadságharc leverése után egyre gyakoribbak a súrlódások az osztrák rendőrséggel. Louis Gabryel 1849-ben panaszkodik: „*Útleveleink láttamozása ürügyén hosszasan várakoztattak, zaklattak.*" 1851-ben az amerikai Brace Charles Loring könyvében így ír: „*Csodálatos a Lánchíd, a Gellérthegy; de a bombák, az ostrom nyomait mutatják. Pesten, amely azelőtt talán Európa legcsillogóbb városa volt, a közhangulat nyomott, rengeteg a koldus, nagy az elkeseredés. Engem is kihallgattak a Neugebäudeban . . .*" Théodore Valeri festőt, Victor Duruy történészt is feltartóztatta a rendőrség. Az idegenforgalom csak a kiegyezés táján lendült fel ismét.

*

A városegyesítés után már megjelentek Baedecker és Woerl szakszerű útikönyvei, felépültek a korszerű luxusszállók, a látogató külföldiek száma sokezerre nőtt.

Az 1885-ös kiállításra a világ minden tájáról érkeztek. Coppée francia költő így emlékezik vissza Budapestre: „*Ha behunyom szememet, viszontlátom a kivilágított várost, a fényárban úszó termeket, ahol összecsengenek a tokajival töltött poharak, hallom a cigány kopott hegedűjén felcsendülő Marseillaise és Rákóczi induló hangjait*". Az 1896-os millenniumi kiállítás is újabb ezreket vonzott fővárosunkba.

Az I. világháború küszöbén, 1913-ban André Duboscq publikál könyvet Budapestről. „*A magyarok utoljára érkeztek az európai családba és nem tud róluk eleget a világ*". Képet rajzol minden szépről, megemlíti „*a metrók ősét*" is.

A két világháború közötti években sok cikk jelent meg az újra fellendülő Budapest fényeiről — de meglátták a budafoki barlanglakásokat, a hidak alatt alvó nincsteleneket is. A svájci Schwengeler épületekről, műkincsekről, a Duna karjai által átölelt Margitszigetről ír. „*A budai hegyek fényei összefolynak a csillagokkal, nem tudni, hol végződik Buda, hol kezdődik az ég* — így mesélték nekem —, *de ebben az évben estére komor az elsötétített város*".

A második világégés után hosszú időre megbénult az idegenforgalom. De húsz év óta ismét minden égtáj felől tódulnak a látogatók Budapestre.

„*Mikor keresztülmégy a folyó fölött, középütt van egy mozdulatlan perc, senki földje, tested se Budán, se Pesten, lelked a Dunáé, a történelmen keresztül hömpölygő bőséges áramlásé. Egyik oldalon Pest tetői, épületek ezüstszín homlokzatai, szemben a budai házak, dombok. Buda magasabb, sziklás, lombos, a falevelek zöld békéje fönt és az épülettömbök aranyos, narancsszín szalagja a vízparton . . .*" — írja Pablo Neruda.

Lánchídon és hallotta az utasok vitáját, hogy bizony, tudják, valóban a Dunába ugrott — ő körszakállába mélyedve mosolygott.

De azért bosszantotta a mende-monda. Több cikkben kifejtette, hogy az oroszlán a macskafélékhez tartozik, s a macskák pihenő helyzetben nem öltik ki nyelvüket, mint pl. a kutya, vagy a mesebeli sárkány-állatok. A szobrász csak a külsőleg látható, a bőrön át kidomborodó, vagy a testet alakító részeket örökíti meg. Egyébként az oroszlánoknak ki van faragva a nyelvük, de oly magasan vannak a szobrok, hogy a járókelők nem láthatják . . .

A hatalmas méretű, pompás oroszlánok, melyek a számunkra nemzeti szimbólummá vált Lánchidat őrzik, méltóak a híd gyönyörű formáihoz, s elképzelni sem tudnók nélkülük a hidat. A magasból lefutó, láncokat tartó vasváz végpontjára helyezve megnyugtatóan hatnak, mintha őriznék a szerkezetet, nehogy a láncok kicsússzanak helyükből.

Marschalkó Jánosnak az a kitűnő érzéke, amellyel az építészeti adottságokhoz alkalmazni tudta a szobrászi díszt, megszabta élete és munkássága útját.

Legnagyobb megbízatását a kassai dóm restaurálása idején kapta: pótolnia kellett az évszázadok folyamán elpusztult, elporladt szobrokat a dóm bejáratának kapubélésében és az előcsarnokban. Elve a restaurálásban a stílustisztaság volt. A csúcsíves építészet idején a szobordísz teljesen az épülethez tapadt. Marschalkó faragványai harmonikusan simulnak bele a kapu díszítésének egészébe.

A művész e szobrokat 1857-ben kiállította Pesten. A művészettörténet azóta nemigen foglalkozott a szobrokkal. A Művészettörténeti Értesítő említett cikke átveszi az 1864. évi Ország Tükre képeslap 194. oldalán megjelent „A kassai székesegyház szobrai" című cikkben szereplő szoborfelsorolást, holott ebben a megmaradt régiek és az újak össze vannak keverve. A Székesegyház által 1939-ben kiadott „A Kassai Szent Erzsébet Dóm rövid Kalauza" pontosan felsorolja a Marschalkó által faragott szobrokat. A XV. század második felében a dómhoz épített kapucsarnok mennyezetének záróköve ívelt bordákkal egy függő oszlopra támaszkodik, ezen az Immaculata szobra áll. A bordák fülkéket alkotnak a falon, a Szent Szűztől balra Szent Adalbert püspök és Szent András apostol, jobbról Szent Gellért püspök és Szent Kálmán vértanúk állanak. Az északi kapu háromszögű oromzatának mérművei között Róbert Károly, Nagy Lajos és anyja, Erzsébet szobrait találjuk.

Az oroszlán alakja még egyszer visszatér Marschalkó János művészetében. 1861-ben egy Honvédsírt farag Debrecenben, a város védelmében elesett Zarka huszárkapitány emlékére. Ezt a város közönsége rendelte meg, hazafias gyűjtéssel szedve össze a pénzt. Az oroszlán itt bánatosan hajtja le fejét a tépett honvéd-zászlóra. (Képe az MTÉ említett cikkében.)

Debrecenben megbízást kapott a színház szobrokkal való díszítésére is. A homlokzatra kifaragta Petőfi, Kazinczy, Vörösmarty, Kölcsey, Kisfaludy Károly szobrát, a párkányzat fölé pedig a Népdal és a Költészet allegorikus figuráit. Ezek 1865-ben készültek el.

Marschalkó művészete a nagyszabású építkezésekhez fűződik. Feszl Frigyes mellett a Vigadó szobrain dolgozott; a díszterem számára ő faragta a Kereskedelem, a Földművelés és a Költészet allegorikus alakjait.

A Tudományos Akadémia palotájának díszítésénél az előírt bécsi minták után kellett dolgoznia. A díszterem kariatíd alakjai, a falak díszítéséből előbukkanó apró fejek, az előcsarnok oszlopainak talapzat-díszítése kerültek ki kezei alól, valamint az Akadémia Könyvtárát alapító Teleki József emléktáblája. (Képe az MTÉ említett cikkében.)

E munkájánál sokkal jelentősebb az a szép Szent Erzsébet szobor, amelyet a budai Kapucinus templom helyreállításakor, 1857-ben faragott. Igen magasan áll a bejárat falsíkjának közepén, így nehezen látható teljes szépségében. (Kitűnő fényképét közli az MTÉ.)

A főti templom Ybl Miklós nevezetes alkotása. Lent a kriptában egy fiatalon meghalt Károlyi grófnő megható alakját faragta ki Marschalkó, fehér carrarai márványból.

Végül megfaragta saját síremléke számára az Ítélet angyalát, aki lábhoz tett harsonával várja az Úr parancsát, hogy felemelje hangszerét, s belefújva jelt adjon a holtak feltámadására. Önkéntelenül Kossuth híres szónoklatára gondolunk; midőn úgy érzi, Isten kezébe adta a tárogatót, hogy belefújva a holtakat életre ébressze, a haza védelmére . . . A művész e szobrát kiállította a Párizsi Világkiállításon — majd másolata valóban a sírjára került; előbb a Kerepesi temetőben, ahol díszsírhelyen nyugodott, majd felesége temetésekor, 1916-ban, tetemével együtt a Farkasréti temetőbe vitték át.

A sokféle megbízatás folytán Marschalkó János vagyonos ember lett, több háza volt Pesten, övé volt a Rőser-Bazár is. Mégis, a kor felfogásának szellemében gyermekeit spártai szigorúsággal nevelte. Gyalog kellett a rózsadombi Kút utcából a Deák téri iskolába járniok, nem kaptak pénzt omnibuszra — másra sem. Ha füzetet kellett venni, a 6 gyerek sorsot húzott egymás között, hogy ki kérjen pénzt a szigorú apától. De minden gyermekét taníttatta, nemcsak a két fiút, hanem a leányokat is. Micsoda áldás volt kezükben a diploma, amikor a négy közül három is fiatalon maradt özvegységre, 3—3 kicsi gyermekkel. Mind megállták helyüket az életben, s gyermekeiket is taníttatták. Mind magas kort értek, egyikük, a tanítónő gyémántdiplomát is nyert . . .

A Marschalkó-unoka, akit én ismertem, a finom ízlésű Jolánka néni, a 30-as évektől olyan háziipari szövetkezetben dolgozott, amely szinte minden magyar tájegység eredeti népi kézimunkáját felkarolta. Még 80 éves korában is rámán hímzett, s varrt gyönyörűbbnél gyönyörűbb munkákat. Ő és leánya összegyűjtöttek minden újságcikket, képet, amihez csak hozzá tudtak jutni a szeretve tisztelt nagyapáról. Jolánka néni utolsó kívánsága beteljesült: 89 éves korában, 1973-ban leánya kíséretében még egyszer eljutott a Lánchídhoz, a felújítás utáni megnyitásra, s megnézte nagyapjának oroszlánszobrait . . .

Marschalkó János, feleségével

A művész síremléke a Farkasréti temetőben

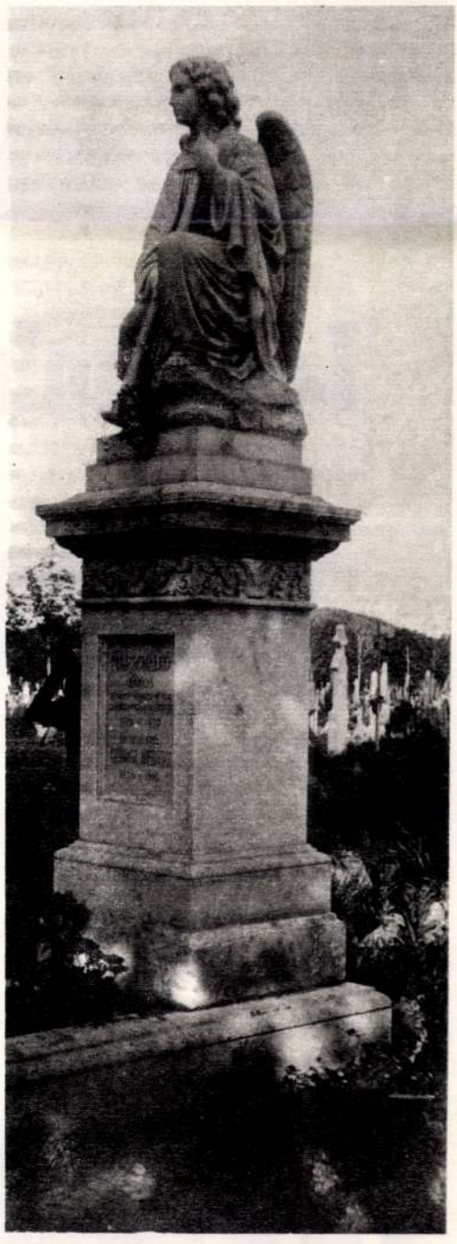

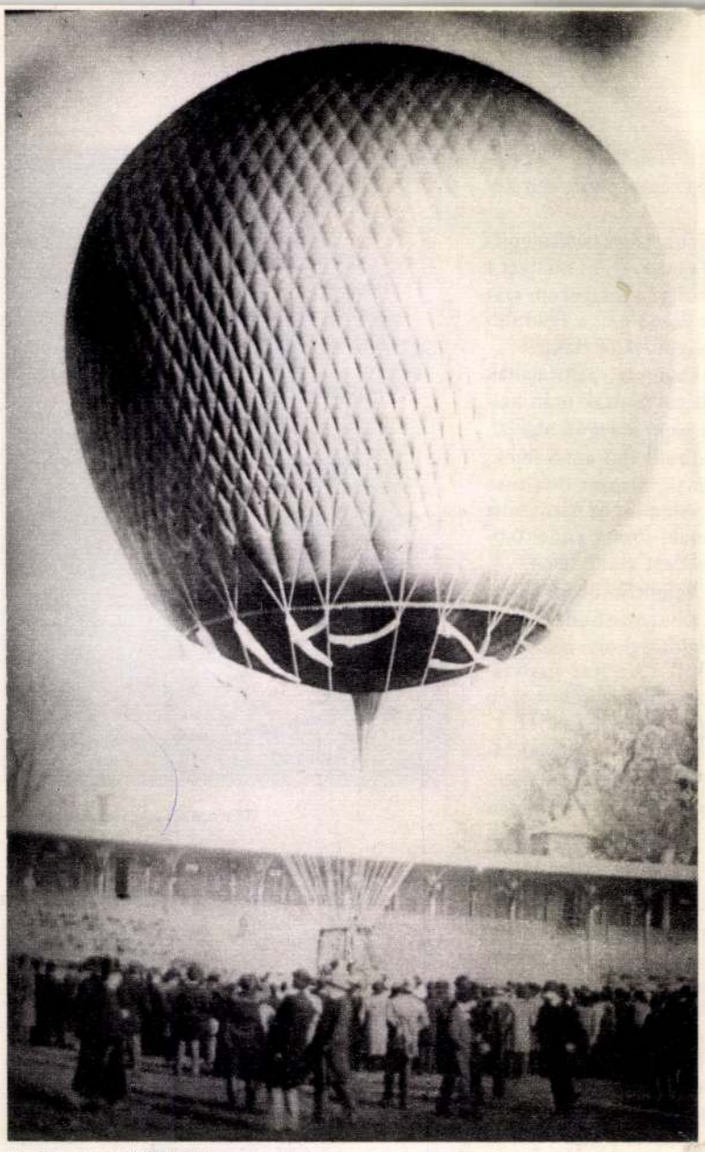

A „Turul" első felszállása

Korabeli plakát

Léggömb a Margitsziget felett

A léggömb felszállása előtt

Marschalkó János

Dédunokája Jolsvai /Kösztler/ Hedvig.Budapest I, Iskola u.35
Kösztler Hedvignek hivták, dédapja előnevét "Jolsvai" vette fel. Ő gyüjti a családi emlékeket és hagyományokat, cikkemhez ő adta az adatokat,tőle kaptam a fényképeket./Több is van./ Sajnos egyik adata téves volt.Bztos, hogy a fóti templomban dolgozott, ugy gondolta, a keresztelőkutat, de ezt most nem találták meg. A Károlyi grófnő sőremlékét olasz szobrász faragta, nem ő. Azonban faragott a maga számára, emberi figurákkal diszitett butorokat.Ebből 1-2 darab még a családban itt-ott megvan.Kértem Hedviget, hogy ezek sorsát is gyüjtse össze, s a megmaradtakról fényképet szerezzen.

Megvan nála a család története /melyből meritettem/ és a családban megvan a Gundel dij okirata is.

Marschalko János rajzairól

Fővárosi lapok 1869. 1. 14. 36.

A Képz. Társulat kiállításáról

Marschalkó János nobilitálása

Fővárosi Lapok 1866. XI. 8. 1076.

Hír

Marschalkó János szobrász

Pesther Handlungszeitung, 1847. máj. 1. XX. 19./76. A Steingaszner kávéház müvészi festményei

Marschalkó János szobrász

Magyar M üvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
művészete.

Marsalko szobrász

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Marschalkó János, szobrász

Honderü, 1847. II. 75-76.

Zerffi: A pesti mükiállitás

Marschalkó János, szobrász

Honderü, 1847. I. 221.

Heti szemle

Marschalkó János, szobrász

Divatcsarnok, 1858.okt.26.678.
Belföldi hirek

Marschalko János, szobrász

Honderü, 1847. I. 102.

Heti szemle

Lőcse. Marschalkó János szobrász

Magyar Művészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
művészete.

M a r s c h a l k ó/János/ szobrász

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
145-152.
"Ybl emlékezete"

MDK

Marschalkó János, szobrászm.

is készitett szobrot Széchenyiről.

ifj.Vayer Lajos: Széchenyi István képmásai.
Tükör. 1941. szept. 9.évf.9.sz. 423.l.

MDK

ifj.Vayer Lajos: Széchenyi István képmásai.
Tükör, 1941. szept. 9. évf. 9. sz. 423. l.

M. D. K.

MARSCHALKO ~~ez~~ szobrász

Pest diadalkapujára (~~ter~~ építészeti tervező Ybl) szobrokat mintáz. 1857.

Ybl Ervin: Ybl Miklós 125.,

Marschalkó

"A jelenleg Rómában tartózkodó hazánkfia gipsz és márványszobrai szép tehetségre, hivatásra mutatnak"-irja Vahot Imre: "A Pesti Mükiállitás 1847-ben" cimmel, amelyben felsorolja a tárlaton szereplő művészek alkotásait.

Pesti Divatlap · Bp. 1847. juli. 1.
27. sz. 923-927. lap

MBK

Marschalko nobrán

Két vázlatot küld a Széchenyi nobr. pályázatra

Széchenyi István gr. nobrának leírása és tört.
Lerk: Buday József. Bp. 1895. 28.

Marschenke

Hobrecht

Lod

—

Lakatos III.223 l

Marschalko

Hobrázz

Wód

=

Buday II. 24. l

jegyzet

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Marschalko

Новгород

1857 Lázd Ibl Miklós

Marschalkó. Rómában

tanuló hazánkfiától több szabor-
vatt kiállítva az 1847ikí pesti
műkiállitáson.

Pesti Divatlap. 1847. 927 f.

Marschalko

Kazinczy mellszobrát kerzi-
tette el 1859 ben, mellet
gipsz másolatokban a Lauffer
és Stolp féle könyvkereskedés
árusított. alabástromból 10,
gipszből 6 frtért

Kazinczy gipsz mellszobra.
Vas. Zs. 1859. 534 l.

Marsalkó pesti szobrász
a debreczeni honvédemlék et.
sóskúti köböl, sziklatömbön nyug-
vó oroszlánt készített, első lábai
közt az ország zászlajával, az o-
roszlán hossza több egy ölnél, s az
emlék maga a sziklatalapzattal
13 láb magas. Az emlékmű 1867. aug
2 lep leztetett le. Képe megjelent.[1]

[1] Hazánk s a külföld. 1868. év 711 lap

Marschalko

nobraz

Lvod

Buday II. 28 l.
33 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Marschalkó

budapesti szobrász bírták meg 1861 ben a debreceniek a sírkertben felállítandó honvéd emlék elkészítésével, meg egy sebzett orosz-lánt ábrázol. Művet elkészítette és Debrecenbe is szállította, de a politikában beállott hirtelen fordulat miatt annak felállítása elhalasztatott. Az oroszlánt ládába szegezték s Vecsey Imre építőmester piacz utca raktárhelyiségébe eldugták, a hol 6 éven át rejtegették 1867. ~~aug 2 án~~ ben ezt az emléket nem a sírkertben, hanem az Emlékkertben helyezték el s aug 2 án leleplezték. 1899-ben ez ideiglenes helyéről fölszedtek skivitték a debreceni csatában elesett honvédek sírja fölé, s aug 2 án ott ültek meg kegyeletes az 50 éves fordulot.

Hamar László. A debreceni szabadságszobor története. Debrecen 1902. 4. l.

Marschalkó János

Thieme Becker

XXIV. 139. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Marschalko János

l. Szana 1890

105. l.

Marsalkó

Kobrán

l. Meller Ferenczy

353. l.

y kontár elvégezte

oldala is. Jelen-
ha tehetséget
kap. Egy villany-
zsgázott villany-
st is véd a kontárok
turvagyonához nyul-
gondolatlan vagy

urátor gárda te-
. Technikai tu-
ldi restauráto-
-igaz kisebb -
z kételkedni,
lenállhatatlan
nk olyan restau-
meg, hogy lakás

Marschalkó

Hobrász

az Akadémia
nagyterme már-
ványoszlopai fölött
levő 24 Karyatid
fentitől

Thirring Bpest
41. l.

Jelaolo Gór Sámalon
Gent Bill. 1.77 nú

Marsalkó János

szobrász

fejezte be Kazinczynak azt a már-
vány szobrát, melynek
elkészítésére Ferenczy
István kapott megbi-
zást az Akadémiától, melyet azonban
1854-ben bekövetkezett
halála miatt már nem
tudott befejezni. A
szobrot az Akadémia üléstermében helyezték el.

Akadémiai Emlékkönyv a Kazinczy Ferenc születése évszázados ünnepérül. OCk. XXVII. M. DCCC. L. IX. Pest, 78. l. (1859)

Marschalkó

Nobrász
a diszlépcsőház
nobrászi diszítése
fentitől az
Akadémia épületé-
ben

Thirring Bport
41. l

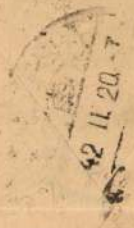
42 II 20 - 7

Zorkóczy Béla: A Hungária fiatal dominusaihoz. — A Hungária évzáró plenárisa. — Az Ad Astra csoport tíz esztendős jubileumára. — A Borsodi-serleg-mérkőzések. — Schön Győző kitüntetése. — A Pátria csoport. — A Szittya csoport plenárisa. — A Szigma csoport. — A Borsodiak tisztújító összejövetele. — Az Anonymus csoport. — — — — — —
Rohringer Sándor: Beköszöntő. — Hungária-tábor.

Oldal

útján. — Tóbiás Károly 25 éves szolgálati jubileuma. — Hegesztőszeminárium hungaristák részére. — Vízierőtelep létesül a Hernád folyó vízienergiájának kihasználására. — Harminc évre bérbeadták Karcag város villamosműveit. — Házi Tüzelőberendezések Kiállítása. — Nemzetközi szakoktatási kongresszus Párisban. — — — — — — 277

MÉRNÖKNEVELÉS.

ecsy János: A mérnöknevelés kérdése a mai és jövőbeli elhelyezkedési lehetőségek megvilágításában. — — — — — — — — — 31

F.....r Z.: A gépészmérnöki osztály hallgatóinak tanulmányútja. — — — — — — — 41

inály István dr. (kendi): Merre megyünk, — hová jutunk? — — — — — — — — — 55

I. E.: Fiatal magyarság. — — — — — 23

Marczell Mihály dr.: Öntudatlan erők és belső indítások. — — — — — — — — — 3

Marczell Mihály dr.: A lélek birodalmában. — 37

Meredith Hubert A.: Az aranyvaluta és fizetőképességünk. — — — — — — — — 61

Nisbeth Henrik: A magyar cserkész férfi-ideálja és a Hungária M. T. E. — — — — — 40

Pattantyús Á. Géza dr.: A mérnökök nevelése és továbbképzése. — — — — — — — — 1

Pattantyús Á. Géza dr.: Tanszabadság. — — 17

Pattantyús Á. Géza dr.: Technische Pädagogik. — 37

Pattantyús Á. Géza dr.: Fiainknak. — — — 49

Marschalko János

nobrair

l.

Schoen Hermina-Eap

10. l. 11. l. 14. l.

Marschalkó János

Nobrai a dóm déli kapujának. Készültek az 1860-as években

Felsorolva!

Csod

2 Ványai István:

A kassai szent Erzsébet-dóm rövid kalauza-

Kassa Cn. 14-l -

Marschalko Janus

vid

Mysk Ernö

54. C

Kötelező sz.

Törzskönyv sz. A.

B

ingatlan.....ra, ennek tartozékai és haszon
Szövetkezet" budapesti bej. czég javára, mi
költség.....n telekkönyvileg bekebelezte

Per esetére alávetjük magunkat a som
Szövetkezet" által szabadon választandó bárm

Aláírásunkkal elismerjük, hogy ezen k
olvastatott és az általunk értett nyelven megr

Kelt Budapesten, ... évi 1905 márc

Előttünk:

Frin Edön. mint tanu.

Bíró Arthur mint tanu.

Marschalkó János

a debreceni honvédemlék fenti műve, leleplezték 1867 aug. 2.

Képe repr.

Nagy Magy kép

II. r. 220 – 222. l.
(A debreceni honvédemlék, képpel.)

Marschalkó János

A lánchíd oroszlánjainak művésze. Jeltelen cikk. Pesti Napló, február 26.

1914.

Orosháza TX - 114.

Marschalkó László

l.

Liber Beati Hobrai

168. l.

hó

fizessen Ön ezen

rendelet re

e számolásba tudósitás

[illegible] Fontrányi Miklós

Marschalkó János

1816-ban Kazinczy Kolozsvárt csináltat magáról egy gipsz szobrot a szepessegi M.-el.

Mitrovics Gyula:

Kazinczy esztétikai törekvéséi. Budapesti Szemle. 1929. 213. C.

febr.

Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula úrnak
az Országos Műemléki Bizottság titkára

Budapest.
XI. Lágymányosi utca 16
félem. 1.

Marschalkó János

Debreceni honvéd
siremlék

Vas. Ujs. 1861-
25. sz.
Eppel

Marschalkó János

szobrász

1819–1877

Irod

Rédeyné Hoffmann

Mária: Barabás Miklós a Lajchidról.

Magyar Művészet.

1926. 24. l.

242. l.

Madonna Jérusal. Grines Fadombormű,
Félalak. Mag. 5'5 cm. XVI. vr – XVII.
olasz

Marschalkó János

Irod

Tóth Béla: A magyar anekdotakincs. Bpest, 1935. 311. l.

Marschalkó János

Elhunytak még: Marschalkó János, akadémiai szobrász, kinek faragványai több középületet diszitnek, s többi közt a lánczhid négy oroszlánát is ő faragta. — Csopey Antal, a munkácsi egyházmegyei gör. kath. káptalan olvasó kanonokja. 61 éves ko

Vas. Ujs. 1877. 589. l.

Halálozások.

September hó

Marsalkó János

nobrán.

1861. pestvárosi

birotts. tag.

Schmall L., Adatekok Bp. 1899. I

274 l.

Marschalkó János

a Lauchid Oroszlanen
1850 ból

ind

Genth, Budapest 1541

Marzalkó János

MAGYAR MŰVÉSZET

1925, 502, 505

1926. 241-2.

ab gör. festő művének kisebb
ikadalmi jelenetek ábrázolása.
brandini bíboros tulajdona, most
könyvtárban.
Anonymus szerint a magyar
honfoglalás befejeztével nagy
csináltak; a legkövérebb lovat
Á. eszerint is eredetileg áldozás
az ezt követő lakomát jelen-
ismét nagyobb események meg-
leginkább adás-vevés megkötésé-
utban rendezett barátságos lako-
k rajta. Világszerte ismert szo-
eredt a felköszöntő, toast. (L. o.)
Szent-). Az Oltáriszentség vétele.
ráni zsinat (1215) rendelkezése
évenkint legalább egyszer, a hus-
kötelező. Legkiválóbb hatása,
t Jézus Krisztussal egyesíti; ezért
= közösség, egyesülés) is a neve.
ltörtök (lat. Ascensio Domini.)
nybemenetelének ünnepe húsvét
venedik napon (ápr. 30.—jún. 3.).
an van, hogy régebben e napig
svéti gyónást és áldozást elvégezni.
p (presbyter, a gör. πρεσβύτερος=
z egyházi rend szentségi jellegű
csak a püspök van fölötte. Ha-
az Isten igéjét hirdetni, a bérmá-
zi rend kivételével a szentségeket
ni, a püspöktől függően egyes
égeket (plébániákat) kormányozni.
nteli kézföltétellel és a kezek föl-

kehely (lat. ciborium). A kon-
tyák tartására szolgáló födeles
desen köpennyel ellátva.
(áldridz), *Ira* (1804. Szenegál—
on). Néger tragikus színész. Külö-

szövetkötések visszavezethetők három alapkötésre: vászon-, sávoly- és atlaszkötésre. A vászonkötés mintaeleme 2 lánc- és 2 vetülékfonalból áll s kötőpontjai két átló irányában haladnak. — A sávolykötés mintaeleme legalább 3 lánc- és 3 vetülékfonalat tartalmaz. Megkülönböztetünk eszerint 3, 4, 5, 6 stb. fonatos sávolyokat. Kötőpontjai egy átló irányában haladnak. — Az atlasznál a kötőpontok kifejezett irányt nem követnek s mintaeleme legalább 5 lánc- és 5 vetülékfonalból áll.

Alapmérték. Az Orsz. Levéltárban elhelyezett, ércrúdon kijelölt méter és egy kg tömegű érctest, amelyek pontos másolatai a párizsi nemzetközi mértékhivatalban őrzött m és kg eredetiknek. A mértékhitelesítés az A.-hez viszonyítva történik.

Alapműveletek. A matematikában legelőbb didaktikai jelentőségű elnevezés a racionális műveletek (l. o.) helyett, mivel voltaképeni alapművelet csak egy van, a számlálás, a többi ebből származik. V. ö. *Természetes szám, Szám.*

Alapozás. Célja az építmény súlyát az altalajra egyenletesen elosztva átvinni. Az egyenlőtlen ülepedés ugyanis a falak megrepedésére vezet. *Alapnak* v. *alaptestnek* az építmény terepszín alatti részét nevezik, ez végzi a teherátadást. Az A. függ az építmény súlyától és terheléseitől, a talaj teherbírásától és végül attól, hogy szárazban v. vízben történik-e. Minél lazább a talaj, annál nagyobb felületre kell elosztani az építmény súlyát, ezért ilyen esetekben a falak alatt széles betonalaptestet v. vasbeton lemezt alkalmaznak. Egészen megbízhatatlan (pl. feltöltött) talajnál a nagymértékben kiszélesített alaptest helyett a főfalak közé beépített boltozat v. újabban

a legszilárdabb végződés kereszttá a munkakamra belsejét sűrítet gővel állandó nyomás alatt tartva a víz ból kiszorítják s így a munkakamrába az esővön át lemenő munkások szárazban ják ki a kamra alatt az anyagot, míg a mélységre nem süllyed le. Süllyesztés köz alaptest falazása a víz felett tovább Végül a kesszont (mely bentmarad az ban) és az aknacsövet betonnal kitöltik a víz szine fölé érő, a mélyenfekvő szik gen nyugvó tömör alaptestet kapnak. I don 30 m mélységig alapozhatunk. Az Duna-hidak és a csepeli kikötő partfala nyomásosan alapozták. — A *talajo süllyesztéssel* való A.-nál a munk mélyre nyúló és közös szivócsőre kapcso kutak sorával veszik körül, melyeket dóan szivattyúzva a körülzárt térben a vízszín oly mélyre száll le, hogy az épí szárazban folyhat. Ezt az A.-t a so Dunaág alsó végén lévő zsilip építésén kalmazták.

Alappontok. A földmérésben trigonom (l. *Háromszögelés*) v. sokszögelési m rel meghatározott olyan pontok, mely viszonyítva történik a telek-, épület sarokpontok bemérése. A tengerszine magasságok mérése *magassági A.*-ból kiin történik.

Alapszabályok. Ha többen egy köz megvalósítása érdekében egy, a tárgyi jo elismert társulási formát akarnak felhas akkor a szervezkedésnek nélkülözhetetl tétele az, hogy a társaság v. egyesül ját, a cél eléréséhez szükséges szervez egyéb eszközöket, az egyes szervek körét, a tagok jogait és kötelességeit

Marschalkó János

Ünnevezési lexikon

479 l.

Ferenczi Zoltán dr. III. 238, 239

Marschalkó János

szobrász

Lánchidi oroszlánok

Lbp. 194 l.

E ötvösjel V.12.

Marschalko János

nobrán

Hrod
2

Horváth Elemér:

Tanulmányok a régi Pest-Budáról. Bp. 1931.

G. l.

„EURO
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Marsalkó János

szobrát

Debreczeni honvéd szem-
lér terve. Vas. Ujs 1861.
25 szám a szemlér szobor-
mu rapával.

megvásnál feltr.

Marschalkó

szobrász

Szod

Neg. Karnicsy emlék

mitr. Vas. Ujs 1860

130 l.

Marschalko

Karnicy Hobra Ferencz
után (?) az Akadémia
tulajdonában Pesten

Marschalkó János kobrai

Kamlóssy – Marschalkó: Haldokló oroszlán emlékmű köbe faragását Marschalkó J.-ra bízták.

D. Szücs Ernő: „Egy emlékmű különös története."

Hajdu-Bihari Napló

1983 aug. 6.

Marschalko János

zobrázt

1857

l.

Schoenbelvárosi

16. l.

Sziszek.

A Culp és Saw fl. összef
őrtornyokkal megerősitett váro
kitik, jobbra pedig az Oder fl
hid látszik. Felirata

fölül középütt: SISECK
balra: pag. 144

Rm., mér. a vk. 6

140-95.

Marschalkó János, szob-
rász, szül. 1819. Lőcsén, megh.
1877. ~~[illegible]~~. Budapesten. Bécs-
ben tanult, ~~[illegible]~~ 1847. Pesten
letelepedve főleg dekorativ
szobrokat készitett. Főmüve a
bpesti Lánchid (nég oroszlánja.

Fiume III. 46.

Marschalko Lajos

1847ben József
Nádor arczáról
halotti maszkot
készített.

Ez kiszabban
is meggelent
Steinrücker Leopold
metszetében

Pesten

Marschalko János

Művészet 1910 431. l.

MARSALKÓ JÁNOS szobrászról a Hortobágy 1863-ban azt írja, hogy a debreceni állandó színházon, még pedig a „ceglédutcai homlokzatán felállítandó nyolc szobor mintázatát ismert hazai szobrászunk már készíti.“ P. I. —378.

KÉPEK LAJ

MŰMELLÉKLETEK

Boemm Ritta: Liget	17.	oldal	mellett	Ra
Hegedüs László: Tanulmány . .	49.	»	»	Gl
Rauscher Lajos: A budapest-belvárosi plébánia-templom	99.	»	»	Pa K
Egry József: Őskor	177.	»	»	Ba
Csók István: Tanulmány	185.	»	»	K
Beron Gyula: Arcképtanulmany . .	227.	»	»	Di
Hüvös László: Szent Kristóf . .	257.	»	»	N

lajstroma

	Oldal
Boemm Ritta: Kis-Svábhegy	20
Edvi Illés Aladár: Falurészlet	22
Hegedüs László: Ave Maria	64
» » Rabiga	65
» » Herkules a választón	67
» » Budavár bevétele	68
» » Bem Szászvárosnál	69
» » Hazafelé	72
Reinhard Károly: A falu esze	73
» » Önarckép	82
Csók István: Báthory Erzsébet. Részlet	197
» » Krumplitisztogatók	200
» » Bugaci pásztor	201
» » Mézevők	203
» » Az ablaknál	205
» » Intérieur	205
» » Sokác asszony	208
» » Támár	209
» » Vampirok	212
» » Kúnsági táj	213
Papp Bertalan: Arckép	214
Joó Béla: Alföldi táj	215
» » Szántóföld	220
» » Önarckép	221
Bosznay István: Rába partja	241
» » Mezőn	243
» » Reggel a Tiszán	244
» » Nyári délután	245
» » Kazlak	249

Marsalkó János

MARSALKÓ JÁNOS 1866-ban szoborcsoportozatot készített a debreceni gőzmalom kertjébe, mely egy sásasban járó gyermeket ábrázol, amint egy vadkacsát a farkánál megfog. A kacsa nyitott száján szökik fel a szökőkút vízsugara.

—430. P. I.

Művészet 1911. 397. l.

Nápoly, Nápoly Szicília állam része, Nápoly-Szicília állam része, Nápoly-Szicília állam része, Nápoly-

Marschalkó János, szobrászművész (1819–1897).

Az 1849. aug. 2-i debreceni csata helyen jött létre a hősök temetője, az ún. Honvéd temető, majd az T. vildgháborús halottait is ide temették. 1899-ben ide hozták ki a reh. templom és kollégium közötti emlékkertből Marschalkó János honvéd emlékművét, a sóskúti köből faragott „Haldokló oroszlán"-t.
(ezt lítve és repr.)

Sz. Kürti Katalin: Debreceni temetők művészi értékei.
Műemlékvédelem, Budapest, 1983. 4. 294–300 ig. old.

Maschalko

1896. in kert. 5 kr.

A lánchid legendái.

Csütörtöki tárcánk a lánchidhoz fűződő legendákról irván, megemlékezett a két parti hidoszlopon heverő kőoroszlánok szobrászáról elterjedt regéről is. Tóth Béla megcáfolja a tárcacikkben azt a mendemondát, hogy a szobrász azonvaló szégyenében, hogy oroszlánainak elfeledett nyelvet faragni, a Dunába ugrott. A dolgot már azért is lehetetlennek tartja, mert a néma oroszlánoknak igenis van nyelvük.

Ugy látszik, hogy a lánchid oroszlánjai nagy nyelvkérdésre fognak alkalmat és okot szolgáltatni. Azoknak a nyelveknek meglevése vagy hiányzása könnyen konstatálható ugyan, mi azonban ezt a konstatálást rábizzuk azokra, akik a könyelvek dolgában egymással ellenkező álláspontot foglalnak el. *Tóth* Béla, aki tudós is, költő is, aki tehát tud is és képzel is, azt állitja, hogy azok a nyelvek megvannak, mig ellenben *Csiky* Kálmán egyetemi tanár egy hozzánk beküldött érdekes kis cikkben, azt mondja, hogy a nyelvek nincsenek meg.

A kérdéses oroszlánoknak — ugymond — nyelvök tényleg *nincs*, — habár Tóth Béla, tisztelt barátom, ellenkezőleg látta. E fogyatkozás miatt azonban alkotójok semmi esetre sem ölhette szégyenét a Dunába, mert hát nem is kell a kőoroszlánoknak nyelvvel birniok.

A nyelvetlen kőoroszlán a *hallgatagság* és *állhatatosság* jelképe az ó-klasszikus kor óta mindig.

E symbolikus fölfogásnak története van, melyet mi még a gimnáziumban megtanultunk. Csudálom, hogy a mi lánchidunk népszerü és gyakran emlegetett meséjével kapcsolatban még senki föl nem hozta e történetet. Hát elmondom én.

Athénben történt a dolog, még a perzsa háboruk előtti időszakban. A Solon által adott alkotmány az arisztokracia mérsékelt uralmát állapitotta meg s igy a néppártot nem elégitette ki teljesen. Ez elégületlenséget fölhasználván Peisistratos, a népre támaszkodva, egyeduralomra tett szert s mint tyrannus uralkodott élete fogytáig. Ápolta az irodalmat és müvészeteket s uralkodása ellen általában nem lehetett semmi kifogást tenni azonkivül, hogy mégis tyrannus — egyedur — volt. Halála után fiai, Hippias és Hipparchos, örökölték atyjuk uralmát s kezdetben ők is népszerüségnek örvendettek. Később azonban, főleg a dölyfös és kiméletlen Hippias gyanakvóvá lett s jogtalan tettekre ragadtatta magát a nemesség egyes tagjai ellen. Az egyeduralom ellen régóta lappangó ellenszenv összeesküvést támasztott az előkelők közt; az összeesküvés élén két nemes ifju állott: Ariztogeiton és Harmodios, akik elhatározták, hogy a tyrannusokat egy nagy nemzeti ünnep alkalmával meggyilkolják, 514-ben Kr. e. Az összeesküdtek a myrtuság közé, melyet a diszmenetben résztvevők kezökben tartottak, tört rejtettek el s ugy várták az alkalmas pillanatot, hogy a tyrannusokat megrohanják. A terv elsietés következtében csak félig sikerült; Hipparchost leszurták, de Hippias megmenekült a haláltól; s hirtelenében összevont fegyveres testőrei az összeesküvőket részint levágták, részint összefogdosták. Harmodios elesett, Aristogeiton fogságba került jegyesével, Leaina-val, együtt. Hippias kinzó vallatás alá vetette mind a kettőt, hogy megtudja tőlük azok neveit is, kik tényleg nem fogtak fegyvert, de az összeesküvésnek részesei voltak. Nem tudott tőlük vallomást kicsikarni. „Nincs már több bünös, csak az egy Hippias“ — mondá a halálra kinzott Aristogeiton. Jegyese pedig, Leaina, hogy a kinzás fájdalmai vallomásra ne kényszeritsék, leharapta saját nyelvét.

Hippias azután mégis csak megbukott, s Darius persa királyhoz menekült, hogy azt hazája ellen háborura birja. A zsarnoki uralomtól, majd a persák veszélyétől is megmenekült Athén később hálás volt a szabadság hősei iránt. Leaina (nőstény oroszlán) tiszteletére az akropolis följáratánál egy nyelvetlen oroszlánszobrot emeltek, mint a hallgatagság és állhatatosság jelképét.

Az állhatatosságot, a rendületlen kitartást jelképezik a mi lánchidunk nyelvetlen kőoroszlánai is.

A tárcacikkben leirt katasztrófáról, amelyet a lánc lezuhanása okozott volt, egyik olvasónk még néhány érdekes részletet közöl velünk:

Az utolsó lánc fölhuzása alkalmából ünnepélyt rendeztek, amelyre sok vendéget is hivtak meg. Nagyobb részük a budai pillér állványain foglalt helyet és nem is történt bajuk. De meglehetősen sok ember állott a két pillér között lévő hajóhidon is, nem is szólva azokról a munkásokról, akiknek ott kellett lenniök. Amikor a hidlánc a magasról lezuhant, ez a hid egy pillanat alatt a rajta levő emberekkel együtt eltünt a habok között. Hogy hányat ütöttek agyon a lánc vagy a széttörő gerendák és hány fuladt bele a vizbe, azt akkor sem tudták bizonyosan, ma sem lehet tudni.

A hajóhid roncsai nemsokára a viz szinére kerültek, s aki a vizbe bukottak közül olyan szerencsés volt, hogy az egyikre rákapaszkodhatott, megmenekült. Magam is ismertem valakit, aki egy meglehetős nagy ilyen gerendára föl tudott mászni, ahonnan azután három nőt kihalászott. A megmentett nők közül az egyik később a felesége lett. Érdekes, hogy gróf Széchenyiről akkor városszerte azt beszélték, hogy a nagy szerencsétlenség láttára a Dunába vetette volt magát.

Főispáni szemle-ut. Torda-Aranyos vármegye főispánja gróf *Bethlen* Géza 10 napi körutat tett a vármegye területén, mely utja alkalmából a vármegye havasi részét, u. m. a torockói, alsó-járai és topánfalvi járásokat utazta be, hol megvizsgálta a főszolgabirói hivatalokat és az utóbbi járásban az álbák közjegyzőseget. Ezen vizsgálata alkalmából kisérte a alispán, a vármegye összes főszolgabirája és minden járásból egy-egy körjegyző, ezen körutnak célja volt hogy ugy a főszolgabirák, mint a körjegyzők és községek ügyvitelének megvizsgálásánál bizonyos egyöntetüség létesittessék az egész törvényhatóság területén. Vizsgálat után az összes jelenlevők a főispán elnöklete alatt értekezletet tartottak, melynek során ki

Kiállitási hirek.

A szlavóniai kereskedelmi és iparkamara tagjai Budapesten. Ma reggel 8 órakor érkeztek Budapestre az eszéki kereskedelmi és iparkamara tagjai, számszerint mintegy 120-an. A legtöbben családostul jöttek. Az ünnepélyes fogadtatás a központi pályaudvarban ment végbe, ahol ez alkalomból a kiállitás igazgatóságán kivül a budapesti kereskedelmi és iparkamara, valamint az országos iparegyesület testületileg megjelent. A budapesti kereskedelmi és iparkamara nevében *Falk* Zsigmond, mig az iparegyesület nevében *Hüttl* Tivadar köszöntötték rövid, meleg szavakkal a horvátokat, kiknek nevében *Miskolczy* Gyula, a horvát kamara elnöke, válaszolt szép beszédben.

A horvátok azután kocsikra szállva, a millenniumi szállásadó vállalat házába hajtattak, ahol néhány órát pihentek.

11 órakor délelőtt az egész társaság már a kiállitás Andrássy-uti főkapujánál volt, ahol a kiállitás igazgatósága fogadta őket ünnepélyesen. *Schmidt* József üdvözlő beszédében egyrészt arra a testvéries kapocsra utalt, amely Magyar- és Horvátország között fönnáll, másrészt pedig arra a közös munkára, amelyet a magyarok a horvátokkal egyetemben kifejtenek s amelynek eredményei itt a kiállitáson láthatók.

Miskolczy Gyula többek között a következőket mondá:

Mi az őszinte ragaszkodás érzetével jöttünk ide annak tudatában, hogy ez ünnep a mi ünnepünk is. Hiszen mi, akik teljes gazdasági közösségben állunk önökkel, nem csak az önök örömét akarjuk megosztani a kiállitásban nyilvánuló haladás fölött, de ösztönt akarunk meriteni a további munkásséghoz, hogy gazdasági életünket folyvást magasabb nivóra emeljük. Ily gondolatoktól indittatva állunk a kiállitás kapujánál, s örömmel töltik el szivünket a hazai szorgalom a nemzeti tudás pompás termékei.

A beszédet követő éljenzés és zsiviózás elhangoztával az egész társaság a történelmi csarnok megtekintésére indult. Félkettőkor a Kommer-féle vendéglőben gyültek össze a vendégek, ahol megebédeltek. Délután a horvát pavillonokat nézték meg, holnap pedig a főváros nevezetességeit és környékét. Egészben 3 napig tartózkodnak Budapesten.

*

Jury ülések. A tejgazdasági termékek időleges kiállitásának juryje tegnap délelőtt tartotta meg alakuló ülését Krisztiakovich Ede kiállitási igazgató elnöklete alatt. A választásokat egyhangulag ejtették meg; elnökké Renner Gusztáv, előadóvá tokaji Nagy László választatott. A jury azonnal megkezdte a helyszini birálatot s mai ülésén folytatta érdemleges tanácskozásait.

Az erdészeti és vadászati csoport (VII.) juryje a legszorgalmasabb csoportjurynek bizonyult. Tegnap délután *Soltz* Gyula min. tanácsos elnöklete alatt több óra hosszat ülésezett s müködését be is fejezte, azaz a birálattal elkészült. E részben valamennyi csoportjuryt megelőzte az erdészeti és vadászati csoport juryje.

A VI. c. (Állati termékek, állategészségügy stb.) jury-csoport ma délelőtt 11 órakor tartott ülést gr. Festetits Andor elnöklete alatt s előzőleg meg is szemlélte a kiállitási tárgyakat. — A VI. e. (borászat és szőlőszet) csoport-jury vasárnap, f. hó 6-án délután 3 órakor tartja első érdemleges ülését s azonnal hozzá is fog a birálathoz.

*

Uj jurorok. A f. hó 12-én megnyitandó árpa- és komlokiállitás juryje a következő tagokból alakul meg: *Árpa-kiállitás*: Választott tagok: Rainprecht Antal, Ivánka Oszkár, Karsai Albert (az orsz. gazd. egyesület részéről), gróf Pejacsevich Antal (az erdélyi gazd. egyület részéről). Kinevezett tagok: Cserháti Sándor, dr. Degen Árpád, Otocska Béla, Makfalvay Géza. *Komló-kiállitás*: Valasztott tagok: Imreh Lajos, Brüll Mór (az orsz gazd. egyesület részéről), báró Kemény Béla, Ritter Gusztáv (az erdélyi gazd. egyesület részéről). Kinevezett tagok: Aich Ferenc, Heusch Árpád, Kesselbauer Károly és Kodicky Jenő dr. E jury szeptemben 12-dikén délelőtt 10 órakor alakul.

*

Lakoma. Az ezredéves kiállitás XIV. c. csoport zsürije (ruházati ipar) befejezte munkáit, megelőzve a többi zsüricsoportokat. Ez alkalomból a zsüri tagjai tegnap este bankettet rendeztek elnökük, *Ráth* Károly kir. tanácsos tiszteletére a kiállitási francia vendéglőjében.

*

A kiállitás látogatása. Az ezredéves kiállitást tegnap, csütörtökön, *11,954* napijegyes látogató nézte meg.

Marschalkótól tőbb.

gobrázati mu van az fóti
templom sirboltjában.

Az Országh Tükre. 1864. 100. l

Marschalko Janis

Ged. nobr.

+ 1877.

Nemzeti Hirlap

1877. dec. 28

ein Lalottein

Erzkanal.

Marsalkó

taid
2 Honderü. 1847
I. 221 l.

Marsalko

a debreczeni szinház
szobornuvei

laid

Szanday:
(A debreczeni szinház.
Harmák s a kulfold

1866. 185 l

Marsalko

Nobrany

1858.

Laid: Gerster

epitext

Marschalko János

Pesten.

1847. műegylet.

József nádor arczkepe.
gipsz mellszobor.

Krisztus a keresztfán-
gipsz.

L

Marschalks

Hohrath

Lied

Fr. 75 l.

Marschalko

IROD.

Moller. Ferenc 353.

1900.

Marszalko János

szepességi születésű pesti szobrász.

1860-ban kezziti a kassai Szent Erzsébettemplom déli postaléjárol hiányzó ápró szobrokakok helyére az új s most is meglévő szobrokat: Szent Ferenczet és Árpádházi Szent Erzsébetet.

isód

Mih. Erzsébet. 99, 100, 102, 103. ll.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Marschalko Tam

zobrazy

Kassai nur Gat

13 l

Marsalko Janos

nebrán

Wód

z

Fiebermodnův

117. l.

Az oltár alatt pihen
nyosy Antalnak, a kalocsai érse
1772 jul.18.-án helyezték itt ö
A szemben lévő purga
képét magábanfoglaló keretépitm
zott, széles ivben hajló volutá
végződésű tört párkányból áll,u
lezárt négyszögű oromzat koroná
kétoldalt egy-egy mozgalmas ang
ton pedig jobbról és balról egy-
Az oromzatnak,az áldó Atyaisten
képének mesterével azonos ismere
ve.A XVIII.sz.végéről,vagy még i
felébő. Nem valami jó karban van
látjuk rajta; megtisztitásuk köz
láshoz.Az oltárt 1820-ban,1845-,
meg. 1888-ban Auth Ferenc márván

Marschalko

mod

Der Ungar. 1847, 534 l.

Marsalkó János

szobrász

Ivód

s

Tutkó 197. l.

Marschalko

ind

Peiz . 1571

Marschalkó János
1819–1877
Láb II. 83, 105, 115, 133
III. 23
IV. 86, 94, 102, 157

Marschalko

nobrair Pest.

sind

Kart. Mag. 115. f.

Rassegna d'Arte IV. 35.

MDK.

Marschalkó szobra

1863. Terracotta Megdolua szobrot ajándékon a KT segély egylete javára.

MDK - A - I. - 1/98.

Marschalkó János

szobrász

wód

e

Kapnüvészönélet

32, 34. l.

Ahcisu rapsutícisu

szabadsa

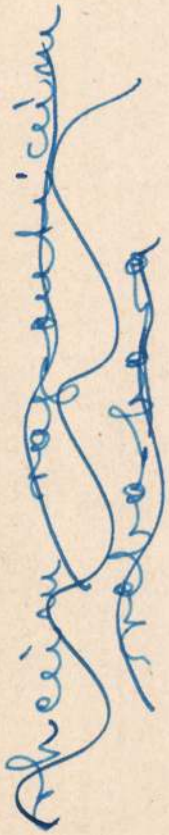

rosa centifolia

százlevelű rózsa

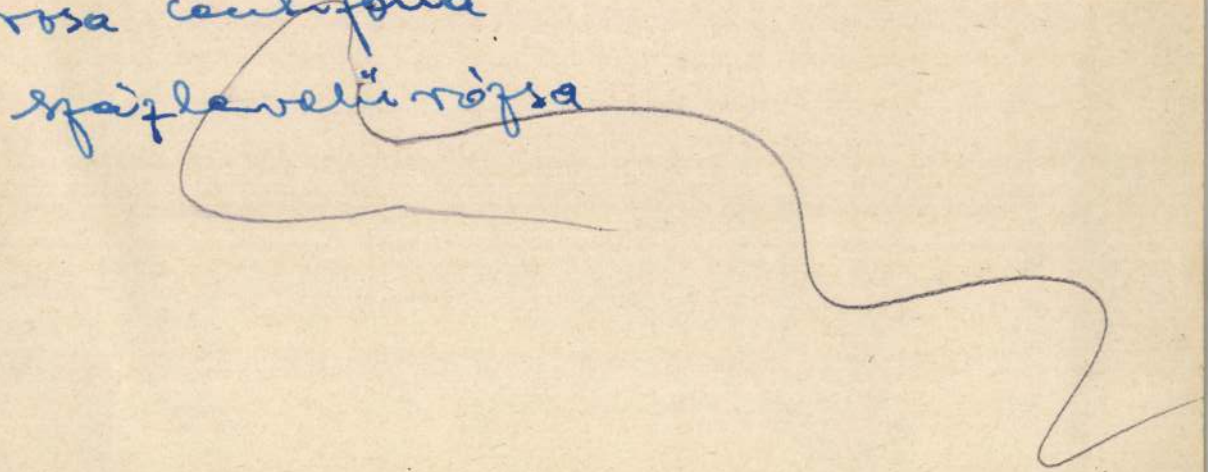

Marsalkó János pesti szobrász,

a Kassai dom testaurálása során 1864 ben a nevezett egyház főkapuit több szent művészi kivitelű szobrával díszítette. Így szt. István vértanu, szt Lipót, N. p. szt. János, szt György, András apostól, szt Adalbert, szt Bernárd, sz. Kálmán, szt. János és József, szt István és László magyar királyok szt Imre herczeg, szt Henrikei végül szt Erzsébet szobrával

Az Ország Tükre. 1864. 194. l.

Marschalkó János

szobrász
× 1819 – + 1883

U. 1238

Lásd még
Toth Béla. Mende-
mondák

Massalko

ind

Vas Ujs 1867
138.
(Debreczen level)

Marschalko

Zoisef nádor relief 1847.
gyjor

Honderu 1847. I. 102 l

Marschalko Zanós

szobrász

ki a lanerbid nég orosz-
lajat is o paragta s tobb
középület szánára is kesz-
tett szobrokat,
meghalt 1877-ben

Vas. Ujs 1877. 589 e

Marschalkó János

akadémiai szobrai

† 1877. September 13-án

(temették)

Ő faragta a lánchid
négy óriás gránitkő
oroszlánját s a
hidoszlopok négy ci
mercit, koronáit is
faragta.

ind

Az építési ipar

1877. 775. h.

(lásd nemzeti Ujlap 1877. dec. vége. Az erhalstái)

..... *mühely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Marsalkó János nobrán . M.D.K.

1882-ben készítette Karinczy mellnobrát fehér márványból. A széphalomi emlékmuzeumban.

Dankó Imre: Széphalom. Sárospatak 1956

11.

MOK

Marschalko János szobrász

mintázta a Lánchidat díszítő oroszlánokat. (más adat nincs.)

Osvát Katalin: Születésnapi köszöntő.

Nők lapja, Bp. 1954. november 18. [2.l.]

M. D. K.

MARSCHALKÓ János szobrász

Bp. Lánchíd oroszlános díszei

Magyar építészet. Bp. 1954. 91. l.

M.D.K.

Marschalkó János
szobrász

A Lánchíd talpazatán ülő koronaszlánok alkotója a lőcsei szobrász Marschalkó.

Dr. Lechner Jenő: Budapest Műemlékei
Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei József nádor korától a Főváros egyesítésig. 94 l.

Bp. 1924.

M. D. K.

MARSALKÓ János szabrász

Szabrok a debreceni szinház homlokzatán: Petőfi, Kazinczy, Vörösmarty, Csokonai, Kölcsey, Kisfaludy K.; Mel. pomene, Perpsychore

Balogh István: Debrecen. 76.

M.D.K.

MARSCHALKO szobrász

A tóti templom évtetésénél közremü-
ködő művész

Ybl Ervin: Ybl Miklós 122.,

M. D. K.

MARSALKÓ János szobrai

Az 1849-i debreceni csata emlékére és emlékmű (halálokló oroszlán) fel-állítva 1865-ben a Kollégium előtti parkban

Balogh István: Debrecen, 36. l.

Marschalkó János, szobrász

Lánchidi oroszlánok. 1850.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 62. l.

Marschalkó János

szobrász alkotta 1852-ben a Lánchíd kő-
oroszlánjait.

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973.

1335 l

640 l

M. D. K.

MARSALKÓ János szobrász

Az 1849-es debreceni csata hősi emlékmüve

1867-ben leplezték le.

Balogh István: Izsó kiklós és a Csokonai-szobor 100. l.

Müvért. 1953. 1-2. sz.

MDK

Marsalkó János

MKT. 1868.i szerkesztésének eredménye. Műcsarnok, 1868. 47-48. l.

M. D. K.

Marschalko János – Ferenczy István.
(1819–1877.)
Kazinczy Ferenc mellszobra. 1859.
Márvány.
Széphalom. Kazinczy-mauzoleum.

Rózsa György: Kazinczy Ferenc a művészetben.
Művért. 1957. VI. é. f. 2–3. sz
191. l.

Marschalkó János

alkotása, /Szent Erzsébet/ az I. Fő u.
30-32. sz. a. kapucinus templom homlok-
zatán elhelyezett szobor. /1856/.

Merza László, Bernát György, Erdei
Ferenc szb.: Budapest lexikon, Budapest
1973. 1335 l

5201

Marschalko János

+ (*Szobrászat.*) A pesti redoute-épületi nagy termek belső oszlopzatos diszitményeit Marschalko szobrász vállalta el, mintegy 28,000 ft. dij mellett.

Mar. Ujó 1862.
381. l.

Marschalko János

Nobrany

Özvegye, Hul Giergl

Hedvig + 86 éves

Eorában Budapesten

Vas. Ujs. 1916. 686 l.

A
RÉGI MAGYAR
FESTŐMŰVÉSZET

IRTA
GENTHON ISTVÁN

Marschalkó János

szobrász

rád
2

MMÉ Ekösl-
1938.407.l

Emlitve fia,
Marschalko Richard
kiváló mérnök (1856-1938)
elhalálozása
alkalmából.

MDK

Marsalkó János, szobrász

Kazinczy Ferenc képmása.

Szinnyei V. k. -1284-5 sz. - Kazinczy Ferenc különböző (Technikája arckepei. Felsorolva.

Marschalko János

2 relief festitől Éjben
bemutatva.

Róna I. 208. l.

Marschalko János
Hobrány

Róna I. 226. l.

meghalt az 1870-es
években Pesten

Budapest, 1932. október

I V A D A R

s antiquárium
311.

Telefon 87-3-30.

ek vására.

-.

E - U T L E I R Á S

-.

ie aus der Geschichte Europas
sischen Revolution.
Leinen /P10.50/P 2.80
inen /P10.50/" 2.80
ne Insel.Leinen /P 7.50/" 2.20

MOROLD, ... ziehungen zu ...

SPECHT, Richard JOHANNES BRAHMS. Leb
Meisters. Mit 20 Tief

STRAUSS, Johann SCHREIBT BRIEFE. Mi
fen von Johann Strau
d. Meisters. Mitgeteil

VOLKSLIED DAS RUSSISCHE VOLKSI
Text mit Musikbeglei

-.

MDK

Marsalko János?

1868. szépműv. albizottság tagja

MDK-A-I-1/448

MDK.

Marschalkó János

1863. okt. 17. A KT mubiváló zrůvijének elnöke.

MDK - A - I. - 1/107.

Marschalko Farós

nobrász

Pest. Háromszív u. B.
A Kin. társ. tagja.

A magy orsz-i közömszek neve &
lakhelye O M K Tévkönyve 1865/6
240–45.l.

MŰVTÖRT DOK

MARSCHALKO JÁNOS
szobrász

Osvát Katalin: Születésnapi köszöntő.
Nők Lapja, Bp. 1954. nov. 18. XØ. 2. old.

MÜVTÖRT DOK

MARSCHALKÓ JÁNOS
szobrász

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp.1955.

Marsalkó János (1819-1877)

1960. előtt a debreceni Csokonai Színház oromzatán állottak művei.

dr. Tóth Ervin: A Csokonai Színház oromszobrai.

Hajdú-Bihari Napló, 1972. márc. 18.

Marschalkó János

alkotását a Láuchid

kőoroszlánját mindenki ismeri.

Ország - Világ 1972/44 19 old.

Marschalkó János
/1819 Lőcse - 1877 Bp./ MDK

szobrász

Bécsben J. Kliebler tanitványa .

"Lánchidi oroszlánok. 1850.

41.o..

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Marschalkó János, szobrász

Debrecenben 1867-ben avatták az Emlékkertben a művész „Haldokló oroszlán" c. honvédemlékművét. A debreceni csata 50. évfordulóján, 1899-ben kivitték a honvédtemetőbe. (említve). Ennek a helyén avatták fel Tóth András 1902. nyarán „Hungária" c. művét. (említve)

Sz. Kürti Katalin: A költő édesapja: Tóth András szobrász

Hajdu-Bihari Napló, 1977. máj. 29.

Marschalkó János MDK

szobrász

Repr:

"Lánchidi oroszlán"

Szöveg utáni képtáblák lapszám és sorszám nélkül

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Marsalkó János

kezitette a buda vi-
tivárosi kapucinusok
templomának homlok-
zati fülkéjében elhelyezett
Szent Erzsébet szobrot.
1856.

Roh Henrik

I. 100 f.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Marsalkó

Szobrán

Magyar Művészet, 1926

241–242. o.

Művészeti adatok. Barabás Miklós a Láne-kidról.

Plasztika. Szent Erzsébet. Marschalkó.
1857

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Plasztika. Fekvő oroszlán /Lánchid/ 1850
Marschalkó

Magyar Művészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
művészete.

Dabóczy Mihály: Kölcsey Ferenc

41

MÉSZKŐ SZOBOR A CSOKONAI SZÍNHÁZ FALÁBAN

Marsalkó János budapesti szobrásznak jó száz éve puha mészkőből faragott szobrait szétmarta az idő, a restaurálási kísérletek is hiába valónak bizonyultak. S több mint egy évtizeddel ezelőtt, 1959-ben kapta nyolc neves fővárosi művész azt a feladatot, hogy újra kőbe formázzák azokat a műveket, amelyek korábban egyetlen alkotó képzeletében születtek. Ekkor kapta *Dabószy Mihály* is (sz. Marosszentkirály, 1905.) a megbízatást, hogy a főbejárattól jobbra, a felső fülkébe készítse el *Kölcsey Ferenc* szobrát. A feladatokat a nyolc alkotónak előbb össze kellett egyeztetni. A Marsalkó-plasztikáknál előny volt az egységes stílus, még a hibák mellett is, de itt merőben eltérő elképzeléseket kellett — a tér és a színház adottságait figyelembe véve — közös nevezőre hozni.

A művész Kölcseyt mint *embert*, s mint *írót* és *szónokot* akarta megjeleníteni. A mintázásnál egyszerűségre s összevont felületekre törekedett. Hiteles adatokra alig támaszkodhatott, az igazi arcvonások keresésénél mindössze a Tudományos Akadémia különböző értékű és hitelességű metszeteit és fotóit vehette igénybe. Ezekből s olvasmányaiból kellett megformálnia a látvány belső igazságát, a szónok nyílt és magabiztos tekintetét, amely erősen eltér minden korábbi ábrázolástól, mert a költőt — fél szemének elvesztése s lelki túlérzékenysége miatt — többnyire fájdalmas arcvonásokkal vagy szenvedésektől megtört embernek tüntették föl. Dabóczy szobra elmélyült szellemiséget sugároz, a költő tekintetéből feszültség árad, a saját útját kérlelhetetlen következetességgel járó és ezért mindent vállaló férfi elszántsága. A realzimus eszközeit veszi igénybe, hogy a költőt és írót a maga szellemi és fizikai valóságában elénk állítsa. A kivitelezés nyugodt egyensúlyában, az architektúra s megadott kötöttségek összehangoltságában jelen van nemcsak Kölcsey egyénisége, hanem az alkotó szobrász elvonatkoztató látása is.

Dabóczy Mihály szobrát 1960-ban helyezték el a színház fent már jelzett helyén, a másik hét új kivitelezésű munkával egy időben.

Dr. Tóth Ervin

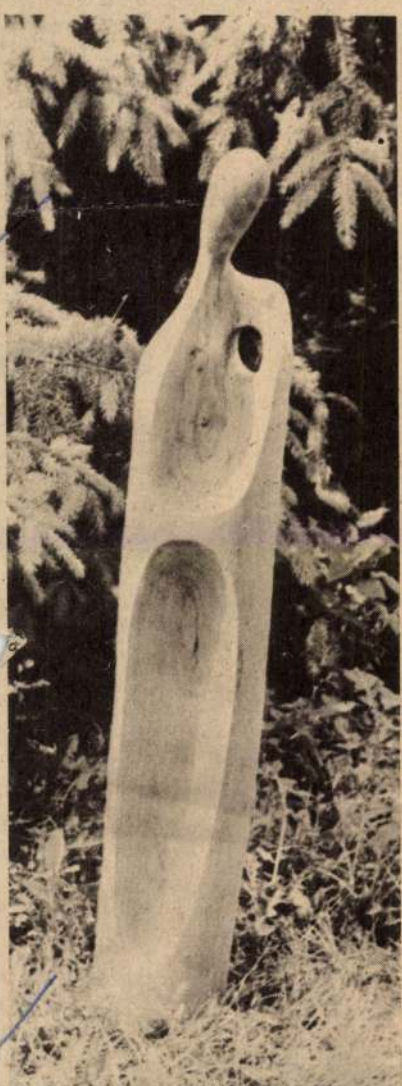

PAPP MIKLÓS: TÉRPLASZTIKA (FA)

...Havi részlet jellegére kiadóba.

Kétszobás kertes ház eladó. Jószágtartásra, kertészetre alkalmas. Határ utca 46.

Egyszoba konyhás ház eladó. 200 négyszögöl telekkel. Köteles u. 10.

Családi ház 300 négyszögöl kerttel Móra Ferenc u. 18. sz. alatt eladó. Budai Nagy Antalból nyílik.

Eladó Debrecen, Monostorpályi út 110 alatt (Konzervgyárhoz közel) kertes családi ház, két szoba, konyha, spájz, garázzsal. Azonnal beköltözhető. Érdeklődni mindennap.

Beköltözhető családi ház eladó, Kerekes telep, Áchim András u. 37.

Beköltözhető családi ház eladó. Fillér u. 1. Bihari utcából nyílik.

INGATLAN

Eladó 100 négyszögöl te-

Külön bejáratú szoba azonna Budai Ézsaiás u.

Külön bejáratú s ákfiúnak kiadó. N u. 25.

tt külön kiadó ké any Jáno

t vagy lőnek fe ársaság

y dolgozó snak fel n u. 9. 1. a

ányt szoba k. Tóth, Ny fszt.

dolgozó férfi torozott szoba g u. 29.

kiányt alb alra, felveszek. 1 u. 10. IV. e

t egyetemi szobát keres -használattal. Á tat alábbi címre y Sarolta Kap or Andor tér 1.

olgozó lányt fü lakásba felveszek Imre u. 13.

Külön bejáratú t szoba 1 férfinak et fiúnak kiadó. Le 31. Hámán Kató nyílik.

Üres szoba konyh nálattal, fűtéssel párnak kiadó. Vőfély

Külön bejáratú zott szoba két dolg részére 15-től kiadó. dég u. 78.

Külön bejáratú zott szoba két szem szére kiadó. Lefkovi mos u. 79.

Gyermektelen fiat zaspár keres üres s szobát, konyha-, fü ba-használattal. beköltözés" jeligére adóba.

Külön bejáratú sz bérletbe kiadó. Sólyca 153.

JÁRMŰ

Warszawa szemel csi olcsón eladó. D Pázsit u. 9.

Kitűnő állapotb Simson Star azonna Érdeklődni 5 óráto u. 2. I. em. 4. K

KULTÚRCI

Angolmechanikás ter rövid zongora zományin keresztül részletre is vagy bérbeadó. Érdekl után 7—8 óra Batthyány u. 5. Telefon: 16-860

Régi olaj márkás nyek, Benyovszki eladó. Nyíl u. 24.

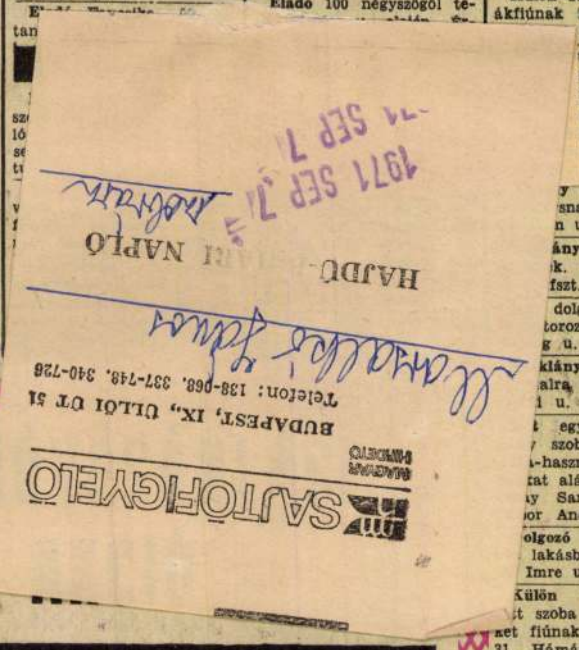
HAJDÚ
NAPLÓ
1971 SEP 7
SZABAD NÉPE
SZABAD NÉP
SZABAD NÉPE
SZABAD NÉP
SZABAD NÉPE
SZABAD NÉP

Marschalkó János szobrászművész (1819–1874).
Tóth Antal: Szobrászatunk a XIX. században.

2 Marschalkó János: Széchenyi István (szoborterv), patinázott gipsz, 50 cm, 1865 k.

A Magyar Nemzeti Galéria Művészeti

Művészet, 1984. április, 59. old.

tett észtanából, s ezuttal a syllogismusokról szólt; a tárgyilagos és önleges igazságról.

⊙ (*A szent István-társulat*) okt. 7-kén tartott választmányi üléséről, a P. U.-ban már tettünk hosszabb közlést; folytatólag még ide jegyezzük, hogy a Bukovinából megérkezett magyar gyermekek közől még gr. Károlyi István egynek lakás- s élelmezéssel ellátását magára vállalta, a társulat pedig az uti s egyéb előleges költségeket ajánlotta meg, s továbbá, hogy a választmány egy részben megujittatott, a tisztviselők pedig hivatalaikban megerősittettek.

△ (*A szent István-társulat*) okt. 14-én tartott választmányi gyülése. Bibornok herczegprimás és esztergami érsek ő eminentiája levelében értesiti a társulati elnökséget, hogy a bukovinai kath. magyar telepesek gyermekei közől hármat teljes atyai ellátás-, tanittatás- és neveltetésre elvállalni méltóztatik. Egri érsek ő excja azok közől szintén egynek neveléséről gondoskodni kegyeskedik. A többi Pesten neveltetendő gyermekek fölügyelőjének s gondnokának főt. Somogyi Károly lőn megbizva. Az alapitandó társulati könyvtárnak gr. Károlyi Istvánon kivül, közelebb főt. Danielik János alelnök ő nga. és főt. Somogyi Károly igazgató ur több jeles könyvet ajándékozott. — A társulat által kiadott több könyvekből egyes példányok a szegényebb plébaniai könyvtáraknak, a magyar főgymnasiumok szorgalmasabb tanulóinak, a bucsuhelyek buzgóbb s a pesti legényegylet tagjainak ajándékul adatnak. A veronai cs. kir. helyőrségnek (mivel tagjai nagy része magyarokból áll), kórházi könyvtára számára is fognak könyveket küldeni. — Mult sept. hóban összesen 136 rendes tag lépett a társulatba.

⊙ (*A szolnokmegyei lovas és gazdasági egylet*) azon részvényeseit, kik folyó évi részvényeiket mind ez ideig be nem fizették, felszólitja, hogy azokat ez évi nov. 1. napjáig okvetlen befizessék, különben az egylet törvényes uton lesz kénytelen követelését behajtani.

△ (*A hevesmegyei gazdasági egyesület*) felsőbb helyen megerősitést nyert s igy müködését nemsokára megkezdendi.

Mi ujság?

⊙ *Főherczeg Főkormányzó ur* Ő csász. kir. Fensége 19-én este Bécsbe utazott.

⊙ (*A bécsi ezüst sorsjáték*) közelebbi huzásában főnyerő számok: 21,332, 12,233, 52,693 és 13,537 sz. A bevétel az irgalmas nénéknek van ajálva.

△ (*A pesti egyetem templomának kijavitása*) s ujraékitése nemsokára annyira be lesz fejezve, hogy a közisteni szolgálatot abban ismét megkezdhetik.

⊙ (*A kassai székesegyház kiujitása csakugyan valósul*), melly munkára Gerster pesti épitész van felszólitva. A homlokzat rég elrombolódott szobrai is helyre lesznek állitva, mellyek költségét főt. Fábry ur viselendi. E szobrok s egyéb kőfaragványok készitése Marsalko pesti kőfaragóra van bizva, ki már a főthi templom körül is kitünteté magát. A javitási költségek gyüjtés utján hozatnak egybe s az első év munkálataira 20,000 pftot fordítnak.

lyenek a hazánkban is, s különösen Pesten szép jövőnek méltán eléje néző gépgyáraink; — illyen különösen a *Röck és Szabó urak gazdasági és malomépitő gépgyára*, melly *Halmiban* gőzmalmomat, saját terve szerint, saját gyárukban készült gépszerkezettel, a legujabban sikerrel használt és valóban igen czélszerüen működő henger lisztfinomitó és minden a mi csak gőzmalmokban megkivántató, alkatrészekkel látta el, és e hó elején azt mozgásba hozván, teljes megelégedésemet és a t. közönség által is nyilvánitott méltánylatát vivta ki. Solid és egybevágó művök biztosit, miként üzletem, bár kicsinyben, de hasznot hajtóvá váland. — Köszönöm, igen köszönöm *Röck és Szabó* uraknak irántam folytonosan tanusitott pontos és loyalis eljárásukat, melly által lehetővé tették vállalatom létrejöttét; nem fogom feledni azon önök részéről valódi áldozatkészséget, mellyel elősegitettek, s mit azzal is igazoltak, hogy a felállitáshoz egy olly tiszta jellemü, szakértő, szorgalmas mivelt egyént alkalmaztak, millyen *Stepper János* monteur ur, kiben valódi hazafiui örömmel láttam, a szakmája iránti buzgalmat, ki a Röck és Szabó urak érdekét is olly méltóan képviselé, — s kinek ezuttal hálámat fejezem ki. — Végül jogosan ajánlhatom a t. cz. közönségnek, miként *Röck és Szabó* urak gépgyárát igénybe venni egész biztossággal lehet, levén alkalmam gazdasági gépeit is, ugymint: cséplőgépet, hajtóval, szecskavágókat, ekéket, kukoriczát morzsolót, igen jó tisztitó nagy rostát és több másnemüeket folytonos használatban kitartó sikerrel megpróbálni. Meg kell vallanom, mikép kevésnek érzem magamat, valamint Röck és Szabó urak irányában hálámat, ugy a tiszt. közönség iránti figyelmeztetésemet a fenttisztelt gyárnok urak iránt kellőleg kifejezhessem, — megnyugtat mindenesetre az, miként olly becsületesség, olly kielégitő gyártmányok, mint a Röck és Szabó urakéi, bár jelenleg is méltányoltatnak, de jövőjök napról napra biztosabb, — mit én is valóban őszintén kivánok. Halmi, okt. 6. 1858. — *Kozányi Pál*, a Halmi gőzműmalom tulajdonosa.

△ (*Uj találmány.*) A „Falusi Gazdában" olvassuk, hogy *Gondol Dániel*, több év előtt legjobb hitelü irónk, egy hatvasu, keverésre ugy, mint magtakarásra kitünően alkalmas ekét talált fel, melly mind a hozzá kivántató csekély erő, mind pedig az általa végzett munka tökélyére nézve jelesnek mondható.

△ (*Uj találmány.*) Dr. Rochleder Frigyes prágai vegytanár és Brosche Vilmos prágai gyárnok, szabadalmat kértek, és nyertek egy találmányra, melly szerint az épületfa sem el nem ég, sem el nem korhad, s a rothadástól is teljesen megóvatik, ugy hogy tűzbiztos épitésre alkalmazható.

+ (*A tolnamegyei egykori posztógyár*) gépeit és egyéb eszközeit Szegszárdon nov. 4-én el fogják árverezni.

⊙ (*Angolország kőszénbányáiban*) 1856-ban 230,000 munkás dolgozott és 1230 millió mázsányit ásott ki, e mennyiség 1857-ben 1360 millió mázsára emelkedett. Az első évben 1029, a másodikban 1119 lett a bányákban különféle szerencsétlenségek áldozata.

+ (*A magyar mustraborok Konstantinápolyban*) átalános tetszésben részesülnek. Korizmics László, ki e borszállitmánynyal közelebb a török fővárosba utazott, többek közt irja, hogy a levitt mustrák mind ki vannak

PEST 1867

MÁRTIUS 12-én

TŐZSDE BÖRSE

VÁROSHÁZ

SZINHÁZ

BARÁTOK TERE

VÁCZI UTCZA

BUDA.

Ő Felsége Buda-Pesten, (márcz. 12.)

e benyomások, hogy nem egykönnyen válhatunk meg tőlök. S midőn mai képünkben, a bevonulás rajza mellett, a világitás nehány nevezetesb részletét adjuk, igérjük egyszersmind, hogy e nagy napok más fontos eseményeit is hasonlólag olvasóink elébe vezetendjük.

Ugy van! Nagy napok ezek, Ő Felsége Buda-Pesten időzésének napjai. A kiegyenlités nagy műve, a korona és a nemzet között, ha teljesen bevégezve nincs is még, az első legfontosabb lépés megtételével biztos irányba vezettetvén, azóta gyorsan halad és a legjobb uton a teljesülés felé. A helyét elfoglaló miniszterium, tudván, hogy nem a szók, hanem a tettek ideje van, első fellépésénél már az országgyülés elébe terjesztette az ismeretes négy javaslatot s az országgyülés nem késett azokat elfogadni. Különösen a javaslatok két elseje, az adó- és ujoncz-megajánlás, teljes biztositékot adott mind a birodalom tulsó részének, mind Ő Felségének a felől, hogy Magyarország komolyan veszi a kiegyenlitést, áldozatokra is kész érette, s fölismeri és méltányolja az átmeneti helyzet nagy nehézségeit.

A nemzet ily félreismerhetlen jó indulata s áldozatkészsége Ő Felsége szivében is csak megerősithette a bizalmat e lovagias nemzet iránt, s az uralkodónak jelenleg köztünk időzése, e bizalomnak valamint ujabb meg ujabb jeleit tünteti föl, ugy folytonos táplálékot ad.

Midőn Ő Felsége mult vasárnap a nemzeti szinházban „Ilka, vagy a huszártoborzó“ czimü eredeti opera előadásán megjelent, a lelkesedés oly félreismerhetlen jeleivel fogadtatott a roppant számu közönségtől, mely láthatólag jól esett atyai szivének. Az összes szinházi énekkar által énekelt néphymnust, a közönséggel együtt Ő Felsége is fennállva hallgatta végig. A dalműben előforduló vonatkozásokat és dalokat a „király“-ra — a közönség hangos éljenzésekkel kisérte. — Ő Felsége kedden, a „Tévedt nő“ előadásán ismét szerencséltette jelenlétével szinházunkat.

Szóval, e napok öröm és lelkesülés napjai. De a megfontolás és szigoru hazafi-gond napjai is egyszersmind. . . . A képviselőház megkezdette már a közösügyek tárgyalását. Soha a magyar törvényhozás nagyobb horderejü tárgygyal nem foglalkozott.

Ő Felsége jelenléte az ország fővárosában s e fontos tárgyalások folyama, oly találkozása az eseményeknek, mely a nemzetnek törvényes jogaihoz ragaszkodását s királya iránti hűségét egyaránt kell hogy szilárditsa.

Valami a táplálék hatásáról.

(*Lewes* köz-élettanából.)

Gyakran látjuk, hogy némelyek egyik vagy másik átalánosan kedvelt ételt nem szeretik, s mások viszont oly eledeleket nem esznek, melyek a közelismerés szerint igen táplálók és egészségesek; s mivel ezt rendesen puszta szeszélynek vagy rosz szokásnak veszszük, többször heves szóváltásokra ad alkalmat, kivált a háziasszonyok részéről. De a tudomány is nem kevéssé látszott ez állitást támogatni, hogy t. i. a táplálékok minden emberre egyenlő hatásuak, s mivel főleg Liebig munkálatai által meghatároztatott, hogy melyik növényi vagy állati táplálék mennyi tápanyagot tartalmaz: azt hitték, hogy az eledelek a bennök levő tápanyagok arányában hatnak mindenkire egyformán, annyival inkább, s mivel a tapasztalat is e részen látszék állani. Lewes ez átalános véleményt megtámadja, kifejtve, hogy az eledelek a küllég behatásának alá vetve, minden egyénnél kisebb-nagyobb mérvben különböző gyomorban nem ugy bomlanak fel s nem ugy hatnak, mint a vegyésznek légmentesen zárható s változatlan görebeiben. Az ebből következtetés tehát amarra nem helyes, s a példabeszéd, hogy „a mi egyiknek étek, a másiknak méreg,“ a szó legszorosabb értelmében igaz. Európában is elegen vannak, kikre a juhhus mérges hatásu. A hires Abbé de Villedieu esete, habár ritka, de nem páratlan példa arra, hogy a husnemü táplálék némelyeknek veszedelmes. Neki ugyanis már kora ifjuságától fogva oly határozott ellenszenve volt minden husétel iránt, hogy sem szülőinek kérelme, sem nevelőinek fenyegetése nem volt képes annak legyőzésére birni. Harmincz éves korában azonban, — addig mindig növényi eledellel élve, — rá vette magát, hogy megpróbálja, mily hatása van rá a huslevesnek, s erről lassankint a juh- és tehénhus evésére ment át. Azonban a próba csakugyan roszul ütött ki, mert vérbőség és álomkór jött rá, s agygyuladásban meghalt. 1844-ben egy franczia katona azért volt kénytelen elhagyni szolgálatát, mert a husételt ki nem állhatta. Dr. Prout ismert egy egyént, a ki az ürühust bármint készitve sem ehette. Ezt azonban csak „szeszély“-nek gondolva, többször egészen más alakban, s általa fel nem ismerve étették meg vele, de az eredmény mindig ugyanaz lett: hányás és hasmenés. És az erős hatásból itélve, — mely valóban a legerősebb méregéhez volt hasonló, — alig kételkedhetünk, hogy ha a juhhussal fel nem hagytak volna, az nem sokára az illetők halálát vonta volna maga után. Dr. Pereira, ki azon helyet idézi, még hozzá teszi, hogy ő is ismert egy uri embert, kit mindig emésztési bajok támadtak meg, ha pörkölt hust evett.

Némelyek nem ihatnak kávét a nélkül, hogy ne hánynának tőle, másoknál meg a cseresnye és ribiszke átalános gyuladást idéz elő. Hahn magáról beszéli, hogy 7 vagy 8 szem földi epertől rángásokat kapott, Tissot pedig czukrot nem ehetett hányás nélkül. Sokaknak természetével meg a tojás ellenkezik, tészta- vagy másnemü tojásos sütemények veszélyes betegséget idéznek nálok elő, s ha az ilyeket megétetik is velök azon biztatással, hogy nincs bennök tojás: az elmaradhatlan hatásból mihamar észreveszik a csalást.

A különböző egyének emésztési képessége közti ezen különbség kevésbbé feltünő alakban mindnyájunk előtt ismeretes. Gyakran látjuk, hogy mások mily jóizüen s jó egészséggel esznek oly eledeleket, mikről mi saját keserves tapasztalásunk után meg vagyunk győződve, hogy nekünk ártalmasak. És e tényre komolyan hivjuk fel a szülők s nevelők figyelmét, hogy kerüljék azon zsarnokias s helytelen eljárást, miszerint a gyermekekre erőltetnek oly ételeket, miket azok ki nem állhatnak. Rendes dolog, a gyermek valami iránti ellenszenvét puszta „szeszély“-nek venni, s „makacsságnak s gyermeki bolondság“-nak nevezni, ha a kövéret, tojást, vagy az „egészséges karalábét“ nem eszi. Pedig ily esetben még a „szeszélyt“ sem kell teljesen ignorálnunk, kivált ha ez csak valamitől vonakodásban nyilatkozik, mivel az oly „szeszély“ valószinüleg az illető szervezetének ideiglenes és rendkivüli állapotát jelenti legalább is, a mit pedig figyelembe nem vennünk, nagy hiba volna. Ha pedig valamely táplálék iránti ellenszenv állandó, az kétségkivül annak jele, hogy azon eledel nem alkalmas szervezetünkhöz.

Az állatvilágra vetett egy tekintet eléggé mutatja azon feltünő különbséget, mely két, egymáshoz közel lenni látszó szervezet közt lehet a tápanyagot átsajátitó képességökre nézve. Az ovrszarvuaknak két faja van, fehér és fekete. Ez utóbbi a szép, de halálosmérgü „Euphorbia Candelabrium“-on táplálkozik, és azt saját testévé hasonitja át, mig ha a fehér talál enni ebből, mulhatlanul elvesz.

Nem kevésbbé érdekes ezzel összefüggőleg azon két kérdés, hogy ártalmas-e a czukor a fognak, s nem ártalmas-e a gyomornak?

Az elsőre feleletül csak a négerekre kell mutatnunk, a kik több czukrot esznek mint bármely más nép, és a kiknek fogaik mégis irigylendő fehérségüek és erejüek.

A második kérdésre felelni már nem oly könnyü; de ismerve azon fontos szerepet, melyet a czukor teljesit a szervezetben, — biztosan mondhatjuk, hogy a czukor, ha csakugyan van valami káros hatással, az csak mértéktelen élvezete mellett történhetik. A tejsav — mely a czukorból képződik, — oldja fel a vilsavas mészt, a mi — tudjuk — főalkatrésze a csontoknak és fogaknak, s a mely csak ily feloldott állapotban juthat azokhoz, és minthogy a czukor eszközli e feloldást, annak haszna kétségtelen. De ennél még többet bizonyit saját ösztönünk. Ha mindnyájan ugy szeretjük a czukrot, ez csak onnan lehet, mert természetes összeköttetés van közte és szervezetünk között.

Nem szükség ezért a félénk szüléknek sopánkodni gyermeköknek a czukortartó utáni nagy hajlamán, hacsak nem tulságos az, s eltiltani a csemegeárusokkali kiskereskedésüket; miért utját állani csekély örömüknek mindig azon soha nem értett ürügy alatt, hogy ez az ő javokért van. *D.*

Debreczeni levél.

Debreczen, márcz. 19.

Világitsunk! — ne világitsunk! — e két szó közt folyt az eszmecsere a közel mult napokban. Nincs minek örülni, mond az egyik, várjuk meg az eredményt, — kicsi jó is jobb az eddigi nagy rosznál, mond a másik, reméljünk, hogy e kicsiből nagyobb jó is kinövi magát; bizzuk a dolgot kiki belátására, jegyzé meg egy harmadik, én ugyan nem világitok; én meg világitok, s nem tartom ellentétnek e tettet a minapi bizalomszavazással, jegyzé meg éles hangjával a negyedik; mit gondolt az ötödik, hatodik, századik, nem nyilvánitá, de annyi igaz, hogy eljővén az idő, csaknem kivétel nélkül meggyujtók mécs- vagy gyertyakészletünket, megtartók a kettősen kivilágitott szinházban a diszelőadást, s „A király házasodik“ czimü magyar izü darab hazafias mondatait viharoson megtapsolók; az összes szinházi személyzet által csinosan elénekelt Szózat nehány versét lelkesen megéljeneztük. — Azt azonban nem lehet tagadni, hogy az öröm egyátalában nincs oly fokozatban, mint például 1848-ban volt; de csoda-e, ha 19 hosszu év alatt annyi hányattatást, annyi csalódást átélt magyar embert a remény nem képes többé felvillanyozni, s az igéret helyett az élvezhető valóra áhitozik. A pénzügyi épületekről szép csöndesen elszálltak a jelvények, de a szinlapok, „Értesitő“ és „Hortobágy“ még mindig csak a császári rendőri jóváhagyás után láthatnak napvilágot, szóval a szabad sajtó jótékonysága Debreczenig eljutni mind ez ideig nem birt; de hiszen megtanultuk a tűrést, s békésen megvárhatjuk e nehány napot is.

Még nem tudhatni ugyan, mikor következik el az idő, hogy a nép ismét önmaga választhatja előljáróit, — de már is történnek összejövetelek; részünkről csak helyeselni tudjuk, ha az értelmiség sorakozik, s hazafias beszélgetések közben minél többször, minél tüzetesebben vitatja meg a magatartást, előbb ugyan egész átalánosságban, majd, ha az idő inkább közeledik, részletesen is. Az ily hazafias beszélgetésektől távol van a pohárcsengés, s igy a józanon maradó elme fontolhatja meg a teendők egész sorát, s ha e jelleget mindvégig megtartják az ily összejövetelek, biztos lehet remélni, hogy az igy eszközlendő higgadt vitatkozások után részletekben is egy nézetre vergődő értelmiség, meggyőződés szülte érveivel fegyverzetten, vezethetni fogja a népet annak idején, a nélkül hogy a szabadválasztás szép jogán csorbát ejtene; bizton remélhetni e higgadt összejövetelektől, hogy majdan az egyének kitüzésénél a szeplőtlen becsületesség mellett, arravaló szakismeret, erély és képességre lesz főfigyelem és tekintettel, s távol tartatnak a sógorság, komaság, s pajtáskodás kinövései, mikre leginkább a telt poharak közti korteskedés szokott tekinteni, mitsem gondolván azzal, hogy egyik másik igen alkalmas lehet fölviditani egy vig czimbora-társaságot, de alkalmas lehet ám arra is, hogy egy általa meg nem birható tisztviselői állomáson a város lakosságának többet ártson mint használjon. Ismételve mondjuk, hogy az ily beszélgetéseket, minél gyakrabban, s minél nagyobb terjedelemben történnek, az egész közönségre nézve jótékonyaknak, s ugy lehet, átalános irányt adóknak hiszszük.

Az egyletek a mostoha idők daczára mindegyre szaporodnak városunkban. A gazdasági és lövész-egylet már megalakult, a tornaegylet alakulóban. — A kertész-egylet Simonffy Imre elnökkel élén, nagy tevékenységet fejt ki, s azt hiszszük, hogy egy pár év alatt érezhető lesz jótékony hatása. — A zenede, bár iránta nem mondhatjuk a részvétet általánosnak, a mult évekhez képest számban, erőben gyarapodott; a mult héten tartott viz-gák jól ütöttek ki. — A dalárda ügyes karnagyának buzgalma mellett sem birja összevarázsolni a müködő tagokat a hetenkint kétszeri gyakorlatokra. — A lövölde épitésére még ez évben kilátásunk van, s e férfias időtöltéssel párosult gyakorlatnak szép jövőt merünk jósolni városunkban.

Az emlékkert-társulat a nagy templom és főiskola közti üres tért kellemes sétánnyá varázslá, az egyik kertbe szánt Csokonai szobrán a tavasz nyiltával *Izsó* Miklós jeles szobrászunk fog — reméljük — remekelni; ha nagy mintája elkészül, ugy tudjuk, hogy az ő fölügyelete alatt fog az talán Münchenben érczbe öntetni. Egy másik emlék régóta készen várja már a felállitást, vagy az 1849. auguszt. 2-ki csatatéren, az ugynevezett *Nagy-Sándor halmán*, vagy mint többeknek inkább tetszenék, az emlékkert közepén; megvalljuk, hogy Marsalkó szobrász e szépen kivitt emlékét (egy magyar zászlón nyugvó sebzett oroszlán sóskúti kőből,) mi is jobb szeretnők az emlitett kertben látni, mint a bár történeti nevezetességü halmon, a szépet, nemest még kimélni nem igen értő kanász- és juhász-bojtáraink rontóvágyának

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1960 AUG 28

A lánchídi oroszlánok „apja"

Százötven évvel ezelőtt, 1819. augusztusában született Lőcsén *Marschalkó János*, a XIX. század közepének egyik legjobban foglalkoztatott díszítő-szobrászművésze. Nevét alig ismeri már valaki, pedig négy műve úgy hozzátartozik Budapest képéhez, akár a budai Vár vagy az Országház: ő mintázta a *Lánchíd négy oroszlánját.*

1847-ben kapta a megbízást, hogy a készülő híd *kapuőreiként* két-két oroszlánt készítsen. Marschalkó évekig dolgozott a szobrokon, amelyek megalkotása az akkori évek legnagyobb szobrászati közmunkája volt. Végül is az oroszlánokat csak 1852-ben állították fel — pontosabban fektették le.

A felavatás ünnepségeit a hagyomány szerint — Tóth Béla Anekdotakincse is megemlékezik róla — ünneprontó suszterinas zavarta meg. Egy *Frick Jakab* nevű kisinas, (aki különben 1897-ben halt meg Székesfehérvárott) felkiáltott az ünneplők tömegében: *„Nem érnek ezek az oroszlánok annyit sem, mint a macska, hiszen nincs nyelvük!"* Az oroszlánoknak — mint az ünneplő ezrek megállapították, s azóta is bárki megnézheti — valóban nincs nyelvük. Az eset nagy port vert fel, újságcikkek és művészek sokat bosszantották Marschalkót ezzel a történettel. Híre kelt, hogy a szobrász szégyenében a Dunába ugrott. Esze ágában sem volt. Fogadást ajánlott, hogy a hasonló helyzetben fekvő oroszlán nyelve nem látható. A fogadás eldöntésére egy cirkuszi oroszlánt mutattak be a sajtó képviselőinek. *Marschalkónak lett igaza, az oroszlánnak ebben a testhelyzetben „nincs nyelve".*

Hogy a lánchídi oroszlánok monumentalitása, szépsége, vagy ez az anekdota tette-e népszerűvé Marschalkót, nem lehet megállapítani, de bizonyos, hogy a múlt század díszítőszobrászai között a legelső sorban állt, és állandóan újabb és újabb megbízásokat kapott. A budapesti *Vigadó* tetején álló szobrok közül a Költészet, Kereskedelem, Földművelés c. szobrokat ő készítette és a nagyterem oszlopainak díszítését is ő vállalta. A *Magyar Tudományos Akadémia* előcsarnokában az oszlopok lábazata és fejdísze Marschalkó munkája, ezenkívül a könyvtárban levő Telekitáblát, amely a könyvtárat megalapító Teleki-család emlékét őrzi, szintén a művész készítette.

Nemcsak Budapesten dolgozott a kitűnő szobrász, hanem vidéken is. A *kassai dóm* részére több szobrot készített, és az ő művei voltak a *debreceni Csokonai Színház* homlokzatát díszítő szobrok is: Petőfi Sándor, Kazinczy Ferenc, Vörösmarty Mihály, Csokonai Vitéz Mihály, Kölcsey Ferenc és Kisfaludy Károly portréi, ezenkívül a párkányzat felett a Népdal és a Költészet allegorikus figurái. A színház legutóbbi restaurációja alkalmával a homokkőből készült és megrongálódott portrészobrokat nem helyezték vissza az épületre, hanem a Déri Múzeumban őrzik őket; csak a két allegorikus szobor került vissza eredeti helyére. Debrecenben még egy alkotás őrzi Marschalkó nevét, a lánchídiakhoz hasonlóan szintén oroszlán: a honvédtemetőben száz éve felállított *honvédsíremlék.*

Az elfelejtett Marschalkó szobrait hiába keressük múzeumokban (csak a Fővárosi Történeti Múzeumban található egy kis, Flórát ábrázoló terrakotta szobrocskája), hiszen főleg díszítőszobrász volt. Mint ilyen azonban együtt dolgozott *Ybl Miklóssal, Lotz Károllyal, Feszl Frigyessel,* része volt a hagyományos városképek kialakulásában. 1877. szeptember 12-én, Budapesten halt meg.

Radó István

arattak a látványos magyar lovasbe tatók is.

▲ A HUNGAROTEX szerdán értesí kapott arról, hogy a skandináviai körú levő delegációja Koppenhágából Osl érkezett és kedden este megtartotta első norvégiai divatbemutatót.

A 31-ES JELZÉSŰ AUTÓBUSZOK m órától kezdve, megszakítás nélkül, ismét a redi úton át közlekednek — közli a fővárosi nács közlekedési főigazgatósága.

▲ ÚJ RENDSZERŰ VÍZÜGYI TÁ JELZŐ-BERENDEZÉS próbaüzemelte sét kezdte meg a Nyugat-dunántuli V ügyi Igazgatóság. A saját szakemberei tal konstruált szerkezet segítségével igazgatóság központjában bármely pillanatban leolvashatják a folyók, a patakok vízállását.

GYÓGYUL AZ OLASZ KISLÁNY, akit Barnard professzor kedden megoperált.

⊙ *NEM KELL FELVARRNI A GOMBOT arra a mágneses szálakkal átszőtt ruhaanyagra, amelynek gyártását egy amerikai cég rövidesen megkezdi. A vasmaggal ellátott gombot a mágneses anyagon egyszerűen a kellő helyre illesztik és ott erősen hozzátapad a szövethez.*

A LOS ANGELES-I ÖTÖS GYILKOSSÁG egyik áldozata, a meggyilkolt Sharon Tate rendőrségi boncolásának eredménye szerint a színésznő halála előtt nem fogyasztott sem alkoholt, sem kábítószert. A rendőrség mindeddig eredménytelenül folytatja a nyomozást, újabb személyt nem gyanúsítanak, amióta William Garretson gondnokot két héttel ezelőtt szabadon bocsátották.

⊙ *ELHALASZTOTTÁK A NEW YORK-I METROPOLITAN OPERA SZEZONNYITÁSÁT, Verdi Aidájának szeptember 15-re tervezett előadását, mert mindeddig nem sikerült megkötni az új évadra szóló szerződést a zenészekkel és az előadóművészekkel. A Metropolitan elnöke közölte, hogy a tárgyalások tovább folynak a fellépési díjakról, és azonnal megkezdik az előadásokat, mihelyt sikerül megyezésre jutniuk.*

BETEMETTE A SZÉN a Csepel Vas- és Fémművek széntárolójában Boldizsár József 27 éves budapesti segédmunkást. A szerencsétlen ember a helyszínen meghalt. A felelősség megállapítására vizsgálat indult.

sen. Az esztergomi Labor Műszeripari Művek ismertette liofilező laboratóriumait.

FÉLMILLIÓ GYÜMÖLCSFÁT SZEMEZTEK értékes hazai és külföldi fajtákkal a Badacsonyi Állami Gazdaságban. Több mint 60 százalékuk csonthéjas. Az új szaporítóanyagban olyan fajta is van, amelyet most fogadtak el hazai termesztésre. Ilyen például két amerikai származású téli almafajta.

LEHÁR-EMLÉKMŰ MEGALKOTÁSÁRA ír ki pályázatot a Szlovák Képzőművészeti Alap és a komáromi városi tanács. Az emlékmű alapkőletételét jövőre tervezik a komáromi származású világhírű zeneszerző születésének 100. évfordulója alkalmából.

Karddal támadt

Idős, tiszteletre méltó megjelenésű bácsi ült szerdán a vádlottak padján, emberöléssel vádolva: *Findura László* 66 éves dunaharaszti lakos. A katonás tartású öreg május 3-án kedélyes italozás után heves szóváltásba keveredett albérlőjével és szomszédjával. A hangos veszekedésre felfigyelt szomszédja, *Gajerhosz József*, bement, hogy kibékítse a veszekedőket. Findura László, akit a községben izgága, iszákos embernek ismertek, a szomszéd békítő szavaira felragadta a konyha sarkában őrzött régi lovassági kardot, és felesége hóna alatt át-

OKL. MAGYAR ÉPITÉSZEK
EGYESÜLETE

Marschalko János

1/1

Lőcsei szül. Bécsi akademia 1845 ben közli hogy a Gundel féle díj I nyertese

Ág. ev.

Millesimo Octingentesimo quadrigesimo quinto. (1845) ben 25 éves

1845
25
1820

Rózsepes alakú oblong arcú capillorum Franciaorsz. utlevél Tirenzébe utazás 1847 ben jön haza.

Testimonium Scolasticum Lycei (Lőcse)

1839 ben 20 éves. Nemes ember fia

1839
20
= 1819

1840 ~~tol~~ a bécsi Akademiá n tanul 1845 ig
prof Carl Gselhofer 1841
" Paul Sprenger 1842

Született 1820. aug 6. (levrás szerint 1819 ben szót 18 ban) meghalt 1877 ben.
Utlevél 1865 ből francia és németorsz. utlevél.

Toth Béla levele 1901. okt. 4 fiához: Pasteiner szerint a 4 oroszl. az angol Teasdale műve.
bevesen kirohan Pasteiner ellen, művét szilány üzleti vállalkozásnak tartja s velencébe vándorlással fenyeget

Arcképe (jokay szerű) ciélet rajza

Neve bevésve (M. J. 1850) a Loyd felé eső oroszl. talapszatba

Fothi templom szentség tartója
Kassai dom 18 szobra
Tud. Akademia termében, Nigadó ban
Toth Béla szerint a párisi állatkertből term. utáni gipszöntv. szolgáltat mintaúl

S Weber:

Ehrenhalle verdienstvoller Zipser des XIX Jahrhunderts

Iglo. 1901. közli életrajzát. e szerint 1818–77 élt

Atyja Joh. ~~Ugergesmester~~ és gazdáss és szigyártó Anyja szül Déhnz. 1837 ben Bécsbe megy Klieber igazgatóhoz majd München és Paris, Italia, sokáig Roma. 1846 ban jött vissza. Redoutan is dolgés a Hermina Kápolnán, Pesti Basilikán, tokhon. részt vett a Béchenyi szobrpályázaton 1869 ben volt utoljára Lucsén, a hol szülei sírjára síremléket faragott. Megh. 1877 szept 11. term. halállal. Ongyik. mese.

Neje szül Giergl.

régi élet-ró szerint Schieber.

e szerint 1845 ben kül földre ment

1847 ben jött vissza

Rudas fündő herkules szobrát. faragta

Lechner Jenő dr jegyzetei

Marschalkó Jónás szobrán

Marschalko János

Hobrány

Marschalkó János

2. **A gróf Teleki-család emléktáblája,** fehérmárvány, alján vésett és domborművű ékítmények között aranyozott Teleki-czímer. Marschalkó János szobrász műve. Nagybetűs felirata: Széki gróf Teleki József s testvérei Ádám, Sámuel, László, gróf Teleki László fiai és ennek özvegye báró Mészáros Johanna emlékének, kik 30 ezer kötettel s ehhez csatolt alapítványaikkal ez Akadémia könyvtárának alapját megvetették. Készült 1865-ben az október 30-ikán tartott összes ülés határozata alapján. (L. Csengery 3. k. 150. és 179. l.)

Divald Akad. palotája

99. l.

zatlan marad, az egyetem felvirágoztatása a magyar kultúra érdekében.

Magnifice Domine Rector!

A legnagyobb megtiszteltetés, mely tanárt egyeteme felől érhet, a rektori méltóság. Nagy dekorum, de ugyanily nagy fáradságos munkát, kötelességet és felelősséget is ruház viselőjére, különösen a mai nehéz időkben, midőn tele van ismeretlenekkel a jövő. Mi azonban megnyugtató bizalommal és reménnyteljes várakozással nézhetünk Magnificentiád rektorsága elé, mert ismerve a műegyetem iránt érzett szeretetét, megfontolt bölcsességét, igazságérzetét, biztosak vagyunk abban, hogy a legnagyobb lelkesedéssel, készséggel, képességeinek teljes latbavetésével fogja előmozdítani egyetemünk ügyeit, hogy a műegyetem törekvéseinek méltó képviselője, az egyetemi önkormányzat és tanszabadság erős védelmezője lesz. Magnificentiád mint a műegyetem egyik büszkesége, dísze, fényes elméjű, szé-

Marschalkó János

szobrász

Lyka Róma

74. l. 79. l.

NACH PAOL
ITALIENISCHER MALER

17

Szent

Heilige

Vászon — 118×

XX

Marschalko Ján

l.

LykaMagyműI300-50

89, 219, 240, 264,
281, 474, 482, 490.l

Marschalkó János

nobrán

l. Wickkassaidóm

162. l 200, 202,

224, l.

Marschalkó János
(Marsalkó) pesti szobrász

a debreceni Csokonai
szinház homlokzatát
díszítő szobrok

vod

Sörvezető 226 l.

akar vásárolni, úgy egy lekötött betéti könyvecskére addig fizet be kisebbobb részleteket, míg a betett tőke és annak kamataiból a sorsjegy vételára kitelik, or is a betéti könyv visszaadása ellenében és pontos elszámolás mellett a sorst vagy kívánatra — amennyiben az kikötettett — az összegyült összeget készben kifizetik.

* * *

A lekötött betét elhelyezése, illetve első befizetése alkalmával a befizető egy, ra szolgáló nyomtatvány-ürlapon pontosan megjelöli : a betét célját és a kedvezzezettet, az esedékesség idejét és a visszafizetés módozatát és mindozon feltételeés kikötéseket, melyek mellett a betétet elhelyezte. Ezen nyilatkozatot az intézet rzi mindaddig, míg a betét ki nem fizettetett. Az ily lekötött betétekről oly könyték állíttatnak ki, melyek homloklapján a betevő és a kedvezményezett neve tt a betét célja és az esedékesség ideje pontosan feljegyeztetnek. Az ily könyvecsfolytatólagosan bármikor s bármily nagyságú összeg — mégis nem kevesebb, egy korona — elhelyezhető, azonban a megjelölt esedékesség előtt sem az első, a későbbi befizetésekből, sem azok kamataiból egy fillér sem vehető fel.

Amennyiben a kedvezményezett elhalna vagy a cél, melyből a tőke elhelyez, beigazoltan megszünik és az elhelyezés alkalmával erre nézve külön gondosko-

Marschalkó János

notárius

Gertrúdmező

13, 17, 263, 264. l.

millió koronát a 78.882 számú csekkszám-
apest, 1926. évi október hó 9-én. A mi-
Róbert s.k. h.államtitkár.

A hivatalos másolat hiteléül:

Petermann Károly

miniszteri s.hiv.igazgató.

Marschalkó János

l.

Lykanomia romantika
29, 35, 251, 252,
253. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Marschalkó János

nobrás

l.

Lykakőrös

63. l.

Marschalkó János

1819 – 1877. nept. 10

Lánchidi orvoslanok
és brony címerek.
Tud. Akadémia és
Vigado Ornamen-
tális díszítése

Medvey. 124. l

~~Vigyázó Imre VI.14.~~

Marschalkó János

szobrász

lásd Marsalkó J.

Marschalkó János 9, 50, 62
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

you lose in death? And, on the other hand, is death not a gain for you? . . . its damage is rather help for the Christian man, than a loss . . . There is nothing after death you ought to be afraid of . . . I go with good spirit, oh Lord, help my weakness."[59] A similar conviction is shown by the book of Gáspár Illésházy entitled *Kezben viseloe Koenyv* (Book Carried in Hand).[60] In this he instructs, ". . . that they should bear in mind, what a small thing it is to live; and they should know that in long life there is no happiness; . . . There is no higher mastery, than happy passing away . ."[61] "There is, therefore, nothing greater than to live well: than to die well." Laskai adds to this in the preface; if you live well, that is if you live a life free of sins and full of good deeds, then you will also die well.[62] This work was recommended by Illésházy to his two sons who were not yet of age—to Gábor and György — on the basis of his own practical experience, as a lesson drawn from it.

Apart from the striving for a happy death, the devaluation and the detestation of worldly goods and values, of the results of earthly life, manifested themselves never stronger in this century than in the religious and secular literature of these decades.

MARSCHALKÓ János szobrász

1850

192. jún. 20. Ugyanaz kéri Vodianer Samu urat, hogy a lánchídrészvényesekre való ismeretes befolyásánál fogva eszközölné ki Thierney Clark építész márvány mellszobrának Marschalkó pesti szobrász által a magyar nemz. mus. számára történendő elkészítését

Művtört.Ért. 1990 1/2. 129.

später größere Bestellungen bekam (er stellte zum Beispiel die bildhauerischen Arbeiten des Millennären-Denkmals fertig), fand keinen ausreichenden Platz auf dem kleinen Grundstück des Maulbeergartens, darum verkaufte er sein Haus und ließ zwischen 1898 und 1900 eine viel größere, representative Atelier-Villa am anderen Ende des Stadtwäldchens bauen.

Die meisten Atelier-Häuser des Maulbeergartens wurden noch vor dem ersten Weltkrieg demoliert oder umgebaut. Keine davon wurde ein Gedenkmuseum, weil kein hier arbeitender Künstler von der Nachwelt dazu würdig gehalten wurde. Die Künstlerkolonie im Maulbeergarten, ein Stolz der Budapester am Ende des vorigen Jahrhunderts, verschwand fast spurlos. Heute wissen die Budapester auch nicht, daß es sich hier einmal eine Künstlerkolonie befand.

MARSCHALKÓ János

Revániafejek (portrét)

Esztergom, Deák F. u. 7.

AH 1994/1 112.

Ferenc elragadtatása, részlet a Szent Ferenc-oltár

MARSCHALKÓ János szobrász

1850

71. márc. 12. Ugyanez Marschalkó János akad. szobrász urat is hasonlag azon módnak megmutatására kéri, melly szerint valamely műve a nemz. museum számára megszereztethetnék; őt is kérve arczképéért és életrajzáért

Művtört.Ért. 1990 1-2 128.

2. A feladat irányítója:

3. A díjazás összege ..... Ft (melynek m

..... elnevezésű

..... Ft bértétele alapulvételéve

4. A munka elvégzésének határideje:

5. Jelen megbízásos jogviszony a szerződés (munka leadásának) napjáig áll fenn.

6. Jelen szerződés munkaviszonyt nem létesít

7. A felek jogaira és kötelezettségeire vonatk a Munka Törvénykönyve és a végrehajtásá irányadók.

8. A szerződés egy példányát a megbízó a fő

Budapest, 198 .. ..

.....

megbízott

MTA S

M a r s c h a l k ó János

szobrász

Keleti Gusztáv: Az első vegyes kiállitás. Fővárosi Lapok.1869.jan. 14.

Marschalko János

† 1883.

Kazinczy Ferenc szobra, melyet Ferenczy kezdett és fenti fejezett be –

Divald Akad. palotája

71. l.

11. a pünkösdi szünet: pünkösd keddjéig bezárólag,

12. a „sub auspiciis Gubernatoris“ doktorrá avatás napja.

Ezeken a szünnapokon sem előadások, sem vizsgálatok nem tartatnak.

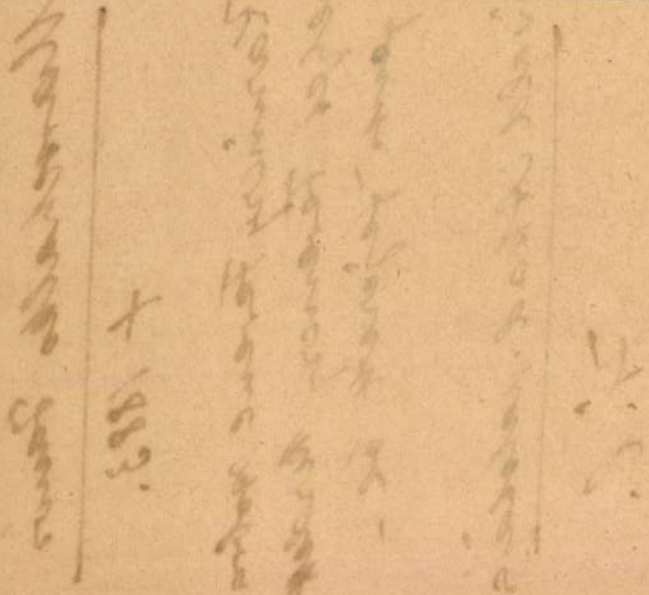

MARSCHALKÓ János szobrán

Esztergom, Deák F. u. 7. Etter-ház

– négy magyar kis szobra

Prokopp Mária: Prokopp János.
Esztergom, 1994. 20-22.

P.SZ.E.[P. SZABÓ Emő]: Szabó Ágnes vízfestményeihez. = Új Tükör, 1986. március 9. 24. ill.

2170. Gy. Szabó Béla

BEKE György: Az élő Gy. Szabó Béla.[Beszélgetések]. = Honismeret, 14, 1986, 3. 37-41. ill.

BENCZÚR László: Gy. Szabó Béla emlékezete. = Diakónia, 8, 1986, 1. 64-76.

FÁBIÁN Gyula: A világvándor. Gy. Szabó Béla emlékezete. = Magyar Hírek, 39, 1986, 10. 20. ill.

FERENCZY Miklós: Gy. Szabó Béla koporsója mellett. = Református Szemle, 79, 1986, 1. 71-73.

IMRE Mária: Gy. Szabó Béla és Remenyik Zsigmond levelezéséből. = Diakónia, 8, 1986, 1. 67-69.

KÁNTOR Lajos: Gy. Szabó Béla gazdagsága. = Tiszatáj, 40, 1986, 2. 93-95., ill.

kiáll. Kecskemét, Ráday Múzeum, 1986 **ism.** FÜZI László: Gy. Szabó Béla művészetének ereje. Emlékkiállítás a kecskeméti Ráday Múzeumban. = Reformátusok Lapja, 1986. április 6. 4.

NAGY Emőke: Mit rostál az emlékezet? = Magyar Ifjúság, 1986. december 12. 27. ill.

POLGÁRDY Géza: Főhajtás Gy. Szabó Béla emléke előtt. = Confessio, 10, 1986, 2. 94-97. ill.

Gy. SZABÓ Béla, 1905-1985, Bp., Hollósy Galéria, 1986. A kiáll. rend. Fecske András. Bp., HVDSZ Jókai Művelődési Központ, 1986 16 p., ill. (Mai magyar művelő) **ism.** SOÓS Imre: Gy. Szabó Béla. = Kisgrafika, 15, 1986, 1. 34. ill.

Szabó Gábor > Szabó Iván

2171. Szabó Iván

kiáll. Bp., Gulácsy Galéria, 1986 **ism.** BOGYAY Katalin: Szabó Iván szobrai, Fehér Csaba képei. = Új Tükör, 1986. március 23. 3.

MARSCHALKÓ János szobrász

Ferenczy István Karinczy-szobrát 1854-ben bekövetkezett halála után ő fejezi be, ez került 1882-ben a szép-halmi mauzóleum bistolába

Kovács ~~Ilona~~ Ida = Holmi, 1995/3. 370.

Marschalko János

nebrász

Lánchidi oroszlánok

cred

Váradi Antal =

A végi Pest emlé-
kéiből - Bp 1921 -
202, 203. l -

kon át tartó lassú fejlődést. Valósággal közbenső korokat kellene beilleszteni az ókor és a középkor (IV—VI. sz.), majd a középkor és az újkort jelző reneszánsz közé (XIII—XIV. sz.). Burckhardt lényegében hűséges volt a reneszánsz embereinek, a humanista történetíróknak önmagukról, saját korukról alkotott véleményéhez. Ami egy korszak megismerésénél megbecsülhetetlen, de megítélésére már nem egyedüli történetírói szempont. Még súlyosabb Burckhardt követőinek tévedése, akik mesterük módszerét nem alkalmazták a középkorra, hanem tekintélyével ítélkeztek felette. S ha a tudomány, különösen a művészettörténet ismételten rámutatott is az antik művészet szerepére a középkorban, csak mint elő-reneszánsz törekvéseket említették meg. Az antik művészet elszigetelt újjáébredéseinek tartották, melyek bizonyos törvényszerűséggel léptek fel és haltak el, mert még nem jött el a reneszánsz nagy pillanata.

A valóság azonban egészen más az újabb ku-

Marschalkó

Wolfram

László

Szana Károly

123. C.

Hamvazósszerda

Csütörtök

7

Aqu. sz. Tamás

Péntek

8

Istenes János

Szombat

9

Franciska

Nap kelte 6 ó. 27 p. — Nyugta 17 ó. 55 p.

1935 • 10. hét **Március** **III. hó • 31 nap**

naptár

Adar-Veadar

V	28	
H	29	
K	30	Ros Kh
S	1	Veadar
C	2	
P	3	
S	4	S. P.

Marschalkó János

akad. nobrán

l.

Tanulmányok

Bp. multjából.

III. k. 160. l.

I. TEREM

Marsalkó János

Csokonai (nabor, szepro)

A kéziőművészeti
Debrecen ben 1961

131 Kép

Marschalkó János, Lőcse, MDK

Gundel-dij.

1854. 1. dij.

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora.
Fleischer Bécs. lol. 1.

M. D. K.

MARSCHALKÓ János szobrász

Br. Lánchid (1839-49) oroszlános

pillérei

Gerő László: Magyar építészet

haladó hagyományai Bp. 1957. 51. l.

Marschalko János

MMK

Fő utca 30-32. Volt Kapucinus templom és kolostor. 1703-16 Linzi Otto kapucinus atya épitette, 1775-78 között valószinüleg Nepauer Máté meghosszabbitotta. ~~186~~/ 1856-ban Fessl Frigyes, Gerster Károly, és Reitter Ferenc külsejét romantikusán átalakitották. Renoválták még 1875,1886,1892 és 1925.
Homlokzati szobordisze : Szt. Erzsébet, Marschalkó János müve, 1856.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

25-26.1.

Repr: 40. kép.

M.D.K.

Marschalkó János, nobrás

a Lánchidfő oroszlánjainak alkotóját említi:

Lengyel Géza: A szépmesterségek kezdete.
Ferenczy István sorsa.
Bp.1964. 191 l. 14 t.

+184.
167.
old.

Marsalkó János

1865-ben kénítette a Debreceni Csokonai Szinház 8 homokköböl fazegot nobrét (Petőfi, Kazinczy, Vörösmarty, Csokonai, Kölcsey, Kisfaludy Károly, Melpomene, Terpszichore) A 20-as évet elején Némethy Lánló vestanzálta, 1956-60-ban a Déry Muzeumba kerültétel a bét Múzsa kivételével

A képzőművészetek. Debrecenben 1961

90-91 oldal

Marsalkó (Marschalkó) János
(1819-1877)

budapesti nobrászkémikete a debreceni 48-as honvéd-emléket - egy kőoroszlánt - amit 1867 aug. 2-án avattak fel a Nagy templom és a Kollégium közötti kertben. 1899-ben a Csigekerti Honvéd temető bejáratához került.

A kőzőművészetet Debrecenben

1961 90 oldal

Marschalkó János szobrász M.D.K.

A Lánchid parti pilléreinek oroszlánjai.

Dr. Radnai Lóránt: A Lánchid Bp. 1961. 37.1.

.

M.D.K.

Marschalkó János.

Ferenczy István halála után Ő fejezte be a Kazinczy és Kölcsey mellszobrot.
1860-ban Széchenyi halálakor mellszobrot mintázott.
Marschalkó faragta az uralkodópár 1857-iki látogatása alkalmából Ybl Miklós tervezett diadalkapu diszeit és szobrait.
Szt.Ferenc szobrát a kassai dóm homlokzatán faragta 1860-as években.
Nevezetes siremléke a debreceni honvéd temetőben.

Sóós Gyula: A lánchid oroszlán szobrainak mestere.
Müv.Tört.Ért. 1960.2.szám. 125.lap

mdk

Marschalko Sanos

készitette a kassai székesegyház ujszob-
rait. Dolgozott a debreceni szintáz szobor-
diszén, a Tud. Akadémián és a Vigadón is
Legismertebb munkája a Lánchid négy kö-
oroszlánja 1852. 23. kép.

Kovács Éva: Magyar Művészet Az Elnyomatás Korában
Bp. 1962 29. l.

Marschalkó János M. D. K.

aolvász

Széchenyi portrét készitett

Sovs Gy: Magyar tört. kisplanti 2a a 19 sz.
ban. hův. tört. Ért. 1954 1 sz. 99

mdk

Marsalkó János szepesi születésű szobrász

készíti el a déli portáléról hiányzó apró szobor-
alakok helyére Szent Ferenc és Árpadházi
Szent Erzsébet most is meglevő szobrait,
45 és 46. kép

Mihalik József A Kassai Szent Erzsébet Templom
Bpest 1912. 98, 99. l.

Marschalkó szobász

A fönt cai kapucinus templom homlokzatán* lévő Szt Erzsébet-szobor, valamint az Alagut nagy címere fenti műve.

Kismarty-Lechner Jenő dr.

A Vízivaros multja és műemlékei. Magyar Építőművészet 1943. 242. l.

* a templom 1856-ban épült.

· Ince a királyt rója meg az elfoga-
ózé tartozott, akik gondját viselték
pított, szerzeteseket telepített le,
, Pápára pedig pálcsókat. Fogsága
n egész élete végéig, 1375-ig nyuga-
nellett milyen lehetett a világi papok
. Különösen a korszak elején kevés
) képzettségűeket elvonta az udvari
szép számmal egyetemi fokozatokat

epe talán még jelentősebb. A bencés-
ndokai közé azonban fel kell venni
nces- és domonkos rend igénytelen-
san gyökeret vertek hazánkban is.
ekkel, az eretnekek elleni harcokban
ztak.
nek külföldön is iskolázott tagjairól,
ni oktatás során részletesen szólunk,
sok, akiknek fénykora Nagy Lajos

és támogatja munkájukat. Példája
ény pedig, hogy a turini békekötés

Marschalkó János.
nobrai

Szechenyi nobrát 1866
Lauffer és Stolp könyv-
kereskedésében állitotta
ki

Buday II.

24. l.

M a r s c h a l k ó J á n o s
szobrász

Lechner Jenő dr.:Amig Pest-Budából Budapest lett. Az ujság.1925. febr.15.

arabeszkes friz köti össze, a fülkék ívmezőit candelaber mellett kettős syrént ábrázoló gipsz dombormű tölti ki. A három fülke között két gazdagon tagolt és díszített, renaissance stilusú gipszkeretbe foglalt, mahagónifával borított ajtó van, a mely a nagyterembe nyílik. A második emeletre vezető lépcső tagoltsága és díszítése az első emeletihez hasonló. Középső ágának két végén műmárvány talapzatra erősített, aranyozott, öntöttvas-candeláberek állnak. A lépcsőház pilléreit két sorban egy-egy pilasterek közé foglalt csigás ormú fülke tagolja. Az alsó fülkék fölött egy-egy allegorikus tárgyú, domborművű gipszmedaillon van. Ugyanilyen két medaillon látható a heti ülésterem mennyezetének domborművei sorában. A felső fülkék két oldalán a korinthizáló félpillérek fejezetein nőket ábrázoló négy allegorikus gipszszobor áll, a melyek a heti ülésteremnek a hallgatóság részére fenntartott kisebb szakaszában ismétlődnek. A folyosók és a lépcsőház gipsz díszítése a lőcsei születésű Marschalkó János szobrász (1819—1877) műhelyéből került ki, a ki az arabeszkes díszítés mintáit az építészeti irodától s a gipszmedaillonokat Berlinből készen kapta. A lépcsőházat a második emeleten félkupolaszerű tükörmennyezet tetőzi be, a melynek szalagfonatos, rosettás díszű hevederívei a lépcsőház félkörű falának ablakaival páronként váltakozó, arabeszkes díszű félpilléreken nyugosznak. A lépcsőház második emeleti részében ennek zárófalához támaszkodva áll Karszt-márványból faragott talapzaton Stüler Ágostnak, a palota tervezőjének fehérmárvány mellszobra, a melynek fölállítását az Akadémia a mester halálának hírére 1865 október 30-án tartott összes ülésén határozta el.[1] A mellszobrot a berlini Schievelbein Hermann (1817—1867) eredetije után Izsó Miklós faragta. Jelzése: «Schievelbein után f: Izsó Pest 1865 dec. 11.»

A palota második emeleti folyosójának keresztboltozatai szintén a hosszanti falak mentén párosával

[1] *Csengery:* A Magy. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei III. k. 149. l.

Divald Akad. palotája

sorakozó, de itt korinthosi stilusú oszlopokon nyugszanak, a melyeknek megfelelően a falat ugyanilyen stilusú félpillérek tagolják. A lépcsőnek ide torkoló két ágával szemben és a folyosó közepén három egyszerűbb, renaissance keretes ajtó a nagyterem karzatára vezet. A folyosó jobboldali végén a bejárat eredetileg az Esterházy-képtárba vezetett, a melynek helyiségeibe a városligeti Szépművészeti Múzeum megnyítása után a Történelmi Képcsarnok költözött. A folyosó baloldali végéből nyíló szobák régebben az Esterházy-képtár őrének és a Képzőművészeti Társulat titkárának lakásául szolgáltak; ma ezeket a Magyar Nemzeti Múzeum növénytani osztálya bérli. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1865-től 1876-ig tartotta képkiállításait a palotának a Dunára néző másodemeleti termeiben.[1] Ekkor ezeket is az állam bérelte ki az Országos Képtár czéljaira, a melynek magva az 1871-ig az Akadémiától gondozott Esterházy-képtár volt. Az Országos Képtárt 1905-ben költöztették át a városligeti Szépművészeti Múzeumba. Régi helyiségeit ekkor a Történelmi Képtár céljaira alakították át, a mely a palotában, ennek dunaparti szárnyában a második s a risalit felső emeletén 1907 június 5-ikén nyílt meg.[2]

Egyéb művészeti intézményeink közül ideiglenesen az Akadémia palotájában még Benczúr Gyula festészeti mesteriskolájának s az állami női festőiskolának adott otthont. Benczúrnak az igazgatótanács 1883 január havában a vallás- és közokt. minister kérésére a nagyterem melletti termet előszobájával engedte át, melyben az országba visszatért mester első műve gróf Andrássy Gyula arczképe volt; a női festőiskola 1888-ban a palota akadémia-utczai szárnyában a második emeleten nyert helyet.[3]

A Kisfaludy-Társaságnak 1865-től kezdve van kü-

[1] Akadémia Értesítője X. k. Igazg. ülés 1876. VI. 10. 34. pont és 201. l.

[2] Akad. Értesítő 18 k. 563.

[3] Akadémia Értesítője XVII. k. 1883. I. 28. Ig. ülés. 6. pont és u. o. XXII. k. 132. l. 64. pont.

lön terme az Akadémiában. 1891-ig ez a földszinti előcsarnok mellett lévő terem volt, a mely ma a könyvkiadóhivatal raktára s a melyben a hetvenes években a Műemlékek Országos Bizottsága is helyet nyert. 1891 óta a Kisfaludy-Társaság az üléstermek sorának egyik helyiségében, az első emeleten őrzi képtárát, ereklyéit és iratait.[1]

1867-ben az országyűlés által Ausztria és Magyarország közös ügyeinek elintézésére kiküldött 67 tagú bizottság gróf Andrássy Gyula elnöklése alatt palotánk nagytermében tanácskozott.[2]

Később 1884-ig az osztrák delegatio tanácskozott több ízben üléstermeinkben.[3]

A sok congressuson kívül, mely falai között lezajlott, az Akadémia palotája, mint már említettük, felavatása óta szinte valamennyi szellemi életünkben számottevő társulatunk üléseinek színhelye.

3. A nagyterem és a heti ülések terme.

A nagyterem az Akadémia ünnepélyes közüléseinek színhelye, palotánk legdíszesebb része; építészeti tagoltsága és gyakorlati hasznavehetősége tekintetében azonban nem kifogástalan. A 30 m. hosszú, 17 m. széles, két emeletnyi magas terem tükörmennyezetét a mennyezet fölött elrejtett két hatalmas vasgerenda tartja; keretének boltczikkelyei a keresztboltozatos karzat korlátján sorakozó kariatidák fején a sarkokban egy-egy pilléren nyugosznak. A karzatot és az ablakos fal szakaszokra osztott gerendázatát 24 salzburgi vörös márvány oszlop tartja, a melynek megfelelően a karzatok alatt a falat hasonló anyagból faragott félpillérek tagolják, korinthizáló stilusú aranyozott gipszfejezetekkel. Az oszlopok alakos korinthizáló fejezete porczellánszerű anyagból a charlottenburgi

[1] *Csengery:* A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei III. 207. I. és Akadémiai Értesítő 2. k. 733. l.

[2] Vasárnapi Ujság 1867. 89. l.

[3] L. Akadémia Értesítője X. k. 142. l. és XVIII. k. 173. l.

March-gyárban készült. A kariatidák, nyilván berlini négyféle minta nyomán, vászonnal bélelt gipszből Marschalkó J. műhelyéből kerültek ki, a ki számláinak bizonysága szerint, csak egy kariatida-fejet mintázott újból, a mely bizonyára szállítás közben összetört.

Az Akadémiának a palota építésének hírére László Károly hazánkfia Mexikóból 1863-ban több mint két tonna (80—100 köbláb) mahagonifát ajándékozott, hogy ezt az épületben fölhasználják.[1] Ebből készült a nagyterem falainak alján végighúzódó faburkolat, a három nagy és a kis ajtó, valamint a heti ülések termének ajtai, ablakkeretei és falburkolata. Mindezek, valamint a padlók és a palota tölgyfakapui Szabó József pesti asztalos munkái. A nagyterem emelvénye eredetileg az ablakos fal közepén, a középső ajtóval szemben állott, a honnan később mostani helyére rakatták. Az emelvény virágos mustrájú szőnyegét stramin alapon, tarka gyapjufonállal Bohus Jánosné lelkes felszólítására magyar hölgyek hímezték az Akadémia számára, s az aránylag ma is meglepően jókarban levő óriási méretű kézimunkát 1867 tavaszán adták át.[2]

A szőnyeg nyolczvan 75—75 cm.-nyi négyzetből áll s zöld alapon barna indák keretében minden négyzet más és más virágokból összerótt tarka bokrétát ábrázol s nyilván minden négyzet más és más urinő munkája.

Az emelvénynek mai helyére való áthelyezésével még szembetünőbb lett a részaránytalanság, a mely az első sorban nappali használatra szánt nagyterem tagoltságát az ablaknyílásokkal megszakított gerendázat folytán nyugtalan hatásúvá teszi. Ezt azonban csak a világosság rovására, vagy a hosszanti fal karzatának mellőzése esetén lehetett volna elkerülni. 1888-ig a nagyterem fehér falaival, festetlen gipsz díszítésével, dísztelen gipszkeretes mennyezetével vajmi rideg hatású lehetett. Azt a fejedelmi pompát, a melynek itt ma tanui vagyunk, de a mely még befejezésre

[1] *Csengery:* A M. T. Ak. jegyzőkönyvei II. 57.
[2] Akadémia Értesítője I. k. 148. l.

geti A. 1870.); a hármas árkádnyílás felé eső oldalon: Trencsén vára (jelzése: Ligeti A. 1870.) és Hricsóvára a Vág partján. A jeltelen két tájkép 1867-ben Kubinyi Ferencz t. tag költségén készült,[1] a másik kettő báró Sina Simon adományából. Az ülésterem gipszdíszítése Marschalkó János szobrász műve, a ki számláinak adatai szerint a mennyezet medaillonjait keszen kapta az építőirodából s a mellszobrok gyámkövein kívül még a hallgatóság befogadására szánt helyiség suta félpillérein álló gipszszobrokat is mintázta. Az ülésterem dombormüvü ékítményeinek mérsékelt aranyozását 1871-ben végezték, a feliratok is akkor kerültek ide a mikor Ligeti tájképeit a falba foglalták. Ezt a munkát Teucher Károly szobafestő végezte.[2] A heti és a többi ülésterem butorait Pollák József pesti asztalos szállította, a kisebb kárpitosmunkákat a palotában Kracher Károly kárpitos végezte.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ AKADÉMIA GYÜJTEMÉNYEI.

I. Elajándékozott gyüjtemények.

Alapításától fogva az Akadémia sohasem riadt vissza feladatán kívül eső munkáktól sem, mihelyt ezekkel művelődésünkben hézagokat pótolnia alkalma nyílt. Így keletkeztek a feladatának keretébe nem tartozó oly gyüjteményei, a melyeket idők folyamán más országos jellegű intézeteinknek engedett át. A legfontosabb volt ezek sorában az Esterházy-képtár, a melynek az Akadémiával kapcsolatos történetéről feljebb már szólottunk s a mely idővel alighanem elveszett volna az ország számára, ha herczeg Ester-

[1] Akadémia Értesitője I. 37. l., 1867. I. 27. Igazg. ülés XVIII.
[2] U. o. V. K. 130. l. 1871. IV. 24. összes ülés 132. pont és V. 22. összes ülés 183. p., továbbá 225. l. VI. 26. összes ülés 232. p. és 252. l. 53. pont.

Divald Akad. palotája.

házy Pál gróf Dessewffy Emil közbenjárására nem engedi át az Akadémiának s ez épülő palotájában nem biztosít helyet a nagyszabású gyüjteménynek, a mely nélkül a Szépművészeti Múzeum ma Európa képtárai sorában aligha tenne számot.

Volt az Akadémiának tekintélyes érem- és régi-pénzgyüjteménye is. Ennek alapját gróf Teleki József vetette meg, a ki 1834-ben Kreszneries Ferencz t. tag könyvtárával együtt ennek 1700 ritka darabból álló pénzgyüjteményét is megvásárolta s gyarapítására 2000 forintos alapítványt tett. Ugyanez évben Czech János 1700 régi pénzt, Schedel Ferencz 390 részben római, részben új pénzdarabot ajánl föl az Akadémiának.[1] A pénzgyüjtemény számára az Akadémia 1835-ben gróf Teleki József alapítványának kamataiból szekrényeket rendel meg s őrévé Luczenbacher (Érdy) Jánost választja meg, a ki az Árpádkori és vegyesházbeli pénzekről lajstromot készít, a melyet az 1840. évi szept. hó 6-án tartott nagygyűlés nagy örömmel fogad.[2] Közben megveszik 1300 forinton Weszerle József magyar pénzgyüjteményét s utána járnak, hogy a kincsleletekben az Akadémia is részesedjék. 1841-ig Luczenbacher (Érdy) János a magyar pénzgyüjteményt Szent Istvántól I. Józsefig rendezte és lajstromozta s halála után 2258 darabból álló saját gyüjteményét a pesti izraelita közönség veszi meg az Akadémia számára.[3] Érdy 1857-ben lemond s helyére Paur Iványt választják meg.[4] Az éremtár nagyobb gyarapodásai még a következők voltak: Stuhr Lipót dr. elhúnyt atyja kéziratainak az Akadémia irattárában való elhelyezése fejében éremgyüjteményének másodpéldányait ajándékozta,[5] báró Prokesch-Osten stambuli internuntius 1867-ben 100 éremből, 30 arany, 57 ezüst és 13 rézpénzből álló keleti gyüjteményét. A báró

[1] A M. Tudós Társaság Évkönyve II. 1835. 84. l.
[2] U. o. III. k. 16., 24., 38. l., V. k. 48., 52. és 81. l.
[3] U. o. VI. k. 16. l. és VIII. k. 71. l.
[4] Összes ülés 1857. 104. pont.
[5] *Csengery:* A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei IV. 36.

A heti ülések terme.

M.D.K.

Marschalkó János.

Deleky emléktábla a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában. Reprodukció.

Soos Gyula: A Lánchid oroszlán szobrainak mestere.
Müv.Tört.Ért. 1960.2.szám. 126.lap

M.D.K.

Marschalkó János.

A Magyar Tudományos Akadémia előcsarnoka 1860-as években. Reprodukció.

Soos Gyula: A Lánchid oroszlán szobrainak mestere. Müv.Tört.Ért. 1960. 2.szám. 126.lap

M.D.K.

Marschalkó János.

Siremlék a debreceni honvéd temetőben. 1867.
Reprodukció.

Soos Gyula : A Lánchid oroszlán szobrainak mestere.

Müv.Tört.Ért. 2.szám. 125.lap

M.D.K.

Marschalkó János, szobrász

1850-ben faragta a Láncidő oroszlánjait, melyeket az ismertetett és körölt, 1850-ből származó litografián, Sandmann „el mulasztott megrajzolni" [Hátha a litográfia előbb készült, mint az oroszlánok? - Bné]

Dr. Seenger Ervin: Josef Sandmann

BUDAPEST, Ep. 1967. V. évf. 9. sz. 23. old.

M.D.K.

Marschalkó János.

A Lánchid oroszlán szobra. Reprodukció.

Soos Gyula: A Lánchid oroszlán szobrainak mestere.
Müv.Tört.Ért. 1960. 2.szám. 123.lap

M.D.K.

Marschalkó János

Szt.Ferenc szobra a kassai dóm déli homlokzatán.

Soos Gyula: A Lánchid oroszlánszobrainak mestere.

Müv.Tört.Ért. 1960. 2.szám. 125.lap

M.D.K.

Marschalkó János

A Lánchid oroszlán szobra. Reprodukció.

Soós Gyula: A Lánchid oroszlán szobrainak mestere.
Müv.Tört.Ért. 1960. 2.szám. 123.lap

M.D.K.

Marschalkó János.

A debreceni Csokonai szinház szobrainak diszitését Ő készitette.
Szt.Erzsébet szobra a budai kapucinus templom homlokzatán.

Soos Gyula: A lánc hid oroszlán szobrainak mestere.
Müv.Tört.Ért. 1960.2.szám. 124.lap

M.D.K.

Marschalkó János, szobrász

A debreceni színház külső és belső szobrászati diszeit készitette. Ő készitette a Lánchid oroszlánjait, a debreceni 1848-49-es hősök emlékművét, a lehanyatlott zászlón fekvő oroszlánt is. 177.o.

Sápi Lajos: A debreceni Csokonai Szinház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1965. Debrecen. 1966 Alföldi Nyomda. Debrecen

Marschalkó János

„Lánchidi oroszlán" fekete-fehér egész tábla fényképreprodukció.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955.

Marsalkó János

Csokonai Vitéz Mihály

/repr./

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961. Debrecen Képjegyzék 131.

M.D.K.

Marschalkó János.

A mult század II.-ik felének jelentős diszitő szobrásza. Lőcsén született 1819. Meghalt Budapesten 1877-ben, a hidavatés után 25 évvel. 1840-ben került a bécsi Képzőművészeti Akadémiára ahol Klieber József tanitványa volt. Tanulmányuton járt Szicilia, Roma, Nápolyban. 1847-ben telepedett le Budapesten, ekkor a Hermina kápolna diszitő mestere lett.

Soos Gyula: A lánchid oroszlánszobrainak mestere.
Müv. Tört.Ért. 1960. 2.szám. 123.lap

Lyka: Wem. rom. 151. Sz. 19.

Marschalkó János.

1857 ben tűnt fel szt. Erzsébet szobrával, amelyet a budai kapucinusok templomra szánésre kérvetett, pár év múlva nagy feladatkor jutott: reá bízták a rassai székesegyház új szobrait, 18 db.-ot.

Szkalnicsky a debreceni szikla számára megrendelte néla a Dráma és a Népdal allegorikus szobrát, amelyek a pakkámpat fölé kerültek, továbbá Vörösmarty, Kölcsey, Kazinczy, Kisfaludy, Csokonai, Petőfi szobrát.

Egyszerűbb dimitőmunkat répett a Tud. Ak. és a Vigadon. –

1866 – Kecsát fogó fiú a debrecen-gőzmalom kert tánchidi oszlopaz

1861 – Debr. gőzm. kert homvédcirenlék.

Marschalkó János

Lőcsén született 1819-ben Budapesten halt meg 1877-ben. Pécsen végezte tanulmányait, J. Lieber tanítványa volt. Pesten kívül Kassa és Debrecen fejére is dolgozott.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 41 l.

Marsalkó János /Marschalkó/
1819 - 1877

Debrecenier a 48-as honvédek emlékművét megrendelték – sebezett oroszlánt mintázott. Csak 1867. aug. 2-án avatták fel a Kollegium mellékti kertben. 1899-ben áthelyezve a Csigakerti honvédtemető bejáratához.

A képzőművészet Debrecenben /szerk. Bögel József/
1961. Debrecen 90. l.

Marschalkó János

„Lánchidi oroszlánok", II. Clark Ádám tér és V. ker Roosevelt tér. Sóskúti mészkő. 1850-ben képültek; 4.60 hosszuak, szelesség 2,20 m.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 41 l.

Marschalkó János

műve a Lónehid hidfőinek oroszlón-
pobrai.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970.

1531

M.D.K.

Marschalkó János, pesti szobrász

1860-ban készíti Egerben az 1859. julius 4-én ~~meghalt~~ Rivoltánál elesett Szakács Antalnak állitott Huszár-emléket.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. kadémiai Kiadó, 364. old,

MDK

Marschalkó János, Lőcse

1844. Gundel I.dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.

Fleischer,Bécs. lol.l.

Meraculo Deos, Ideae

1844. Quadel 1.111.

Fleischer, Becc. Iol. I.

M.D.K.

Marsalko János szobrász
1819- 1877

az 1849 . aug. 2.-i debreceni csata emlékmüvére kap megbizást

Csak 1865-ben a Kollégium elötti parkban állitották fel.

Bálint
Balogh István: Debrecen, Bp. 1958. 36.1.

Marsal/ Marsalkó

A lánchid oroszlánjai.
/Nem ölte magát a Dunába , de elkeseredett./

Mirovi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

54.1.

MDK

Marschalkó János

Szobrai a Hermina-kápolnában.

THALY TIBOR: A 200 éves Városliget. Bp. 1958.

67.1.

MDK

Marsalkó

Vas.Ujs. 1859.512.o.

Marschalko János szobrász M.D.K.

Az Akadémia szobordiszei

Fráter Jánosné: Százéves az Akadémia palotája
Magyar Nemzet 1965. dec. 4. 8.l.

.N.D.

MDK

Marsalkó (szobrász)

A Csokonai Színház (Debrecen) homlokzatán volt, tönkrement szobrai a Déri téren levő kőtárba kerültek.

Bögel József: Új [redacted] szobrok Debrecenben.

Alföld, Debrecen 1961. 4. sz. 63. l.

MDK

Marschalko J., szobrászm.

az Akadémia épületén az oszloplábakat és fejezetét készitette.

Divald: Akadémiai kalauz. -Az Akadémia épülete. 32.1.

MDK

Marsalkó szobrász

Ő készíti – a szabadságharc bukása után – a debreceni honvéd-emlékműveket; [redacted] az ő munkája a csokonai színház homlokzatának díszítése.

Bögel József: Madgyessy és Debrecen.
Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 187. l.

MDK

Marschalkó János

Divald Akad. palotája. 47.1.

Marsalkó János

zobrán

Kazinczy szobra

l.

Szinnyei

V. 1284. h.

tőbbnyi

Budapest, 931 V/19.

VI., Eötvös-utca 6

s

tivanyi Tiszaz Úru

dom, a Bölcs P. kép ~~ist~~

P. 25. és igen kérem

- elin tézni,

lovaibba a Schrau

- Csgr lin képet a

adni szives, kedve

Teljes tisztel

VINCZE JÓZSEF
KERETEZŐ ÉS ARANYOZÓ
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-U. 6

Marsalkó János

szobrász

+ 1883-ban

erőd

Pirchan-Szalai

99, 100 l.

Erdei magvető gép, Hacker fé
Ébresztőóra /villamos ébresz
Fénymásoló milliméterpapiros
Habkő
Hajnyirógép
Hegedühúr
Horgolótü
Irógép
Irógépalkatrészek /irógépkel
Kalorimeter
Kézinyomda gummiból
Légsulymérő
Litografiai kő
Másoló vászon
Mérőpolca /összecsukható/
Mikroszkóp
Milliméterpapiros tekercsben

Vasárnapi Ujság VIII.
1861. VI. 23.- 289 l. Zakariás

Debreceni honvéd siremlék terve. Fametszet.
Marsalkó János müve után.

Marschalkó János szobrász

A Lánchid oroszlánjait

készítette.

Szerepel a Nemzeti Szalonban a

szepesi művészek kiállításán

Nemzeti Lijság 1937 III. 14.

Marschalkó János szobrász M.D.K.

A lánchidi oroszlánszobrok mestere.
A rimaszombatról 1856-ban felkerülst Izsó ségédkezett neki a Lánchid két oldalán elhelyezett egykori ki vámépületek diszitésén

Soós Gyula: Izsó, Bp. 1966. 9.1.

Marschalko János

Nebrász

vied

Haenfler 1854

I-153-l.

ÉPÜLET,
oszlopos, benne ásványokból összerakott tájban Krisztus az Olajfák hegyén.
Fa és kő, mag. 16 cm.
XVIII. század.

HÍMZŐ NŐ,
faberakású kép.
32×21 cm.
XVIII. század.

LEGYEZŐ,
két darab, festett jelenettel.
XVIII. század.

LEGYEZŐ,
kerek, zöld vászonból, tausírozott ezüstnyéllel.
Szélessége 30·5 cm.
Német, XVIII. század.

ÉKSZERSZEKRÉNY,
ébenfa, márványdísszel.
XVIII. század.
Ipolyi Biharvármegye, 329. szám.

ASZTALDÍSZ ÉS GYERTYATARTÓ,
utóbbi négy darab.
XIX. század eleje.

DÍSZHINTÓ-MODELL,
fémből.
XIX. század eleje.

Marsalkó János

Nobrán

Oroszlánjai a Lánc-
hidon és Széchenyi
István és báró
Sina György címerei
ugyanott bronzba
öntve, melyeket szin-
jen jenti mintázott

Roh Ilmf.

I. 79. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Marschalkó János

nobrán

cred

z

Vajda Pál R.:

A nárevés Lánchid.

Bp. 1942. 53, 54. l

hogy 1907. szeptember 30.-án kelt

valamint folyó évi február 29.-én

összegü számlánk hozzáadásával jav

mutatkozik, melynek szives kiegy

Marschalko Tamás

l.

Schoen 1948

44. l.

Gelence, ref. templom

943

zágos Bizottsága

vány { száma: 56.257/1943.III. 194
kelte: XI. 3. 1943
beérkezése: XI. 16. 1943

etek száma:

l elintézett szám:

száma: 697/1943

száma:

:

Marschalkó

(Marsalkó) János

nobrány

+ 1885 körül-

irod

Tóth Béla: A m.

anekdotakincs.

Bp. 1935, 310, 311. l.

(A Lánchid kő-

oroszlánjai.)

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fényrajz		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

A Magyar Tudományos Akadémia megalapítása 1825 november 3-án. Ez emléktábla állíttatott 1893.[1]

Pulszky Károly szerint a dombormű a szobrászat fölhasználásának hazánkban addig divatos szűk korlátaival szemben fővárosunkban első példája annak, hogy valamely esemény emléke köztéren, nemcsak nagyarányú szoborral, de domborművel is méltó módon örökíthető meg.[2]

2. Az előcsarnok és a lépcsőház.

A főhomlokzat földszinti részének középső három árkádnyílása hármas tölgyfakapujával a palota díszes előcsarnokába vezet, a melyet párosával sorakozó 8—8 oszlop három hajóra oszt és a hosszanti szárnyakat összekötő s hét lépcsőfokkal magasabb folyosótól három árkádív választ el. A toscanai szabású oszlopok színes terrazzo burkolatú padlón, salzburgi vörösmárványból faragott négyszögletes talapzatokon állnak, hengeres, sima törzsük szürke sziléziai gránitmárványból, lábuk és rózsasorral ékes fejezetük fehér tiroli márványból készült. Az előcsarnok falain az oszlopoknak megfelelő pilasteres tagozás van. Ennek talapzati része a folyosóra vezető lépcső kétoldali korlátfalának alsó részéhez hasonlóan műmárványból való. A félpillérek sziléziai szürke gránitból, lábuk, fejezetük és a fejezeteket összekötő párkány ismét cementmárványból készült. Az oszloppárokat egymással és a szomszédos oszloppárokkal összekötő félkörű hevederíveket domborművű fonatos gipszékítmények díszítik, ugyancsak gipszből valók az előcsarnok három szélesebb és egy keskenyebb szakaszban hármasával sorakozó keresztbordáinak ékítményei és zárókövei.

[1] Akadémiai Értesítő 13. k. 152. l. 1902. II. 23. Ig. ülés 10. pont.

[2] *Pulszky Károly:* Az Akadémia szerepe a képzőművészetek fejlesztésében. Akad. Értesítő 3. k. 333. l.

A padló terrazzo burkolata a bécsi Odorico Odorico munkája, az oszlopok törzsét Gerenday Antal faragta, lábát és fejezetét Marschalko J. szobrász. A műmárványozást a pesti Rojcsek testvérek végezték, a boltozat gipszdíszítését itt és a földszinti folyosón Halász László. Az Akadémiának a génuai paloták mintaszerű fogadó csarnokaira emlékeztető előcsarnoka arányaival és tagoltságával a palota legszebb részeinek egyike, de díszítésében befejezetlen. Nemes anyagból faragott oszlopai és színes padlóburkolata csak alaphangját ütik meg annak a polychromiának, a melyet építészünk az antik görög templomok színes díszítésű tagozásának szellemében ide is szánt. A lépcsőház és a palota két szárnyát összekötő folyosók szürke gipsz-ékítményeikkel pompás tagoltságuk ellenére szintén vajmi rideg hatásúak.

Az előcsarnok az Akadémia fejedelmi vendégei fogadásának s elhúnyt kiválóbb tagjai gyászünnepélyének nem egyszer volt színhelye. 1896 május 17-én az Akadémiának a millennium alkalmából rendezett ünnepélyes közülésén résztvevő Ferencz József királyunkat s a kíséretében megjelent József és József Ágost főherczeget, valamint Coburg Fülöp kir. herczeget itt fogadta b. Eötvös Lóránd elnökkel élén az igazgatótanács.[1]

A nemzet elhúnyt nagyjai és az Akadémia legkiválóbb tagjai közül az előcsarnok a következők gyászünnepélyének volt színhelye: Toldy Ferencz ig. és r. t. († 1875. XII. 10.), Deák Ferencz ig. és t. t. († 1876. I. 28.), Csengery Antal másodelnök és r. t. († 1880. VII. 13.), Arany János ig. és r. t. († 1882. X. 22.), Mailáth György országbiró ig. és t. t. († 1883. III. 28.), gróf Lónyay Menyhért elnök és t. t. († 1884. XI. 3.), Trefort Ágoston cultusminister, elnök és t. t. († 1888. VIII. 25.), gróf Andrássy Gyula külügyminister, ig. és t. t. († 1890. II. 18.), Hunfalvy Pál ig. és r. t. († 1891. XI. 30.), Heller Ágost r. t. és főkönyvtárnok († 1902. X. 4.), gr. Kuun Géza másodelnök († 1905. IV. 9.), báró Radvánszky Béla történetíró, t. és ig. tag († 1906. V. 2.), Than Károly

[1] Akadémiai Értesítő 7. k. 295. l.

másodelnök és r. t. († 1908. VII. 5.), Kautz Gyula másodelnök ig. és r. t. († 1909. III. 27.), Joannovics György r. t. († 1909. I. 10.), Gyulai Pál ig. és t. t. († 1909. XI. 9.), Mikszáth Kálmán t. t. († 1910. V. 28.), Konkoly Thege Miklós t. t. († 1916. II. 17.).

Mint köztudomású, Deák Ferencz ravatalára a palota előcsarnokában boldogult Erzsébet királynénk személyesen tett koszorút. A mikor királynénk Genfben merényletnek esett áldozatul, báró Eötvös Lóránd elnök, 1898 szeptember 9-én, a rendkívüli ülésen tartott gyászbeszéde kapcsán vetette föl az eszmét, hogy a királynénak a palota előcsarnokában fehér márványból domborművű emléket állítsanak s hogy ez a királynét Deák Ferencz ravatalánál ábrázolja. Fraknói Vilmos cz. püspök t. és ig. tag, mint főtitkár, majd másodelnök már régebben indított meg gyüjtést az oszlopcsarnok díszítésére. Ezt követte az Akadémia, a Kisfaludy-Társaság és a Természettudományi Társulat tagjai körében eszközölt újabb gyüjtés. Ennek eredménye, valamint felerészben az Akadémia hozzájárulása fedezte Erzsébet királyné emlékének költségeit. Holló Barnabás szobrászunk mintája után a művet szürkésfehér ruszkiczai márványból faragták és sárga színű stuccomárvány keretbe foglalva az előcsarnok jobboldalán a középső mezőbe falazták. Az előkelő hatású, tartalmas domborművet, mely a királyné igen kifejező fejedelmi alakját a palota előcsarnokában, Deák Ferencz nyitott koporsója előtt, kezében koszorúval ábrázolja, 1914 november 19-én Szent Erzsébet napján leplezték le. Az ünnepélyre királyunk ő felsége legmagasabb személyének képviselőjéül Jenő főherczeget küldötte le, a kit Berzeviczy Albert elnök az emlék jelentőségét is méltató beszéddel üdvözölt.[1]

*

Az előcsarnokból fehér Karszt-márványból faragott lépcső vezet a magasabb szintű földszinti folyosóra,

[1] Akadémiai Értesítő 9. k. 516. l., 524. l., 587. l., 10. k. 45. l., 11. k. 185. l., 24. k. 738. l., 25. k. 143., 670. és 701. l.

a melynek oldalsó két árkádívét alján fehérmárvány balustrád rekeszti el az előcsarnoktól. A folyosó az Akadémia könyvtárának termeit a palota akadémia-utczai bejáratával köti össze s az utóbbi felé eső alacsonyabb előteréből nyílnak a Gœthe-szoba és a könyvkiadóhivatal helyiségei. Ennek a folyosónak a tagoltsága az előcsarnokhoz hasonló stilusú; bordáikon gipszékítményes keresztboltozatait toscánai szabású, gipsz fejezetű, falazott és vakolt félpillérek tartják. A folyosó közepén nyílik a lépcsőház, a melynek zárófala félköralakban a palota udvarára nyúlik. A lépcső fokait fehér Karszt-márványból faragták, alsó szakaszát pillérein toscánai szabású pilasterek tagolják, áttört művű lombos korlátja aranyozott öntött vasból a Schlick-gyárban készült, a korlát talpa, miként feljebb az öntött vasból való s aranyozott candelaberek talapzata is műmárvány. A lépcső alsó egyenes szakaszának gipszmennyezete casettás. Félemeletnyi magasságban a lépcső kétfelé válik s karjai ívalakban vezetnek az első emeleti folyosóra. Az oldalfalak és a lépcsőt tartó pillérek tagozása itt korinthizáló stilusú, valamint annak a két oszlopnak a gipszfejezete is, a mely a lépcsőkorlát közepén a kettős félköríves nyílás boltíveit tartja s a melynek törzsét veronai vörösmárványból Opnich trieszti kőfaragó faragta, a ki a Karszt-márványból készült lépcsőfokokat is szállította.

Az elsőemeleti folyosó tagoltságán a renaissance minden pompája ömlik el. Keresztboltozatainak arabeszkes díszű hevederívei ión stilusú cannelurás oszlopokon nyugosznak, a melyek a hosszanti falak mentén párosával sorakoznak. Az emeleti folyosó jobbfelőli végén nyílik az ülésteremhez vezető előszoba, balfelőli végén a Széchenyi Múzeum.

A lépcsőházzal szemben a folyosó hosszanti falában három, szobrok befogadására szánt fülke van, a melyek keretéül stuccotalapzaton álló és pécsi vörösmárványból faragott, simatörzsű, gipszfejű oszloppárok szolgálnak, s ezek mögött hasonlóan korinthizáló stilusú pilasterek. Az utóbbiak fejezeteit

deket szólította föl. Széchenyi ekkor «a zöld asztalhoz szelid méltósággal közeledvén, engedelmet kére és nyere, hogy szólhasson». Széchenyi körülbelül ezeket mondotta: «Nekem, (mint főrendnek) ezen a helyen (a követek kerületi ülésén) szavam ugyan nincsen; de ha oly intézet állíttatik, mely a magyar nyelvet kifejti s azzal segíti nemzetünk magyarrá tételét: birtokaim egy esztendei jövedelmét áldozom reá.» Ez akkor mintegy 60,000 pengő forintot tett ki s «minekutána a kimondhatatlan örömnek sokszorozott hangos kijelentései lecsillapodtak», Vay, gróf Andrássy és Károlyi, Akadémiánk másik három alapítója szólalt föl. Holló Barnabás Széchenyi felszólalásának jelenetét örökítette meg festői hatású domborművén, a melynek compositiójához egy régi kőnyomatú kép szolgált mintául.[1] A fönt elmondottak után a domborművet leírni fölösleges s azért itt csak az ezen ábrázolt alakokat soroljuk föl. Balfelől a dombormű sarkában, részben az asztal mögött állanak: Kolozsváry Miklós győrvármegyei követ, Balogh János barsi követ, Szoboszlai Pap István országgyűlési ref. lelkész, Döbrentei Gábor, továbbá Takács Gáspár és Bartal György pozsonyvármegyei követek. Előttük az asztalfőnél ül Máriássy István gömöri követ, a kerületi ülés elnöke, mellette félig háttal a néző felé fordulva Felsőbüki Nagy Pál, Sopron vármegye követe, az asztal túlsó oldalán gróf Dessewffy József szabolcsmegyei követ, gróf Andrássy György, Torna vármegye követe és gróf Vay Ábrahám borsodi követ. Az asztal közepe táján az előtérben áll gróf Széchenyi István, tovább jobbfelől következnek: az asztal túlsó oldalán Platthy Mihály barsi követ, a kerületi ülés jegyzője, gróf Károlyi György, gróf Eszterházy Mihály, báró Wesselényi Miklós és báró Perényi Zsigmond, Bereg vármegye követe. A közönség tájékoztatása végett az emléktábla alján később a következő feliratú bronztáblát helyezték el:

[1] Katzler V. kőrajza Kotsány László gr. Széchenyi Istvánról írt kis életrajzában. 1861. A kőnyomat Széchenyi Múzeumunkban is látható 1486. szám.

Divald Akad. palotája

lat, a Pesti Hengermalom. A többi fővárosi és a vidéki malmok körében az Országos Malomegyesület 1650 frtot gyüjtött, 2300 frt magánosok adománya volt. Az emléktábla, a melyet Holló Barnabás szobrásznak mintája után a Beschorner-czég öntött bronzba, 11,000 frtba került.[1] Leleplezését eredetileg már 1891 november 21-ére, gróf Széchenyi István születésnapjának századik évfordulójára tervezték, de addig nem készülhetett el s azért 1892 november 6-ára, az Akadémia alapításának napját (november 3.) követő vasárnapra, majd deczember 18-ára halasztották el. Ekkor az Országos Iparegyesület jubileuma miatt ismét nem tarthatták meg a leleplezést, a melyet 1893 január 15-ére, mely napon az Akadémia első Széchenyi-ünnepélyét ülte meg, tüztek ki. Azonban a kedvezőtlen idő miatt ekkor az emléktábláról csak egészen csöndben vették le a leplet.[2]

Szilágyi István egyik hetilapunkban Ponori Thewrewk József följegyzései alapján így írja le az Akadémia alapításának történetét.[3] 1825 november 3-ikán a kerületi tábla délelőtti ülésén a szokottnál nagyobb közönség volt jelen. A követek közül Felsőbüki Nagy Pál az egyik baloldali zöld asztal balfelőli felső vége felé ült, közvetlenül mellette balfelől gróf Vay Ábrahám. A nagyszámú hallgatóság között azon asztal baloldalánál, a melynél Nagy Pál ült, az asztal felső szegletétől két lépésnyire állott gróf Széchenyi István lovaskapitányi ruhában, mellén katonai érdemjeleivel, gróf Károlyi György, gróf Esterházy Mihály és báró Wesselényi Miklós társaságában. Nagy Pál épen egy magyar akadémia alapításának szükségéről beszélt s az erre szükséges pénz fölajánlására a gazdag főren-

[1] A M. T. Akadémia emléktáblájának története. Akadémiai Értesítő 3. (új) évfolyam 711.

[2] Akadémiai Értesítő 3. k. 716. l. és 4 k. 44. l.

[3] Vasárnapi Ujság 1876. 54. l. és Ponori Thewrewk József gróf Vay Ábrahám életrajzában. Pozsony, 1830. 9—31. L. még *Viszota Gyula:* Egykori tudósítások a M. T. Akadémia megalapításáról. Akadémiai Értesítő 12. k. 605. l.

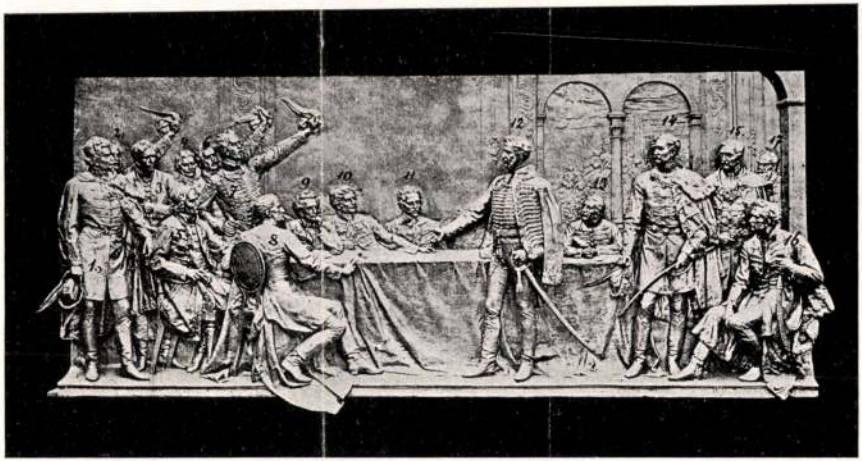

1. Kolozsvári Miklós
2. Balogh János
3. Szoboszlai Pap István
4. Döbrentei Gábor
5. Máriássy István
6. Takács Gáspár
7. Bartal György
8. Felsőbüki Nagy Pál
9. Gr. Dessewffy József
10. Gr. Andrássy György
11. Vay Ábrahám
12. Gr. Széchenyi István
13. Platthy Mihály
14. Gr. Károlyi György
15. Gr. Eszterházy Mihály
16. Br. Wesselényi Miklós
17. Br. Perényi Zsigmond

Az Akadémia emléktáblája.

MARSCHALL, Anton zobran

1782 Possony

An 1998. 243

Esztergom [Esztergom vm]
Keresztény Múzeum, ún. Visegrádi Madonna.
1905
pozitív: albumin, 13x18 cm ????
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm. OM

Farkasfalu [*Farkasfalva*, Vlková; Szepes vm]
R. k. templom, Mária-oltár 15. nézet.
1905
pozitív: celloidin, 13x18 cm. MNG ltsz. 237

Farkasfalu [*Farkasfalva*, Vlková; Szepes vm]
R. k. templom, Mária-oltár szárnyképei: 1. Ang
3. Krisztus Pilátus előtt. 4. Keresztvitel.
1905
pozitív: brómezüst zselaltin, 13x18 cm.

Feketekút [Šambron; Sáros vm]
Görög katolikus templom, ~~ikonosztáz~~ részlet (
1918
pozitív: celloidin, 12x17 cm. OMvH ltsz. 1029

Felka [Veľká; Szepes vm]
R. k. plébániatemplom, hajó
1903

Marschall Béla, épitési vállalkozó

A keszthelyi múzeum külső vakolási munkáit készitette. György Dénes müegyetmi tanár tervezte az épületet. Marschall 1971-ben 27000 pengős tertozást peresitett. 27.old.295.jegyz

Sági Károly: Hetven éves a keszthelyi Balatoni Múzeum 11.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 8/ 1969. Veszprém.1969. Alföldi Nyomda.

MARSCHALL BÉLA, építomester

A győri Széchenyi-téren a Lloyd épületében Marschall atalakitasi munkakat végzett 1940-ben. A középső korpus és az Arpatur-ház, felőli toldaléképület hozzaragasztasa, stb. 188.old. 55.jegyz

KALMÁR MIKLÓS: Győr barokk tere 175.old

ARRABONA, A győri Xantus János múz. Évkönyve, 18. Győr, ~~1976~~ 1975-

Marschall Béla, építési vállalkozó

A Gyrgyi Dénes müegyetemi tanár által tervezett keszthelyi múzeum külső vakolási munkáit készitette Marschall győri vállakozó. A cementdiszmü munkákat a bpesti Melocco Rt. készitette. 26.old.282-3.jegyz.

Ságí Károly: Hetven éves a keszthelyi Balatoni Múzeum 11.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 8/ 1969. Veszprém.1969. Alföldi Nyomda.

Marschall Bestalan

gyulai ácsmi.

Szerződésileg végezte az ácsmunkákat a gyulai vármegyeházán az 1790 (?) es évek elején

Karács Békésvm.

I. 353 l.

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 140 / U.I.1.

SZAK: Szépirodalom.

SZERZŐ NEVE: Zschokke's, Heinrich

FORDITÓ NEVE:

KÖNYV CIME: Novellen.

Originalausgabe Band I-II. III.-IV.

KÖTÉS NEME: Eredeti egész vászonkötés ALAK: 8-r.

KIADÓ: B. R. Sauerländer EV: Aarau

Marschall Gabriella MK

Női fej, gipsz

Fiu fej, gipsz

Műcsarnok 1960.Képző- és Iparitőművészeti körök kiáll.

Marschall Jakab

váci ácsmester MDK

a galgagutai templomtorony tetejét befedte /1793-/

207.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

M. D. K.

MARSCHALL Jakab ács

Vác, Ref templom Tornya (1794.)

Dercsényi - Granasztói: Vác, Bh. 1960.

202. l.

Marschall Alajos

Könnüves

Hul. 1814. Vác.

lásd

Fleischer Bécs 67 l.

Marschall

Spitzer

Gentmüeml

220.1-

MDK

Marschalko Vilmos

A lipót-utcai városháza szobrászati munkait Marschalko Vilmos készitette.

Fővárosi Lapok, 1875.I.félév. 213, 214.l.

Marschalkó Lajos

aranyműves Pest.

1860-as évek

Horváth-Szentpéteri

255 l

M.D.K.

Marschalkó Jenő

Festőművész ny.ezredes, Pestszentlőrincnek adományozta a Kormányzóról festett arcképét.

Városok Lapja 1938. XXXIII.évf. 13.szám. 417.oldal
Mi ujság a városokban? Pestszentlőrinc.

Marschalki János

+ 1877 nepl.

Vas. Ujs. 1877. 589. l.

M.D.K.

Marschalkó János.

Szt.Erzsébet szobor a budai kapucinus templom homlokzatán. Reprodukció.

Soos Gyula: A Lánchid oroszlán szobrainak mestere.
Müv.Tört.Ért. 19601 2.szám. 124.lap

Marschalko János

Hobrán

Hut. 1819. aug. Löcsén

Elektr. arck. (Lepesni)

lásd okv.

Sarkady István

Hajnal naptár 1864-

re. Pest 1863.

100 l. Arck

M Nemzeti Muzeum

87942. H

MARSCHALKÓ János pesti szobrász. 1860-ban készitette Szakács Antal /meghalt 1859.julius 4-én Rivoltánál/ emlékére az egri un. Huszáremléket /Eger /ujság/ 1866.149.l.és 1867.lo2. l./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Marschalkó János, szobrász M Dh

A debreceni Csokonai Színház korszerűsített épületéről lekerültek Marschalkó János csaknem százéves szobrai. A szobormaradványokat a Déri Múzeum kőtárába helyezték el, helyükre az eredetiek hű másolatai kerültek.

—: Hír 10.(

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. szept. 20.

mdk.

Marschalkó János

Kutszobra egy régi belvárosi ház udvarán

[fénykép felvétel]

(– bás) A régi Pest

Népművelés 1962. 10 sz. hátsóborítólap.

Marsalkó

szobrász

elkészítette Széchenyi István mellszobrát gipszből, amely Lauffer és Stolp könyvkereskedésében kapható. Marsalkót egy megyei hivatal felszólította, hogy öntesse érczbe, az öntést és vésést Vándrák pesti művész eszközli.

Széchenyi szobrok. Vas. lyp. 1860. 226.

M.D .K.

Marsalkó János, szobrász

Debrecen város elkészittette vele 1849 aug. 2.-án lefolyt utolsó debreceni csata hőseinek emlékművét. A Református Kollégium előtti emlékkertben van. 185.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debeceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Marschalkó János, szobrász

A debreceni szinház számára készitett puha homokkő szobrait 1920-ban Némethy László debreceni szobrásznak kellett kijavitania és Melpomene, valamint Terpszichore szobrait 1956-ban, a többit 1960-ban a múzeumi kőtárban kellett elhelyezni és újakat késziten helyettük. 177.o.

Sápi Lajos: A debreceni Csokonai szinház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1965. Debrecen. 1966 Alföldi Nyomda. Debrecen

Marsalkó János
1819 - 1877

Debreceni Csokonai Színház homlokzatára
8 puha homokkő szobor: Petőfi, Kazinczy,
Vörösmarty, Csokonai, Kölcsey, Kisfaludy
Károly, Kelpomene, Terpszichore.
/Jelenleg a 2 múzsaszobor kivételével a
Déri téri kőtárban/

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József/
1961. Debrecen 90-91. l.

M.D.K.

Marschalkó János, szobrász

Készítette a debreceni Csokonai szinkár 1861-65-ben épült épületének sarkain álló „Drámi" c. „Népdal" c. allegórikus szobrokat.

Kapalyag Imre: Budapest - Debrecen - Nyiregyháza

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 7.köt./

105 old.

 M. D. K.

Marsalkó János, szobrász, 1819–1877.

lánchid építésze megbízza, a láchidat díszítő négy obelisk és négy oroszlán meg mintázásával is kivitelezésével. A kassai dom restaurálásánál is közreműködik, a dom stílusának megfelelően szép szobrokat mintáz a déli kapu homlokzata részére. Az ő műve a kassai domba beláállított 1848-as forradalomban elesett honvédek emlékére beláállított emlék.

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia
Bratislava, 1966. 59. és 78. old.

M.D.K.

Marschalkó János, szobrász

A debreceni szinház homlokzatának szobrait készitette Petőfi, Kazinczy, Vörösmarty, Csokonai Vitéz Mihály, Kölcsey Kisfaludy Károly irók szobrai. Melpomenét és Terpszichorét mintázta még meg magyaros ruhában. Puha homokkő szobrok kivitelezésük nem volt kifogástalan. Egyenként 200 forintért készültek. 177.o.

Sápi Lajos: A Debreceni Csokonai szinház 100 éves története. 161.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1965. Debrecen, 1966. Alföldi Nyomda. Debrecen

 M. D. K.

Marsalkó János, szobrász, 1819-1877

mü. Az ő müve a lőcsei temetőben szülei részére felállitott síremlék, és a lőcsei Muzeuban 1832-ben készült idősebb asszonyt ábrázoló bájos mellszobra, 129. Képtábla, 237. old.

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 59. és 78. old.

 M. D. K.

Marsalkó János, szobrás, 1819-1877

Löcsén született. a bécsi akadémián Kleiber-József és Schaller János tanítványa. Meghapta a Gundel díjat, és ez lehető vé tette hosszabb külföldi tartozkodását. (Párizs, Mápoly és Roma). 1847-ben Pesten, telepedett le. Clark Adam angol mérnök, a

Anna Petrova-Ploskova: Slovenské výtvarné umení obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 59. és 78. old

Marschalko

V. 4. 1859. 534.

(Kazinczy gypsz-mellszobra) Lauffer és Stolp
kőszobrászkedésében kazinczynak M-ártag
bésitett mellszobra gypszmásolatban
megszerezhető, még pedig finom gypszből
6 ft; alabastrom gypszből pedig 10 ftért
díj. p.

téma, bizonyos halálato
lehet valamit csinálni.
port vert fel a magyar
felmerült. Namost Düsse
azért egészen érdekes ki
1869 Ház előtt és a másik ol
azokkal a fantasztikus
és a sötét-világos, ill
néhány ékkő-szerüen fel
a sajátos drámai kolori
már mind jellemző. A ki
hogy a Munkácsy festmén

MDK

Marschalkó János

K.E.: A Szepesség ujabbkori festői és szobrászai. Szepesi müvészek. N. Szalon 1937. márc.

MARSALKÓ JÁNOS

Porkoláb Tibor: "Magyar Weimar" /Irodalmi emlékhelyek.../

Észak-Magyarország 1996 ápr. 2o

/Az ujságkivágás Ybl Miklós
neve alatt található/

Wien, im Oktober 1995

den das Jüdische Museum gemeinsam mit
d George Weidenfeld liest aus seiner Auto-
ichen Lebens, das zugleich ein Stück euro-

ber 1995, 18.30 Uhr
er Universität Wien,
Karl-Lueger-Ring 1

VEIDENFELD
Autobiographie
en und Zeiten"

ınd Begrüßung:
. Ursula Pasterk

Marschalkó János

szobrász

l -

Divald Akad. palotája

32. l 35, 38, 47,

71, 87, 99. l.

MARSCHALKÓ *János*, szobrász, * Lőcse 1819, † Budapest 1877 szept. 10. Bécsben végezte tanulmányait s Pesten letelepedve, 1847. József nádor mellszobrát és Krisztus a keresztfán c. művét állította ki a Pesti Műegyletben. M. faragta a Lánchíd négy oroszlánját, mintázott szenteket a kassai székesegyház és a fóti templom számára s dekoratív szobrokat a debreceni színház, a Vigadó, Tud. Akadémia, Rudas-fürdő stb. számára.

Ec. G. II. 89 l

Római érmek V. 254-258.

2474. Az első pontban a Rumyval való összezördülését illetőleg l. *Emlékezései* 420—422. lapjait, a hol a többi közt ezeket olvassuk: «Rumy ... egy iskolai ünnepély alkalmával nagy számú hallgatóság előtt egy tüzes beszédet tartott, melyben nemcsak a jelen volt katholikusok, hanem a protestansok közül is többen megbotránkoztak ... Felszólíttatám mint superintendens a megintésre. Noha az intést minden kéméléssel és szelídséggel s baráti hangon tevém, mind a mellett intésem s tanácsom ... némi elhidegedést okozott ... Rumy Károly felől azt hiszem, hogy reám neheztelni már régen megszünt s annál nyugodtabban hiszem, mivel őtet sohasem kívántam megbántani, s tudtommal soha nem is bántottam meg, ellenben több tekintetben szerettem.»

2476. 464. lap alúl 1. sor: «Ezen hitnek feldöjtésére mondám azt a' mi Daykám' életében lap XLV és XLVI. áll.» Az említett lapokon Dayka műveinek variansairól szól Kazinczy, elmondván, miért vette föl a kiadásba *A nemzeti öltözet*et és *Cleliát*; továbbá, hogy Dayka gr. Teleki Józsefnek a testvére halálára írott elegiáját német alexandrínokban fordította, mivel «nyilván meg akarta igazítani olly kéz által, melly az ő munkájának megadhatá vala a símítást, 's kiveresztette volna.»

2477. 466. lap 2. kikezdés 2. sor: «A' Berekbenn egygy igen *szúrós tsemetét találtam, a' Prometheuszt.*» Czélzás a Goethe után fordított *Prometheusz* című költeményre, a mely a *Poetai Berek* 191—194. lapjain olvasható. E miatt később mind az írót, mind a nyomtatót fel akarta jelenteni Korbély Mihály pécsi kanonok, s csak Vitkovics ügyes rábeszélésének köszönhető, hogy e szándékáról lemondott. L. erre vonatkozólag Vitkovics M. 1814. jún. 27-kén Kazinczyhoz intézett levelét e kiadás köv. kötetében.

U. o. 3. kikezdés: «Köszönöm a' Dayka életében *nekem is tett complimentet*» ... V. ö. a 2450. számú levéllel s ennek jegyzetével, a melyben idéztem a Szentgyörgyi Józsefre vonatkozó mondatot.

467. lap 1. kikezdés: «Repesett szívem Dayka el ragadtatásának olvasásán, *midőn* tisztelt *Kisünk szép ódáját olvasta.*» Czélzás Dayka életrajzának azon részére, a melyben Kazinczy azt beszéli el, mikép olvasta fel Dayka előtte a maga *Titkos báját*, s így folytatja: «Ekkor én vevém elő papirosaim közzül Kisnek *Szerettim édes honnját*, mellyet ez Bavariában, a' Matthisson' dalának hasonlatosságára, a' Dunán lebegve írt. Dayka kifakadt örömmel 's fel-felsikoltva hallgatta olvasásomat, maga olvasta most, 's megint újra kezdte. Melly érzés és phantasia! melly nyelv ez! kiálta.»

2478. 475. lap 1. kikezdés: Pethe Ferencz a «Honnyi Levelek» 22. számában használja a *bukti* szót: Egy Sopronban kelt tudósításban olvasható ez a kifejezés: «Ritka *Bukti* (crida) tsalta a' Hiteladókat úgy meg, mint ez (Hoffmann Mihály), mellyet fél millió Bétsibetsű (V. V.) forintra számlálnak.»

2479. 481. lap 3. kikezdés 4. sor: «Trattner egész munkát adogat-ki Magyar-Életírásokból.» Ilyen életrajzgyűjtemény nem ismeretes; egyes jelesebb férfiakról külön kiadott életrajz jelent meg Trattnernél, például «Főtiszt. Práy György Magyarország történetírójának emlékezete», Kulcsár Istvántól. Egyébiránt

váczi püspökké nevezte ki a király. Kazinczy mint kitünő szónokot, az írók gyámolítóját (Katona István Historia Critica cz. munkája kiadásához is 200 frttal járult) s mint olyat tisztelte, a ki a püspöki lak kertjét bővítette s dísznövényekkel látta el, s a ki a magyar művelődés ügyének áldozatra kész pártfogója volt. Két latin beszéde nyomtatásban is megjelent. L. Szinnyei J. id. m. V. köt. 902—904. hasábjait.

2473. 455. lap 2. kikezdés: «Egerben eggy *Marsalkó* nevű Cistercita Daykára eggy deák Epigrammát írt.» V. ö. a 464. lappal. — Marsalkó Konstant 1752. május 31-kén született Kis-Tornyán (Zemplénm.); elemi s alsóbb középiskoláinak végeztével a morvaországi sz. velehrádi kolostorba vétette föl magát (ide tartozott akkor a pilisi és pásztói apátság is), fogadalmat tett 1778. nov. 22-kén s 1786. ápr. 1-jén szenteltetett pappá; a következő évtől kezdve élete fogytáig az egri gymnasiumban működött, előbb mint tanár, 1806-tól kezdve pedig mint igazgató; meghalt 1817. ápr. 17-kén. «A régi diák szerzők' munkáit — olvassuk a B. Szepessy Ignácztól írott életrajzában (Tud. Gyüjt. 1817. VII. f. 153—156. l.) — szűntelen forgatván, azoknak nyelvét úgy birta, hogy ha valamely kétes szótagnak hoszszú vagy rövid hangjáról kérdés tétetne nékie, azonnal Horácz, Ovid, Virgil, vagy más régi diák költőből verset reá előmondana; ha valamit szabad tollal diákúl írna, azt merő régi tiszta diák Iróknak kifejezéseikből öszveállítaná. Mivel többnyire a' Diák költést, 's Ékes-szóllást tanította, állandóan ezen szokást tartá. A' kereszténi tudományt hoszszassan 's velőssen adta elő, az esztendő' legtöbb részét a' régi Római Irók' magyarázásában töltötte, a többi oskolai tárgyakra igen kevés időt szánt.» B. Szepessy Ignácz egri kanonok szerint 1804-ben lett az egri gymnasium igazgatójává. «Ő hozta vissza az Apátúrság Egri Templomában a' vasár- 's ünnepnapi oktató magyar Szent Beszédek mondását; — melly jeles diák költő volt, az Egri Ifjúság' nevében kiadott, 's kinyomtatott külömbféle ünneplésekre készített verses munkáibúl elégségesen bizonyosodik; — diák ékes szabad tollát az Oskolában esztendőnkint tartott gyakorlások, az Ifjúságnak és Szerzetes Társainak mondott Beszédjei napfényre tették.» Az ő törekvésének az eredménye volt, hogy a pilisi, pásztói és zirczi apátságok egyesíttettek; 1815-ben «arany nagy érdem pénz»-zel tüntette ki őt Ferencz király. —

«Marsalkó, mint szerzetes pap, nagy buzgóságáról s lelkes predikáczióiról volt ismeretes; mint tanár, szelídségéről s osztályának mégis mintaszerű fegyelmezettségéről. Maga ügyes rajzoló volt, — a vízfestést színérzékkel űzte. Tanítványai közül is többen kaptak tőle kedvet a rajzolásra és festésre. Az ő tanítványai közt legritkábban akadtak olyanok, kiket komolyabban kellett büntetni.» L. Emlékkönyv, melyet Magyarország ezer éves fennállásának ünnepén közre bocsát a hazai cist. Rend. Bp. 1896. 129. l. 357. l. — Művei: 1) Gratificatio solennis et festiva, quae Theophilo abbati de Pilis ac Pásztó . . . exposita evolutaque est; Agriae, 1802; — 2) Agriae civitati archi-episcopali gymnasium regium dicat. Agriae, 1804; — 3) Oda Leonino-Sapphica; Agriae, 1804; — 4) Poema acrosticum. exc. illustr. ac reverendissimi d. Steph. L. B. Fischer . . . a gymnasio Agriensi devotissime oblatum; Agriae, 1808; — 5) Carmen acrosticum serenissimo primati Carolo Ambrosio a gymnasio Agriensi devotissime oblatum; Agriae, 1809.

Kazinczy Ferenc levelezése

X. k.

herceg március 5-én hagyja el Berlint s ekkor indul Albániába. *A királyi cim kérdésében* — ugymond — *nehézségek merültek fel,* mert Oroszország ellentétes álláspontot foglal el.

Valona, február 25.

A nemzetközi bizottság Wied herceg fogadtatásának kérdésével foglalkozik. Azt hiszik, a szertartás megállapitása céljából a herceg Valonába küldi egy bizalmi emberét.

Durazzó, február 25.

Elbasszanból jelentik, hogy két amerikait rablók a rengetegbe hurcoltak. Azt hiszik, hogy ezt a támadást *Hakki* pasa elbasszani kormányzó ellenségei rendezték, hogy a nemzetközi ellenőrző bizottság előtt hirbe hozzák.

KÜLFÖLD

)(**A homerule-bill módositása.** Londonból jelentik, hogy az unionista határozati javaslattal szemben, mely a kormánynak a homerule-billel kapcsolatban tervezett *módositó javaslatai azonnali közlésére szólitotta fel a kormányt, Asquith* miniszterelnök ismét kifejtette azokat az okokat, amelyek a kormányt arra inditották, hogy kezdeményezőleg lépjen fel és javaslatokat tegyen. A miniszterelnök kijelentette azonban, hogy a kormány helyzete nem hasonlitható össze egy ostromlott helyőrségével, amely lehetetlen helyzetbe kerül, kifogyófélben lévő municióval erőtlenül küzd. (Gunyos helyeslés az ellenzéken.) Sem politikai tekintetben, sem a választásokat tekintve, *nincs oka a kormánynak fegyverszünetért könyörögni,* vagy a fehér zászlót kitüzni. A kormány nem akarja a nagy ügyet a tizenegyedik órában elárulni. Asquith kijelentette, hogy a kormány javaslatait a homerule-bill második olvasásánál és pedig *husvét előtt* fogja közölni.

)(**A lengyelek ellen.** Berlinből jelentik: A német birodalmi tanács elé legközelebb törvényjavaslatot terjesztenek, melyben az idegenek által elkövetett izgatások ellen és a németellenes egyesületek feloszlatására történnek rendelkezések. A császár nagy sulyt fektet a javaslat elfogadására és el van szánva a birodalmi gyülést feloszlatni, ha a javaslat letárgyalása elé nehézségeket gördítene. Kétségtelen, hogy *a törvényjavaslat a lengyel izgatás ellen készül.* A porosz-lengyelországi lengyel egyesületek központja, az ugynevezett Ostmark Verein, amely szigoru rendőri felügyelet alatt áll, tegnap nagy házkutatás szinhelye volt. Az egyesület helyiségét, a „Kurier Ocnovszky" cimü lap szerkesztőségét, összes munkatársainak és nyomdászainak lakását detektivek szállották meg és füzetes házkutatásokat rendeztek. A rendőrség a *lengyel agitációra vonatkozó levelezést akarta megszerezni,* de nem ért el eredményt.

)(**A francia jövedelmi adó.** *Párisból* táviratozzák: A szenátusban a jövedelmi adójavaslat tárgyalása során *Perchot* szenátor módositó inditványt ajánlott, amely az egyenes adók helyett az összes kategóriák jövedelmét, azonkivül minden családfő összjövedelmét adóztatja meg. Perchot inditványát *Doumergue* miniszterelnök is elfogadásra ajánlotta. *Ribot* szenátor kijelentette, hogy a Perchot-féle módositás csak üres formula, s ezért azt ajánlja, hogy azt hagyják a tárgyalás befejezésének idejére. A módositás első részét ezután 140 szavazattal 134 ellenében elvetették.

)(**A francia bányamunkások aggkori ellátása.** Párisból táviratozzák: A kamara a bányamunkások aggkori ellátására vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalja. *Jaurés* képviselő elfogadásra ajánlja a tervezetet, mely hatszáz frank minimális járadékot biztosit. Jaurés szerint a sztrájkoló bányamunkásoknak el kellene fogadniok ezt a közvetlen előnyt, hiszen rövid idő mulva nehézség nélkül elérhetik a 720 frankos járadékot. Az általános vitát erre berekesztik. *Clementel* munkásügyi miniszter megigéri, hogy a szenátusban oda fog hatni, hogy a törvényt a palabányák és ércbányák munkásaira is kiterjesszék. A javaslat folytatólagos tárgyalása során a ház egyszerü szavazásban elvetette azt a módositó inditványt, amely ellen a közmunkaügyi miniszter is állást foglalt, amely a nyugdijt minimális 730 frankban állapitja meg. A ház ezután egyhangulag elfogadta az egész javaslatot, melynek értelmében önálló nyugdijpénztár létesittetik a bányamunkások részére.

)(**Bonyodalom a kivégzett farmer miatt.** *Londonból* jelentik: Az angol közvélemény felháborodásának tegnap visszhangja kelt az angol alsóházban. Többen szóba hozták *Benton* farmer kivégzését és a kérdésekre előbb *Ackland* külügyi államtitkár-helyettes, majd maga *Grey* államtitkár válaszolt. Ackland szerint bármennyire kivánatos volna Mexikó pacifikálása és a béke helyreállitása, Anglia nem szándékozik beavatkozni. Még kedvezőbben nyilatkozott Grey államtitkár. — *Londonból* jelentik: A washingtoni külügyi departement felszólitást intézett a mexikói két amerikai konzulhoz, hogy *Villa* tábornoknál járjanak el aziránt, hogy az *Benton* holttestét szolgáltassa ki. — *Washingtonból* táviratozzák: A *Chichuahiai* amerikai konzul jelenti, hogy Villa tábornok *nem akarja kiadni Benton holttestét* és nem akarja megengedni, hogy Benton özvegye és rokonai az Unió diplomáciai képviselőivel kimehessenek a temetőbe, ahol éjfélkor a holttestet exhumálják és azután ujból eltemetik. Ideérkezett hir szerint a *lázadók hatalmukba keritették a Tampico ágyunaszádot,* mely szorultságában megadta magát.

A lánchid oroszlánjainak művésze

Egy elfelejtett magyar szobrász — Marschalkó János

(Saját tudósitónktól.) Abból az alkalomból, hogy a Lánchidat most bontják: a hid keletkezéséről szóló megemlékezésekben egy legenda is előfordult. Ez a naiv és tragikus pointe-je dacára is kedves legenda sokáig élt Pesten, sőt az országos köztudatban. S jóllehet régebben nem egyszer történt kisérlet arra, hogy eloszlassék: mindig talált ujabb hivőkre s kétségtelen, hogy ma is igen sok embernek, ha átsétál a Lánchidon, eszébe jut. Hitelt adnak neki, pedig alaptalanságát „Mendemondák" cimü könyvében *Tóth* Béla pozitiv adatokkal mutatta ki.

A legenda a hid kőoroszlánjairól szól s ezekkel kapcsolatosan két fantasztikus tényt ad elő. Az egyik az, hogy amikor a Lánchidon elhelyezték a kőállatokat: az őket bámuló sokadalomban egy élénk vargainas elkiáltotta magát, hogy az oroszlánoknak *nincs nyelvük.* A másik az, hogy az idegen, a talián „kőfaragómester", e lesujtó felfedezés következtében, nyomban és önszántából megvált az élettől. A kritikát elviselni nem tudván, bánatában és szégyenében a Dunába ugrott s a habok közt lelte halálát. A legenda onnan támadhatott, hogy a kőoroszlánok nyelve, a sétáló látószögéből tényleg nem vehető észre s magasabbról is csak közvetlen közelről. A vargainas se költött alak, annyira nem, hogy nevét is tudjuk: *Frick* Jakabnak hivták s Székesfehérváron halt meg 1897-ben. Elszólásának azonban természetesen épp ugy nincs pozitiv alapja, mint ahogy nem igaz az, hogy az oroszlánok „kőfaragómestere" a Duna mélyére került.

Ez a „kőfaragómester", aki nem is volt talián, hanem magyar: *1883*-ban halt meg, csöndes módon, hatvannégy éves korában. *Marschalkó* Jánosnak hivták, a neve be is van vésve a Lánchid pesti (a Lloyd felőli) oroszlánjának talapzatába: Marschalkó J. 1850. A mesét azonban, a kőoroszlánok hiányzó nyelvéről, boszankodva emlegette:

— Nem vagyok én husfüstölő, aki a nagy nyelveket keresgéli.

Bántotta a dolog mindvégig, mert e monda nemcsak a nép körében terjedt el és talált hitelre. Amikor barátai is vitáztak, évődtek vele emiatt: fogadást ajánlott, ötszáz forint ellenében, hogy az élő oroszlán, amikor oly helyzetben pihen, mint ahogy ezt az ő szobrai mutatják, a nyelvét ekkor ugyanugy tartja. Igazát egy állatsereglet oroszlánjain bizonyitotta be, a fogadást megnyerte s az ötszáz forintot jótékony célra adományozta.

Fontosabb azonban ennél, hogy e művész, akit a legenda hivői a Dunába parentáltak el: nevével és munkáival jóformán az ismeretlenség ködébe tünt el. jóllehet a lánchidi oroszlánokon kivül *még sok szobrot csinált.* A magyar müt rténet idáig meglehetős mostohán bánt vele. Régi hirlapokban történt ugyan róla egy-két felemlités: mütörténeti feljegyzéseink közt azonban nem találtuk emlékének érdemleges megörökitését. Életrajzának adatai épp ugy hiányzanak innét, mint müködésének megfelelő módon való ismertetése.

Elfelejtett magyar szobrász esete a Marschalkó Jánosé, akit ma is, a Lánchid bontása alkalmából, nem egyszer mint „ismeretlen mestert" idéztek. Vagy pedig ha megnevezték, akkor általában „bizonyos kőfaragómester" gyanánt emlitették, ami a maga egyszerü, ma használatos jelentésében sehogysem illik Marschalkóhoz. Ehhez egyébként elég, jól megnézni magukat a lánchidi oroszlánokat, amelyek a szobrászi tudás oly szinvonalára vallanak, amint az u. n. kőfaragómestereknél nem igen található. Ezek, valamint egyéb munkái Marschalkót feltétlenül melléje állitják korabeli szobrászmüvészeinknek, Izsónak, Dunaiszkynak, Alexynek.

Marschalkó János meglehetősen mostoha elbánásban részesült tehát, emlékének följegyzését, tevékenységének megörökitését illetőleg. Pedig a müvész özvegye (Marschalkó királyi itélőtáblai biró anyja), aki a kutatás számára közvetlen adatokat nyujthatott volna, ma is él. Remélhető azonban, hogy a mit a magyar mütörténet e szobrászunkkal szemben elmulasztott, azt most kipótolja. Marschalkó régi magyar családból született *Lőcsén,* 1819-ben. Abban az időben, fiatalsága idején, viszonyaink közt, a müvészpálya korántsem volt oly rózsás. Nem csoda tehát, hogy Marschalkó, erős szülői akarat ellenére, lépett e pályára, amelynek végül is legyőzte nehézségeit.

Elvégezte a bécsi képzőmüvészeti akadémiát, aztán francia és olasz földön tanult, Rómában, Firenzében, Pisaban időzött. Kitünő képzettségre tett szert s 1847-ben, amikor hazajött, a négy lánchidi oroszlán kifaragása volt első nagyobb munkája. Ezenkivül azonban sok egyéb becses munkát csinált, a melyek közül az alábbiakról tudunk: tizennyolc szobormü a kassai domban, a fóthi templom szentségtartója, a Rudasfürdő Herakles-alakja. A budai takarékpénztár épületén, az Akadémia homlokzatán és nagytermében is vannak szobrai (köztük a menyezettartó karyatidok) s része volt a pesti Vigadó belső faragásaiban is. Ennek közelebbi kikutatása s az esetleges szétszórt egyéb müvek felderitése a magyar mütörténet feladata. Valamint egészben véve az a megörökités is, amelylyel lapjain ennek az elfeledett magyar szobrásznak tartozik s amit az, Marschalkó János méltán megérdemel.

NYILTTÉR

Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

MOLL FÉLE SOS BORSZESZ
Legjobb fájdalomcsillapitó bedörzsölés, csúz, köszvény és egyéb meghülési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirozott) üvegekben 2 koronáért kapható.
MOLL készitménye kérendő.

Mérlegképes

szép irásu könyvelő, lehetőleg nyomda-, vagy ujságpraxissal, jó referenciákkal, helybeli részvénytársasághoz kerestetik. Jó német nyelvtudásu pályázók előnyben részesülnek. Levélbeli ajánlatok fizetési igényekkel „Azonnali belépés" jelige alatt a „Pesti Napló" kiadóhivatalába intézendők.

Váczi-utcai korzó
szivében
üzlethelyiség kiadó
február, illetve május 1-re
Váczi-u. 20. Telefon 83-29

méter. Közvetlen veszélytől tehát már nem kell tartani, mindamellett a vizrajzi osztályban állandó az inspekció, az utászlaktanyában is készenlét van, mig a Duna mellett lévő községekben csendőrök ügyelnek föl, hogy veszedelem esetén a szükséges intézkedéseket megtegyék.

Hogyan tárgyalták 1848-ban a főrendek a sajtótörvényt?

A sajtótörvényt, több fontos törvénynyel együtt, ma tárgyalja a főrendiház. *Polónyi* Géza a *Pesti Napló* hasábjain nagyértékü cikkben fordult a főrendekhez és figyelmükbe ajánlotta e korcsjavaslat több kirivó helytelenségét, bünét és lehetetlen intézkedését.

A főrendiház szervezete arisztokratikus. Az ország leghatalmasabbjait, leggazdagabbjait és legmagasabbranguit rögziti ez organizmusban egygyé a törvény és a törvényt alkalmazó mindenkori hatalom kegye. Éppen ezért a főrendiház nem népszerü és nem is volt népszerü soha. Sok ideig minden haladás kerékkötőjének tartották és a demokratikus fejlődés eleven tiltakozásának. Ennek tartották főként a nagy ujjászületés derengő hajnalán, a negyvennyolcadiki reformok izzó viharaiban, amikor mentől csapongóbban, vakmerőbben és szenvedélyesebben tört ki az alsó tábla radikálisainak és szabadelvüinek reformláza, annál maradibbnak és reakciósabbnak látszott a főrendek mérséklete.

És érdekes, hogy amily makacssággal védte előjogait, a rendiséget és a régi nemesi alkotmányt a főrendi tábla az egész vonalon, amily elszántan küzdött az uj korszellem minden ujitása, reformja, szabadságvágya ellen, oly bölcs szabadelvüséggel nyugodott bele a sajtószabadság garanciális körülbástyázásába.

Mig a legnagyobb viharok dultak az ős kiváltság miatt, a népképviseleti rendszer ellen, a miniszteriális kormányforma lehetetlenné-tételéért, sőt még a képviselők napidija ellen is, addig *a sajtószabadság nagy elveit még e reakciós ház is lelkesedéssel, szinte kifogás nélkül fogadta el.* Hogy igy történt, egy visszaemlékezéssel fogjuk megvilágitani.

*

A negyvennyolcadiki hevenyészett sajtótörvényt március 20-án délután öt órakor kezdte tárgyalni a rendi tábla. Annyira helyesnek találta mindenki, hogy egy délután le is tárgyalták. *Egyetlen reakciós felszólalás sem hangzott el.* Csupán *Bernáth* Zsigmond inditványozta, hogy sajtóvétség esetén a szabadságvesztés büntetést csak akkor szabják ki, ha a pénzbüntetés be nem hajtható. *Sebestyén* kért védelmet és köz és vallásos ügyek profanizálása ellen, *Tormássy* kevesellette az esküdteknél a 200 forintos cenzurát, *Kossuth* Lajos viszont ezt is soknak találta, *Paczolay* és *Stur sokallotta a kauciót* és *Bónis* Samu kérte, hogy *ne csak készpénzben lehessen azt letenni, hanem más egyéb biztositékban is.* Egyébként szinte egyhangu lelkesedéssel, vita nélkül emelték határozattá a szabad sajtó intézményes biztositékait.

A főrendek táblája 20-án tárgyalta a javaslatot. A legkonzervativebb testületben sem hangzott fel egyetlen komoly kifogás sem.

A vita főszónokai: báró *Eötvös* József, gróf *Teleki* László és báró *Perényi* Zsigmond voltak. Mind a hárman azt fejtegették, hogy a főrendek méltatlanok lennének ősi tradicióikhoz, ha a szabadelvü haladás és demokratikus fejlődés e szükségszerü biztositékát, a sajtó szabadságának nagy elvét elleneznék.

Báró *Eötvös* József kijelentette, hogy ez csak a kezdet kezdete, amit a törvény most a sajtó szabaddá tétele iránt adni akar, az még nem minden. Csak a cenzurától elnyomott, fiatal sajtó első biztositéka és idők multával *e szabadságot fokozottan teljesebbé kell tenni és korlátait még hatásosabban le kell rombolni. Ha ezt nem tenné a nemzet, méltatlanná válna történelmi nagy hiréhez.*

Gróf Teleki László még *a kauciót is helytelenité és több korlátozó tilalmat diffikultált.* Csak azért fogadja ezt el, mert az *első jogadományozás nem lehet teljes lépés előre. Ezt fokozatosan később kell megtenni.*

Báró *Perényi* Zsigmond csatlakozott mindenben az Eötvös és Teleki felfogásához és emelt hangon jelenté ki, hogy a szabadság szabadsajtó nélkül irott malaszt, *a szabadsajtó pedig igazán csak akkor teljesitheti feladatát, ha korlátait nem emelik, hanem fokozatosan lerontják.*

Az ugynevezett maradiak, a megcsontosodott konzervativek szónokai: báró *Majthényi* Antal, gróf *Zichy* Henrik és gróf *Cziráky* János voltak. És Majthényi is csupán a pénzbüntetések átváltoztatását helytelenitette és *Zichy* az esküdti listára vonatkozólag kért felvilágositást, amit az országbiró meg is adott, de ők is örömmel fogadták el a javaslatot, amelyet harmadik konzervativ társuk, *Cziráky* lelkesedéssel üdvözölt.

*

Ez történt 1848-ban. Akkor egy hang nem emelkedett a sajtó szabadsága ellen, sőt e konzervativ testületben azt nyilvánitották, hogy e törvény garanciái nem elegendők, hogy idők multával e szabadságot fejleszteni kell, minden korlátját lerombolni, különben „a magyar nemzet nem lesz méltó régi nagy hiréhez."

És most még e garanciákat is lerombolják, jogait sárba tiporják, korlátait megerősitik. Vajjon a mai, demokratikusabb főrendiház méltó lesz-e régi, arisztokratikusabb elődje nemes tradicióihoz. Fel fognak-e emelkedni ismét az Eötvös Józsefek, Teleki Lászlók és Perényiek méltó unokái és a Czirákyak, Majthényiek, Zichyk unokái, akiknek konzervativ nagyapáik is liberálisabbak, radikálisabbak voltak a mai korcs-szabadelvüség reakciós fattyuinál?!

K. A.

Az albán fejedelem Berlinben

Március 12-én indul Durazzóba

Az uj albán uralkodó egyelőre nem lesz király, hanem fejedelem. Ebbe — ugy látszik — *Esszad* pasa is belenyugszik már, aki eddig tüntetőleg királynak cimezte *Vilmost,* Wied hercegét, mig most egy nyilatkozatában kijelenti, hogy *a királyi cim körül nehézségek vannak.* Amig a herceg Albániába való indulása előtt Berlinbe és Pétervárra utazik, Esszad pasa Bécsbe látogat s a király előtt kihallgatáson jelenik meg.

Berlin, február 25.

Wied herceg ma Waldenburg kastélyból Berlinen keresztül Pétervárra utazott, ahol rövid ideig fog tartózkodni.

Bécs, február 25.

Az albán küldöttség *Esszad* pasa vezetésével ma este ideérkezett. Esszad pasa holnap vagy holnapután kihallgatáson jelenik meg a királynál s gróf *Berchtoldnál* is látogatást tesz. Azt tervezik, hogy Esszad pasának különféle katonai gyakorlatokat fognak bemutatni, de e csapatszemlék és laktanyalátogatások programmja még nincs megállapitva.

Lipcse, február 25.

A „Leipziger Neuesten Nachrichten" beszélgetést közöl Esszad pasával, aki kijelenti, hogy Wied

Állami épitőművészet

◎

Ha sokáig élünk, helyesebben, ha sokáig él a mai kormányrendszer, még megérjük, hogy ez is lesz: állami épitőművészet. Eddig azt hittük, hogy anyag, szerkezet, stilus, művészeti megoldás tekintetében nincs különbség az épületek között, aszerint, amint állami, vagy nem állami célt szolgálnak. Most azonban a kereskedelmi miniszterium egyik épitészeti szakembere, Berczik Gyula, kitalálta, hogy minden állami épitkezést egyetlen hivatalnak, egyetlen embernek kell dirigálnia, neki kell megszabni az épületek formáját, elrendezését, anyagát, költségeit, az ő izlésének kell érvényesülnie az egyetemi épitkezéseknél és a vámőrök bódéinál. Hivatalosan ezt ugy fejezik ki, hogy szükség van egy *központi épitészeti igygatóságra,* mely az összes minisztériumok minden épitkezési ügyét egyöntetü elvek szerint intézi. Az uj hivatal felállitásának megokolása az volt, hogy igy olcsóbbá válnak az épitkezések. Összejöttek a minisztériumok szakértői s megállapitották, hogy a centralizáció semmi előnynyel nem jár, még a takarékosság szempontjából sem. Mert az egyes miniszteriumok maguk is tulságosan nagyterjedelmü adminisztrációt végeznek s az egyes épitkezéseknél gyakran azért nem tudnak takarékoskodni, mert nem ismerik elég részletesen az egyes szolgálati ágak követelményeit. A központi *Baudirekció* pedig — mert természetesen osztrák-német mintára készülne ez az uj hivatal — még sokkal távolabb állna a különféle rendeltetésü épületek gyakorlati követelményeitől. A nagy, teljes centralizáció tervét igy lefujták. De még mindig kisért az ötlet, hogy egyesiteni fogják a kereskedelmi és a közoktatási miniszterium müszaki osztályait, persze Berczik Gyula vezetése mellett. Nehéz dolog volna eltalálni, mi lehet az indokolása ennek az egyesitésnek. Az állami épületeket — szerencsére — nem mind állami tisztviselők tervezik. Az ő dolguk inkább az ellenőrzés, az irányok, feltételek megszabása. Gyakorlati és müszaki céloknak egészen megfelelő épületek nem igen születnek állami bürókban. A közoktatásügyi minisztérium is annak köszönheti, hogy tömérdek sivár épitménye között akad egy-egy sikerültebb is, hogy teret adott — kivételesen — *Lechner* mesternek s más, kevés, vérbeli müvésznek. Már most a „hivatalból" tervezett épületekért sem lehet egészen felelőssé tenni egy embert s döntsék el ott bennt, kinek a lelkiismeretén szárad: annyi azonban bizonyos, hogy kétségbeejtőbb épitmények alig születtek az utóbbi időben Budapesten, mint azok, amelyek a kereskedelmi minisztérium égisze alatt jöttek létre; ebben a minisztériumban pedig Berczik Gyula vezeti a müszaki ügyeket. Ki ne ismerné például a nyugati pályaudvar mellett levő postaépületet. Már azzal is a legsulyosabb mulasztást követte el a kereskedelmi miniszter szakértője, hogy e sivár, rut, nagy ház felépitését meg nem akadályozta.

Semmi jót nem várhatunk tehát az állami épitőművészet centralizációjától. A házilag készült hivatalos épületek eddig is a legrosszabbak, legsikertelenebbek, legrutabbak közé tartoztak. Meg is mondhatjuk, hogy miért. A bürókban igazi épitész nem fejlődhet. Nem jut elég munkához, nem a tehetsége szerint érvényesül s ha talentumos és buzgó: a jutalom egyáltalában nincs arányban a munkával. A hivatalok technikusai gyakran éveken át aktákat intéznek, irnak, leveleznek, költségvetéseket revideálnak, mig igazi produktiv munkához jutnak. Szóval a tehetség is elkorcsosul ebben a levegőben s minél előbb menekül belőle. Az épitészeti konjunktura e pillanatban igen kedvezőtlen. De bizonyára meg fog változni s mihelyt valamivel javul, hasonlithatatlanul kedvezőbb kilátások nyilnak még a mi rossz viszonyaink között is a tehetséges és szorgalmas épitész számára a szabad versenyben, mint a miniszteriumok büróiban. Az államnak tehát nem arra van szüksége, hogy sok szétszórt beamter-épitészét összegyüjtse. Hanem arra, hogy redukálja számukat, hogy minden jelentékenyebb épületét a bürókon kivül álló kiváló müvészekkel készithesse, sőt az ellenőrzésre is gyakorlati szakembereket szerződtessen, abból indulva ki, hogy amelyik épitész egész életét ifjuságától kezdve büróban töltötte, az igen kiváló hivatalnok lehet, de nem lehet jó épitész. Közismert dolog ez s közismert az is, hogy az igazi *müvész* érti legjobban még azt is, hogyan kell primitiv viszonyokhoz alkalmazkodni s egyszerü, olcsó épületeket is praktikusan és izlésesen megformálni. Ahol az állami épitőművészet kétségbeejtő sablónt termel, kisérletez, tapogatódzik, ront: a tapasztalat és tehetséges épitőművész játszva győzi le ott a gyakorlati és anyagi nehézségeket. Tehát nem a központositás, nem a bürokrácia jelent takarékosságot, ellenkezőleg: minél több és minél kiválóbb épitész kezébe kerülnek az állami épületek, annál valószinübb, hogy változatosabbak, jobbak és olcsóbbak lesznek, mint ma, midőn a technikai és müvészeti kérdéseket nem a tehetség, hanem a rangfokozat dönti el.

FILMEK TOPLISTÁJA

A Pókember árnyékában

Azt hiszem, sőt biztos, a *Valami Amerika* rekordot állított fel. Nem volt még film – az utóbbi években biztosan nem –, amely huszonegy hétig tartózkodott volna a tíz legnézettebb között. Tulajdonképpen már tíz hét is csak a legjobbaknak sikerül, húszhetes filmre nem is emlékszem, huszonegy hetes film léte pedig szinte lehetetlen a hamar amortizálódó sikerfilmek mezőnyében. És hogy még utolérhetetlenebb legyen a rekord: magyar film produkálta mindezt. Vajon lesz-e a közeljövőben, aki (ami) utoléri?

A múlt héten indult filmek között biztosan nem. Az a három sem veszélyeztetett semmiféle csúcsot, amelyik egyáltalán listás lett. Közülük csak a *Tiszta ügy* jutott a dobogó közelébe: ha nem lett volna *Pókember*, talán fel is juthatott volna. Ez is afféle amerikai bírósági történet, amelyből minden hétre jut egy (mint látjuk, e hétre kettő is). Sokszor tanakodtunk már, miért van ennyi bírósági történet Amerikában, és arra jutottunk, hogy ez talán a kiforrott demokráciából fakad, no meg az esküdtszéki rendszerből, amely színházzá teszi a pereket. És a forgatókönyvírók lustaságából, hisz ilyen történetek esetében alig kell valami újat kitalálni. A *Tiszta ügyben* egy ügyvédnő (Ashley Judd) próbálja katona férjét kimenteni a tömeggyilkosság vádja alól a számára idegen katonai törvényszéken. Ez csak egy alkoholista, volt katonaügyvéd segítségével sikerülhet (Morgan Freemannak nem ez a legnagyobb szerepe).

Szintén bírósági küzdelem zajlik a *Nevem Samben* is. Egy fogyatékos férfi, egy hétéves gyerek értelmi szintjén álló apa küzd azért, hogy megtarthassa kislányát. Egyetlen fegyvere, ami nem kötődik értelmi szinthez: az elfogulatlan szeretet. Nem állítom, hogy nem kellett többször is uralkodni a könnyeimen, megesik az emberrel ilyesmi ott, a nézőtér sötétjében. Hisz többek közt ezért is járunk moziba. De nem nézhettem ezt a filmet csak a szívemmel. Az eszem pedig azt mondta, hogy ne higgyek ennek a filmnek. A szeretetnek valóban vannak jogai, de nem mindenre: nem biztos, hogy üdvös kisiskolás értelmi szinttel felnevelni egy gyereket. A Nevem Sam közepes alkotás; hány ilyen hőst láttunk már, Dustin Hoffmanntól, Robin Williamstől vagy Rossell Crowetól. Körülbelül olyan Sean Penn is, mint ők. Igazán tetszett viszont Michelle Pfeiffer a nagymenő ügyvédnő szerepében, aki pro bono, ingyen bevállalja az esetet. Az ő vívódása, túlpörgetett élete, s benne a küzdelem azért, hogy jó anyja legyen a saját gyerekének (ami persze aligalig megy), az valahogy sokkal jobban érdekelt. Pfeiffernek nagyon jól állt ez a karakter.

És bejutott egy francia film is a tíz közé: *Isten nagy, én kicsi vagyok*, ebben újra láthatjuk Audrey Tautout, az *Amélie csodálatos élete* főszereplőjét. Most egy olyan lányt személyesít meg, aki hitet keres, s végül egy szerelem hatására súlyosan belemerül a zsidó vallásba, miközben szerelme, egy zsidó fiú, belőle ábrándul ki. Kedves, ironikus film. Csak műértőknek.

Cs. L.

A JÚNIUS 20–26. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (1.) **Pókember** *(InterCom)*	21 493	25 684	2	73 332	61 964
2. (2.) **Jégkorszak** *(InterCom)*	21 144	25 933	3	138 538	114 969
3. (3.) **Star Wars II.** *(InterCom)*	10 081	12 031	2	335 346	298 114
4. (új) **Tiszta ügy** *(InterCom)*	9 587	10 853	1	10 853	9 587
5. (4.) **40 nap, 40 éjszaka** *(UIP)*	6 998	8 487	4	70 152	59 298
6. (5.) **Traffic** *(SPI)*	6 477	7 214	4	59 570	53 962
7. (6.) **Monte Cristo grófja** *(InterCom)*	5 374	5 741	3	24 934	22 677
8. (új) **Isten nagy, én kicsi vagyok** *(Budapest Film)*	2 936	4 280	1	4 280	2 936
9. (7.) **Valami Amerika** *(Budapest Film)*	2 745	3 558	21	246 918	199 091
10. (új) **Nevem Sam** *(InterCom)*	2 323	2 739	1	2 739	2 323
A Top 10 összesített eredményei:	89 148	106 520			
Budapest összesen:	102 613	125 918			

A zárójelben lévő számok az előző heti helyezést mutatják

Forrás: Filmforgalmazók Egyesülete

NÉPSZABADSÁG-grafika

Új SEAT Ibiza.
Az Erő biztonságot ad.

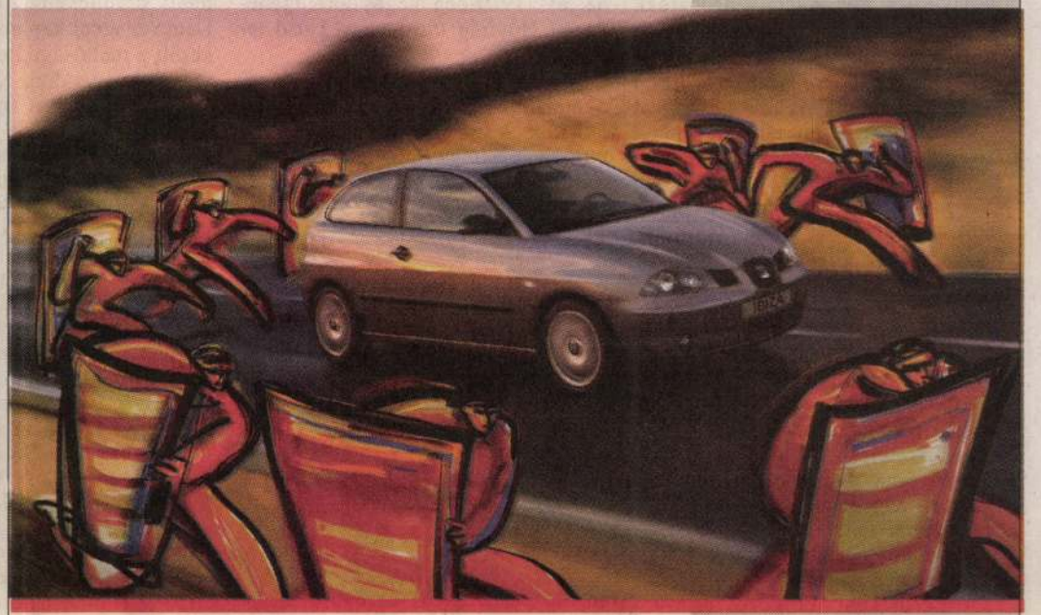

Jó érzés tudni, hogy az ember biztonságban van. Az Új SEAT Ibiza tervezői az autó különleges egyéniségének megteremtése mellett mindent elkövettek azért, hogy ez az érzés Önt egész úton elkísérje, hiszen a megerősített karosszéria, az intelligens szervokormány, temperamentumos motorok, valamint az aktív és passzív biztonsági felszerelések végeérhetetlen arzenálja forrott össze azért, hogy az Ön szenvedélyét igazi erővel vértezze fel.

Új SEAT Ibiza
2.490.000 Ft-tól

PORSCHE
PEST
1139 Budapest, Fáy u. 27.
Tel.: 451-5450
Fax: 451-5201
E-mail: seat@porschepest.hu

PORSCHE
BUDA
1117 Budapest, Prielle K. u. 45.
Tel.: 382-8600
Fax: 204-4071
E-mail: seat@porschebuda.hu

SEAT

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Marschalkó János síremléke

Róna József, az akadémiai neobarokk egyik kiváló hazai szobrászművésze 1929-ben megjelent, Egy magyar művész élete című önéletrajzában írta a következőket: „Halála után egy angyal modelljét hozta el hozzánk az elhunyt özvegye, amelyet homokkőben kifaragtam s ezt állítottuk azután sírjára... Az architektúrát hozzá Hensch csinálta." A fentiek Marschalkó János (1819–1877) lőcsei születésű szobrászművész síremlékére vonatkoznak, amely így a kevés XIX. századi funerális szobor egyike, melynek keletkezéséről leírás maradt, és még az építészeti rész alkotója – Hensch Ignác – is ismert. Az ítélet angyalának nevezett szobor mintája tehát Marschalkó műve volt, melyet a Hensch-műhely kőfaragósegédjeként dolgozó ifjú Róna kivitelezett még bécsi tanulmányainak kezdete, azaz 1879 előtt.

Maga Marschalkó elsősorban a Lánchíd kőoroszlánjainak mestereként ismert. Az egykor közszájon forgó anekdota szerint őt vádolták meg azzal, hogy elfelejtett nyelvet faragni az oroszlánoknak, és emiatt szégyenében öngyilkos lett – utóbbi azonban, Marschalkó János halálának évét tekintve aligha igaz. A szimbólummá vált oroszlánok mellett elsősorban dekoratív plasztikái maradtak ránk, például az Akadémia, a Vigadó, a Rudas fürdő vagy a Fő utcai kapucinus templom épületén. Síremléke eredetileg a Kerepesi úti temetőben, a ravatalozó közelében állt, és onnan került 1917-ben Budára, előbb a Farkasréti temető régi részére, majd az „új", 1910-ben megnyitott, úgynevezett Hóvirág utcai vagy Felső temetőbe.

Marschalkó sírkövéhez hasonló régi emlékek a Felső temetőben alig találhatók. A fennmaradt kevesek közé tartozik a Németvölgyi temető áttelepített síremlékeinek egy csoportja a Denevér utcai kapunál: ide elegendő került a méltóságteljes obeliszkekből ahhoz, hogy valódi XIX. századi miliőt teremtsenek. Csoportosan kerültek a Felső temetőbe két budai templom altemplomából is földi maradványok, közülük azonban ma már csak a krisztinavárosi plébániatemplom halottainak közös síremléke található meg. A másik áttelepített temetkezési helyről, a felső víziországi Szent Anna-plébániatemplomból származó hamvak jeltelenné váltak, így mára a múlté a világjáró Jelky András, a templom egyik építőmestere, Hamon Kristóf vagy a nagy nyelvtudós és csillagász, Sajnovics János utolsó sírhelye is.

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

A Marschalkó-emlék készítője, Róna József ahhoz a szobrászgenerációhoz tartozik, amelyeknek funerális munkásságát az 1894-ben megnyitott Farkasréti temetőben még kevés mű képviseli – Rónáét például Fenyvesi Emil színész síremléke –, és ezek többsége is máshonnan került ide. A dualizmus korának legrangosabb temetőjében, a Kerepesi úti temetőben jóval több alkotása áll, köztük Klapka György tábornok, Erkel Sándor karnagy vagy a nevét viselő kiadót vezető Révai Mór János síremléke. Itt avatták fel 1915-ben Róna egyik legjelentősebb temetői művét, a Loser család meghökkentő síremlékét is, amely a zord, pallost tartó, ifjú holttesten taposó Thanatoszt ábrázolja.

Tóth Vilmos

MOZI-NÉZŐ

Kacsalábon forgó Palace

Nagyon sokan szeretik a multiplexeket. Az okosok azt mondják, azért, mert a filmnézésen túl valami mást is szolgáltat – bizonyos amcsi fílinget. Sokszor hallani a falatozó kontra gyorsétterem hasonlatot is, hangsúlyozva a korízlést és a fiatalok igényeit. Ezzel a szellemi háttérrel sújtva örömmel indultam útnak, hogy feltérképezzem Budapest legifjabb moziját, a szerényen Palace, vagyis Palota névre keresztelt multiplexet, amely a MOM bevásárlóközpontban lelhető fel. Nem mintha harcos nyelvvédő lennék, de azért egy kicsit piszkálja a csőrömet, hogy angol nyelvű nevet adtak a mozinak. Az ok bizonyára a Budapesten tartózkodó „rengeteg" külföldi. Kérdés, ki itt a célközönség.

A palota – pardon: Palace – első ránézésre tényleg impozáns. A bejárat felől nagy csillár látható, az első emeletre kúszó lépcső tetején. Kissé eklektikus, de nem rossz. Az előtérben öt pénztár van, nem a szokásos kalitkák, inkább sörpultos megoldás. Odalépek az árválkodó lányhoz. Mosoly, és érkezik a jegy, futja egy kis párbeszédre is. Számlát is szeretnék, ez már bajosabb: térjek vissza a jeggyel a film után, addigra megírják. Nem örülök ennek a módszernek, mert mi van, ha tíz perc múlva kijövök? Arról nem is beszélve, hogy esetleg kígyózó sorok lesznek a pénztár előtt? Különben sem hiszem, hogy a nézőnek kellene utólag rohangálnia. Ciki.

A mozi sajátossága, hogy kilenc termét óriási alapterületen sikerült három emeletre elosztani, szerencse, hogy van lift (bár nincs agyonreklámozva). De ha büfébe szeretnénk menni, akkor mindegy, mert az egység úgyis az első emeleten van. Marad a lépcső. Az első szintre felérve – a csilláron túl – a szokásos multiplexhangulat uralkodik. A többi többtermestől eltérően azonban nem olyan sokkoló a hatás, mivel óriási szabad terek vannak a termek között. A büfével szemben pedig akkora üres rész, hogy egy kispályás focimérkőzést is simán le lehetne ott bonyolítani. Van egy pár asztal, néhány fotel, egy videokivetítő, amin általában teljesen érdektelen dolgok mennek (például az egyik kereskedelmi csatorna harmatosan unalmas mozimagazinja). Kis erkély is van. A gigantikus terekhez képest egész hangulatos, de a multiplexbe az ember filmet megy nézni, és nem kávéházazni. De ha már mindenképpen egy különleges multiplex benyomását akarták kelteni, kár, hogy a legfontosabb dolgot hagyták a régiben: a büfében a jellemző, ételnek nem igazán nevezhető műanyag ízű vackokat (állott popcorn és tocsogó, ízetlen salsa) lehet borsos áron megvásárolni. Üdítő sokféle van, igaz, csak annak a multinak a termékei, amelyeket a magát szűznek valló tini énekesnő és szexbomba, Britney Spears reklámoz. Kis reménysugár: sört is mérnek. Ahogy egy palotához illik, méregdrága német fajtát, amelyért van képük csaknem ötszáz forintot elkérni. Nem csoda, hogy nem itt tartják meg az emberek a filmesztétikai vitáikat – mondjuk, ezt a mozi műsorpolitikája sem gerjeszti.

A mellékhelyiségek is megérnek egy-két szót. Tisztán, tágasan – mint itt minden –, kényelmesek. A sokk a kézmosóknál várja az embert. Az első pillantásra gigantikus piszoárnak vagy lóitató vályúnak kinéző mosdó légterébe rakva a kezét, elbizonytalanodik az ember. Ugyanis a csapból/öblítőből csak jéghideg víz folyik, a kézmosást így eléggé spártai szertartássá alakítva át.

A termek bútorzata elég jó, bár az első pillantásra kényelmesnek tűnő szék egy óra után a fiatalkori lumbágó első jeleit idézi elő. A sorok között viszont van akkora szintkülönbség, hogy nem kell imádkozni, nehogy az átlagosnál kicsit magasabb ember üljön elénk. Kárpitozott a székek háta is, így kevésbé van merszük a hosszú lábú nézőknek, hogy rugdossák az előttük ülő székét, ami igen idegesítő tud lenni.

A hangerő rendben van, az épület lerombolása itt nem cél, a füldugókat nyugodtan otthon lehet hagyni. Viszont többször olyan rossz minőségű kópiáról vetítettek, hogy a kép zavaróan csíkos volt. De lehet, hogy az egész direktmarketing, ugyanis itt van az ország egyetlen digitális vetítője is. Kár, hogy az ott játszott filmek csak eredetiben, felirat nélkül tekinthetők meg!

Termes Tibor

Nők 2002. július 4.

MARSCHALKÓ JÁNOS

H. Boros Vilma

Egy nevezetes pesti szobrász, Marschalkó János

A budai hídfő jobb oldali oroszlán szobra, Széchenyi címerével **(Siklós Péter felvétele)**

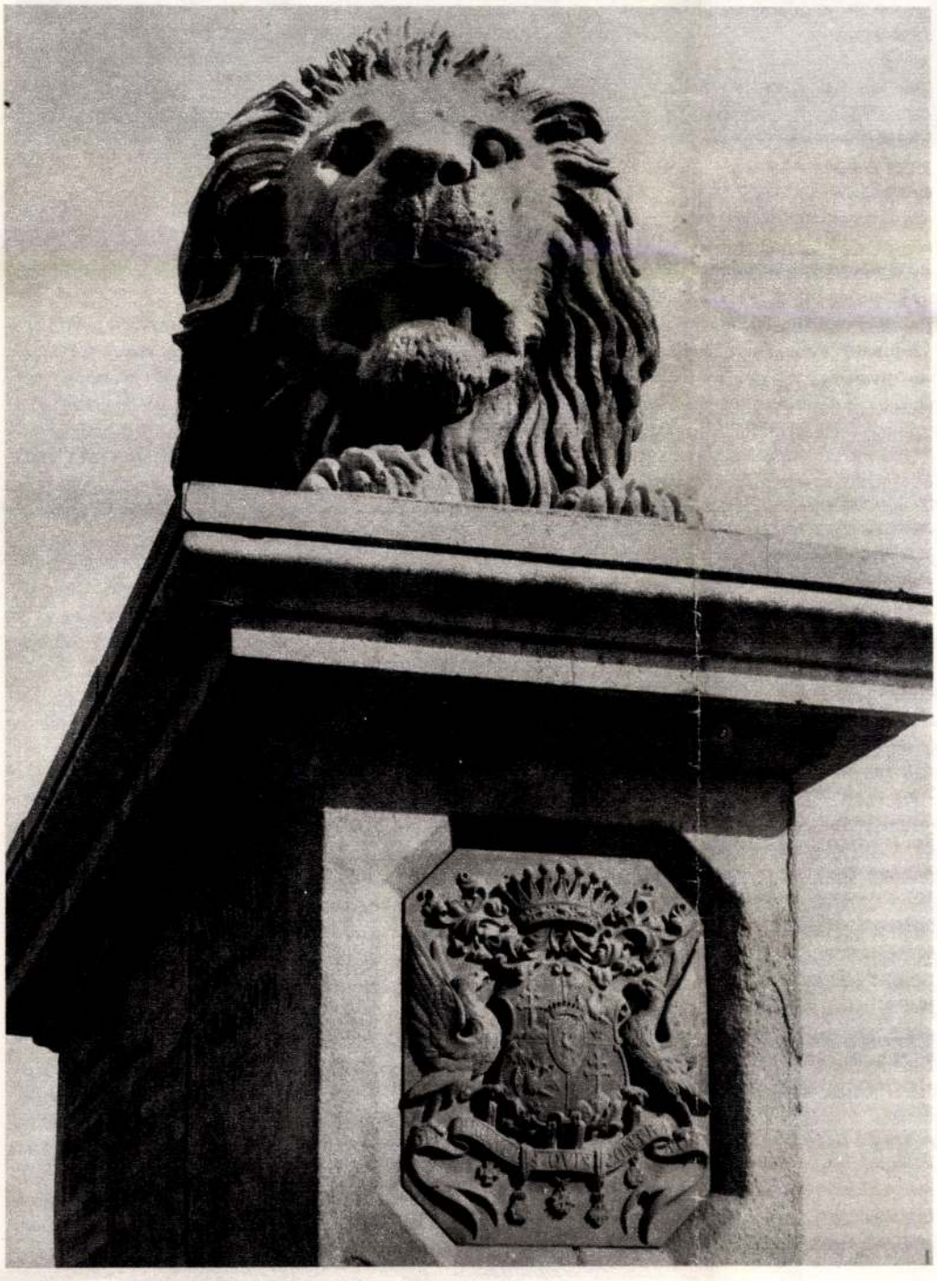

Az egyetlen tanulmány Marschalkó Jánosról a Művészettörténeti Értesítő 1960. évi 2. számában jelent meg. Minthogy engem a művész unokájához és dédunokájához sokévi barátság fűz, az említett cikket többféle adattal kiegészíthetem, sőt helyre is igazíthatom.

A családra vonatkozó részleteket a művész fia, Dr. Marschalkó János sokévi levéltári kutatás alapján gyűjtötte össze. Az ősök még az Árpád-házi királyok idején vándoroltak be a Felvidékre, Európának akkor „Frankónia" néven ismert szegletéből. Ez a tájék később részben Franciaországhoz, részben Németországhoz került, s így a család egyes ágaiban a francia eredetnek — Maréchal névvel —, máshol a német eredetnek — Marschal formában — a hagyománya élt tovább. A „ko" végződést a szlovákok ragasztották a névhez. A család különböző ágai már a XIV. században magyar nemességet nyertek; a címerükön szereplő kard végére szúrt törökfej mutatja, hogy a török elleni harcokban derekasan résztvettek. Összeírások alkalmával magukat magyaroknak vallották. Ebben is különbözik Marschalkó János a múlt században nyugatról nagy számban betelepült és csak lassan magyarrá váló művésztől.

Marschalkó János Lőcsén született 1819-ben, és 1877-ben halt meg Pesten. Amikor szülei látták, milyen ügyesen faragcsál szobrokat fából, beleegyeztek abba, hogy szobrász legyen. A bécsi Képzőművészeti Akadémián alapos mesterségbeli tudást szerzett. 1844-ben elnyerte az Akadémia Gundel-díját, s az így kapott pénzen tanulmányútra indult; járt Párizsban, Szicíliában, Nápolyban és Rómában. 1847-ben Pesten telepedett le, s az akkori Hermina (ma: Május 1) úton rendezte be műhelyét. Ugyanis az akkor épülő Hermina kápolna díszítésén dolgozott — de szobrainak sorsa ismeretlen. Első művei mind elvesztek.

Pedig bizonyára kiváló munkák voltak, mert ezek alapján bízták meg 1849-ben a Lánchidat díszítő oroszlánok kifaragásával. Abban az időben Magyarországon ez a legnagyobb szabású szobrászati megbízatásnak számított. Annak, hogy fontos épületek, hidak, templomok kapuit fekvő oroszlánok őrködő alakjával díszítsék, nagyon régi a hagyománya, de nálunk ilyenre akkor még nem volt példa. Így Marschalkó csak saját tanulmányaiból meríthetett.

Az oroszlánok néhány évi munkával elkészültek, s elhelyezték a szobrokat a Lánchídon. A pesti rész déli oldalán, az oroszlán talapzatán volt a mesterjelzés: „Marschalko fecit 1852." Sajnos, 1973-ban, amikor az oroszlánokról lemosták a százéves port és piszkot (250 atmoszféra nyomású vízsugárzóval), a jelzés eltűnt. A budai hídfőn, az oroszlán talapzatokon felirat helyett Széchenyi és Sina címere. Ezeket is a művész mintázta, és Gál András öntötte ércbe.

Az oroszlánok elhelyezése után csakhamar kitalálta a pesti humor, hogy az oroszlánoknak nincsen nyelvük! A szobrász elfelejtkezett róla. Mikor erre a mulasztásra figyelmeztették — mondták —, a művész szégyenében a Dunába ugrott. A családi emlékek szerint Marschalkó szófukar ember volt, s mikor az omnibuszon átdöcögött a

„Ausztria Magyarországot provinciájának tekinti, ezért az ország ipar, kereskedelem, nemzeti jólét és felvilágosodottság szempontjából gyermekkorát éli . . . A parasztok megművelik ezt a szép országot, és maguknak még csak annyijuk sem marad, mint a madaraknak."

Széchenyi István angliai utazásai sok barátot szereztek hazánknak. John Paget angol orvos, akit nem sikerült Bécsben terjesztett hazug rémhírekkel az ország tanulmányozásától elriasztani, 1835-ben jött először Pest-Budára. Így ír: „*Pest tiszta és csinos, a házak fehér kőből épültek, szebbek, mint nálunk. Terei tágasak, csak a homokvihar szörnyű, nincs elég fa, hogy erejét megtörjék.*" A Belvárosban felfigyel arra, hogy a „*Londonban már alig látható, igen jó festőktől származó cégérek vonják a figyelmet az üzletekre és az utcát vidámabbá teszik.*" Lóversenyre is elmegy: „*Angol számára mulatságos, hogy a csikósok hosszú farkú lovaikon, nyereg nélkül, egészen különös viseletükben versenyeznek . . . Születésük óta ülik a lovat.*" Majd így folytatja: „*150 év telt el a törökök kiűzése óta, azalatt épült ki Európa egyik fővárosa a nyomorúságos romokból . . . nem az uralkodó kegyének, hanem népe energiájának és saját természetes adottságainak köszönheti felemelkedését*". Budát is leírja, „*az erős vörösbort termelő, szőlőborította hegyvonulatot*" és a vár szépségeit, a csendes utcákat, ahol „*lárvaarcú hivatalnokok közlekednek . . . Minden kérést Bécsbe kell felterjeszteni, a helytartótanács tagjai bábuk, amelyekkel az osztrák miniszterek játszanak*".

Paget magyar érzelművé lett, hazánkban telepedett le és a 48-as szabadságharcban vitézen küzdött.

John Browning nemcsak szép színekkel árnyalt leírást publikált, hanem 26 költőnk verseinek angol fordítását is kiadta.

Miss Julia Pardoe kétszer járt itt, és élményeit, a főváros minden nevezetességét részletesen leírta 1839-ben megjelent könyvében.

Edouard Thouvenel francia közgazdász 1838-ban, majd egy évvel később William Rey svájci hajózási tisztviselő „*Buda ódon hangulatát*" szembeállítják a „*nagyjövőjű Pesttel*". „*Lábaimnál Pest álomba merült palotasora* — írja Rey —, *a hegyek fölött pedig nyugvást nem ismerve bolyong a múlt hazajáró szelleme*". „*Buda és Pest vetélytársak* — írja könyvében Thouvenel —, *az előbbi múltjával dicsekedhet, fényes jövőt igér a másik*".

Andersen dán író 1842-ben már világvárosként méltatja Pestet naplójában. A berlini Wilhelm Richter sokat ír az európai színvonalú vendéglátóiparról, különösen az Angol Királynő és a Magyar Király fogadókról. Majd elbeszéli: „*Pesti szokás a kávéházakban találkozni. Igen sok van. Mindegyikben újsághalmazokat találunk — amennyit csak a cenzúra megenged.*"

Az 1848-as szabadságharc leverése után egyre gyakoribbak a súrlódások az osztrák rendőrséggel. Louis Gabryel 1849-ben panaszkodik: „*Útleveleink láttamozása ürügyén hosszasan várakoztattak, zaklattak.*" 1851-ben az amerikai Brace Charles Loring könyvében így ír: „*Csodálatos a Lánchíd, a Gellérthegy; de a bombák, az ostrom nyomait mutatják. Pesten, amely azelőtt talán Európa legcsillogóbb városa volt, a közhangulat nyomott, rengeteg a koldus, nagy az elkeseredés. Engem is kihallgattak a Neugebäudeban . . .*" Théodore Valeri festőt, Victor Duruy történészt is feltartóztatta a rendőrség. Az idegenforgalom csak a kiegyezés táján lendült fel ismét.

*

A városegyesítés után már megjelentek Baedecker és Woerl szakszerű útikönyvei, felépültek a korszerű luxusszállók, a látogató külföldiek száma sokezerre nőtt.

Az 1885-ös kiállításra a világ minden tájáról érkeztek. Coppée francia költő így emlékezik vissza Budapestre: „*Ha behunyom szememet, visszontlátom a kivilágított várost, a fényárban úszó termeket, ahol összecsengenek a tokajival töltött poharak, hallom a cigány kopott hegedűjén felcsendülő Marseillaise és Rákóczi induló hangjait*". Az 1896-os millenniumi kiállítás is újabb ezreket vonzott fővárosunkba.

Az I. világháború küszöbén, 1913-ban André Duboscq publikál könyvet Budapestről. „*A magyarok utoljára érkeztek az európai családba és nem tud róluk eleget a világ*". Képet rajzol minden szépről, megemlíti „*a metrók ősét*" is.

A két világháború közötti években sok cikk jelent meg az újra fellendülő Budapest fényeiről — de meglátták a budafoki barlanglakásokat, a hidak alatt alvó nincsteleneket is. A svájci Schwengeler épületekről, műkincsekről, a Duna karjai által átölelt Margitszigetről ír. „*A budai hegyek fényei összefolynak a csillagokkal, nem tudni, hol végződik Buda, hol kezdődik az ég* — így mesélték nekem —, *de ebben az évben estére komor az elsötétített város*".

A második világégés után hosszú időre megbénult az idegenforgalom. De húsz év óta ismét minden égtáj felől tódulnak a látogatók Budapestre.

„*Mikor keresztülmégy a folyó fölött, középütt van egy mozdulatlan perc, senki földje, tested se Budán, se Pesten, lelked a Dunáé, a történelmen keresztül hömpölygő bőséges áramlásé. Egyik oldalon Pest tetői, épületek ezüstszín homlokzatai, szemben a budai házak, dombok. Buda magasabb, sziklás, lombos, a falevelek zöld békéje fönt és az épülettömbök aranyos, narancsszín szalagja a vízparton . . .*" — írja Pablo Neruda.

Lánchídon és hallotta az utasok vitáját, hogy bizony, tudják, valóban a Dunába ugrott — ő körszakállába mélyedve mosolygott.

De azért bosszantotta a mende-monda. Több cikkben kifejtette, hogy az oroszlán a macskafélékhez tartozik, s a macskák pihenő helyzetben nem öltik ki nyelvüket, mint pl. a kutya, vagy a mesebeli sárkány-állatok. A szobrász csak a külsőleg látható, a bőrön át kidomborodó, vagy a testet alakító részeket örökíti meg. Egyébként az oroszlánoknak ki van faragva a nyelvük, de oly magasan vannak a szobrok, hogy a járókelők nem láthatják . . .

A hatalmas méretű, pompás oroszlánok, melyek a számunkra nemzeti szimbólummá vált Lánchidat őrzik, méltóak a híd gyönyörű formáihoz, s elképzelni sem tudnók nélkülük a hidat. A magasból lefutó, láncokat tartó vasváz végpontjára helyezve megnyugtatóan hatnak, mintha őriznék a szerkezetet, nehogy a láncok kicsússzanak helyükből.

Marschalkó Jánosnak az a kitűnő érzéke, amellyel az építészeti adottságokhoz alkalmazni tudta a szobrászi díszt, megszabta élete és munkássága útját.

Legnagyobb megbízatását a kassai dóm restaurálása idején kapta: pótolnia kellett az évszázadok folyamán elpusztult, elporladt szobrokat a dóm bejáratának kapubélésében és az előcsarnokban. Elve a restaurálásban a stílustisztaság volt. A csúcsíves építészet idején a szobordísz teljesen az épülethez tapadt. Marschalkó faragványai harmonikusan simulnak bele a kapu díszítésének egészébe.

A művész e szobrokat 1857-ben kiállította Pesten. A művészettörténet azóta nemigen foglalkozott a szobrokkal. A Művészettörténeti Értesítő említett cikke átveszi az 1864. évi Ország Tükre képeslap 194. oldalán megjelent „A kassai székesegyház szobrai" című cikkben szereplő szoborfelsorolást, holott ebben a megmaradt régiek és az újak össze vannak keverve. A Székesegyház által 1939-ben kiadott „A Kassai Szent Erzsébet Dóm rövid Kalauza" pontosan felsorolja a Marschalkó által faragott szobrokat. A XV. század második felében a dómhoz épített kapucsarnok mennyezetének záróköve ívelt bordákkal egy függő oszlopra támaszkodik, ezen az Immaculata szobra áll. A bordák fülkéket alkotnak a falon, a Szent Szűztől balra Szent Adalbert püspök és Szent András apostol, jobbról Szent Gellért püspök és Szent Kálmán vértanúk állanak. Az északi kapu háromszögű oromzatának mérműwei között Róbert Károly, Nagy Lajos és anyja, Erzsébet szobrait találjuk.

Az oroszlán alakja még egyszer visszatér Marschalkó János művészetében. 1861-ben egy Honvédsírt farag Debrecenben, a város védelmében elesett Zarka huszárkapitány emlékére. Ezt a város közönsége rendelte meg, hazafias gyűjtéssel szedve össze a pénzt. Az oroszlán itt bánatosan hajtja le fejét a tépett honvéd-zászlóra. (Képe az MTÉ említett cikkében.)

Debrecenben megbízást kapott a színház szobrokkal való díszítésére is. A homlokzatra kifaragta Petőfi, Kazinczy, Vörösmarty, Kölcsey, Kisfaludy Károly szobrát, a párkányzat fölé pedig a Népdal és a Költészet allegorikus figuráit. Ezek 1865-ben készültek el.

Marschalkó művészete a nagyszabású építkezésekhez fűződik. Feszl Frigyes mellett a Vigadó szobrain dolgozott; a díszterem számára ő faragta a Kereskedelem, a Földművelés és a Költészet allegorikus alakjait.

A Tudományos Akadémia palotájának díszítésénél az előírt bécsi minták után kellett dolgoznia. A díszterem kariatíd alakjai, a falak díszítéséből előbukkanó apró fejek, az előcsarnok oszlopainak talapzat-díszítése kerültek ki kezei alól, valamint az Akadémia Könyvtárát alapító Teleki József emléktáblája. (Képe az MTÉ említett cikkében.)

E munkájánál sokkal jelentősebb az a szép Szent Erzsébet szobor, amelyet a budai Kapucinus templom helyreállításakor, 1857-ben faragott. Igen magasan áll a bejárat falsíkjának közepén, így nehezen látható teljes szépségében. (Kitűnő fényképét közli az MTÉ.)

A fóti templom Ybl Miklós nevezetes alkotása. Lent a kriptában egy fiatalon meghalt Károlyi grófnő megható alakját faragta ki Marschalkó, fehér carrarai márványból.

Végül megfaragta saját síremléke számára az Ítélet angyalát, aki lábhoz tett harsonával várja az Úr parancsát, hogy felemelje hangszerét, s belefújva jelt adjon a holtak feltámadására. Önkéntelenül Kossuth híres szónoklatára gondolunk; midőn úgy érzi, Isten kezébe adta a tárogatót, hogy belefújva a holtakat életre ébressze, a haza védelmére . . . A művész e szobrát kiállította a Párizsi Világkiállításon — majd másolata valóban a sírjára került; előbb a Kerepesi temetőben, ahol díszsírhelyen nyugodott, majd felesége temetésekor, 1916-ban, tetemével együtt a Farkasréti temetőbe vitték át.

A sokféle megbízatás folytán Marschalkó János vagyonos ember lett, több háza volt Pesten, övé volt a Rőser-Bazár is. Mégis, a kor felfogásának szellemében gyermekeit spártai szigorúsággal nevelte. Gyalog kellett a rózsadombi Kút utcából a Deák téri iskolába járniok, nem kaptak pénzt omnibuszra — másra sem. Ha füzetet kellett venni, a 6 gyerek sorsot húzott egymás között, hogy ki kérjen pénzt a szigorú apától. De minden gyermekét taníttatta, nemcsak a két fiút, hanem a leányokat is. Micsoda áldás volt kezükben a diploma, amikor a négy közül három is fiatalon maradt özvegységre, 3—3 kicsi gyermekkel. Mind megállták helyüket az életben, s gyermekeiket is taníttatták. Mind magas kort értek, egyikük, a tanítónő gyémántdiplomát is nyert . . .

A Marschalkó-unoka, akit én ismertem, a finom ízlésű Jolánka néni, a 30-as évektől olyan háziipari szövetkezetben dolgozott, amely szinte minden magyar tájegység eredeti népi kézimunkáját felkarolta. Még 80 éves korában is rámán hímzett, s varrt gyönyörűbbnél gyönyörűbb munkákat. Ő és leánya összegyűjtöttek minden újságcikket, képet, amihez csak hozzá tudtak jutni a szeretve tisztelt nagyapáról. Jolánka néni utolsó kívánsága beteljesült: 89 éves korában, 1973-ban leánya kíséretében még egyszer eljutott a Lánchídhoz, a felújítás utáni megnyitásra, s megnézte nagyapjának oroszlánszobrait . . .

Marschalkó János, feleségével

A művész síremléke a Farkasréti temetőben

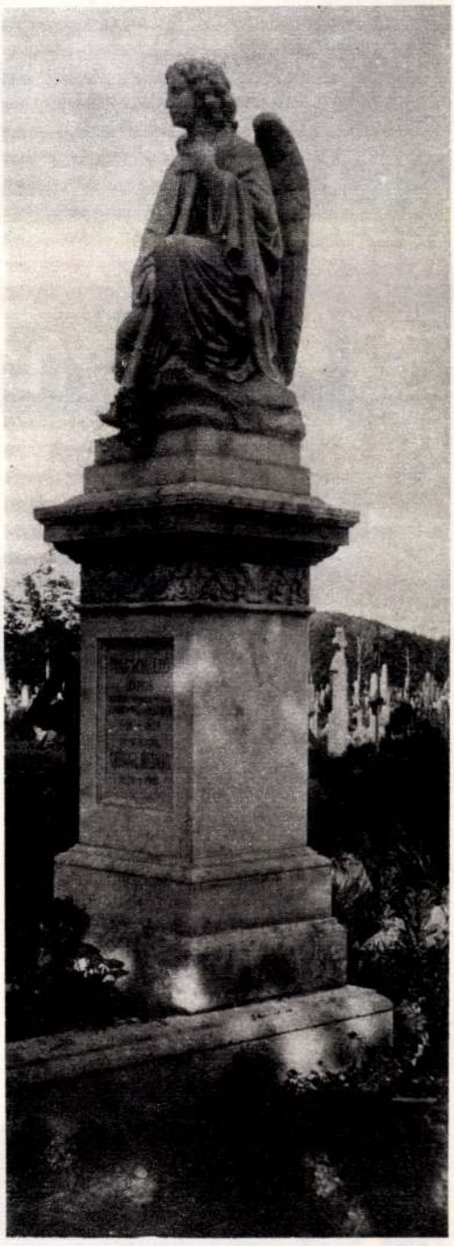

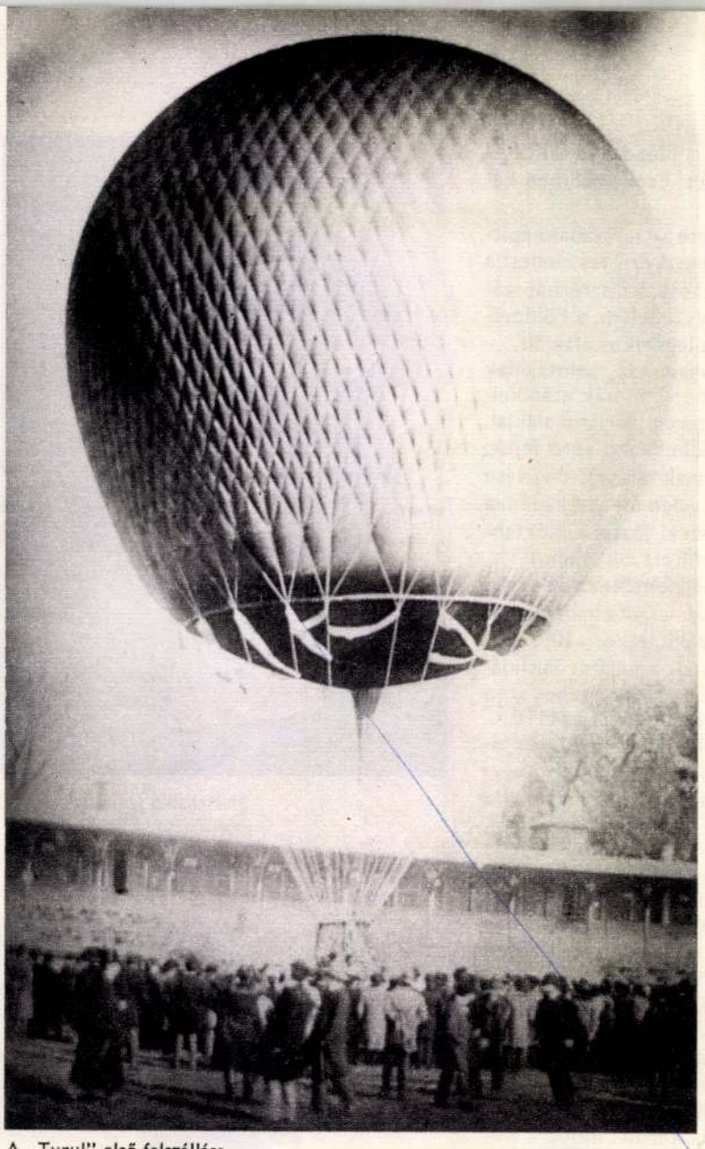

A „Turul" első felszállása

Korabeli plakát

Léggömb a Margitsziget felett

A léggömb felszállása előtt

TÁRHÁZ.

A tárogató ügyében.

— (*A tárogatót illető ajánlat.*) Nagykun-Turkeve, okt. 23-án. Meg ne ijedjen a tisztelt olvasó, ha gr. Fáy István urnak, az uralkodó máltai rend vitézének a V. U. f. é. 42-ik számában „Magyarország czigánybandáihoz“ intézett felszólítása folytán, én is — ki ugyan czigány nem vagyok, nem is voltam — és pedig saját csekély személyemet is a dologba keverve, — a tárogatóról kezdek beszélni. — Gr. Károlyi György urnak 1842. máj. 15-kén megtörtént békésmegyei főispáni székfoglalása alkalmával Placsintár Gergely táblabiró és bandériális rendező által felszólíttatván, hogy én, mint a ki hir szerint a tárogatót fúvni tudnám, vagy mint többféle fúvóhangszernek hangjegyek szerinti kezelője, rövid idő alatt begyakorolni képes volnék, — a báró Wenkheim Béla ur által vezetendő lovas bandériumnak lennék tárogatósa: e nem várt megtiszteltetést megérdemlendő, — mivel e hangszert nem birtam, mindjárt lépéseket tettem azon tárogatónak magamhoz szerzése végett, mellyet kunhegyesi sebész Németh Benjamin (Németh István tábornok és Németh Károly ezredes testvére) birt, mint gyermekkoromban hallám, fujt, s mint értésemre esett, a roffi Borbély uraknak ajándékozott, innen pedig talán Recsky András ur és többek kezére került; — de minden utánjárásom, s azzal együtt a tárogató tanulmányozásához erős vágyam füstbe ment. — Most tehát, midőn a tárogató ügye fölkaroltatott, s az ép, és nem ép tárogatók halottaikból föltámadnak: régi vágyam teljesülésének reményében elhatározám, s nehogy Lisztnek mintegy igazolásául a czigányoké, vagy holmi peregrinus kapellmeistereké legyen a dicsőség, ezennel ünnepélyesen fölajánlom, hogy a tárogatónak gyakorlati és tudományos tanulmányozását, — s ha a mostani zenerendszerbe ugy a mint van, beilleszthető nem volna átalakitását s tökéletesbitését, majd egy *tárogató-iskola* összeszerkesztését megkisérlendem, vállalkozásom sikerét a különféle fa- és rézfuvóhangszerek, különösen a klarinét és műszeres vadászkürt kezelésében szerzett némi gyakorlottságomra stb. alapitván. — Kinek birtokában tehát, kedves hazámfiai közől a tárogatónak még ép, vagy csak látszólag is használható példánya létezik: sziveskedjék azt — akár hirlapi, akár magánutoni értekezés mellett — a föntirt czélra átkölcsönözni; becsületszavammal s anyagilag is biztositván mindenkit, miként begyakorlás, és hogy ugy mondjam, lemásoltatás után hiba és rontás nélkül, a legnagyobb köszönet mellett sietek visszaszolgáltatni. — *Hajdu László* m. k., hites ügyvéd. — (Fogadja ön teljes elismerésünket e derék ajánlatért; kivánjuk, hogy ohajtása mielőbb teljesülhessen. Tessék a következő tudósitásokat elolvasni. *Szerk.*)

— („*Két tárogató egyszerre.*“) Midőn 1858. évben a pesti magyar muzeum régiségi osztályát meglátogattam, két klarinetszerü hangszer vonta magára figyelmemet, mellyeket a kisérő szolga „tárogatók“-nak lenni mondott.

Ha a muzeumi szolgának valóban igaza van, azon esetben épen ugy jártunk mint az az ember, a ki a lovát kereste és rajta ült. Az egész országban keressük, kutatjuk a tárogatót, pedig Pesten az ország kebelében, mindnyájunk szemeláttára egyszerre két darab is áll felfedezetlenül.

A hirlapok már eddig 3 tárogatóról tettek tudtom szerint jelentést; de a közlő egyről sem irta, hogy azt valóban most látta volna. Kétszerte érdekes tehát, hogy Pesten, hol jeles hangszerkészitők, szakértők és annyi ügybarát van a tanulmányozás, összehasonlitás és kisérlet szolgálatára egyszerre két példány is áll.

A muzeumi példányok egyike kisebb, másika valamivel nagyobb. A csutorájuk nemcsak ép, hanem az ugynevezett nyelvecskéjök is megvan; egyszóval, ha jól tudom, alkotó részeikből semmi sem hiányzik; s igy megszólaltatásuk sem nagy munkába, sem sok költségbe nem kerülne; sőt azokat én olly egyszerű szerkezetűeknek találtam, miként fel sem tehetni, hogy a mostani hangszerkészitők ollyakat kiállitani képesek nem lennének.

Legelső teendő lenne tehát, a pesti muzeumi tárogatókat a feledés porából kiemelni, a hangszerkészitőknek átadni, s kisérletképen nehány példányt készittetni. — Ha tárogatóink nincsenek, ugy gróf Fáy István urnak a czigányokhoz intézett azon felhivása, hogy a tárogatót hangszereik közé vegyék föl, a legjobb akarat daczára is holt inditvány marad.

Nézetem szerint még az is igen a dologra tartozik, vajjon a tárogató minden hangnemre (Tonart) alkalmas hangszer-e? vagy csak mint egyes hangszer használható. A tárogatóról még igen keveset tudunk; de hogy is tudnánk sokat, midőn azt sem tudjuk, hogy Pesten kettő van.

Nem kétlem, hogy a muzeum igazgatósága a tárogatókat ezen czélra ki ne adná; s még kevésbé kétlem, hogy Pesten nehány ügybarát nem találtatnék, kik a kisérlet különben is sokra nem rugható költségeit fedezni készek nem lennének.

Legyen szives tehát a közfigyelmet a muzeumi tárogatók iránt fölébreszteni, s módot találni, kogy zenészeink kész tárogatókat mielőbb kaphassanak. — B.-Gyarmat, oktober 31-én. — *Jeszenszky Danó.*

— (*Tárogató Árokszálláson*), *Árokszállás*, oktober 27. A Vasárnapi Ujság 43 számában. „Tárogató nyomai a jászkunoknál“ czim alatti közleménynyel mintegy felhivatvák a jászkun községek erről tudomásaik közlésére. Illő kötelességnek tekintem innen is felszólalni, miszerint azon történeti emlékül feltünt nemzeti hangszer, a *tárogató* egy példánya Árokszállás város irattárában is feltalálható. — Szintén kemény fából készült klarinét formáju, és 17 lyukkal, 10 hosszában egy sorban, alól mindkét oldalán három-hárommal, fölül pedig egygyel ellátott mű. Fujni ezt sem lehet, mert a nyelve ennek sincsen meg; az utolsó a ki fujni tudta, de a ki már rég elhalt, valami Sóski nevü idevaló ember volt. — *Kóczián Gusztáv.*

— (*Tárogató Nógrádmegyében.*) A „Magyar Sajtó“ szerkesztőségéhez a következő levél intéztetett: „Tisztelt szerkesztő ur! Nemzeti ős zeneszerünk, a hirlapjainkban sokszor emlegetett tárogató sipot illetőleg, örömmel közlöm nógrádmegyei földbirtokos tek. Platthy Károly ur épen e napon, a dicsőült Kazinczy évszázados ünnepének napján irt sorait, melly szerint Nógrádmegyében fekvő Táb puszta lakosa *Uram György* nemcsak birtokában van a tárogatóuak, hanem — közlő ur szavai szerint — „maig is emlékezteti Táb környéke bérczeit ősapáink boldog korára e kedves hangzatu hangszerével!“ — Midőn tehát én az illetők figyelmét ezen nemzeti életünket olly közelről érdeklő közlésre ezennel felhivom, nem mulaszthatom el közlő urnak ez ügyben tett fáradozásaiért ezennel nyilt köszönetet mondani. Pesten 1859-ik okt. 27-én. — *Gaal Ernő.*“

Irodalom és müvészet.

— (*Magyar tudom. Akademia.*) Akademiai költségen megjelent: *Kazinczy Ferencz és kora.* Irta Toldy Ferencz. Első rész: I. és II. könyv 1759—1794. Negyedrétü diszkiadás, Kazinczy arczképével 1791-ből. 22½ iv. — Ára az egész munkának, mellynek második része a III. IV. és V. könyvet, vagyis az 1795—1832. éveket foglalja magában, és Kazinczy 1828-ki képével lesz diszesitve, 8 ujfrt. — Továbbá sajtó alatt: *Emlékkönyv Kazinczy Ferencz százados ünnepéről*, melly az okt. 27-iki ünnepély előadásait, ugymint: báró Eötvös József magasztaló beszédét, Toldy Ferencz irodalmi előadását, gróf Desewffy Emil zárszózatát, ugy Tompa Mihály és Szász Károly koszoruzott költeményeit foglalja magában, s a Kazinczy mellszobra fényképével lesz diszesitve. — Végre a m. Akademia pénztári hivatalában, valamint minden pesti könyvárusnál kaphatók a *Kazinczy Ferencz emlékezetére vert érmek* bronz példányai 2 uj frton. — Arany és ezüst példányok az akademiai pénztárban megrendelhetők, amazok 120, ezek 12 frt előfizetés mellett. — Pest, oct. 27. 1859. *Toldy* Ferencz, titoknok.

— (*Dr. Sugár „Orvosi naplója.*“) Alkalmunk volt e napokban *Dr. Sugár* sajtó alatt levő „*Orvosi naplójából*“ mutatványt látni, s ennek folytán örömmel tudathatjuk, hogy a t. szerző s kiadó a programmjában tett igéreteket fényesen be fogja váltani. Ez igen csinosan irt és napi szükségre szánt orvosi könyv mind tartalomra, mind bőségre, mind külcsinra bátran fog versenyezni a hasonczélu német müvekkel. Sokat igér az épugy gyakorlati haszon, mint tudományosság tekintetében; s igy az érdemes orvos urak csak önmaguk érdekében cselekesznek akkor, ha e nemcsak korszerű, de igen hasznos és szükséges vállalatnak körükben minél szélesebb elterjesztésére hazafiui buzgalommal közreműködnek. A legkésőbb jövő hó első napjaiban megjelenendő *Orvosi napló* bolti ára 2 ujft. leend.

\+ (*Uj magyar lap.*) Lonkay Antal, jelenleg a „Tan. Lapok“ szerkesztője, ujévtől kezdve „*Az idő tanuja*“ czimű, naponkint kétszer megjelenendő politikai lapot fog szerkeszteni.

△ (*Pályakoszoru.*) A „Tan. Lapokban“ egy kath. lelkész 10 arany jutalmat tüzött ki e kérdés megoldására: mikép lehetne a népet az istentelen káromkodásról leszoktatni? — A jutalmat a beérkezett 3 pályamű közől *Bellony* Sándor endrefalusi (Nográd m.) segédlelkész nyete el, mellyet a T. L. közölni is fognak.

\+ (*Király János „Takarékos háztartás“*) czimű munkára nyit előfizetést. E munka a felhivás szavai szerint alapos és biztos tanácsadó hölgyeknek, mindennemű öltözékeik önkezü elkészitésében, annak megtakaritásában és tisztántartásában, XXXII nagy mintán 231 rajzzal. Előfizetési ár 4 ujft. Beküldési határidő november vége.

\+ (*Molnár István „Népélet czimű két kötetes beszélygyüjteményére“*) Magyar Mihály, mint kiadó, előfizetést hirdet. Előfizetési ár 1 ft., bérmentesen küldve 1 ft. 20 kr.

\+ (*Szinmüköltőink egyike*) olly drámát szándékozik irni, mellynek hőse a régi jó *Tinódi* Sebestyén lenne.

\+ (*Tinódiról levén szó*), emlékezetbe hozzuk utolsó magyar hegedősünk szép historiás énekeit, mellyeket mult évben a zenede növendékei egypárszor olly nagy tetszés közt énekeltek el. Örömest hallanók mi ezeket az idei hangversenyekben is. Nem ártana, ha e gyönyörű régi énekek közől egyet-kettőt czigányaink is betanulnának, ugy legalább meggyőződhetnének arról, hogy szebb az egyszerű, mint a mód nélkül kiczifrázott nóta.

— (*Előfizetési felhivás.*) „*Hegedüsné emléke*“ czimű zenevállalatra. A zenemű Losonczy László kedvelt költőnk „Kél a szellő bus sohajjal“ czimű szép költeményére van csinálva. A tiszta jövedelem Hegedűsné sirján emelendő emlékkő fölállitására leend szentelve. Ára: *egy uj forint.* Az előfizetéseket november hó folytán kérem beküldeni hozzám (Képiró-utcza 8. sz.), hogy december végeig t. előfizetőim megkaphassák a zeneművet, melly diszes kiállitásban, a dicsőült művésznő sikerült arczképével fog megjelenni. A példányok bérmentesen fognak megküldetni. Minden 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal kedveskedem. T. cz. előfizetőim nevei külön mellékletben ki fognak nyomatni; ugyanott a költségek és a tiszta jövedelem köztudomásul fog juttatni. Pesten, October 15. 1859. *Zimay László.*

\+ (*Kazinczy gypsz-mellszobra.*) Lauffer és Stolp könyvkereskedésében Kazinczynak Marsalko által készitettmellszobra gypszmásolatban megszerezhető, még pedig finom gypszből 6 ft; alabastromgypszből pedig 10 ftért uj p.

viszonyban élt, ugy hogy később Goethe méltán mondhatá : „Közelben egy napot sem éltünk ugy, hogy szóval, a szomszédban egy hetet sem, hogy irásban ne mulattunk volna.“ Schiller pedig irá : „Mindenik adhatott a másiknak a mivel ez nem birt, a miért viszont az kaphatott valamit.“ — 1795-ben Károly Auguszt weimári herczeg fölmenté a jenai egyetemnél minden tanársági nyilvános teendőktől, s máskép biztositván jövőjét, teljes szabadságot adott neki, ideje felhasználására. Ez évben született második fia s ekkor kezdődik a költőnek tulajdonképeni fényszaka, drámai tehetségének legfőbb fokra emelkedése. A régiek tanulmányozása, történelmi, szépészeti bölcsészeti és kritikai foglalkozásai s különösen Goethevel kötött barátsága teljes érettségre emelék magas szellemét. Ekkor keletkeztek legremekebb drámai művei, mellyek majd minden irodalomba s legnagyobb részre nézve a magyarba is, legalább szinpadunkra át vannak ültetve. — Illyenek „*Wallenstein*“ (átalában ezt tartják legremekebb művének, sajnos, hogy épen ezt nem birjuk még irodalmunkban), „*Stuart Mária,*“ — „*Orleansi szűz,*“ „*Messzinai hölgy,*“ „*Tell Vilmos.*“ E művekben a kor és emberiség legmagasabb eszméivel találkozunk mesteri szépségben, s a német nemzet méltán sorozza ezeket irodalmának legnemesebb gyöngyei közé.

Hadd mondjuk el még röviden életének végső eseményeit. — 1799-ben született idősb leánya. Ugyanazon évben Jenából Weimárba költözött át. 1802. császári patens által nemesi rangra emeltetett, a mi nem annyira kivánt kitüntetés volt rá nézve, mint inkább költséget okozó meglepetés. 1804 született kisebbik leánya. Ez időben egyszer Jenába rándulván, utközben meghült, beteg lett s e betegség 1805 majus 9-én véget vetett életének. Alig volt valamivel idősebb 45 évesnél. A sors ugy akarta, hogy a bekövetkezett nagy politikai eseményeket s hazája megaláztatását a franczia fegyverek által, a költő ne láthassa. Halálát fájlalta hazája, nemzete, de minden ismerőse között leginkább Goethe. — Temetése csendes, csaknem szegényes volt. Weimárban a köztemetőben tették nyugalomra hamvait s csak évek mulva ásták ki ujra s helyezték el a weimári herczegi sirboltba.

Ez azon férfiú, kinek most Németország s távol országokban élő tisztelői születése évszázados napját ünneplik. Tiszteljük mi is a kegyelet ezen érzését s mint az európai nemzetcsaládnak egyik tagja, meghozzuk mi is a tisztelet adóját.

* * *

Schiller emlékét, halála óta, számtalan kegyeletes tényben örökitették. A házak, mellyekben Németország különböző helyein valaha lakott, kitünő gond tárgyai. — Emlékszobra is több van. Lapunk mai száma Goethe és Schiller egyesült szobrának rajzát hozza, melly két évvel ezelőtt állittatott fel Weimárban *Rietschel* szobrász mintája szerint.

Goethe és Schiller emlékszobra Weimárban.

GOETHE. SCHILLER.

Gondolat-töredékek.

*** Szellemi erőnk legnagyobb, legnehezebb feladata az önmegtagadás ; ah, a sors sokszor igen mostoha irántunk! de a helyett, hogy azt békételen indulattal vágyainkhoz erőtetni igyekeznénk, törekedjünk inkább, vágyainkat sorsunkhoz alkalmazni; igy életünk minden körülményei között — ha nem is igen boldogok — de boldogtalanok sem leszünk, s magunknak ez életben legalább türhető időtöltést szerezhetünk.

*** Ha lelkünkben már alapja van vetve a gondolkodni szeretés hajlamának, s ha életkörülményeink nem kedvezők arra, hogy bennünket örök szórakozottságban tartsanak — akkor bennünk sokkal nagyobb ereje fog kifejleni a *lélek*, mint pedig a *szív* hatalmának; s kifejlett életbölcseségünk nézetei által hamarább s könnyebben tul tudunk tekinteni a szivérzelmek habzó hullámain.

*** *Lélek* és *szív* két főalkatrészei az embernek, s egyik a másikért sokszor és sokat érez; de vannak különböző vágyai is mind a kettőnek, mellyek, ha nem teljesülnek, egyiknek boldogsága soha a másiknak szenvedéseit nem pótolhatja.

*** Van a valódian müvelt *lélek* boldogsága- s önelégültségének egy csak kevesek által elérhető magas foka, hová azok juthatnak egyedül, kiket nemesen s tisztán érző *szív* vezetett keresztül a legveszélyesebb lelki vizsgálódásokon, tapasztaláson és szenvedéseken.

*** Mennél miveltebb, tisztább és emelkedettebb a *lélek*, annál szabadabb és boldogabb; mennél jobb, nemesebb és érzékenyebb a *szív*, annál többet szenved, többet tud áldozni, s többször tagadja meg magát. *N. T.*

TÁRHÁZ.

Kazinczy Ferencz születésének százados évnapja

az Akademia által folyó oktober hó 27-dikén a magyar nemzeti Muzeum diszteremében fog ünnepeltetni.

Az ünnepély kezdete : d. e. 10 órakor. Az ünnepelt nagy férfiu *márvány mellszobra* Ferenczy és Marsalkótól a diszteremben, — a főrendű hölgyek által készittetett *történeti festmény* („Kazinczy Ferencz és Kisfaludy Károly első találkozása,“) Orlai Petrics Sámueltől, a rotondában lesznek felállitva.

A programm részletei a maga idejében hirlapilag lesznek közzétéve. A karzatokra, mellyek egyedül *nőknek* lesznek fentartva, *a belepti jegyek* Kubinyi Ágoston cs. k. kamarás és muzeumi igazgató urnál kaphatók.

Azon nap este ünnepies előadás *a nemzeti szinházban.* — Az Akademia által a kor egyik első éremvésnöke Fabris Antal urral készittetett *emlékérem* bronz példányai a nemz. Muzeum egyik előteremében lesznek kaphatók 2 uj fton. Kik arany vagy ezüst példányokat óhajtanak, előfizetés mellett az Akademia pénztári hivatalában tehetik megrendeléseiket: az elsőbbiknek ára 120 ujft., az utóbbié 12 ujft.

A mellszobor gipsz- ugy a *történeti festmény* kőrajzu példányai, valamint az ünnepeltnek életnagyságu mellképe (Heinrich Tugat mestermüve után) magán vállalatok tárgyai.

Jelentetik továbbá, hogy az ünnep napján adatik ki az Akademia megbizásából alulirt által szerzett illy czimü életrajzi emlékmunkának : „*Kazinczy Ferencz és Kora*“ első része; melly kevés példányban nyomatván, a 40 ivet meghaladó, s két arczképpel (Kazinczy Ferencz 1791. és 1828.) ékesitett, negyedrétü diszkiadásra az előfizető megrendeléseket 8 uj ftjával Akademiai pénztárnok Tóth Lőrincz ur fogadja el. — Novemberben következik, hasonló diszkiadásban, s a Ferenczy-Marsalkó-féle szobor photographált képmásával ékesitve az „*Akademiai Emlékkönyv* okt. 27-kéről 1859,“ melly a nemzeti Muzeumban tartandó szónoki és költői előadásokat foglalandja magában. — Magános *emlékkiadások* az ünnepre, mellyekre a hazafiak figyelme ezennel fordittatik : 1) Gróf *Desewffy József* és *Kazinczy Ferencz Levelezésök*, két kötetben; 2) *Kazinczy Ferencz* és *Berzsenyi Dániel Levelezésök*; 3) *Kazinczy Ferencz Levelezése Kisfaludy Károlylyal és ennek körével.* — *Kazinczy Ferencz Munkái* diszkiadása is előkészittetik a legilletékesb kéz által, s róla később az illetőnek külön hiradása fog szólani. — Kelt Pesten, okt. 14. 1859.

Toldy Ferencz, akad. titoknok.

Felszólitás a „Szigethi Vészkönyv“ ügyében. *)

Vannak dolgok, mellyeknek sohasem szabad elavulniok, vagy divatból kimenniök; és kötelességek, mellyek alól egyetlen felebarát vagy mivelt ember sem vonhatja ki magát soha.

Illy ügyre hivjuk fel most a magyar olvasó közönség figyelmét.

A mármaros-szigethi h. h. egyház és iskola augusztus 10-én a lelkészi és tanári lakokkal együtt, dühöngő tüzvésznek estek áldozatul. . . . Hazánk egyik legrégibb épitészeti emléke kiigazithatlan rom; a harangok ércnyelve elnémult és azon épület, melly e vidékre századon keresztül a magyar miveltség sugárait hinté, fedéltelenül szomoruan tekint szét a pusztulás felett!

Az egyházi épületek épen nem, — az iskoláéi a szenvedett és előre kiszámithatlan veszteséghez képest, felényire sem valának biztositva.

E szerint a nemzeti mivelődés ügye, — ha a részvét a nagy veszteséggel egyenlő mérvben nem nyilvánul, tizedekkel lesz hátravetve. De meggyőződésünk, hogy az igazság Istene a csapásokat csak azért méri ránk, hogy a keresztyén erények gyakorlására serkentsen, s az Ur háza csak azért ontatott le, hogy fölépülve dicsőbb alakban hirdesse az Alkotó dicsőségét, nagyságát.

Az nem lehet, hogy a láng nagyobb volt légyen, mint az eloltó könyümennyiség, s mi ezt annyival kevésbé hiszszük, mert a részvét első hangjai épen olly oldalakról jöttek, honnan azt várnunk alig lehetett. — Valláskülönbség nélkül siettek szomszédaink a nagy csapás első szükségeinek fedezésére, megemlékezve, hogy iskolánk is valláskülönbség nélkül osztá a müvelődés áldásos gyümölcseit minden időben.

Szegény vidékünk azonban nem elég arra, hogy illy országos csapás sulyát elviselje : utat nyitunk tehát, hogy az ország minden lakosa a lehető legkevesb áldozattal s egyszersmind a nemzeti irodalom pártolásával járulhasson e szent ügyhöz.

„Szigethi Vészkönyv“ czim alatt egy történeti és szépirodalmi albumot adunk ki, mellynek jövedelme a nyomtatási költségeken kivül, egészben a leégett egyházat és iskolát illetendi.

Hazánk minden nevesebb iróját felszólitottuk és ezennel fölszólitjuk a közremüködésre, s teljes hittel vagyunk, hogy e felszólitás remélt sikerében

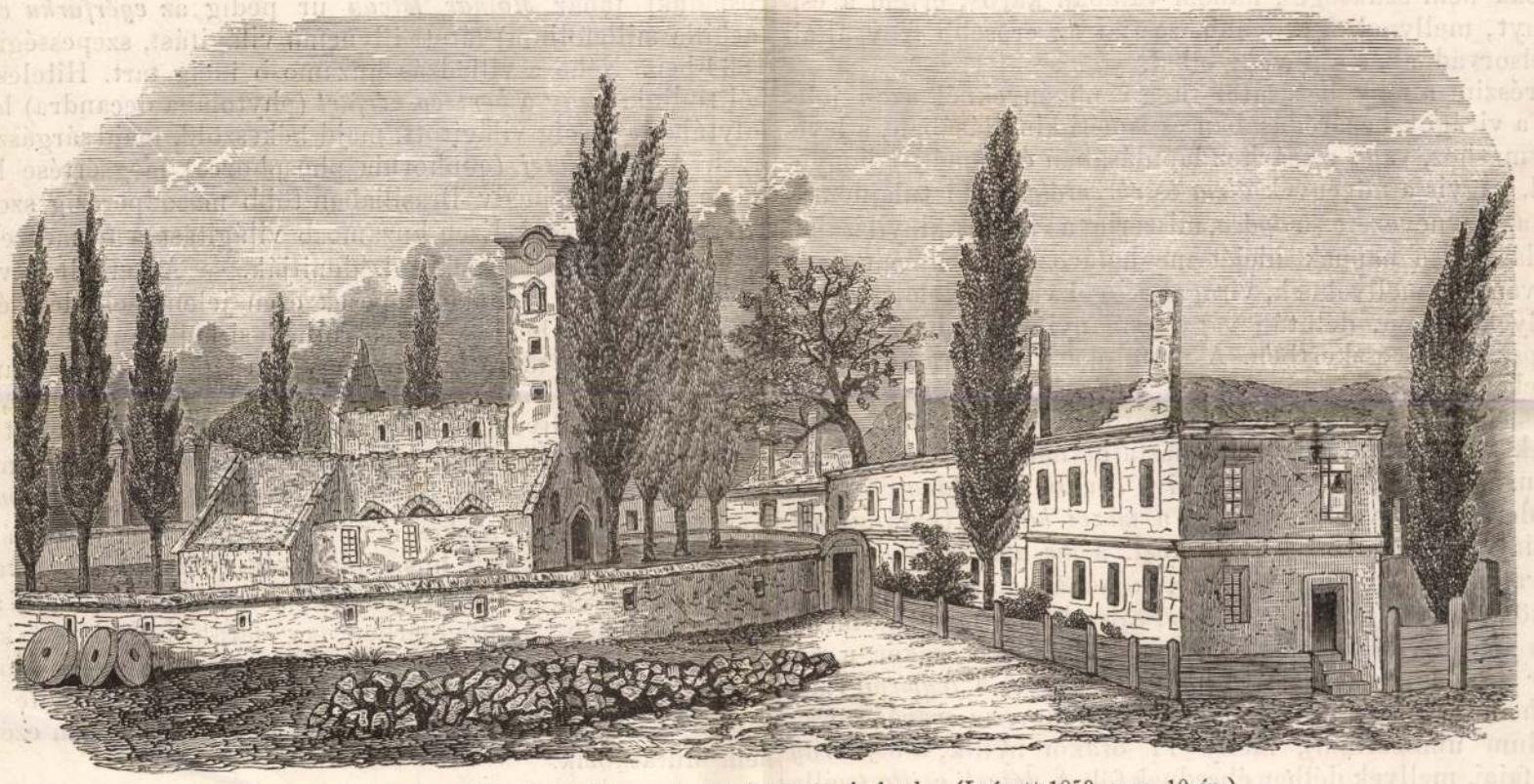

A mármaros-szigethi ref. egyház és iskola. (Leégett 1859. aug. 10-én.)

nem csalódván, a t. közönségnek csekély anyagi áldozatáért nemes szellemi élvet nyujthatunk.

Előfizetési ár postai szétküldéssel 3 uj forint. Megjelenésl idö 1860 januárja. — Az előfizetések hozzánk M.-Szigetre utalandók, mégpedig folyó év oktober végéig, hogy a nyomatandó példányok száma iránt magunkat tájékozhassuk.

Felszólitunk minden nemesérzésü honleányt és hazafit e szent ügy buzgó felkarolására.

Szives gyüjtőinknek tiz előfizetőre egy emlékpéldánynyal kedveskedünk. — M.-Szigeth, augusztus 15-kén 1859.

Szilágyi István, iskolai igazgató,
P. Szathmáry Károly, tanár,
a „Szigethi Vészkönyv szerkesztői.

A tárogató nyomai a jász-kunoknál.

Csak nem lehet a sajtó hatását tagadni s azt, hogy hazánkban már nem csak széltiben olvasnak hirlapokat, hanem hallgatnak is a szép szóra. Ime a mit a lelkes gróf Fáy István 30 év óta szünni nem tudó szorgalommal keresett az ország minden zege-zugában, eredmény nélkül : az most, ugylátszik a gróf ur egyszerü hirlapi felszólalására napvilágra bontakozik.

A tárogató nevü régi magyar hangszer nyomai szaporodnak. Mi nem tudjuk, mi hasznunk lesz belőle, ha a hangszert magát végre megtaláltuk; akad-e ember, a ki fúni fogja tudni; nem lesz-e az teljesen elavult, tökéletlen hangszer, mellynek a zenekarok mai szervezetében többé semmi hasznát nem fogjuk vehetni? Ezt, mondjuk, nem tudjuk, de nem is törődünk vele.

A kutatás fáradsága eléggé meg lesz jutalmazva, s a haszon a közre nézve elég nagy lesz, ha ismét egy *történeti emlékünket* emelhettük ki a fele-

*) Ajánljuk e lelkes felhivást s a jótékony czélt t. olvasóink szives figyelmébe.
Szerk.

Fabris Antal

erősebb befolyása alatt világosabb és szebb szinbe öltözik, testműködései gyorsabbak és élénkebbek, a külvilág anyagai könnyebben és jobban feldolgoztathatnak. Még kézzelfoghatóbbak a hatások a növénynél. Tudjuk, hogy a növény a fény és levegő szülötte, mert ezen két tényező nélkül nem tenyészhetik. Nem ide mutat-e azon körülmény, hogy a szobába helyzett cserépnövénynek szára, levele és virága az ablak felé hajlik, hogy a pinczében csirázó burgonya a léglyukon át a fény felé siet, hogy a sürü erdőségekben a fák mind inkább felnyulnak, világosságot keresendők. Nem tapasztaljuk-e továbbá minden lépten, hogy a levélzöld (chlorophyllum) kifejtését, következőleg a levél zöld szinét a fény eszközli. Hiszen, ha a növény a fény elől elvonatik, meghalványul, fejéres vagy sárgás szint kap, szintén mint az ember, ha börtönökben, bányákban stb., szóval a világosságtól elvonultan sok ideig élt. A növényeknél vannak ugyan e tekintetben kivételek, amennyiben látunk ollyakat, mellyek bár árnyas helyeken, bokrok tövében, földalatti üregekben stb. tenyésznek, mégis szép zöld szinnel kérkednek, mint a *kapottnyak* (osarum europaeum), a *szagos müge* (asperula odorata), a *négylevelü czillár* (paris quadrifolia) és sok *moh*. A müködéseket is emeli a fény hatása. A növények, mellyek annak folytonosan kitétetvék, nagyobb tömöttséggel, sürübb nedvekkel birnak, részeik nagyobb fejlettségre tesznek szert, gyümölcseik füszeresebbek, izletesebbek lesznek, és hamarább megérnek. Van azonban egy időpont a növény életében, midőn a fény magasabb foka nemcsak nem szükséges, hanem valóban káros, értem a csirázó növényt, mellynek gyengébb rostjai az erősebb fény általi izgatásra elsorvadnak, s a növény elhal.

Nagyrészint a fény hatásától függ e növényeknél azon jelenet, melly a virágok bezáródásában és isméti kinyilásában, a leveleknek egymáshoz, vagy a szárhoz lapulásában és isméti lekonyulásában áll, vagyis a növények *álma* és *ébrenléte*. Ezen tulajdonságon alapul az ugynevezett *virágóra*, miszerint a virágok kinyilásából és bezáródásából a napnak idejét meghatározhatni, amennyiben vannak növények, mellyeknek, virágai reggel vagy délelőtt, mások ismét, mellyek délben, délután vagy este nyilnak Linné állitott illyet az upszalai füvészkertben. A mutatókat olly virágok alkották, mellyek a napnak bizonyos óráján nyilnak és záródnak, mellyekből hát az órát is meg lehetett határozni. Illyen órának összeállitására következő növények választathatnak : a *nagy szuláh* (convolvulus sepium), melly reggeli 4 órakor, a *dudva csorbóka* (sonchus oleraceus), vagy ehelyett a *mezei katáng* (katángkóró, cichorium intybus), melly 5—6 óra közt, a *kis egérfül* (hieracium pilosella) vagy helyette a *mezei csorbóka* (sonchus arvensis), melly 6—7 óra közt, a *kerti peremér* (matika, calendula officinalis), melly 7 órakor, a *piros tikszem* (anagalis arvensis), melly 8 órakor, a *mezei peremér* (calendula arvensis), melly 9 órakor, a *jégvirág* (mesembryanthemum crystallinum), melly 10 órakor, az *ernyős sárma* (ornithogalum umbeallum), melly 11 órakor nyilik, a *bojtvirág* különböző fajai, mellyek délben ébrednek föl. A *délesti csilla* (scilla pomeridiana) 2 órakor, a *hosszunyaku méhpilis* (mirabilis longi flora) 4 órakor, a *szomoru darucsőr* (pelargonium triste), 6 órakor, az *éjeli pörölyke* (cestrum nocturnum), egy Délamerikából származott cserépnövény esti 7 órakor, az *illatos csészekürt* (oenothera svaveolens) 7—8 óra közt, az *esti mécsvirág* (lychnis vespertina) esti 10 órakor nyilik. Vannak növények, mellyek csak tiszta időben nyilnak ki, esös időre bezáródnak, mint az *esői peremér* (calendula pluvialis), egy disznövény a Kap körül. — A levelek irányának korszaki változására az időjárásnak nincs befolyása, amennyiben azok határozott időben alusznak el és ébrednek föl. A levelek álma egyébiránt nagy mértékben függ azoknak alkotásától és összetételétől. Igy minél gyengébbek a levelek rostjai és minél összetettebbek azok átalában, annál nyilvánosb nálok az álom. Ahonnan némelly szárnyas levelü növényeken (hüvelyes növényeken, de jelesül az érzikéken) világosan lehet azt észlelni, mellyek sokszor annyira érzékenyek, hogy puszta megérintésre is álomra hajlanak.

A növények *setétbeni világositását* vagy *villódzását* egy részben a fénynek köszönjük. Illyen villódzás az ásványokon is észlelhető. A *gyémánt* és *smaragd* villódzásának *Du Fay* volt első tanuja, ki azt tapasztalta, hogy az emlitett ásványok igen erösen világitottak, ha a napon soká hevertek, s elvesztették ezen tulajdont, ha a napnak kitéve nem voltak. A *gipsz, kősó, foly-* és *mészpát* csekélyebb mérvben mutatja ezen tüneményt. Más ásványokat föl kell melegiteni, hogy villódzók legyenek, egyiket erősebben, másikat gyengébben. A *gyémántpor, folypát* itt is kitünik. Némelyek erőmüvi hatás következtében bocsátnak fényt magukból. A *horganycsillám* (Zinkblende) és *dolomit*, ha vakartatik, vagy karczoltatik, tünékeny világitást eszközöl; ha két *kovarczdarab* egymáshoz dörgöltetik, ha a *csillám* (Glimmer) hirtelen széttöretik, vagy széthasittatik, fényes szikrákat lövel ki. Néha az eső is világit, ha sok villanyos anyagot tartalmaz. Bergmann az 1759-ik év szeptemberében két olly tüzesöt látott, mellyek cseppjei a mezön szikráztak, s ezen két éjszakán az egész mezőség tüzzel boritottnak látszott.

A növények világitását *Linné Erzsébet* (a nagy Linné leánya) fedezte föl elsőben, az upszalai füvészkertben a *nagy sarkantyuka* (tropaeolum majus) virágán, később *Haggeren*, Svédországban más növényeken is látta. Bizonyos virágok ugyanis, mellyek sárga, veres, vagy fejér szinekkel ékeskednek, meleg nyári hónapokban, különösen julius- és augusztusban, naplemente után, derült és tiszta időben, s termékenyités idején, apró fényszikrákat szórnak ki, mellyek csakhamar elenyésznek, de megint előtünnek. Zavadzky és utána mások is az illyen mulékony világitást villanyos természetünek tartják. Szembetünő fokon mutatják ezen tüneményt a *napvirág* (helianthus) némelly fajai, a *kerti peremér* (calendula officinalis), a *kis* és *nagy büdöske* (tagetes patula et erecta), a *tüzes liliom* (lilium bubiferum), a *tubarózsa* (polyanthes tuberosa.) Sárospataki tanár *Molnár István* ur pedig az *egérfarku cziczkóron* (achilla millefolium) látott illynemü világitást, szepességi utjában 1834-ben. Néha a villódzás huzamosb ideig tart. Hiteles adatokból tudjuk, hogy a *berzsen vérfürt* (phytolana decandra) levele egy folytában 3 óráig világitott, majd kékeszöld, majd sárgászöld fénynyel. A *villós fülej* (euphorbia phosphorea) megsértése következtében kifolyt tejnedv Brasiliában több másodperczig szokott egy huzamban fényleni. Ezen huzamosb világitást a természetbuvárok villós anyag kifejlésének tulajdonitják. — Az elhalt növények és növényrészek is hasonlag képesek ezen jelenet elöidézésére, különösen akkor, ha bennök már a rothadási hajlam megvan, ha a szétbomlás kezdete mulatkozik, vagy tán épen folyamatban is van. Nem hallották-e hirét olvasóim! az ugynevezett revének, korhadt farészeknek, mellyekkel kis gyermekek setétben egymást ijeszteni szokták? Belföldi növényeink közt ismeretesek e tekintetben a *füz-*, *tölgy-*, *bükk-*, *égerfa*, különféle *fenyőfajok*, söt a *burgonya* is.

Nem kevésbé érdekes a villódzási jelenetek vizsgálása az állatvilágban. A rothadt hus világitását *Fabricius ab Aquapendente* fedezte föl elsöben a *bárányhuson*, s 1600-ban közlötte azt. *Bartholin* 1641-ben, Montpellierben egy darab hussal tett kisérletet, melly egyes pontjaiban ugy világitott, mint ha gyémántokkal lett volna behintve. *Boyle* a rothadó *dévérkeszegen* észlelte a villódzást, s egyszersmind megjegyezte, hogy légüres térben ezen jelenet nem mutatkozik.

A szárazon élő állatok csak igen kevésszer fejtenek ki villós anyagot, mint az *éjjeli* és *fénylő mecsér* (lampyris noctiluca et splendidula), az *éjjeli szökcsér* (elater noctilucus), a *villanyos rinya* (scolopendra electrica.) Ujabb tapasztalatok is megerösitették a *földi giliszta* (lumbricus terrestris) villódzását, mellyet az ifjabb *Flangergues* 1779-ben fedezett föl.

A világitásnak sokkal pompásabb szinjátékát tárják fel éjjelenként a tengernek élő és holt lakói. Ha a tenger csendes, ezer meg ezer csillag látszik annak felületén szétszórva; ha mozgásban van, ott tündöklik leginkább, hol a hullámok megtörnek, vagy szilárd testekhez csapódnak; gyakran a hajó közelebbi tére világol csak, jelesül azon barázda, mellyet a hajó a tajtékzó hullámon hasit. Gyönyörü ezen látvány a naptéritők közt, s ki azt nem itt észlelte — mond Humboldt — annak, csak tökéletlen fogalma van ezen szinjáték fönségéről. Semmi kétség már ma, hogy a tenger világitását annak lakói eszközlik, jelesül a csigolyátlan tengeri állatok, mint az *ázalagok* (infusoria), *virágállatok* (anthozoa), *bomlaszok* (medusae), *tüskebörüek* (echinodermata), *puhányok* (mollusca), a *csigolyások* közöl a *halak*, mellyek néha prédájok oda csalására használják azt. Ezen jelenetnek okát, melly az állat önkénye szerint növekedhetik vagy csökkenhet, itt is, mint a növényeknél bizonyos villónemü anyag kifejlésében keresik, melly a nemi részekkel közelebbi, a légkör villanyos állapotával távolabbi viszonyban látszik állani.

(Vége következik.)

25-ik szám. Nyolczadik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, junius 23-án 1861.

A **Vasárnapi Ujság** hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1½ iven jelenik meg. **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **5 ft. ujpénzben.** A **Vasárnapi Ujság** a **Magyar Sajtóval** együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre **10 ft.**, évnegyedre **5 ft. ujpénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 3. szám) bérmentve utasitandó. (Szerkesztőségi szállás : magyar-utcza 1. szám.)

Debreczeni honvéd-siremlék terve.

Megigértük, hogy megismertetjük olvasóinkkal azon emléket, melylyel Debreczen város lelkes közönsége a város határában elesett honvédtiszt sirját az utókor számára megörökiteni szándékozik. — Azon helyzetben vagyunk, hogy igéretünket most beválthatjuk.

Ismételnünk kell röviden az e sir történetére vonatkozó adatokat. (Lásd bövebben V. U. f. é. 7. sz.) A Debreczenből Hosszu-Pályi felé vezető utról balra, a debreczeni erdöség elején áll egy dombocska, melyről soha sem hiányzik a koszoru, az arra járó utasok tavasztól kezdve késő őszig friss virágokat vagy legalább zöld galyakat hintnek rája, mert az — egy honvéd sirja. E vitéz hazánkfia, Zarka huszárkapitány volt, ki 1849. aug. 2-án a debreczeni csatában, hol a nagy orosz hadsereg Nagy Sándor csekély csapatával összeütközött, cserkeszektől s kozákoktól üldöztetve s lándsáiktól átfurva, itt rogyott összse s hunyt el. Az erdőcsőszök, kik elestét látták, sirt ástak számára s Szabó József debreczeni lakos által hozott koporsóba tevén tetemeit, itt tették örök nyugalomra az anyaföld kebelébe, a lombos fák árnya alá. —

Az erdei magános sir azóta a nép kegyeletes ápolásának kedvencz tárgyává vált. Söt mióta a harczmezön elesett testvéreink iránti kegyelet, a mai mozgalmasabb napokban szabadabban nyilatkozhatik, nehány lelkesebbek maradandóbb emlékről is gondoskodának. Összejöttek, adakoztak; e czélra hangversenyeket, müelőadásokat rendeztek, s midön már kellő összegről rendelkeztek, igénybevették a képzőmüvészetnek idővel, enyészettel daczoló hatalmát. A debreczeni bizottmány felszólitására *Marsalkó János*, pesti szobrász egy tervet készitett, melynek elfogadása közel kilátásba van helyezve.

Marsalkó siremlék-tervének másolatát itt közöljük, s bár rajzunk csak tökéletlenül adja vissza az eredeti minta részleteinek szabatosságát, ugy hiszszük, olvasóink e rajz látása után is be fogják ismerni, hogy ez emléktervben gondolat van s egész összealkotásában nagyon oda fog illeni egy erdőszéli honvédsir diszitésére.

DEBRECZENI HONVÉD-SIREMLÉK TERVE.

Szikladarabokból álló talapzaton nyugszik egy kifáradt, harczban kimerült oroszlán, eröteljes karmaival örizvén a nemzeti czimert és háromszinü zászlót, legféltettebb kincseit. Sörénye leomlott, szemének fénye kihalt, de a szobrász gyanittatja, hogy ez oroszlán csak tetszhalálban van, s él és élni fog, bár most merev és mozdulatlan. Az oroszlán alatt, mohhal körülrakott kötáblán lesz az elhunytat s a csata napját magyarázó felirat. (A szobrász, midön mintáját készité, nem tudván a felirat megállapitott szavait, ideiglenesen ama latin szavakat választá : *„Pro Patria caeso!“* — A hazáért elesettnek —, mi azonban illö magyar felirással fog felcseréltetni.) — E siremlék gipszmintája egy idő óta a debreczeni kaszinó teremében van kiállitva, s mint halljuk, ott kellö méltánylatban részesült. Még csak annyit emlitünk meg, hogy a mü tervezője, Marsalkó szobrász hazánkfia, legközelebb számos historiai szoborművel gazdagitotta gróf Nádasdy Lipót pesti palotáját, és számos bibliai tárgyu szobrot készitett a kassai régi székesegyház uj tervezetü, kiegészitési épitéséhez. Az ő régibb müvei közé tartozik többi között a budapesti lánczhidat diszitő 4 óriási oroszlán is.

A debreczeni honvédemlék a jó hirben álló sóskuti köből lesz faragva s mintegy 400 mázsányi sulylyal fog birni.

A kiállitási költség körülbelül 1300—1400 forintra van számitva.

Hármas párviadal.

(Ó-kori történeti kép.)

Megujitani kivánjuk a feledhetlen eseményt, mely mindannyiszor megragadja lelkünket, valahányszor elbeszéltetik vagy ujra leiratik. — A fiatal római birodalom királyi pálczája, a Quirin dárdája, a Márs kardja, a Tullus Hostilius kezében villog és ragyog, az Ancilia paizsok a Capitolium rejtekében öriztetnek.

Nyolczvan év vonult el derüben és boruban a római állam fölött; — Krisztus 673 év multán megszületett, midön a Horatiusok és Curiátiusok *hármas párviadala* megküzdetett, dicsöségére Rómának, fájdalmára az albáni népnek.

A Márs tánczos és a Kybele dühöncz papjai már celluláikba vonultak; a *tarpéji* hegyen már fölemelkedett a tavaszi hecatombe füste, — az áldozatot a Pontifex Maximus rendezte; — a Pópák és Victimáriusok megtörölgették késeiket és megmosogatták áldozatölö sulykaikat, nem veendök azokat elö egy évig, mig Róma épitésének napja, april 21-dike ismét elö nem kerül. A Larentia fiatal papjai, buzgó népek csoportjától kisértetve, már beszentelték a természet reménygazdag gyermekeit, a buzavetéseket; — a Pán és Páles hivei zsenge bárányt és kismalaczot áldoztak Istenöknek, kik nyájaikra s azok eledelére ügyelnek nyaratszaka, öszön és télen át.

Róma népe nyugton várja a kalászos nyarat s a kövér aratást.

Csak Tullus Hostilius, a harczvágyas király, nem nyughatik; rágja tépi máját a mindig éber ölyv, a nyughatatlanság! — Királyszékét több népek és nemzetségek összehangzó akaratával s nagy tekintélyü Patriciusok unszolására, — a Senatus helyeslésével, már két éve, hogy elfoglalta; — a történelem egyik lapjára Clio, a két éves fejedelemnek csak nevét jegyezte fel, neve alatt a lap, üresen áll.

A hirszomjas király egybegyüjti fövezéreit, egytöl egyig azon hösök jeles fiait, kik a Romulus iskolájában tanulták a kardot forgatni s a dárdát villogtatni.

„Elpuhulunk — ugymond, — dudva terem a földben, melynek kebeléröl borostyánt és babért kellene szednünk — vitéz pályatársak! — hálántékainkra! — Romulus megalapitotta s a hir szárnyára emelte a birodalmat; — elödöm Numa, rendberakott mindent a templomokban és tanácstermekben!... tenni, nekünk is tenni kell valamit. .. Nem valamit! ... sokat, nagy dolgokat kell véghezvinnünk, hogy én Róma királya, — ti Róma katonáinak hirtöl magasztalt nevét kiérdemelhessük; — tovább kell haladnunk a törött uton, söt uj utakat kell törnünk; — terjesztenünk kell a birodalom határait, terjesztenünk körötte a fényt, mely már most is sok birodalmon tulragyog. Dicsökké tett ugyan bennünket eddigelé is a páratlan gyözelem, melyet együtt nyertünk a *Sabinok* felett; — de, mint király — még mitsem tehettem. — Tennünk kell! Több gyözelmet fogunk vivni mint Romulus, — gazdagabbá kell a várost emelni mint Pompilius! .. Ez az én akaratom! — ennek teljesedni kell! .. A Janus templomát a Pater Patratus zárassa be!“

Tisztelettel nyilvánitá helyeslését a hadinép, parancsnoka és szigoru királya elöadására; — a Márs mezején vörös lobogó tüzetett a sas és manipulus fölé, a Pater Patratus a Janus templomát bezáratta s egész Róma férfinépe sagumot — hadi tógát — öltött, levetvén a földet söprö talárt a primipilus vezér parancsára.

Jogtalan háborut Róma, — mely Thémisnek még az Isteneket is alárendelte és Astraeát mind otthon, mind a háboruban buzgóan tisztelte — soha nem kezdett, mihelyt rendezett államformába, törvények korlátai közé tereltetett — különben rendetlen csöcselékböl összetoborzott ösi népe; — jogtalan háborut kezdeni, már Tullus Hostilius alatt tilták a törvény és vallás szent czikkei. Be kelle várni az idöt, melyben esemény merülend fel, mely ok lehet rendes háborura. Az ok elötermett. Sokkal elébb, mint várható vala.

Az albánok fékvesztett fiatalai, kivált a pásztorfajból, kicsaptak tavasz végén, midön a növényvilág fölserdült magzatai a leggazdagabb aratás reményét himbálák sugároszlopaikon — a római termékeny mezökre s ott gazdájuk csataméneinek és saját pásztorgebéiken csatangolva, kiméletlenül dulák a vetéseket és seregenkint hajták el a kövér barmok legelö nyájait. A római cselédnép sem maradt ugyan adós az albánoknak; — de ez a tanács tudtán és akaratán kivül történvén, Tullus röviden nyilvánitotta határozott akaratát, melyszerint: ha a rablott barmok, addig, mig a klepshydra (vizóra) hatszor alácsepeg, vissza nem hozatnak, a károk meg nem térittetnek: katonáival fog magának — mint a jog örének — és a városnak — melynek ö legelsö s leghivebb szolgája — elegettétetni.

Az idö rövidre volt vonva, ... a parancscsal határos kivánat nem teljesittethetett. — A *Tuba* és *Lituus* megfuvatott! ..... A két sereg szemközt állt egymással.

Tullus népe — maga a király is — égett a harczvágytól. A gyözelemszomjas albáni nép, szintén nem óhajtá a kibékülést. — Csak az albáni fövezér kivánta kimélni (Isten áldja meg a porait is!) a honfiak vérét. Elöhordá az albáni nép vitéz dolgait; — fölemlegeté királya — *Cluilius* — tévedését, lágyságát, mely e háborura okot szolgáltatott. — Megindulva nyilvánitá aggodalmát, mely akkor szállotta meg lelkét, midön két vérrokon nemzet vitézeit látta egymás ellen gyilkos szándokkal közeledni; .. s hogy emberszeretetére a koronát föltegye, ajánlatba hozá: gondolkozniok eszközökröl és módokról, melyek által és melyek mellett, ha ömleni kell, — minél kevesebb vér csorogjon a földre, melynek kebelében *öseik, egymás szomszédságában csendesen nyugszanak a harczok után, melyeket honukért lelkesedve, közakarattal és erövel vivtanak.*

Hostiliust, ki a hösök iránt — mint született hös — igaz tiszteletet és kegyeletet ápolt kemény szivében s ingatlan lelkében — az utolsó szavak gondolkodásba meriték; — szótlanul nézett végig a hösök sorain, teleöntvén azok lelkét — kihivó tekintetével, a harcz hö tüzével; .., de a gondolatokba sülyedt vezér arcz- s homlokredöit megtekintve: szótlanul állottak a *Velitesek*, az *elsö* és *másod* sor dárdaszoritó férfia; csak a *Triariusok* dörmögtek egy két rövid szótagot, melyekböl kitünt, mikép: a kezdet nincs inyök kedvök szerint a vén katonáknak, kiknek jelszava volt: „ellenséget életben nem hagyni“ — „élve ellenség kezébe nem esni.“

Néma csend ünnepel a két tábor felett! — A kürtösök leoldák immár *Tubáikat* és *Lituusokat*; — nedvesiték szakál- és bajusztalan ajkaikat, fuvni készülvén a hazatérö dalt, mely sem vig, sem szomoru nem leend.

A római *lovagok vezére* (magister equitum) kérdö pillanatot vet a merengö királyra.

Hostilius beszédes arczán látszik, mintha ajkai nyilatkozni készülnének.

Mielött azonban a szó ajkáról elröpül: mintegy varázsütésre kiáll táborából három testvér — a *három Horatius*; — az albánok seregéböl ugyanazon perczben a *három Curiatius*.

„Legyen elég hat ember életvére, letörleni Rómáról és Albániáról a szennyet, mely rá akkor tapadt, midön a két állam népe, jogtalanságot követett el egymás ellenében s a két város ellen, mely mindenik deli hösök s vitézek hazája“ — szóla a Horatiusok legidösbike; — és kardot rántva inte vezéreinek ... Az öt elszánt hös, a szólót, szótlanul követte! — A két tábor népe kiáltotta: „*Mars vigila! — Mars propitius esto! — Mars sospita!*“

A hat hazafi homlokán az önbecsérzet, arczán a honszerelem, szemében a remény lángja él, ég és lobog. — Egyszerre hagyja üresen hat ragyogó szablya érczhüvelyét, — hat rövid tör lóg alá vörös zsinóron, melyek mindegyikét a Flamen Martialis szentelte meg — mindegyik hös kardhüvelye mellett; — a durva markolatu rövid tör azt jelenti, mikép: a legszerencsétlenebb esetben, ki-ki maga fogja éltét kioltani, de foglyaul senki nem fog esni ellenének.

Mielött harczba ereszkednének, a két tábor fövezére *alkura lép*, s nyilvánitja, mikép: *azon táborê a gyözelem, melynek hösei, vagy hőseinek egyike életben hagyja el a küzdhomokot, — kik az ellenfél bajnokait hös karokkal ölik vagy gyengitik el* ... E volt legelsö *hadalku* Rómában, mire emberek emlékeznek.

Marcus Valerius — római hadbiró — ki a Horatiusok jobbján állott, madársebesen lovagolt királyához Tullushoz és szokott ünnepélyességgel kérdte urától:

„Akarod-e király, — királya Quirin hösnépének, hadalkura lépnem Cluil király békebirájával?“

„Az alkut akarom“, szóla Hostilius magasztos önérzettel.

Akkor a Pater Patratus szentelt sulykot ragad oltártüzön megfüstölt kezébe s fehérre mosott malaczot hozat a Pontifex akláról; rövid hadmentéje ujját fölgyürve ekkép szónokol: „Halld meg, Jupiter, — védistene a római népnek — és nagygyá növekedö uj birodalomnak! halld te is, béke- és hadbirája az albáni harczra kész seregnek! halld meg te is Albánok nemzete! — A békepontoktól, a római hadsereg, sem áltanács, sem hitszegés utján, egy körömszélességnyire sem fog eltérni. — És ha áltanács vagy ármány utján a frigyet fölbontaná: — úgy verd agyon istenek atyja, Jupiter Feretri! Róma népének mindegyikét, mint én, most, e szentelt fiatal sörtést agyonsujtom! és oly hatalmasan sujts agyon mindnyájunkat, a mint teheted, a mennyire töled telik.“

A két tábor nekibiztatta höseit. Rivalgani kezdett a hadi kürt, dél és észak felöl. Szent tüz, — a honszeretet lobogó lángja bíborlott a hösek kellemes arczain.

Összecsendültek a fényes fegyverek. A harczszeretö ifjak elhányták pajzsaikat; — a szerencsét kardjaikra bizták.

Félórai útat haladt a ragyogó nap a szótlanul bámuló ikertábor fölött! — Szakadt a veriték a hü küzdök biborarczairól; — csorog a piros vér mindegyiknek szentelt pallosáról!

Marschalkó János rajza

Honfoglalók

Iszkra Pál és Róth Ede búsan ballagtak a Körúton.

Foglalkozásukra nézve újságírók voltak mindketten, pontosabban olvasószerkesztők, akik inkább csak régmúlt ifjúságukban írtak lapokba, évtizedek óta szerkesztenek mindenekelőtt, írnak persze most is, ha muszáj, hisz értenek ők bármihez, amit megfizetnek, csináltak hosszú életük során – hetvenen túl ballagtak azon a délutánon – rengetegféle dolgot, írtak könyvet, beszédet, tanulmányt, forgatókönyvet, rádiójátékot, szakértettek, lektoráltak, fordítottak, de idejük, életük nagy része mégiscsak azzal telt el, hogy ültek egy szerkesztőségben és mások szövegeit olvasták, javították, igazították, húzták, vonták, farigcsálták a slusszig.

Nyugdíjasként még most is be-bejárnak, havilapot, bulletint megcsinálnak néha, de egyre több az idejük, kikoptak már ebből az új világból, sakkoznak, kártyáznak a pár megmaradt öreg haverral, olvasgatnak és sétálnak kettecskén kétnaponta biztosan.

Ötven éve ismerik egymást, hétszer szakítottak örökre, elszerették már egymás nőjét, volt közös feleségük is, voltak egymás esküvői tanúi, tartották egymás gyermekét keresztvíz vagy más efféle alá, most már nyugodtan sétálhatnak együtt.

Úgy is sétáltak tehát most is a karácsonyi bevásárlás lázában hánykolódó Körúton, majd minden kirakat előtt meg-megállva és menve tovább nyugodtan, szótlanul, céltalan.

Egyszer csak egy mozi elé értek.

Megálltak ott is, nézték a kirakatba kitett színes képeket.

Megszólalt Iszkra Pál:

– Te! Menjünk be!

Róth Ede döbbenten meredt öreg barátjára:

– Megőrültél?

– Menjünk be! Fizetem a jegyedet... Aztán majd elszámolom... Végtére ezzel szépen lezárhatjuk mi is az évet... Ez az év erről szólt, apukám. Úgyis szar az idő. Nézd, éppen most kezdődik.

– Na jó. Ki játssza Ondot?

Odabenn gondosan választottak helyet maguknak, majd némán nézték a hirdetéseket. Aztán csak meredtek döbbenten a vászonra.

Mikor föltették a bográcsban a lebbencset a hét vezérnek, és rázendített a Kaláka együttes is, Iszkra csak megszólalt, persze hangosan, hisz süketek voltak mind a ketten, de nyugodtan kiabálhattak, hisz abból a hétből, aki még szétszórva volt a teremben, két fiatal röhigcsélt szakadatlanul, a többiek szintén benne voltak a korban, nemigen kínlódtak már akusztikai problémákkal...

– Ez olyan, mint egy fafaragó tábor – ordíthatta tehát az Iszkra Róth fülébe.

– Csak ott legalább esténként kefélnek – ordított vissza Róth.

Aztán a küldöttek begyűjtötték a hét vezért, miközben a két olvasószerkesztő bepillanthatott a hét törzs mindegyikének hétköznapi életébe.

– Kíváncsi vagyok, mikor fogja valaki azt mondani, hogy az „Isten verje meg, nem akar elmúlni a náthám" vagy „Ez a disznó Jóska megint vizezi a bort..."

– Vagy legalább annyit, hogy „Alacsonyan röpülnek a turulok, alighanem eső lesz..."

Aztán Hajnal, a deli Levente asszonya nekiveselkedett a fél estét betöltő vajúdásnak.

– Szép ez a szefárd kislány – bólintott Iszkra elismerőn.

Aztán bóbiskoltak negyedórát, végtére is szieszta ideje volt.

Mikor fölébredtek, Hajnal épp végzett a szüléssel, és tízezer kilométerrel odébb az ifjú Levente épp harcban esedezett el.

– Azért ügyes ez a Gabi. Húsz lóból és negyven emberből kihozta az egészet.

– Hiába, az ifjúsági mozgalom nagy iskola.

A filmvásznon ekkor komótos lassítással felvételeken hullámzani kezdett az apajpusztai vadkenderes.

– Vigyázz a szívedre, Pali!

– Van nálam Seduxen. Kérsz?

– Hagyjad csak. Tartalékoljuk a besenyőkre.

Föltűnt a vásznon az öreg Cirill.

– Azt ismered, Pali, hogy a bolgár pártkongresszuson megemlékeznek Cirillről és Metódról. Az egyik küldött, egy vasmunkás odasúgja a szomszédjának: „Ezzel a Cirillel nem lenne semmi bajom, de ez a Metód, ez nagyon gyanús nekem..."

Aztán mikor föltűnt Vereckénél a székelykapu, Iszkra feszengeni kezdett:

– Megérkeztünk, apukám. Innék már valamit.

– Várj! Minden csöppjét ki akarom élvezni...

Kilépve az utcára, megálltak a bejárat előtt.

– Te. Ez nekem nagyon tetszett. Én őszintén szólva sok mindent láttam már. De nem gondoltam volna, hogy ilyet ma meg lehet csinálni...

– Látod, milyen hülye vagy. Ha nem szavaztál volna három éve ész nélkül mindenféle kóbor pártokra, akkor most ilyet nézhetnél minden moziban, a tévében, mindenütt...

– És akkor mi is csinálhatnánk ilyet...

– És akkor dőlne a pénz...

– Áh... Nem tudunk mi élni.

Szótlanul sodródtak az aluljáró felé. Leérvén, a lépcső tövében félrehúzódtak, megálltak kicsit pihenni.

– Az az igazság, hogy engem ez az egész dolog nem érint – mondta Iszkra Pál.

– Nem mondhatsz ilyet...

– Én tavaly ünnepeltem.

– Micsodát?

– A rezervációt. De nem a millecentenáriumot, hanem az ezerháromszázadik évet... minimum...

– Hogyhogy?

– Hát te is tudod, hogy öregapám tót volt. Fönn élt Árva megyében. Az Árva megyei szlovákság már régen itt volt, amikor jöttek...

– Na, csak te ne dicsekedj... Fogadjunk, hogy Szvatopluk-párti volt az öreg... És mi az, hogy jöttek... Erről jut eszembe! A filmből mi kimaradtunk!

– Hogy érted?

– Hát hova lettünk mink?

– Kicsodák?

– Hát mi, kabarok. Lehagyott minket a Pista. Ez nem szép tőle.

– Hülye vagy? – csodálkozott el Iszkra Pál. – Ti voltatok a főszereplők. A kabarok azok kazárok... De legalábbis a kazárok unokaöccsei... Valami vallási részletkérdésen összekülönböztek, azért csapódtak ide... De a kazárok szerepeltek a filmben... mind kazár volt... Csupa kazár, apukám...

– Mi?

– Látszik, hogy nem olvasol újságot. A múlt heti lapban megírta a Géza is, hogy a legújabb kutatás szerint sokféle vallás dívott arrafelé... De főleg egy... És ez az egész egy nagy béketábor volt, sok kicsi népi demokráciával, besenyővel, úzzal, magyarral... De a főnökök mind a kazárok emberei voltak, valószínűleg kazár származásúak is... És alighanem az uralkodó vallást kellett követniök...

– Na, ne hülyéskedj...

– Láttad a filmben a sok kis népművészeti tárgyat, bizsut, csecsebecsét, mint a Váci utcában?

– Láttam.

– És mit ábrázoltak?

– Hát keresztszerűséget, madarat, fogaskereket, ilyesmit...

– Na látod, ez az egy dolog hiteles a filmben. Ugyanis a tizedik századi sírleleteink között nincsen egyetlenegy emberábrázolás sem...

– Ezt nem mondod komolyan...

– És az iszlám még gyöngécske volt, Mohamed csak egy kicsit elébb kezdte gründolni a dolgot...

– Uramatyám... Szóval Árpád is...

– Persze. És a többi... mind a hét...

Róth bólintott:

– Most már mindent értek... Hát ezért sikerült...

Ekkor már a hordó előtt álltak, kezükben bíborszín rummal telt stampedlivel. Két hajléktalan már le is lejmolta őket egy-egy húszasra.

Róth Ede nagy, kék, vizenyős szemével nézett barátjára:

– Egyszóval... mégiscsak itthon vagyunk.

– Itthon, papuskám, itthon.

És azzal belekortyoltak a pohárkába.

Egy slukkra fölhajtani már nemigen bírták, elrozsdásodott gyomruknak öreg bádogja rég.

Bächer Iván

TÓTH BÉLA

A Lánchíd kőoroszlánjai

A századforduló egyik legjobb hírlapírója volt. Ady, aki többször vitatkozott vele, végül is „nagyszerű magyar krónikásnak" nevezte. És jegyezzük ide bátorságának egyik jelentős dokumentumát: hiába utasította Rákosi Jenő, a szerkesztő, hogy szálljon vitába Eötvös Károly védőérveivel a tiszaeszlári vérvádas perben, Tóth Béla megtagadta az akkor nagyon nagy hatalmú főnöke utasításának teljesítését. Mégis: nevét a magyar és a nemzetközi anekdotakincs összegyűjtése tette híressé. Szájrul szájra című gyűjteményében pedig a közhiedelmekkel szállt vitába. Ebből a kötetéből való a korábban napilapban is megjelent tárca. (F.)

Ki nem tudja, hogy a Lánchíd nagy méltóságos kőoroszlánjának nincsen nyelve, éspedig azért nincsen, mert a szobrász elfelejtett csinálni! Ezt a hibát jó soká nem vette észre senki – így szól a mendemonda –, míg végre egy vargainas elkiáltotta magát: „Nini, az oroszlánoknak nincs nyelve!" Ekkor aztán ország-világ észrevette, és kacagta a művész feledékenységét. A szegény művész pedig kétségbeesett szégyenében, s még aznap este beleugrott a Lánchíd közepéről a Dunába. Ő volt a „hídavató", az első öngyilkos, aki e világcsodát választotta utolsó útjának. – A vargainas, ki minden hibát elébb lát meg, mint az egész tudákos világ, valóságos legendás alak; de a lánchídi vargainasnak még a nevét is tudta a világ. Frick Jakabnak hívták, s amikor 1897 novemberében Pinkóc túladunai faluban mint öregember meghalt, elsiratták az újságok. „Fölfedezése: hogy az oroszlánoknak nincsen nyelve, gyorsan terjedt el. Egész Pest erről beszélt, s Marschalkó János szobrász sok gúny és csúfolódás tárgya lett. Egy darabig tűrte, míg aztán egyik este, mikor megint bosszantották, nagy haragosan azt mondja: No, hát fogadjunk ötszáz forintba, hogy mikor az oroszlán úgy tartja a száját, mint az én kőoroszlánjaim, nem is látszhatik a nyelve, mert mélyen lenn fekszik. A fogadás megtörtént, és Marschalkó elvitte a barátait egy menazsériába, mely az István téren ütött tanyát, s ott aztán bebizonyította, hogy neki van igaza. Az ötszáz forintot a művész jótékony célra adta." *(Pesti Hírlap, 1897. november 28.)* Eddig az anekdota, melyből az sül ki, hogy a lánchídi oroszlánoknak csakugyan nincs nyelve. Hát csakugyan nincs? Ez a kérdés gyakran megfordul a fejünkben, mikor átmegyünk a Lánchídon. Alulról nézve az oroszlánok félig kinyitott, hatalmas szájában üresség látunk a fogak között, ha épp verebek nem ugrálnak benne. Az oroszlánoknak azonban mégis van nyelve; természetesen nem akkora, hogy lássák, mert ilyen művészietlen dolgot bizony nem faragott volna e szép szoborművek alkotója, Marschalkó János. Az az országossá lett mendemonda, úgy tudom, teljes világéletében igen bosszantotta a művészt. „Nem vagyok én húsfüstölő, aki a nagy nyelveket keresgéli" – mondotta még 1883-ban bekövetkezett elhunyta előtt is. Mert az öreg művész, bár bántotta, hogy mindig évődnek vele az oroszlánnyelvek miatt, mégsem lett öngyilkos, hanem az aggok szép csendes halálával, végelgyengülésben múlt ki a világból.

Képeken, szobrokon, épületeken mulatságos hibákat keresni, ősrégi mulatsága a népnek. Már Apellesz egy képén is fölfedezte a varga, hogy valamelyik alak cipőjén egy fűzőlyukkal kevesebb van a kelleténél. A folklór mindenütt emleget templomokat, amelyeknek elfeledtek ajtót vagy ablakot csinálni. Örökké megújuló anekdota hőse a szerencsétlen piktor, aki császároknak és királyoknak cudar szórakozottságában a jobb oldalára festi a kardot, s aztán szégyenében elemészti magát. De a nép malíciája olykor igazi hibákra is bukkan. Így az 1891-ben leleplezett bécsi Radetzky-szobron már első nap észrevették, hogy a marsall nem ülhet a nyergében biztosan, mert a művész a ló hasa alá elfeledt terhelőt csinálni. E mulatságos hibát aztán később ki is javították.

Szilveszteri szilánkok

Békülés

– Szilveszterkor kibékültem minden ellenségemmel. Most kereshetek újakat.

Hajnalban

– Remek, szellemes, jó humorú társaságban töltöttem el a szilvesztert: egyedül voltam otthon.

Villanyoltás

– Régi hagyomány szerint éjfélkor eloltottuk a villanyt. Nem is gyújtjuk fel többet, mert 1997-ben nagyon drága lesz az áram.

Jó alvó

– Én átalszom a szilvesztert. Ezért megkérlek, ne is kelts fel, csak márciusban.

Praktikus

– Január elsején mindig főzök egy olyan erős kávét, melynek hatása egész éven át tart.

Éjfél előtt

– Nem akarok adóssággal átmenni az új évbe. Ezért megkérlek, engedd el a tartozásom.

Korhelyleves

– Az egész éjszakai ivás után reggel nagyon jól esik a korhelyleves... után tovább inni.

Csók

– Éjjel 12-kor összecsókolóztam egy vadidegennel, aki egyébként nyolc éve a feleségem.

Galambos Szilveszter

Halálozás

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy
LENCZ ANDOR
életének 70. évében,
hosszú szenvedés után elhunyt.
Hamvasztás utáni búcsúztatása
1997. január 2-án 10 órakor lesz
a Farkasréti temetőben.
Táviratcím: Dr. Sóóky Józsefné,
1122 Budapest, Csemegi u. 3.
(363214/1K)

Szomorúan tudatjuk, hogy
HÁRS FERENC
méltósággal viselt,
súlyos betegség után,
életének 76. évében,
1996. december 14-én elhunyt.
Kívánsága szerint
csendben elbúcsúztattuk.
A gyászoló család.
(363186/1K)

Állás

☎ **BUDAPEST, GYŐR! Ne add fel!** Mellék-, főállás fiataloknak, középkorúaknak. Középfokú végzettség szükséges. Részletes információ 166-6943, 186-0252, 06 (20) 438-362. (A064003)

Fiatal, leinformálható női munkaerőt pénzügyi tevékenység végzésére, éjszakai munkára felveszünk. Érdeklődni lehet a 221-3836-os telefonszámon.

GYÓGYSZERÉSZ sokéves vezetői, fermentációs és ipari gyakorlattal, angolnyelvismerettel jól fizető állást keres. Magánszférára előnyben. Telefon: 111-2192 vagy 06 (20) 245-942. (F)

Vagyonvédelmi, valamint fegyvervizsgával, illetve B kategóriás jogosítvánnyal, szakmunkásvizsgával, esetleg nyelvtudással rendelkező munkatársakat keresünk. Érdeklődni lehet a 221-3836-os telefonszámon.

Értékpapír

KÁRPÓTLÁSI jegyet, részvényeket napi árfolyamon, készpénzért vásárolok. V., Kálvin tér 4. I. 6., 138-3834, 117-9525. (362165/1K)

☎ **KÁRPÓTLÁSI JEGYEK, RÉSZVÉNYEK** vétele és eladása, tőzsdei megbízások, diszkont kincstárjegy, adótőkeszámla. Procent Hungária Rt., Budapest V., Belgrád rakpart 26., tel.: 266-6522. (A054137)

Szolgáltatás

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! 120-9452, 06 (30) 213-681.

PARKETTÁSMUNKÁK, parkettával is: 153-1586. (363163/1K)

REDŐNYÖSMUNKÁK részletfizetésre: 160-8783, 06 (20) 287-160. (358647/1K)

☎ **Villanyszerelés,** bojlerszerviz. 227-0744. (A063302)

Villanyszerelés: 189-9753. (363134/1K)

Vegyes

MI FUTUNK A PÉNZE UTÁN!
Rendezze kinnlévőségeit.
Ha nem fizet az adósa, peren kívül, törvényesen hozzájuthat követeléséhez, a FÁK országaiban és a Baltikumban is!
*
ÜZLETI KOCKÁZATÁT CSÖKKENTJÜK!
Magánnyomozóink kiderítik, biztonságos-e üzletet kötni leendő partnerével.
*
INGATLANKÖZVETÍTÉS!
A vevő nálunk nem fizet!
Megóvjuk Önt a szélhámosoktól!
Teljes körű ügyvédi kiszolgálás!
REFERENS
Nr. 1. Információs és Bűnmegelőzési Iroda,
Bp. XI., Bertalan L. u. 26.
Tel. és fax: 166-4805, 209-2448.

☎ **50 000** kilokalóriás, hőlégbefúvós olajkazán és 14 nm-es lakókonténer eladó. Érdeklődni: (48) 475-762. (A064042)

ÍRÓGÉP® CENTRUM
Magyarországon egyedülálló választék! Legkedvezőbb árszinti Megbízható szerviz!
Budapest I., Attila út 133. Tel/fax.: 175-2373

☎ **Nyerges,** billenős pótkocsi (felborult), nagy teljesítményű falazóblokkgyártó gépsor eladó. Betonüzem, (52) 430-507. (A063535)

Jármű

☎ **1969-es** Ford Cortina olcsón eladó. 06 (23) 451-017. (A064023)

EGYNAPOSTÓL 12 évesig **TÖRÖTT,** totálkáros autót vennék. 06 (30) 440-110. (358741/1K)

LOTTÓ

A SZERENCSEJÁTÉK RT. TÁJÉKOZTATÓJA: az 52. heti 5/90 és 6/45 LOTTÓ számsorsolásán, a JOKER, valamint a TOTÓ és GÓLTOTÓ játékban az egy nyerőosztályban 50 000 forint feletti nyertes sorsjegyek, szelvények számjegyzéke:

5/90 LOTTÓ

NYERŐSZÁMOK: 11, 13, 45, 67, 75.

4 TALÁLATOS SORSJEGYEK

Hagyományos sorsjegyek sorszáma:

5 146 325	91 177 090	91 234 990
5 173 549	91 182 044	91 286 056
52 889 916	–	91 334 256

Gépi átvételű sorsjegyek átvételi sorszáma:

6525 020601 04386 2	6521 630561 52456 2	6526 730651 42295 2
6522 077551 60542 2	6522 530601 00628 2	6526 730651 42324 2
6525 100531 98984 2	6522 540511 17182 2	6504 740621 12859 2
6525 140601 79012 2	6521 542541 00047 2	6515 750631 17752 2
6526 170591 44263 2	6525 580521 49048 2	6526 760541 62464 2
6525 220531 78209 2	6521 660591 67168 2	6526 760751 47871 2
6522 280511 75377 2	6484 690671 19936 2/2	6494 770521 31588 2
6526 310581 06439 2	6525 700541 58484 2	6525 840551 28713 2
6525 350541 54300 2/2	6505 700561 75938 2	6484 840601 72717 2
6525 356511 08632 2	6526 710531 45936 2	6492 840601 74882 2
6492 370521 88313 2	6504 710561 81658 2	6525 850531 26208 2
6522 370591 86528 2	6482 720511 44888 2	6526 860541 18642 2
6525 440681 78166 2	6526 720631 18894 2	6522 950551 36561 2
6505 480551 85753 2	–	–
06707 17375 1 52	45240 03793 1 52	53213 07890 1 52
36212 24254 1 52	–	62213 13291 1 52

6/45 LOTTÓ

NYERŐSZÁMOK: 5, 6, 19, 22, 28, 43. PÓTSZÁM: 38.

6 TALÁLATOS SORSJEGY

Gépi átvételű sorsjegy átvételi sorszáma: 6526 250601 38734 1

5+1 TALÁLATOS SORSJEGY

Gépi átvételű sorsjegy átvételi sorszáma: 6525 100591 35272 1

5 TALÁLATOS SORSJEGYEK

Hagyományos srosjegyek sorszáma: 73 140 035

Gépi átvételű sorsjegyek átvételi sorszáma:

6526 010551 58110 1	6526 390641 31434 1	6491 697601 71057 1
6485 020511 95894 1	6526 440551 39790 1	6525 700591 72434 1
6525 020571 52402 1	6526 440681 79508 1/5	6526 720611 80531 1
6513 020581 32197 1	6526 457521 70213 1	6526 727551 46971 1
6522 020581 34541 1	6525 530561 53347 1	6504 740701 07153 1
6503 070551 38975 1	6525 570511 62364 1	6505 750541 58666 1
6515 132561 10187 1	6525 570671 71281 1	6525 760571 19765 1
6525 170621 36441 1	6504 590511 39802 1	6526 770661 11034 1
6485 220531 65625 1	6525 590511 46249 1	6526 840561 86437 1
6526 250541 99911 1	6521 690511 02261 1	6526 847571 67256 1
6521 280581 30684 1	6505 690521 39839 1	6526 860521 88205 1
6525 316531 08026 1	–	6525 877571 65860 1/3
54232 03545 1 52	58215 13406 1 52	–

JOKERSZÁM

609158.

Az első nyerőosztályban nyeremény nem volt.

TOTÓ

TIPPEK: X, X, X, 2, 2, X, 2, 2, 2, X, 2, 2, 1 +1: 1.

12 TALÁLATOS SZELVÉNYEK

6525 657511 18280 0/2 6525 750521 82154 0

GÓLTOTÓ

EREDMÉNYEK: 2-2, 2-2, 0-0, 1-3.

Az I. nyerőosztályban nyertes szelvény nem volt.

A totó, a kenó, az ötös és hatos lottó hivatalos teljes nyereményjegyzéke kizárólag a Szerencsejáték-ban! Minden szerdán!

A játékos, ha a saját megállapítása szerint sorsjegye, szelvénye – egy nyerőosztályban – 50 000 forint feletti – illetve JOKER játék esetében az első nyerőosztályban – nyereményre jogosult, s sorsjegyének, szelvényének sorszáma, átvételi száma a fenti számjegyzékben nem szerepel, nyereményigényét óvás útján érvényesítheti. Az óvás benyújtásához szükséges formanyomtatvány valamennyi totó-lottó kirendeltségen – gépi átvételű sorsjegyekre, szelvényekre vonatkozó óvási bejelentés valamennyi gépi átvevőhelyen – díjtalanul kapható.
SZERENCSEJÁTÉK RT.
Feldolgozási és Informatikai Osztály

KARAMBOLOS, totálkáros nyugati gépkocsiját megvenném 1984-től, készpénzért. Tel.: 256-1010. (362180/1K)

LADÁT, Samarát, Nivát veszek kp.-ért 12 évesig. Házhoz megyek! 06 (60) 304-292. (361499/1K)

☎ **Opel** Astra 1.4 SE, kétéves, bordó színű szgk. eladó. (79) 321-976. (A064035)

☎ **Rendkívüli** szilveszteri ajánlat! Seat Toledo, 3 éves, garázsban tartott szgk. és Lada Samara sürgősen eladó. Tel.: 173-0192, 19 órától. (A063247)

VÁSÁROLNÉK: Daciát, Alekót, Samarát, Izst, Arót. 06 (20) 252-409. (360618/1K)

Felhívás

☎ **Felhívás!** Kérjük azokat a személyeket, akik 1996. december 17-én reggel, 5.50 órakor a meghibásodott 19-es villamos helyett a Batthyány téri végállomásról induló pótvillamos második kocsijában utaztak, és látták egy a villamoson utazó férfi Lánchíd alatt történt balesetét, illetve segítettek neki, hogy írásban vagy szóban adják meg címüket a Népjóléti Minisztérium III-as Főosztálya titkárságán (1361 Budapest, Pf. 1., tel.: 331-4524.) (A064040)

Elektronika

☎ **900-as** mobil telefonomat 12 000 Ft-ért eladom. 351-7265. (A063886)

TÁVKAPCSOLÓ-specialista: 138-3160. (362036/1K)

Állatok

☎ **2 db** kanca, 2 db csődörcsikó, lovaskocsi, szerszámok eladók. (77) 402-454. (A064057)

☎ **Eladó** kisbéri félvér kanca, jó származási háttérrel. 06 (30) 350-957. (A064039)

☎ **Másfél** éves Siglavy Bagdady apaságú Shagya arab méncsikó kedvező áron eladó. 06 (30) 350-957. (A064038)

Gondozás

Azonnal elfoglalhatók egy- és kétszemélyes szobák korlátozott számban, emelt szintű idősek otthonában. Érdeklődni: 06 (28) 385-288-as telefonszámon. (F)

Ingatlan

☎ **Biatorbágyon,** az M1-es autópályához közel, összközműves, 971 nm-es telek, családi házzal eladó. Érdeklődni: 06 (88) 472-518. (A063877)

Budapest belvárosi, 42 nm-es, földszinti, zárt udvarra nyíló lakás eladó. Érdeklődni telefonon: 06 (30) 520-743. (65413/1H)

☎ **Budapesten,** a XII. kerületben, parkosított területen lévő társasházakban jól hasznosítható 62 és 45 nm-es öröklakás családi okok miatt sürgősen eladó. Érdeklődni: 06 (30) 497-187. (A062894)

☎ **Csillaghegyen eladó,** 176 n.-öles, szép telek, beköltözhető, öreg házzal, mely egy szinten 2 db kétszobás, összkomfortos lakásból áll. Tel.: 160-9369. (A063952)

☎ **Győrben** másfél szobás, erkélyes, telefonos, vízórás, központi fűtéses, 44 nm-es lakás eladó, illetve budapestire, vagy környékire elcserélhető. Külön bejáratú szobák, jó helyi és távolsági tömegközlekedés. Cserénél ráfizetek. Irányár: 2,5 millió Ft. Érdeklődni: (96) 427-618, 226-4003. (A063937)

☎ **III.,** Kaszásdűlő utcában, 1+2 félszobás, 52 nm-es, telefonos lakás, esetleg garzonlakás beszámításával eladó. 15–19 óráig: 160-8602. (A063950)

☎ **Kispesti,** 1+3 félszobás, telefonos, panel öröklakás, 3,5 millió Ft-os irányáron eladó. 178-5594, 18 óra után. (A064045)

☎ **Zuglóban,** csendes helyen (Limanova tér 22. I/4.) komfortos, 58 nm-es, kétszobás, erkélyes, telefonos lakás 3 millió Ft-ért eladó. Érdeklődni: 06 (25) 323-639. (A064024)

Üzletek, irodák

☎ **Ebben** az évben még kedvező áron megvásárolható III. kerületi, bármilyen tevékenységre alkalmas, 60 nm-es, utcafrontos helyiség. Tel.: 275-7289. (A064022)

Utazás, üdülés

EGZOTIKUS AJÁNLATAINK!
NÍLUSI HAJÓUTAK: 7–11 éj, január, február, hetente 84 900 Ft-tól; **JAMBO KENYA:** 14 éj, január 8., 22., február 5., 19., 139 900 Ft-tól; **DOMINIKAI KÖZTÁRSASÁG:** 14 éj, január 5., 19., február 2., 16., 149 900 Ft-tól; **MAROKKÓI KÖRÚT:** 7 éj, február 10., 144 900 Ft; **ISMERKEDÉS DÉL-AFRIKÁVAL:** 7 éj, január 24., február 21., 249 900 Ft; **RIÓI KARNEVÁL:** 7 éj, február 7., 284 900 Ft; **DÉL-AMERIKAI KÖRÚT:** 14 éj, január 10., február 13., 383 900 Ft. **TANTÚRA** Utazási Iroda, 1066 Bp., Ó utca 5. 266-1386, 131-5368; 6722 Szeged, Kálvária sgt. 16. 06 (62) 325-488. Internet-cím: www.datanet.hu/tantura (F)

Autóbusz-rendelés, mikrobuszbérlet: 332-1997, 332-2996. (A044500)

AZ ÖSSZEHASONLÍTÁSI ALAP
VISTA
LÉGIUTAZÁSI IRODA
Repülőjegy, szállodafoglalás, autóbérlés, utazási tanácsadás. Cím: 1075 Budapest, Károly krt. 21. Tel.: 342-1534, 269-6032, 269-6033, fax: 269-6031. Nyitva tartás: hétköznap 9–18-ig vagyunk nyitva. (F)

CSODÁLATOS AJÁNDÉK!
Minden befizető utasnak **5000 Ft** ajándék januárban! Velencei karnevál: 19 900 Ft, február 7–9.; húsvét: Róma, Capri, Firenze 45 000 Ft, március 28.–április 6.; London, Oxford ellátással 45 000 Ft, március 27.–április 3.; Sorrento diákoknak (10 nap), 28 000 Ft, március 28.–április 6.; Lignano, Sarti, Porec, Sorrento 10 000 Ft-tól. Anacapri, 1023 Budapest, Bécsi út 22., 322-3260, tel./fax: 335-0506.

Falcon® Bank Center UTAZÁSI IRODA
TÉLBŐL A NYÁRBA!
100 ajánlat már 40 000 Ft-tól/hét, Tenerifétől a Hawaii-szigetekig. Repülőjegyakciók; belföldi utak; sítúrák. **A LEGSZÉLESEBB VÁLASZTÉK. AZ UTAZÁSOK BANKJA.** Falcon–BANKCENTER a **BANKCENTER** Hercegprímás utcai oldalán (tel.: 302-9041, -42, -43); újpesti iroda: Árpád út 56. (379-8562). (F)

FRANCIA SÍUTAK
akciókkal, pályaszállással.
UNITRAVEL: 302-1295, 332-4926.
(A063979)

JANUÁRI LAST MINUTE OLASZ SÍUTAK!
Apartmanok-pályaszállás. Szállásárak/fő/hét: **Tonale,** 4–6 ágyas (5 éj): 11 900/9900, 14 300/11 900. **Marilleva,** 4–5 ágyas: 13 900/11 900. **Montecampione,** 4–6 ágyas: 13 250. Siesta Travel Kft., 1088 Bp., Baross u. 3. Telefon: 137-8125, 117-6279, fax: 137-0686. (A064055)

Közlemények, információk

Elveszett

☎ **Elveszett** a Vicon Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. címmel és adószámmal ellátott bélyegzője. Használata 1996. december 28-tól érvénytelen. (A064036)

Egyéb

ÉSZAKHÍR Postai Hírlapkereskedelmi Részvénytársaság (Miskolc, Király u. 2.) tisztelettel meghívja részvényeseit az 1997. évi rendkívüli közgyűlésére. A közgyűlés helye: Magyar Posta Rt. Posta-vezérigazgatóság székháza, Budapest XII., Krisztina krt. 6–8. III. emeleti tárgyaló. Időpontja: 1997. január 31., 10 óra. A rendkívüli közgyűlés napirendje: 1. Beruházás jóváhagyása. 2. Egyebek. A részvényeseket minden 5000 Ft-os névértékű részvény után 1 szavazat, minden 10 000 Ft-os névértékű részvény után 2 szavazat illeti meg. A szavazás feltétele, hogy a részvényest a részvénykönyvbe bejegyezzék. A részvénykönyvbe bejegyzett részvényekről a társaság igazgatósága szavazójegyet állít ki. A szavazójegyeket az igazgatóság a jelenléti ív aláírásakor adja át a részvényeseknek. A szavazás a szavazójegyek leadásával történik. A közgyűlés határozatképes, ha azon a szavazásra jogosító részvények több mint felét képviselő részvényes jelen van. Ha a közgyűlés nem határozatképes, a megismételt közgyűlés időpontja: 1997. január 31., 11 óra. Helye azonos az első közgyűlés helyével. A megismételt közgyűlés az eredeti napirendben szereplő ügyekben a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes. A részvényes jogait képviselő útján is gyakorolhatja. A képviseletre jogosító meghatalmazás érvényessége egy közgyűlésre szól, ideértve a határozatképtelensg miatt esetleg újra összehívott közgyűlést is. A meghatalmazást közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat formájában kell a részvénytársasághoz benyújtani, s legkésőbb a közgyűlés megnyitásáig át kell adni a közgyűlés elnökének. ÉSZAKHÍR RT. IGAZGATÓSÁGA. (F)

Helyesbítés! A PK Econo Felszámoló és Pénzügyi Tanácsadó Rt. hirdetése, mely a HERKULES ÉPÍTŐ RT. és a HERKULES HOLDING RT. felszámolás alatti cégek raktárkészleteinek értékesítési időpontjára vonatkozott, technikai okok miatt jelent meg 1996. december 30-án. Az érintettek szíves elnézését kérjük.

☎ **A Kislángi** Mezőgazdasági Szövetkezet 1997. január 17-én, 9 órakor, a kislángi kultúrházban közgyűlést tart. Napirendi pontok: 1. Az igazgatóság beszámolója. 2. Tisztségviselők megválasztása. 3. Bejelentések. Határozatképtelenség esetén a közgyűlés január 17-én, 9.30 órakor kerül megismétlésre. 1996. december 30., Fésü János, a szövetkezet elnöke. (A064032)

A Westel 900 sajtóközleménye. Westel 900: tarifaemelés messze az infláció alatt - olcsóbb lesz a hálózaton belüli telefonálás Budapest, 1996. december 30. Amint arról a Westel 900 Rt. illetékese beszámolt, **egy átlagos ügyfélnek – eddigi hívásszokásain lényegesen nem változtatva – jövőre kb. 10-12 százalékos számlanövekedésre kell számítania.** Ez azt jelenti, hogy a Westel 900-nál a tarifák emelkedése messze nem követi az infláció növekedését. A Westel 900-nál a három különböző havi előfizetési díj közül az **Eurofon I változatlan marad, az Eurofon II-nél havi 200 forintos csökkentésről határoztak. Az Eurofon III havi díjcsomag a felső határként megjelölt 23,3 százalék helyett mindössze 5 százalékkal emelkedik,** itt viszont a csúcsidőben lebonyolított, hálózaton belüli hívások árát csökkentik. Itt kell említést tenni arról, hogy a **Westel 900-nál a hálózaton belüli hívások 1997-ben minden díjcsomagnál olcsóbbak lesznek, mint a kimenő hívások.** A búcsúzó esztendő utolsó napjaiban újabb lehetőségek nyíltak meg a Westel 900-nál a roaming, másnéven barangolási szolgáltatást igénybe vevők előtt. **A cég előfizetői ezentúl Marokkóban és Thaiföldön is használhatják saját mobiltelefonjaikat.** Ezzel a roaming-partner országok száma 38-ra, az igénybe vehető külföldi szolgáltatók száma 57-re emelkedett. Westel 900 Rt. Sajtó és PR Igazgatóság, 265-9401, 265-9186; fax: 265-9567. (Részletes tájékoztató a 12-es hirdetési oldalon.) (F)

Tanfolyam

☎ **Angoltanfolyamok** minden szinten az **International House** világszervezet budapesti intézetében. Intenzív tanfolyamok heti **3x3** és **5x4** órában, január 13-tól. Beszédcentrikus felnőtt- és gyermekcsoportok, Cambridge-, Toefl- és Rigó-vizsgaelőkészítő tanfolyamok, heti 2x2 órában, január 20-tól. **Külföldi nyelvtanfolyamok** valamennyi világnyelven. Beiratkozás, szintfelmérés január 3-tól, 9 és 18 óra között: Budapest II., Bimbó út 7. Tel.: 212-4010. INTERNATIONAL HOUSE – angolul tudni kell! (A063663)

Csak nálunk: olasz-, angoloktatás a II. kerületben, 500 Ft/óra. Négyfős tanfolyamok január 6-tól. (A külföldi partner ajándéka: egy hét Sorrento nyáron!) Tel.: 336-3360.

Nyelvtanulás = Élő Nyelvek Szemináriuma. Beiratkozás: január 2–15-ig délután 3–7-ig. Budapest V., Fejér György utca 8. Telefon: 326-5251. Minősített nyelviskola.

STUDIO ITALIA OLASZ ISKOLA. Kezdőtől tolmácsszintig 319-9054, 319-9039. (F)

Hétköznap 17 óráig feladott apróhirdetése másnap megjelenik!
☎ **2-69-71-00** ☎

Pályázati felhívás

Az ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK pályázatot hirdet a Vagyonellenőrzési Igazgatóság, valamint az Elemző, Módszertani és Informatikai Igazgatóság

SZÁMVEVŐ-IGAZGATÓI
álláshelyének betöltésére.

Az igazgatói állás betöltésének feltételei (a köztisztviselőkkel szembeni általános követelményeken túlmenően):

- egyetemi végzettség
- központi közigazgatási szervnél – a pénzügyek vagy a pénzügyi-gazdasági ellenőrzés területén – szerzett legalább 10 éves gyakorlat
- jártasság az állami költségvetés, továbbá a vállalati gazdálkodás kérdéseiben
- legalább egy nyugati nyelv tárgyalási szintű ismerete
- hosszabb vezetői gyakorlat
- kiváló íráskészség.

A pályázat elnyerésénél előnyt jelent:

- informatikai ismeretek és gyakorlat
- tudományos munkásság, illetőleg publikációs tevékenység
- határozott fellépés
- jó kapcsolatteremtő és tárgyalókészség
- jártasság a fejlett országok közigazgatási, pénzügy-igazgatási, illetőleg pénzügyi ellenőrzési rendszerei felépítésének, működésének kérdéseiben
- több idegen nyelv ismerete.

Az álláshely a pályázat elnyerésével azonnal betölthető. Az igazgató díjazására és juttatásaira az Állami Számvevőszékről, illetve a Köztisztviselők jogállásáról szóló törvény rendelkezései irányadók.

A pályázatokat (részletes szakmai önéletrajzot, végzettséget, képesítéseket, illetőleg idegennyelv-ismeretet igazoló iratokat, publikációs jegyzéket stb.) az ÁSZ humánpolitikai osztályának címezve (1052 Bp., Apáczai Csere János u. 10.) legkésőbb 1997. január 31-ig kell megküldeni.

A pályázatok elbírálására 1997 február végéig kerül sor, a pályázók ezt követő két héten belül értesítést kapnak.

Állami Számvevőszék humánpolitikai osztály

68993 LJ

HOGYAN HIRDETHET A NÉPSZABADSÁGBAN?

KERETES ÉS APRÓHIRDETÉSEK FELADÁSA

Primus Népszabadság Média-képviseleti Kft.
1034 Budapest, Bécsi út 122–124.
Telefon: 250-1680, 168-7627, telefax: 168-9857, 188-9567
5600 Békéscsaba, Szabadság tér 1–3., tel./fax: (66) 443-554
3300 Eger, Trinitárius u. 2., tel.: (36) 313-522, fax: (36) 312-899
3527 Miskolc, Görgey A. u. 5., tel./fax: (46) 411-149
Agrimédia Kft.
5000 Szolnok, Kossuth u. 11., tel.: (56) 371-733, fax: (56) 372-947
Referens Kft. 1111 Budapest, Bertalan Lajos u. 26., továbbá a **Magyar Hirdető** felvevőirodáiban.

Ügyfélszolgálati irodáink:
1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3. Telefon: 138-2369, fax: 138-4431
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig: 7–20, szombaton 7–12 óráig
1034 Budapest, Bécsi út 122–124. Telefon: 250-1680/380, 381, 382
Nyitva tartás: munkanapokon 8–18 óráig.

Telefonos hirdetésfelvétel: 2-69-71-00
hétfőtől péntekig 8–20 óráig, szombat–vasárnap 9–17 óráig, utána üzenetrögzítő.

Ha apróhirdetéseit hétköznap 17 óráig telefonon feladja, lapunkban másnap megjelenik

A Primus Kft. termékmenedzserei felvilágosítást nyújtanak színes és fekete-fehér mellékleteinkről, tájékoztatást adnak az ügyfelek által készített szórólapok, katalógusok elhelyezési lehetőségeiről a Népszabadságban.
Kérésre személyesen is szívesen felkeresik hirdetőinket, hogy könnyebbé tegyék a hirdetések elhelyezését, a kampányok lebonyolítását.

Népszabadság Magazin:
Pajlóez Júlia, telefon: 250-1680/ 189, 190

Budapest melléklet, Pest Megyei Krónika:
Rózsa József, telefon: 250-1680/191,192

Katalógusok, szórólapok elhelyezése a Népszabadságban:
Varga Borbála, telefon: 250-1680/189, 190

A lapunkban megjelenő hirdetések szabályaira az Általános Szerződési Feltételeinkben foglaltakat alkalmazzuk.

jztanár. A textilszakosztály referense és
rajzot a textil I—IV. és a női ruhatervező
gyakorlatot a textil I—IV. osztályban.

ztanár. A könyvkötő- és bőrdíszműipari
ferense, a szakiskola összes osztályainak

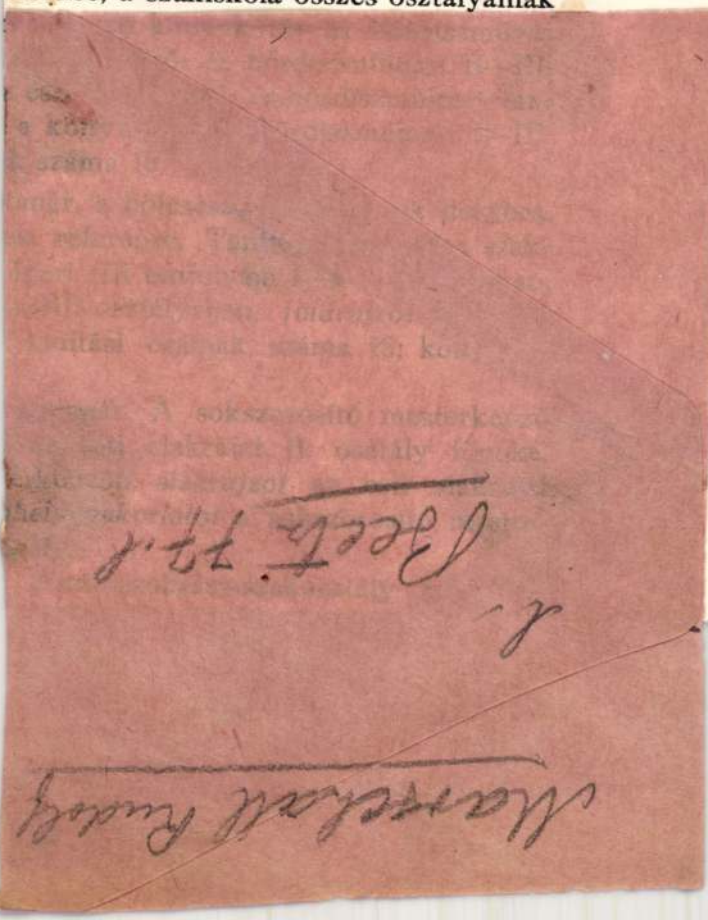

ban, *anyagtant* az építőipari téli tanf
laboratóriumi gyakorlatokat a textil I—
óráinak száma 18½.

Dr. Brunner Vilmos, okl. közgazdá
Az iparoktatási szakkönyvtár«, az évkön
tott *iparjogot*, *ipari könyvvitelt* és *üzle*
folyamokon és a textil IV. osztályban
képző tanfolyamon és *könyvvitelt* az é
Heti tanítási óráinak száma 9; könyvtár

Dudosits Jenő, okl. középiskolai ra
főnöke. Tanított *alakrajzot* az általános
a textil II—IV. osztályban, *szakrajzot* a
óráinak száma 18.

Ifj. Fáy Aladár, okl. középiskolai
referense, annak I—II. osztályának, vala
osztályának főnöke. Tanított *szakrajz*
ékítményes rajzot az esti ékítményrajz
latot a díszítőfestőipari I—II. osztályba

Fülöp Elemér, szobrászművész. A
mintázó „B"«tanfolyam főnöke. Taníto
szeti osztályon, a díszítőfestőipari I—II
műves I—III. és az építőipari téli tanf
mintázó „B"«tanfolyamon. Heti óráinak

MARSCHALL, *Rudolf*, osztrák éremkészítő, * 1873. Az éremművészet legkiválóbb bécsi képviselője, aki többek közt I. Ferenc József 50 éves uralkodói jubileumára és XIII. Leó pápáról arany plakettet, illetőleg érmet készített.

E. G. II. 89 l.

Római ezüstdenár V. 255.

Marsi Ferenc MDK

okmánybélyég pályázat. repr.

Magyar Iparművészet 1899. 3.sz. 143-144.o.

M.D.K.

Marsi Ferenc

A bélyeg-pályázat második dija közül kettőt itéltek Marsi Ferencnek.

Cikk: A bélyeg-pályázat eredménye.

Műcsarnok 1899. 75.1.

Marsi Anikó

Váci u.-i Fotógrafória

M. Heirlap
1986. VIII. 1

Marschy

bécsi (?) kalyhás

l.

Bivó Erdkast

105. l

Marselek Endre MDK

Áhitatosság, olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Marselek Endre

Kertészleány, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 16. l.

MDK

Marschenke Vilmos
a diszitő szobrászmunkák

Epesti Szt.István-templom. Épitő Ipar, 1905.
nov. 2o. 391-94 l. képek.

M.D.V.

MARSCHENKE Vilmos szobrász

Az Operaház mázolikai díszei, díszítő szobrászi munkái

Ybl Ervin: Ybl Miklós 81, 82. 148.

ve. D. K.

MARSCHENKE Vilmos szobrász

Kőfaragó-szobrászmunkák a Bazilikán

Várhegy déli részének főszmintája

Díszítő szobrászi díszek az Operaházon

Bazilika. keresztelőkútjának faragása

Ybl Ervin: Ybl Miklós 187., 189., 196., 206, 210.,

MDK

Marschenke Vilmos

Bauzeitung für Ungarn, 1884. 2o8 l.

Montoyer, Louis Jose
5./: holland épitész.
gazdag épitészeti tevé
ben Bécsbe ment, 18o7-
lett. A késő klasszici
sabb munkái: College d
sur-Caudenberg templom
te /Baden bei Wien, 17
Albertina /Bécs, 18o1-
Burgban /18o4--o7/.

Montreuil: 13. sz.-i
Tagjai közül 1. Pierr
Dame épitőmestere volt
sz. első felében/.

MARSCHENKE Vilmos szobra M.D.K.

Füzérdisz a Petőfi-szobor talapzatán

Danubius-kút díszítményei

Ybl Ervin: Ybl Miklós 90., 91.,

Marschek Márton

Kolozsvári farekas

1748-ban a farekasék
vénségéhez tartozott.

Jakab Kolozsvár

III. 271 l.

Marschelek Endre

Pest

Lyka München

63. l.

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

TITKÁRNŐ:

V. CSERESNYÉS ERNA

FŐTITKÁR:

LEHEL BÉLA

M.D.K.

Jf.Marschan,grafikus

Katalógus.24.- "National Museum in Pesth.Jf.Marschan 8 okt.1849."Üzletházterv homlokzati képe a Nemz Múz.-al.Tört Képcsarnok. 219.o.

Fejős Imre: A Nemzeti Múzeum ábrázolásai. 213.o.

Folia Archaeologica.VII.1955.Bp."Művelt Nép"tudományos és ismeretterjesztő Kiadó.Bp.1955

Marschan József Vilmos, mérnök

1836-ban vasutat tervez Bécs és Sopron között. E tervének trevrajza. Fekete repr. 16.old

Csatkai Endre: Adalékok az első soproni vasut történetéhez. 11.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Marchand, Johann Christian MDK

rézmetszete I Leopoldot ábrázolja ravatalán (+ 1705)

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV Tom. 1956. 12 n. 21.o.

Marshall W

rézmetsző.

Bánfihunyadi János, a londoni Gresham College alkimistája Gowy rajza, 1644-ből, fénti metszete 1646-ból.

Repr.

Magyary - Kossa Gyula dr

Magyar orvosi emlékek I. k. Bpest, 1929. 282. l.

Marshall, William

angol rézni

XVII. sz.

Bánfy-Hunyady János

arcképe

~~[illegible]~~ és leírva

Szathmáry László dr

Magyar alkémisták

Bp. 1928. 290 l.

Marschall Rudolf

nobrán

l. Ávv. Csam. 97. ankeno

Eat.

u. az 99. anke. Eat.

a " 111. " "

ızo Lotto.

)0 táján. † Lorettoban 1555
) körül.

csfénynyel körülvett angyal
baljában kettős abroncscsal
öt tart. Középütt elválasztott
e és szemöldöke barna. Kiter-
án megkötött bő ujjú ruhája

)5·3 cm. — Lelt. sz. 1252. —
iminitől 11000 lirán (9867 K).
31-én (246–95). — Az elszá-
) és az 1895 november 28-iki
Az elszámolást jóváhagyta az
5–900) és az 1901 augusztus
901).
latok a Szépművészeti Múzeum-
tto: Angyal. — 1906, 1910:
ge.
. 16. l. — Verzeichniss N° 23.

8

Marschall Sebestyén

lékai bábontó

láid

Soproni Szemle

1940. 106. l.

109. l. (kétszer is). 110. l.

~~[illegible]~~ Különösen nép

ütófákat metszett.

Marschall Rudolf

lásd

Cs-sém 106. l.

L. Eber

Mx. I-és

II Kiadás

Marschall R

[illegible]

[illegible]

Cs-[illegible] 56 l.

Marschall Rudolf

Ehrenbürg. Cat.
1924. 107

Bögre, öskori VI. 161

Marschall R

éremvéső.

laid

Numizmat. Közl.

1911- 4. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v.
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Marschall R

ğanvesö

laid

Numizmat. Közl.

1911. 101. l.

..... *mühely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Marschall Rudolf

Kisértés, bronzplakett

Árverési Közlöny. 1940. 1.rk. sz. 42 l.

MARSCHALL József szobrán

Pannonhalma 1996/2. 155, 161.

MARSCHALL Mátyás antikes

1794-96, Alsóhaonpa, Tadif

Ars 1996/1-3. 183-184.

álytalan udvart

várkápolnába

)s mennyezetű,

ombokkal ékes

en:

z gyertyatartó,

3-3 kerubfejjel,

tüskét tányérral

ctis Com. Fran.

stílű fakeretben.

ndjának emléke.

Marschall Jakab

váci ács.

l.

Bónisné Vác 64. l.

E l n ö k s é g !

ssel fordulok a Tekintetes Elnökség-
yaim részére, kik a perugiai nyári e-
útát kiutalni kegyeskedjék.

Marschall Jakab

ácsmester

l.

Bónisné Vác

81. l. 85. l.

ihres häufigen Vorkommens gilt Siebenbürge
Heimat Diese Form
Vaterland". Ihr Vorkommen ist bis in das
durch zahlreiche ungarische Architektennam
neue Bereicherung auf in Form des arkadeng
Bogenöffnungen auch für den Stil der siebe
sind. Die logischen Entwicklungsphasen d
folgen: Steinturm mit hier und dort durch
Holzhelm, Trabantentürmchen und Galerie / M
Galerie aus demselben Material /Ketesd, Mag
errichtete Kirche und Turm /Sebes/. Hier mu
immer in der gleichen Ordnung aufeinander
allein stehende Holztürme, deren unterer Te
spiel hiefür bietet der von ausgezeichnet
gende Glockenturm von Farnas im Komitate K
portionsempfinden unterscheidet auch sonst
den von ihnen abhängigen ähnlichen rumänis

Marschall Jakab

váci városhaza

lásd.

Bónisné Vác 67. l.

81.

NEM

A szemináriumi és pros

a Művészettörté

A szemináriumi és proszeminár

A Művészettörténeti és Keres

I.Művészettörténeti forrástanulm

Balogh Ilona

I. 300 koronás díj.

Csizik Gyula rajza.

I. 300 koronás díj. Dörre Gyadar rajzai.

II. 150 koronás díj.

Flesch Miksa rajza.

Az okmánybélyeg pályázat pályaművei.

X

Magyar Iparművészet

1899. 3. szám

143. l. lép

II. 150 koronás díj. Obendorf Gusztáv rajzai.

II. 150 koronás díj. Marsi Ferenc rajzai.

Az okmánybélyeg pályázat pályaművei.

— **Lesseps Ferdinánd szobra.** A minap fejezték be annak a szoborkolosszusnak a munkálatait, amelyet a hálás francia nemzet emel *Lesseps* Ferdinándnak, a szuezi csatorna megteremtőjének. A hatalmas szobor a csatorna bejáratánál fog állani; *Frémiet* szobrász csinálta s a napokban küldte az öntőműhelybe. A szobor 6 méter 80 centiméter magas, a talpazata 10 méter. Több, a talpazatot díszítő dombormű azokat a kedivéket ábrázolja, akik Lessepsnek világraszóló munkájában segítségére voltak. A szobrot a huszadik század első napjaiban leplezik le.

—

A **Műcsarnok** az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat belső életének rövid ismertetésén kivül olvasóit a nevezetesebb magyarországi és külföldi művészeti események iránt is tájékoztatni óhajtván, ezennel fölkérjük a lap összes olvasóit és első sorban úgy a külföldön, mint itthon tartózkodó művészeket, hogy a szerkesztőt ebben a törekvésében támogatni és az esetleg tudomásukra jutott közérdekü művészeti eseményekről őt a szerkesztőség címére (Városliget, új Műcsarnok) értesíteni szíveskedjenek.

A szerkesztő üzenetei.

P. A. *Budapest.* Cikkelyét ebben a formában nem közölhetjük. Ha szíves volna valamely nap a délelőtti órákban a szerkesztőségben (Műcsarnok, Városliget) fölkeresni, az okokat is elmondhatnók. A kézirat rendelkezésére áll.

H. F. *Arad.* Ismételten tudomására hozzuk, hogy azok, akik csak 1899 január 1-jétől lettek társulatunk tagjaivá, a »Munkácsy Mihály élete és művei« cimü díszmunka I-ső kötetét *5 forint* kedvezményes áron kaphatják meg.

B. M. dr. *Budapest.* Társulatunk *művészeti* és *kiállitási* bizottságai kizárólag művészi tagokból állanak. A választmány *választott* tagjai közül 21 művész és 21 műbarát. Ezenkívül a Társulat *pártfogó*-tagjai, azok is tagjai a választmánynak.

L. I. *Budapest.* Cikkelye ügyesen van megirva, de nem a »Műcsarnok«-nak való. A Kézirat rendelkezésére áll.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10. sz.

Uj Idők
Szépirodalmi és művészeti képes hetilap
Szerkeszti
HERCZEG FERENC.
Előfizetési ára negyedévenkint 2 forint.
Kiadóhivatal
Andrássy-út 10. szám.
Tessék mutatványszámot kérni.

Tágas műterem
MELLÉKHELYISÉGEKKEL 1899 MÁJUS HÓ 1-ÉRE VIII., ZERGE-UTCA 9. SZÁMU HÁZBAN
bérbeadandó.

BRÁZAY KÁLMÁN SÓSBORSZESZ készitménye. BUDAPESTEN Muzeum körut 23 szám.
Védjegy 19. és 20. szám.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborsesz-készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon a cimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

Sósborszesz

általánosan elismert kitünő háziszer; különösen a **bedörzsölés-kenő-gyuró-gyógymódnál (massage)** igen jó hatásu. Ajánlható egyszersmind **fogtisztitó szerül** is, a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, **a foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén **fejmosásra** is a **hajidegek** erősitésére, **a fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.** 28138

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

Brázay Kálmán
Budapesten, IV. kerület, Muzeum-körut 23-ik szám alatt.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

Egyesület mű- és középítészi szakosztálya január 30-án tartott ülésén határozta el, melynek lefolyásáról a következő tudósítással számolunk be. Az ülésen *Czigler* Győző elnökölt és bejelentette, hogy a *retrospektiv kiállítás* előkészítő bizottsága a kellő előtanulmányait már megtette s körülbelül *300—400 rajzlapon* a legkülönbözőbb tervek állanak rendelkezésükre elhunyt régi mesterektől. Közöttük vannak *Ybl, Pollack, Weber, Fesz!, Petschacher, Koch, Skalnitzky* tervei is. Minthogy a Képzőművészeti Társulat kiállítását április 15-én nyitja meg, ajánlatos volna ezt a kiállítást is akkorra összeállítani és a Műcsarnokban bemutatni. Indítványozza a bizottság: Kéressék föl az egyesület választmánya, hogy a kiállítás költségének fedezésére egyelőre 500 forintot utalványozzon, kérje föl a végrehajtó bizottság által kijelölt hatóságokat, hogy a birtokukban levő eredeti terveket az egyesületnek a kiállítás tartamára engedjék át, mely tervekért a kiállítás tartama alatt az egyesület felelős, s végül a megalakítandó végrehajtó bizottság tagjainak névsorát terjeszti elő. A szakosztályok ez indítványt örömmel üdvözölték és teljes mértékben elfogadták. A végrehajtó bizottság tagjai lettek: Aigner Sándor, Alpár Ignác, Amon József, Báthory István, Bierbauer István, Bálint Zoltán, Czigler Győző, Dörner Gyula, Eberling István, Fleischl Róbert, Francsek Imre, Gerster Kálmán, Hegedüs Ármin, Herczegh Ferenc, Hofbauer János, Hüttl Dezső, Jakab Dezső, Jámbor Lajos, Kauser József, Kiss István, Kabdebo Gyula, Komor Marcel, Mihályfi József, Mészner Sebestyén, Ney Béla, Nagy Károly, Nagy Virgil, Orth Ambrus, Pártos Gyula, Palóczi Antal, Sándy Gyula, Sigray János, Schoditsch Lajos, Schulek János és Zauner Alajos.

—

— **A bélyeg-pályázat eredménye.** A pénzügyminisztériumnak a legközelebb kibocsátandó új okmánybélyegek tervrajzára hirdetett pályázatára beérkezett bélyegminták fölött január 30-an döntött a bíráló-bizottság. A bizottság, melynek tagjai *Jankovich* János dr. miniszteri tanácsos, mint elnök, *Gabrovitz* Ede és *Romy* Béla osztálytanácsosok, *Zárday* József az államnyomda igazgatója, *Rauscher* Lajos műegyetemi tanár, *Fittler* Kamill az iparművészeti iskola igazgatója, *Morelli* Gusztáv előadó és *Györgyi* Kálmán az iparművészeti társulat titkára voltak, a beérkezett negyvennyolc pályaműből tizennyolcat, miután nem feleltek meg a pályázat feltételeinek, mellőzött. A kitűzött hét 300—300 koronás első dij közül a bizottság csak ötöt adott ki. És pedig *Dörre* Tivadarnak három pályaművére hármat, *Csizik* Gyulának és *Helbing* Ferencnek pedig egyet-egyet. A második 150 koronás dijak közül kettőt-kettőt *Marsi* Ferencnek és *Olendorf* Gusztávnak, egyet pedig *Flesch* Miksának ítélt. Az összes pályaművek január 31-ikétől kezdve nyolc napon át az Iparművészeti Múzeumban vannak kiállítva.

—

— **A modern metszetek kiállítását,** mely az Akadémia palotájában február első napjaiig volt látható, a megnyitástól kezdve valamivel több mint 11 000 ember látogatta. Márciusban ugyanott van Dyck leghiresebb festményeinek művészi reprodukciói lesznek láthatók, a mester háromszázadik születésnapjának az emlékére. Különös érdekességet fognak kölcsönözni a kiállításnak a mester sajátkezü rézkarcai, melyek szintén ki lesznek állítva.

—

— **Művészet a vidéken.** A Szegeden tervezett művészeti kiállítás után, hir szerint, még ennek az évnek folyamán Nagyváradon, Aradon, Kassán és Kolozsváron is lesznek kiállítások. Ezekben a városokban — mint értesülünk — már megindult a mozgalom helyi művészeti-egyesületek létrehozása érdekében.

—

— **Műkiállítás Ujpesten.** Az *ujpesti közművelődési kör* husvétkor Ujpesten műkiállítást készül rendezni, amelyben az ott és Rákospalotán lakó művészek vennének részt. Az örvendetes mozgalom élén *Linek* Lajos festőművész és kiváló karikatura rajzoló áll, aki a kiállítás rendezését is magára vállalta.

—

— **Puvis de Chavannes szobra.** Említettük már, hogy Párisban szobrot akarnak emelni *Puvis de Chavannes*-nek Február elején — mint Párisból irják — megkezdődik a nagy nemzeti gyüjtés a mult évben elhalt nagy festő szobrára. A szobrot hatalmas arányokban akarják elkészíteni s ezért az állam is bőkezüen fogja támogatni a szoboralapot. *Lyon*, a nagy művész szülővárosa már gyüjt egy ott fölállítandó Puvis de Chavannes-szobor javára.

—

— **Páris város tanácsa — a művészetekért.** A francia főváros tanácsa egyik, a mult napokban tartott ülésén elhatározta, hogy 40 000 frankot ad arra a célra, hogy művészi metszetekben reprodukáltassa a párisi városházát ékesítő festményeket. A reprodukciók a jövő évi párisi nemzetközi kiállítás alatt már forgalomba kerülnek.

—

— **Wagner Rikhard szobra.** Németországban a a napokban zárták le a Wagner Rikhard szobrára annak idején megindított gyüjtést, mely több mint százezer márkát eredményezett. Ez az összeg azonban nem lévén elég arra, hogy Wagnernak hozzá méltó emléket emeljenek, egy ismert berlini műbarát fölajánlotta, hogy pótolja a még szükséges összeget.

Műcsarnok 1899. 75. l.
A bélyegpályázat eredménye